T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (CAS) YARGILAMASINDA İHTİYATİ TEDBİR

BEKİR TÜRKER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL, 2022

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (CAS) YARGILAMASINDA İHTİYATİ TEDBİR

BEKİR TÜRKER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Evren KILIÇOĞLU

İSTANBUL, 2022

GENEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Bekir Türker

Anabilim Dalı : Özel Hukuk

Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Evren KILIÇOĞLU

Tez Türü ve Yılı : Yüksek Lisans – 2022

Anahtar Kelimeler : Tahkim
Spor Hukuku
Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri
İhtiyati Tedbir
Spor Tahkim Mahkemesi
CAS Kodu

ÖZ

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (CAS) YARGILAMASINDA İHTİYATİ TEDBİR

İhtiyati tedbir; dava konusu olan şey üzerine uygulanan ve yargılamanın devamı boyunca taraf arasındaki menfaat dengesini ve yargılamanın başındaki mevcut durumu muhafaza eden geçici hukuki koruma türüdür. Devlet mahkemelerinde yapılan yargılamalarda olduğu kadar tahkim yargılamalarında da ihtiyati tedbire sıklıkla başvurulmaktadır. İsviçre'de bulunan Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) sportif uyuşmazlıklar hakkında karar veren en üst yargı makamıdır. Bu kurum bünyesinde gerçekleşen yargılamalarda ihtiyati tedbir müessesesi istikrarlı bir biçimde uygulanmaktadır ve CAS Kodu'nda sıkı koşullara bağlanmıştır. CAS uygulamasına göre ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi üç ana koşula bağlıdır. Bu koşulları; ihtiyati tedbir talep eden tarafın telafisi imkansız zarara uğrama tehlikesi altında olması, tedbir talep eden tarafın menfaatinin karşı tarafa oranla ağır basması ve tedbir talep eden tarafın davanın esası hakkındaki yargılamada başarıya ulaşma şansına sahip olması şeklinde ifade etmek mümkündür.

GENERAL KNOWLEDGE

Name Surname : Bekir Türker

Field : Private Law

Supervisor : Assistant Professor Evren KILIÇOĞLU

Type of Thesis and Date : Master Thesis – 2022

Keywords : Arbitration

Sports Law

Provisional and Conservatory Measures

Interim Injunction

Court of Arbitration for Sport

CAS Code

ABSTRACT

INTERİM INJUNCTION IN COURT OF ARBITRATION FOR SPORT (CAS) PROCEEDINGS

Interim ınjunction is a type of provisional measure that is applied on the subject of the case which maintains to protect balance of interests and status quo between parties throught the proceeding. Interim injunction is frequently used in arbitration proceedings as well as in state courts. The Court of Arbitration for Sport, located in Switzerland, is the highest judicial authority in resolution of sports disputes. Interim injunctions are consistently applied in the proceeding of this institution and bound to strict conditions in CAS Code. To order an interim injunction is dependent on three main conditions in CAS practice. It is possible to express these as; risk of an irreperable harm for the party requesting order, outweighing of interest of requesting party to the opposite side and having chance to succeed in the merits of dispute for who request measure.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ... III
KISALTMALAR LİSTESİ ... VII
GİRİŞ ... 1
BİRİNCİ BÖLÜM ... 3
TÜRK HUKUKUNDA TAHKİM YARGILAMASINDA İHTİYATİ TEDBİR ... 3
I. Geçici Hukuki Koruma Kavramı ve Tahkim Uygulamasındaki Yeri ... 3
A. Geçici Hukuki Koruma Kavramı ve Amacı ... 3
B. Hakemlerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Vermelerindeki Amaç ve Gereklilik ... 5
II. Tahkim Yargılamasında Hakemlerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Verme Yetkisi ve Buna İlişkin Düzenlemeler ... 6
A. Hakemlerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Verme Yetkisi ... 6
B. Türk Hukukunda Tahkim Yargılamasında Geçici Hukuki Korumaya İlişkin Düzenlemeler ... 9
C. Kanuni Düzenlemeler Işığında Hakemlerce Verilebilecek Geçici Hukuki Koruma Kararları ... 13
III. Tahkime Elverişlilik ve Geçici Hukuki Koruma ... 15
IV. Türk Tahkim Hukuku Kapsamında Geçici Hukuki Koruma Türleri ... 16
A. İhtiyati Tedbir ... 16
B. Delil Tespiti ... 17
C. İhtiyati Haciz ... 18
İKİNCİ BÖLÜM ... 19
SPOR TAHKİM MAHKEMESİ YARGILAMASI ... 19
I. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Örgütlenmesi ve Yapısı ... 19
A. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi ... 20
B. Spor Tahkim Mahkemesi ... 21
II. Spor Tahkim Mahkemesi'nde İlk Derece ve Temyiz Yargılamasını Belirleyen Kriterler ... 23
III. Spor Tahkim Mahkemesi'nin İlk Derece Tahkim Mercii Olarak Uyuşmazlık Çözümü ... 27
A. Spor Tahkim Mahkemesi'nin İlk Derece Tahkim Mercii Olarak Yargılama Yapabilmesinin Koşulları ... 27
1. Uyuşmazlığın Spor ile İlgili Olması ... 27
2. Geçerli Bir Tahkim Anlaşmasının Varlığı ... 30
a. Tahkim Anlaşmasının Şekil Bakımından Geçerliliği ... 31
b. Tahkim Anlaşmasının Maddi Bakımdan Geçerliliği ... 32

B. İlk Derece Tahkim Yargılamasına Özgü Kurallar ... 33
1. Tahkim Başvurusu ve Davalının Cevabı ... 33
2. Hakem Heyetinin Oluşumu ... 34
3. Üçüncü Kişilerin Yargılamaya Müdahalesi ... 34
4. Uzlaşma İmkanı ... 35
5. Yargılamanın Gizli Yapılması ... 36
6. Hakem Heyeti Önünde Gerçekleşen Tahkim Yargılaması ... 36
a. Yazılı Aşama ... 36
b. Sözlü Aşama ... 37
7. Uyuşmazlığın Esasına Uygulanacak Hukuk ... 38
8. Hakem Kararı ... 39
C. Türk Spor Mevzuatı Çerçevesinde CAS'ın İlk Derece Yargı Yeri Olarak Yetkisi ... 40
1. TFF Statüsü Uyarınca CAS'ın İlk Derece Yargı Yeri Olarak Yetkisi ... 40
2. SHGM Mevzuatı Uyarınca CAS'ın İlk Derece Yargı Yeri Olarak Yetkisi ... 41
IV. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Temyiz Mercii Olarak Uyuşmazlık Çözümü ... 42
A. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Temyiz Mercii Olarak Yargılama Yapabilmesinin Koşulları ... 42
1. Sportif Kuruluşun Statü veya Tüzüğünde Tahkim Şartının Bulunması veya Tarafların Federasyon Kararına Karşı CAS Bünyesinde Temyize Başvurulacağına Dair Tahkim Anlaşması Yapması ... 43
2. İç Başvuru Yollarının Tüketilmiş Olması ... 47
B. Temyiz Tahkim Yargılamasına Özgü Kurallar ... 48
1. Temyiz Başvuru Dilekçesi ve Temyiz Dilekçesi ... 48
2. Davalının Temyiz Başvurusuna Karşı Cevabı ... 49
3. Temyiz Başvuru Süresi ... 50
4. Hakem Heyetinin Oluşumu ... 51
5. Taraflara Uzlaşma İmkanı Sağlanması ... 51
6. Hakem Heyetinin Yeni Bir Karar Vermesi ... 52
7. Sözlü Yargılama ... 53
8. Temyiz Yargılamasına Uygulanacak Hukuk ... 53
9. Hakem Kararı ... 54
10. Yargılama Giderleri ... 55
C. Türk Spor Mevzuatı Çerçevesinde CAS'ın Temyiz Tahkim Yeri Olarak Yetkisi ... 56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ... 58
SPOR TAHKİM MAHKEMESİ YARGILAMASINDA İHTİYATİ TEDBİR ... 58
I. Spor Yargısında İhtiyati Tedbire Duyulan İhtiyaç ve Taraflar Arası Menfaat Dengesinin Sağlanması ... 58

II. CAS Yargılamalarında İhtiyati Tedbir Kararı Verme Yetkisi 60
A. Tahkim Yargılaması Başlamadan Önceki Aşamada Tedbir Kararı Verme Yetkisi 60
B. Tahkim Yargılaması Başladıktan Sonra Tedbir Kararı Verme Yetkisi 63
III. CAS Yargılamalarında İhtiyati Tedbir Kararı Verilebilmesinin Koşulları 67
A. Genel Olarak 67
B. Talepte Bulunanın Menfaatinin Telafisi Mümkün Olmayan Bir Zarar Görme Tehlikesi Altında Olması 68
C. Tedbir İsteyen Tarafın Talebinin Esas Bakımından Haklı Bulunma Şansına Sahip Olması 73
D. Talepte Bulunanın Talebe Bağlı Çıkarları ile Tedbir Kararından Etkilenecek Olan Kişilerin Çıkarları Arasındaki Dengenin Gözetilmesi 76
E. CAS Yargılamalarında İhtiyati Tedbir Kararı Verilebilmesi İçin Gereken Diğer Koşullar 79
1. Genel Olarak 79
2. İlk Bakışa Göre CAS'ın Uyuşmazlığı Çözmeye Yetkili Olması 81
3. İlgili Sportif Kuruluş veya Federasyon Tarafından Belirlenen Hukuki Çarelerin Tüketilmesi 83
4. Spor Hukukuna İlişkin Kuralların (Lex Sportiva) ve Hukukun Genel Prensiplerinin Tedbir Kararları Hakkında Belirleyici Olup Olmadığı Meselesi 83
IV. İhtiyati Tedbir Kararlarına İlişkin Diğer Usuli Meseleler 88
A. Ücret Niteliğindeki Yargılama Gideri 88
B. Aleyhinde Tedbire Başvurulan Tarafa Verilen Cevap Süresi ile İhtiyati Tedbir Talebi Hakkında Karar Verme Süresi 89
C. Aleyhinde Tedbir Talebinde Bulunulan Taraf Dinlenilmeksizin (Ex Parte) İhtiyati Tedbir Kararı Verilmesi 90
D. İhtiyati Tedbir Kararının Teminata Bağlı Olarak Verilebilmesi 92
E. Tahkim Talebinden Önce İhtiyati Tedbir Başvurusu Yapıldığında Kesin Süre İçerisinde Tahkim Talebinde Bulunma Zorunluluğu 93
F. Uyuşmazlığın CAS Bünyesinde Çözüleceğini Kabul Eden Tarafın Devlet Mahkemelerinden İhtiyati Tedbir Talep Etme Hakkından Feragat Etmesine İlişkin Hükmün Değerlendirilmesi 94
V. Olimpiyat Oyunlarına İlişkin Yargılama Kapsamında İhtiyati Tedbire İlişkin Düzenlemenin Değerlendirilmesi 100
VI. CAS Yargılamalarında Verilebilecek İhtiyati Tedbir Kararları ve İçerikleri 104
A. Bir Kararın İcrasının Durdurulması Şeklinde Verilebilecek İhtiyati Tedbir Kararları (Stay of Execution) 105
B. Uyuşmazlığın Çözümü İçin Önemli Kişilerin veya Delillerin Belirli Bir Yerde Muhafazası ve Bekletilmesi Şeklinde Tesis Edilebilecek Kararlar 108
C. Yargılama Taraflarından Birinin Teminat Yatırması Yönünde Tesis Edilebilecek Kararlar (Security for Cost) 110

VII. CAS'ın İhtiyati Tedbir Talepleri Hakkında Verdiği Kararlara Karşı Başvurulabilecek Hukuki Yollar ... 113

A. İhtiyati Tedbir Talebi Hakkında Verilen Karara Karşı İptal Davası Açma İmkanının Bulunup Bulunmadığı Meselesi ... 113

B. Talebi Reddedilen Tarafın Tekrar Tedbir Talebinde Bulunabilmesi ... 115

C. Kararın Yorumlanmasını İsteyebilme Hakkı ... 117

VIII. CAS Yargılamalarında Hükmedilen İhtiyati Tedbir Kararlarının İcrası ... 118

A. Genel Olarak ... 118

B. İhtiyati Tedbirlerin İsviçre'de İcrası ... 120

C. Hükmedilen Tedbirin Diğer Ülkelerde İcrası ... 121

1. Genel Olarak ... 121

2. Hükmedilen Tedbirin Türkiye'de İcrası ... 121

a. Tedbir Kararlarının New York Sözleşmesi Aracılığı ile İcra Edilip Edilemeyeceği ... 121

b. Tedbir Kararlarının MTK Hükümleri Yoluyla İcra Edilip Edilemeyeceği ... 123

SONUÇ ... 125

KAYNAKÇA ... 129

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD : Ankara Barosu Dergisi

ADR : Alternative Dispute Resolution
(Alternatif Uyuşmazlık Çözümü)

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

BATİDER : Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

bkz. : bakınız

C. : Cilt

CAS : Court of Arbitration for Sport
(Spor Tahkim Mahkemesi)

çev. : çeviren

DEÜHFD : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

E. : Esas

Ed. : Editör

E.T. : Erişim Tarihi

FIFA : Fédération Internationale de Football Association
(Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği)

H.D. : Hukuk Dairesi

HMK : 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

HUMK : 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

ICAS : International Council of Arbitration for Sport
(Uluslararası Spor Tahkim Konseyi)

ICC : International Chamber of Commerce

(Milletlerarası Ticaret Odası)

IPRG : Schweizerisches Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Federal Kanunu)

ISTAC : İstanbul Tahkim Merkezi

İnÜHFD : İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

K. : Karar

KÜHFD : Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

m. : madde

MTK : 4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu

No. : Numara

OOTK : Olimpiyat Oyunları Tahkim Kuralları

R : Rule (CAS Kodu'ndaki CAS yargılamalarındaki usul kuralları hükümleri)

s. : sayfa

S : Statue (CAS Kodu'ndaki CAS'ın yapısına dair hükümler)

S. : Sayı

SGM : Spor Genel Müdürlüğü

SHGM : Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

SÜSBD : Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi

T. : Tarih

TBK : 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu

TFF : Türkiye Futbol Federasyonu

THD : Terazi Hukuk Dergisi

TMOK : Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi

UEFA : Union of European Football Associations

(Avrupa Futbol Federasyonları Birliği)

UÇK : Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

UNCITRAL : United Nations Commission on International Trade Law

(Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu)

UOK : Uluslararası Olimpiyat Komitesi

vd. : ve devamı

Y. : Yıl

Yarg. : Yargıtay

Vol. : Volume

(Cilt)

ZPO : Schweizerische Zivilprozessordnung

(İsviçre Hukuk Muhakemeleri Kanunu

GİRİŞ

Günümüzde tahkim yargılaması giderek popülerleşmekte, sözleşmelerde tahkim klozuna geçmişe oranla daha sık rastlanmaktadır. Kişilerin tahkim yargılamasına duyduğu güvenin artması nedeniyle bu alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemine ilişkin düzenlemeler de fazlalaşmış ve ülkeler mevzuatlarında tahkim yargılamasına iyiden iyiye yer vermeye başlamıştır. Zira tahkimde yargılama usulünün düzenlemesi artık açıkça bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyaç çerçevesinde tahkim yargılamasının sonuç vermesi, uyuşmazlığın kesin olarak çözüme kavuşturulabilmesini sağlayan hukuki mekanizmaların harekete geçirilmesi gerekmektedir.

Gecikmesinde tehlike olan bir halin engellenmesi ya da durdurulması amacıyla, iddia edilen talebe hukuki dinlenilme hakkının ertelenmesi yolu açılarak prensip itibariyle yaklaşık ispat seviyesinde ispat ölçüsü ile yetinilerek geçici olarak yürürlük kazandıran, karşı tarafın menfaatlerini çeşitli usuli araçlarla dengeleyen, ivedi ve yargısal hukuki koruma olarak tanımlanabilecek geçici hukuki koruma, yargılama sonucunda verilecek kesin hükmün uygulanabilirliğini sağlaması nedeniyle tahkim açısından ayrı bir önem arz etmektedir. Zira geçici hukuki koruma, çoğu yargılamada kesin hukuki korumayı sağlamanın şartlarından en önemlisini teşkil etmektedir. İhtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve delil tespiti, tarafların kötü niyetinin yahut sadece yargılama süresinin tehlikeye atabileceği hukuki korunma ve adalet talep etme hakkını koruma amaçları olarak göze çarpmaktadır. Bu araçlar içerisinde tahkim uygulamasında en sık görülen koruma tedbiri ise ihtiyati tedbirdir. İhtiyati tedbir kararı dava konusu olan şey üzerinde verildiğinden, etkin bir hukuki korumanın doğması için ve tahkim yargılamasının sonuç verebilmesi için büyük önem arz etmektedir.

Çalışmamızın konusu olarak Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) yargılaması kapsamında ihtiyati tedbir belirlenmiştir. Bu seçimin yapılmasının sebebi, uzun yıllardır istikrarlı bir şekilde ihtiyati tedbir kararı veren, bu kararın verilebilme koşullarını kendi kurallarıyla açık bir şekilde belirlemiş olan ve ihtiyati tedbir kararlarının icrasını gerçekleştirebilen bir kurumun işleyiş şeklini anlamaya gayret etmek, bununla birlikte diğer tahkim kurumlarına ve uygulayıcılarına bu anlamda fayda sağlamaktır. Belirtilen bu amaç doğrultusunda daha rahat kıyaslama yapılabilmesi için birinci bölümde Türk hukukunda tahkim yargılamasında geçici hukuki koruma, özellikle ihtiyati tedbir konusuna kısaca değinilecektir.

Spor Tahkim Mahkemesi yargılamalarında ihtiyati tedbir kararlarının ne şekilde ve hangi koşullarda verildiğinin daha iyi aktarılabilmesi amacıyla çalışmanın ikinci bölümünde Spor Tahkim Mahkemesi'nin yapısı, ilk derece ve temyiz mercii olarak görev yapması ve Spor Tahkim Mahkemesi'nin yetkisi konularına değinilecektir. Bunun yanı sıra CAS'ın ilk derece ve temyiz tahkim yargılamalarını yürütmekte kullandığı usul kuralları ayrı başlıklar altında yargılamanın tüm safhaları dikkate alınarak açıklanacaktır.

Spor Tahkim Mahkemesi hakemlerinin ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi, ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için gerçekleşmesi elzem olan koşullar, olimpiyat oyunlarına ilişkin yargılamalarda ihtiyati tedbir uygulaması, hakemlerce verilen ihtiyati tedbir kararlarının içerikleri, ihtiyati tedbir talepleri hakkında verilen kararlara karşı hukuki yollar ve ihtiyati tedbir kararlarının icrası gibi hususlar ise üçüncü bölümde incelenecektir. Özellikle bu bölümde güncel olmasına gayret edilerek seçilen Spor Tahkim Mahkemesi kararlarına sık sık değinilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA TAHKİM YARGILAMASINDA İHTİYATİ TEDBİR

I. Geçici Hukuki Koruma Kavramı ve Tahkim Uygulamasındaki Yeri

A. Geçici Hukuki Koruma Kavramı ve Amacı

Geçici hukuki koruma, gecikmesinde tehlike olan bir halin engellenmesi ya da durdurulması amacıyla, iddia edilen talebe hukuki dinlenilme hakkının ertelenmesi yolu açılarak prensip itibariyle yaklaşık ispat seviyesinde ispat ölçüsü ile yetinilerek geçici olarak yürürlük kazandıran, karşı tarafın menfaatlerini çeşitli usuli araçlarla dengeleyen, ivedi ve yargısal hukuki korumadır[1]. Yine geçici hukuki koruma için; karşı tarafın kötü niyetli davranışlarını önlemek, dava sonucunu güvence altına almak ve hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesi için başvurulan hukuki ve zorunlu bir çare ve dava sonucunda gerçekleşecek olan asıl hukuki korumanın güvencesi[2] tanımı da yapılabilir.

Geçici hukuki koruma, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz, delil tespiti gibi hukuki çareler için bir üst başlık, bir çerçeve kavramdır[3]. Verilen tanımlardan anlaşıldığı gibi bu hukuki çareler geçici, bir süreliğine koruma sağlayan müesseselerdir. Tüm bu tedbirlerin özünde, kesin hüküm ile sağlanacak hukuki koruma sağlanana kadar, geçici nitelikte koruma işlevi bulunmaktadır[4].

Esasen geçici hukuki koruma, nihai hükmün ortaya çıkacağı yargılama ile aynı amaç doğrultusunda; yani maddi hukuktaki sübjektif hakların korunması yönünde sonuç doğururlar. Zira yargılama sonuçlanıncaya kadar uyuşmazlık konusu hakkın yahut hakka konu şeyin ortadan kaldırılması olasılığını bertaraf etmek de aslında yargılamanın salahiyeti için

---

[1] Geçici hukuki koruma kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **ÖZEKES**, Muhammet, Geçici Hukuki Koruma, Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 2435 vd. ("Geçici Hukuki Koruma" olarak anılacaktır.); **ERİŞİR**, Evrim, Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, 1. Baskı, İstanbul 2013, s. 5. Kavram hakkındaki diğer tanımlar için bkz. **TUNÇ YÜCEL**, Müjgan, HMK Uyarınca Tahkimde İhtiyati Tedbir ve Delil Tespiti, 1. Baskı, Ankara 2013, s. 19; **ERTEN**, Rifat, Milletlerarası Ticari Tahkim Hukukunda Geçici Hukuki Koruma Önlemleri, 1. Baskı, Ankara 2010, s. 8. ("Geçici Hukuki Koruma" olarak anılacaktır.); **ÖZBEK HADİMOĞLU**, Nimet, Milletlerarası Usul Hukukunda Geçici Hukuki Koruma, 1. Baskı, Ankara 2013, s. 23; **YEŞİLIRMAK**, Ali, Provisional Measures in International Commercial Arbitration, Londra 2005, s. 7. ("Provisional Measures" olarak anılacaktır.); **KÖSE**, Seher Elif, Milletlerarası Ticari Tahkimde İhtiyati Tedbir Kararlarını Verme Yetkisi ve İhtiyati Tedbir Kararlarının İcra Edilebilirliği, 1. Baskı, İstanbul 2021, s. 5; **BALKAR**, Süheyla, Uluslararası Ticari Tahkim ve Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri, Galatasaray Üniversitesi Doktora Tezi, İstanbul 2010, s. 7-9.

[2] **ARSLAN**, Ramazan, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçiçi Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler", Bankacılar Dergisi, Y. 2013, Özel Sayı (7-27), s. 7.

[3] **KILIÇOĞLU**, Evren, "Haksız İhtiyati Tedbirden ve İhtiyati Hacizden Doğan Sorumlulukta Zamanaşımı", Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2017, C. 5, S. 1, (31-82), s. 32.

[4] **TUNÇ YÜCEL**, s. 21; **KILIÇOĞLU**, s. 32.

gereklidir[5]. Zira ihkakı hakkı yasaklayan hukuk düzeninin medeni yargılama ile kişilerin haklarını güvence altına alması gerekmektedir. Bu çerçevede, hukuk düzeni maddi hukuk vasıtasıyla bireylere haklar tanımış, bir taraftan da hakların ihlalinde bireyin kendi eliyle hakkını elde etmesini yasaklamış ve hakları korumak konusunda gereken tedbirleri almak için devleti görevlendirmiş ve bunu da yargılama hukuku yoluyla gerçekleştirmiştir[6]. O halde geçici hukuki korumanın amaçlarından ilkinin medeni yargılamanın amacını gerçekleştirmesine, yargılama süresince veya bazı hallerde yargılamaya veya takibe başlanmadan yardım etmek olduğunu söylemek mümkündür.

Geçici hukuki koruma, köyü niyetli davranışlara engel olmak, yargılamanın sonucunun tehlikeye girmesini engellemek için hem fiili hem de hukuki bir zorunluluktur[7]. Belirtmek gerekir ki talep konusu şey sadece aleyhine hukuki koruma istenen tarafın kötü niyeti nedeniyle tehlikeye girmez, bazı hallerde sadece zamanın geçmesi de örneğin dava konusu şey belli bir miada sahip bir eşya ise, talep konusunun tehlikeye düşmesine yol açar. Geçici hukuki korumalar böyle durumlar da öngörülerek düzenlenmiş hukuki müesseselerdir.

Yukarıda belirtilen amaçların yanında, delil tespiti dışındaki geçici hukuki himaye tedbirlerinin pratikteki en belirgin amacı hükmün icra edilmesini sağlamaktır. Zira talep konusu şeye herhangi bir şekilde halel gelirse, artık o şey hakkında verilen hüküm hak sahibini tatmin etmeyecek ve yargılama kişilerin haklarını koruyamaz hale gelecek, kişilerin adalet talebinin[8] de bir anlamı kalmayacaktır.

Geçici hukuki koruma asıl yargılamada adaleti temine yardımcı olduğu için pratikte de asıl yargılamayı tamamlayıcı bir işleve sahiptir[9]. Hukuki koruma talebi bir bütün olarak düşünülürse, geçici hukuki korumanın bu bütün içinde asıl parçanın etkinliğini sağlayan bir parça olduğu görülür ve bu parçayı ayırmak mümkün değildir[10]. Bu nedenle geçici hukuki korumanın amacı, yargılama hukukunun amacıyla aynıdır. Ancak geçici hukuki koruma, asıl

---

[5] **İRGE ERDOĞAN**, Burcu, "UNCITRAL Model Kanunu Işığında Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemelerde İhtiyati Tedbirlerin Değerlendirilmesi", KÜHFD, Y. 2016, C. 7, S. 13, (91-133), s. 94.

[6] **ÖZEKES**, Muhammet, İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, 1. Baskı, Ankara 1999, s. 33. ("İhtiyati Haciz" olarak anılacaktır.); **ÜSTÜNDAĞ**, Saim, İhtiyati Tedbirler, 1. Baskı, İstanbul 1981, s. 1. ("İhtiyati Tedbirler" olarak anılacaktır.)

[7] **PEKCANITEZ**, Hakan/ **ATALAY**, Oğuz/ **ÖZEKES**, Muhammet, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 4. Baskı, Ankara 2016, s. 616.

[8] Adalet talebi ve hukuki korunma talebi arasındaki ilişki için bkz. **TUNÇ YÜCEL**, s. 24.; Adalet ve korunma talep etme hakkı Türk doktrininde "hakkın dağıtılmasını talep ve yargı hakkı" olarak da adlandırılmaktadır. Bkz. **ÖZEKES**, "İhtiyati Haciz" s. 31.

[9] **ARSLAN**, s. 7.

[10] **ÖZEKES**, Muhammet, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, 1. Baskı, Ankara 2003, s. 213. ("Dinlenilme Hakkı" olarak anılacaktır.)

yargılamadaki talebi yerine getirecek şekilde sonuç doğuramayacak, belki bir kısmını sağlayabilecektir.

Geçici hukuki koruma, yalnızca devlet mahkemelerinde görülmekte olan uyuşmazlıklar dahilinde değil, tahkim yargılamasında da büyük öneme sahiptir. Özel hukuk alanına ilişkin uyuşmazlıkların bağımsız ve tarafsız hakemler eliyle ve yargısal yolla çözümü[11] olarak tanımlanması mümkün olan tahkim yargılaması, devlet mahkemelerindeki yargılamaya oranla çok daha kısa süre içerisinde sonuçlansa dahi yargılama boyunca dava konusu eşya veya hakkın tehlike altında olması tahkim yargılamasına konu olan menfaatler için de söz konusu olmaktadır.

Bu nedenle; nasıl devlet mahkemelerinde dava konusu menfaat açısından geçici hukuki koruma tedbiri talebinin haklılığının yaklaşık ispatı yeterli ise, tahkim yargılamasında da geçici hukuki koruma tedbiri talebine dair yapılan ilk görünüş incelemesinde tedbire başvuran taraf yaklaşık ispatı yerine getirdiğinde hakemlerce geçici hukuki himaye tedbirine hükmedilmektedir. Yerel öğretide olduğu gibi uluslararası tahkim öğretisi ve pratiği de bu görüşü desteklemektedir[12].

B. Hakemlerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Vermelerindeki Amaç ve Gereklilik

Yukarıda bahsi geçen adaleti temin talebi, kural olarak kişilerin yargılama yetkisine sahip olan devlete yönelttiği bir talep olup; devlet bu talebin gereğini mahkemeler aracılığı ile yerine getirir. Dolayısıyla geçici yahut kesin olsun, hukuki koruma denildiğinde akla ilk mahkemeler gelir[13]; ancak idari makamlar yahut tahkim yoluyla da bu koruma gerçekleştirilebilir[14]. Zira tahkimdeki irade özerkliği prensibi, taraflara devletin yargılama

---

[11] **ÖZEKES**, Geçici Hukuki Koruma, s. 2593. Tahkim kavramının tanımları için bkz. **KALPSÜZ**, Turgut, Türkiye'de Milletlerarası Tahkim, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 1; **AKINCI**, Ziya, Milletlerarası Tahkim, 1. Baskı, Ankara 2003, s. 1-3; **DOĞAN**, Vahit, Milletlerarası Özel Hukuk, 3. Baskı, Ankara 2015, s. 133; **ERTEKİN**, Erol/ **KARATAŞ**, İzzet, Uygulamada İhtiyari Tahkim ve Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi Tanınması, 1. Baskı, Ankara 1997, s. 30; **NOMER**, Ergin/ **EKŞİ**, Nuray/ **ÖZTEKİN GELGEL**, Günseli, Milletlerarası Tahkim Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2008, s. 15; **ŞANLI**, Cemal/ **ESEN**, Emre/ **ATAMAN FİGENMEŞE**, İnci, Milletlerarası Özel Hukuk, 5. Bası, İstanbul 2016, s. 586.

[12] **BİLGİN**, Hikmet, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Tahkimde Geçici Hukuki Koruma Önlemleri ve Milletlerarası Tahkim Kanunu İle Karşılaştırılmalı Bir İnceleme, Prof. Dr. Ramazan Arslan'a Armağan, C. I, Ankara 2015, (401-437), s. 413; **YEŞİLIRMAK**, Ali, "Interim and Convensatory Measures in ICC Arbitral Practice, 1999-2008", ICC International Court of Arbitration Bulletin, Y. 2011, C. 22/1, Special Supplement, (5-11), s. 7.

[13] **YILMAZ**, Ejder, Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, C.1, 1. Baskı, Ankara 2001, s. 35. ("Geçici Hukuki Himaye" olarak anılacaktır.)

[14] **ÖZEKES**, "İhtiyati Haciz", s. 33.

yetkisini kendi seçecekleri hakem kuruluna devretme hakkı tanımaktadır[15]. Tahkim sözleşmesi ile de taraflar, uyuşmazlık konusu bakımından yargı yetkisini devlet mahkemelerinden alarak özel kişiler olan hakemlere devreder, bu halde hakemler yargılama yetkisine sahip olmaktadır. Hakemler de bir yargılama faaliyeti yürüttüğünden, tahkimde geçici hukuki koruma tedbirlerinin amacı esasen mahkemelerdeki yargılamada geçici hukuki korumanın amacından farklı değildir.

Tahkim yargılaması sırasında da tarafların eylemleri yahut uyuşmazlık konusu şeyin niteliği gereği tahkim yargılaması sonucu ortaya çıkacak kararın etkisini azaltacak yahut kararı boşa çıkaracak durumlar söz konusu olabilecektir. Bu nedenle tahkim yargılamasında geçici hukuki koruma kararı verilmesinin sebebi, etkin bir şekilde hukuki himayeyi sağlamaktır[16]. Yine bu sebeple tahkimde geçici hukuki koruma tedbirleri, tahkim yargılaması ile amaçlanan nihai hukuki korumanın sağlanması kadar önemlidir[17].

Belirtilmelidir ki; irade özerkliği nedeniyle, taraflar ancak kendi arzuları ile tahkim yargılamasını tercih edebilirler ve birçok ülkenin hukuk sisteminde kendisine yer bulsa dahi tahkim yargılamasının popülaritesi halen devlet mahkemeleri karşısında düşük seviyededir. Bunun başlıca sebeplerinden biri de hakem kararlarının kişilerin haklarını ne derece koruyabileceği konusunda gerçek ve tüzel kişilerin taşıdığı kuşkudur. Bu nedenle tahkim yargılamasında geçici hukuki koruma kararı verilmesinin amaçlarının, adaleti temin etmek ve uyuşmazlık taraflarının yargılama merciine duyduğu güvenin karşılığını vermek olduğu da söylenebilir. Aynı zamanda gizlilik nedeniyle tercih edilen tahkim yargılamasında geçici hukuki koruma kararlarının da hakemler tarafından verilmesi ile uyuşmazlık konusunun kamudan uzak tutulması da sağlanmaktadır[18].

II. Tahkim Yargılamasında Hakemlerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Verme Yetkisi ve Buna İlişkin Düzenlemeler

A. Hakemlerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Verme Yetkisi

Geçmiş dönemde tahkim hukuku alanında hakim olan kabul, hakemlerin geçici hukuki koruma kararı vermeye yetkilerinin olmadığı yönündeydi. Bu görüşe göre tahkimde geçici

[15] **ÜSTÜNDAĞ**, Saim, Medeni Yargılama Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 1971, s. 99.
[16] **KAFALI**, Ömer Faruk, Tahkim Yargılamasında Ara ve Nihai Hakem Kararları, 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 42.; **TUNÇ YÜCEL**, s. 28.; **BALKAR**, s. 8.; **KÖSE**, s. 8-9.
[17] **YEŞİLIRMAK**, Ali, ICC Tahkim Kuralları ve Uygulaması, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 133.
[18] **BİLGETEKİN**, N. Tuğçe, "Acil Durum Hakemliği", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Y. 2016, C. 36, S. 1, (33-72), s. 36.

hukuki koruma önlemlerine ihtiyaç duyulduğunda, geçici hukuki koruma ile kişilerin özgürlük alanına bir müdahale söz konusu olacağından, buna ancak kamu gücünü elinde bulunduran devlet mahkemeleri karar verebilecekti. Yine bu görüşe göre hakemlerin vereceği geçici hukuki koruma kararlarının icrası da mümkün değildi. Ancak son otuz yılda bu konudaki anlayış değişmiş ve hakemlerin tahkim yargılamasının konusunu oluşturan konularda geçici hukuki koruma önlemlerine karar verebilecekleri kabul edilmiştir[19].

Tahkim bir yargılama türü olduğu için bu yargılamayı yürüten hakem yahut hakemlerin de yargılama (*jurisdictio*) yetkisine sahip oldukları şüphesizdir. Ancak hakemlerin cebri icrayı emretme (*imperium*) yetkisine sahip olduğundan bahsedilemez[20]. Günümüzdeki kabul geçmişin aksine, hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verebilmesi için imperium yetkisine sahip olmalarına ihtiyaç olmadığını, jurisdictio yetkisinin bu hususta yeterli olduğunu benimsemiştir[21]. Gerçekten de tahkim sözleşmesi ile uyuşmazlığı kesin çözüme kavuşturma yetkisine sahip olan hakemlerin geçici hukuki koruma kararlarını da vermeleri işin doğası gereğidir. Zira tahkim yargılaması sonucunda ortaya çıkacak olan karar kesin hüküm teşkil etmektedir. Bu kudrete sahip olan hakemler, belli ölçüler dahilinde geçici hukuki koruma tedbirlerine de hükmedebiliyor olsa gerektir.

Mahkemeler tüm geçici hukuki koruma tedbirlerine hükmedebilirken, hakemlerin mevzuat gereği, cebri icra organlarına yönelik bir geçici hukuki koruma kararı verme yetkisi bulunmamaktadır. Bu durum, hakemlerin imperium yetkisine sahip olmamalarının doğal bir sonucudur.

Yine hakemlerin üçüncü kişilere yönelik bir geçici hukuki koruma kararı veremeyecekleri de tahkim yargılamasının doğası gereğidir. Zira tahkim yargılamasının başlangıcını uyuşmazlık taraflarının tahkim anlaşması gündeme getirecektir. Şu halde, tahkim anlaşmasının kapsamı dışındaki bir tarafa hakemlerin geçici koruma tedbiri uygulayabilmesi olanak dışıdır.

Hakemlerin belli sonuçları olan geçici hukuki koruma kararlarını verememeleri ile geçici hukuki koruma kararı verebilme olanakları ve bu yetkilerinin kaynağı birbirinden farklı meselelerdir. Hakemlerin bu yetkisinin kaynağına ilişkin olarak birbirinden farklı görüşler

[19] **TUNÇ YÜCEL** s. 33.
[20] Hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verme yetkisi hakkında imperiumlarının olduğu, imperium kavramının kendi içinde imperium merum (hukuku emretme yetkisi) ve imperium mixtum (yargılamanın etkinliğini sağlamakla sınırlı olarak belli oranda güç yaptırımını içeren iktidar kuvveti) olarak ikiye ayrıldığı ve hakemlede imperium merum yetkisinin bulunmadığı hakkında bkz. **BALKAR**, s. 95-96.
[21] **YEŞİLIRMAK**, "Provisional Measures", s. 50.

ortaya atılmıştır. Hakem heyetinin geçici hukuki koruma kararı verebilmesinde yetkisinin kaynağına ilişkin görülerden ilki tabi yargı yetkisi (inherent power) görüşüdür. Bu bakış açısına göre; mevzuatta hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verip veremeyeceğine ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değilse ve bununla birlikte taraflar tahkim anlaşmasıyla hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verebilecekleri hususunda açık bir yetki vermemiş olsa bile hakemler sırf bir yargılama mercii olduğundan ve yargılama faaliyeti yürüttüğünden bahisle geçici hukuki koruma kararı vermek hususunda yetkili sayılacaktır[22]. Tahkim anlaşmasının varlığı, hakemlere bu yetkiyi kendiliğinden kazandırır. Geçmiş yıllarda usule ilişkin hususlarda hakemler, uyuşmazlığı kendilerine getiren taraflara "Yürürlükteki kurallara göre neyi yapabilirim?" sorusunu sorarken, günümüzde ise "Kurallara göre neyi yapamam?" sorusunu sormakta, yani kendi yetkileriyle hareket etmektedirler[23].

Zımni yetki (implied power) teorisine göre ise, taraflar yaptıkları tahkim sözleşmesi ile hakemleri geçici hukuki koruma tedbirlerine karar verme konusunda zımnen yetkilendirmişlerdir[24]. Bu teoriye göre; nihai korumayı gerçekleştirecek olan hakemlerin, nihai korumanın gerçekleştirilmesine kadar tarafların hak ve menfaatlerini korumaktan ibaret olan[25] geçici hukuki koruma kararı vermeye de yetkileri de vardır.

Zikredilen bu görüşler dışında; hakem heyetinin geçici hukuki koruma kararı verebilme yetkisinin çıkış noktasının; anayasa ile güvence altına alınmış olan akit serbestisi mi yoksa özel bir kanuni düzenleme mi olması gerektiği konusu da tartışmalıdır[26]. Hakemlerin bu yetkisinin kaynağının özel bir kanuni düzenleme olduğunun kabulü halinde esas bakımından hakemlere yetki veren düzenlemenin geçici hukuki koruma tedbirleri açısından da geçerli olup olmadığı sorusu gündeme gelecektir[27]. Ancak bu halde dahi, hakem heyetinin geçici hukuki koruma kararı verebilmesi için tarafların iradesi ile (party autonomy) tahkim sözleşmesi yapmasına ihtiyaç vardır[28].

---

[22] Inherent power görüşü için bkz. **MOSES**, Margaret L., "Inherent Powers of Arbitrators to Deal With Ethical Issues.", Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation: The Fordham Papers, Y. 2015, S. 8, (90-105), s. 90 vd. ("Inherent Power" olarak anılacaktır.)

[23] **MOSES**, "Inherent Power", s. 90.

[24] Bu teori ve benzer görüşler için bkz. **MOSES**, Margaret L., The Principles and Practice of International Commercial Arbitration, 3rd Edition, New York 2017, s. 158. ("Commercial Arbitration" olarak anılacaktır.)

[25] **PEKCANITEZ**, Hakan/ **YEŞİLIRMAK**, Ali, "Tahkim", Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 2714.

[26] **JARVİN**, Sigvard, "The Sources and Limits of the Arbitrator's Powers", Julian D. M. Lew (Ed.), Contemporary Problems in International Atbitration (50-72) London: Springer Science + Business Media, 1987, s.51.

[27] **TUNÇ YÜCEL** s. 37.

[28] "Party Autonomy" kavramının tahkim usulünde belirleyici olduğu görüşü için bkz. **BÖCKSTİEGEL**, Karl – Heinz, The Role of Party Autonomy in International Arbitration, ICDR Handbook on International Arbitration and ADR (105-117), 3rd Edition, New York 2017, s. 106 vd.

Bu tartışma sonrasında belirtmek gerekir ki, HMK m. 414/1 hükmü ile hakem heyetinin, tarafların aksini kararlaştırmadığı müddetçe ihtiyati tedbir ve delil tespitinden ibaret olarak geçici hukuki himaye tedbirlerine hükmedebileceği düzenlenmiştir. Düzenleme ile birlikte söylenebilir ki, Türk hukukuna göre taraflar tahkim anlaşmasıyla hakemleri yargılama hususunda yetkili kılmakla birlikte geçici hukuki koruma kararı vermek hususunda da yetkili kılmaktadır. Taraflar, şayet hakem heyetinin geçici hukuki koruma kararı vermesini istemiyorsa bunu tahkim anlaşmasında belirtmelidir[29].

B. Türk Hukukunda Tahkim Yargılamasında Geçici Hukuki Korumaya İlişkin Düzenlemeler

Türk hukukunda tahkimde geçici hukuki koruma kararı verilebileceğine yönelik ilk düzenleme, 4686 sayılı MTK m. 6 f. 2 düzenlemesidir. İlgili hükme göre: "Aksi kararlaştırılmadıkça, tahkim yargılaması sırasında hakem veya hakem kurulu, taraflardan birinin istemi üzerine, ihtiyatî tedbire veya ihtiyatî hacze karar verebilir. Hakem veya hakem kurulu, ihtiyatî tedbir veya ihtiyatî haciz kararı vermeyi, uygun bir güvence verilmesine bağlı kılabilir. Hakem veya hakem kurulu, cebrî icra organları tarafından icrası ya da diğer resmî makamlar tarafından yerine getirilmesi gereken ihtiyatî tedbir veya ihtiyatî haciz kararı veremeyeceği gibi, üçüncü kişileri bağlayan ihtiyatî tedbir veya ihtiyatî haciz kararı da veremez."

Belirtmek gerekir ki, MTK m.6 hükmünün başlığı "ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz" şeklindedir. Ancak bu nedenle ve hükümde delil tespitinden bahsedilmemiş olması nedeniyle hakemlerin delil tespitine karar veremeyeceklerini ifade etmek hatalı olur. Zira delil tespiti, uyuşmazlığın çözümüne hizmet eden zorunlu bir tedbirdir[30]. Yine öğretide bir görüşe göre; MTK m. 6'da delil tespitinden bahsedilmiyor olsa dahi, m. 12/B'deki hakem veya hakem kurulunun delillerin toplanmasında asliye hukuk mahkemesinden yardım isteyebilmesine ilişkin düzenlemenin geniş yorumlanması gerektiği ve delil toplamakta yetkili olan hakemlerin delil tespitinde de yetkili olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir[31]. Ne var ki bu görüş eleştiriye açık haldedir. Zira delillerin toplanması ve delil tespiti birbirinden farklı kavramlar olup; hakemlerin yargılama çerçevesinde delil toplama yetkisine sahip olmaları tartışmasızdır

[29] Bu şekilde dışlama hükümleri "opting out" olarak ifade edilmektedir; bkz. **HANEFELD**, Inka, "Germany Part" Frank – Bernd Weignad & Antje Baumann (Ed.), Practitioner's Handbook on International Commercial Arbitration (475-543), Oxford 2009, s. 482.

[30] **PEKCANITEZ**, Hakan, Milletlerarası Tahkimde Geçici Hukuki Koruma Önlemleri, Milletlerarası Tahkim Semineri, Ankara 2003 (115-152), s. 128.

[31] **YEŞİLOVA**, Bilgehan, Milletlerarası Ticari Tahkimde Nihai Karardan Önce Mahkemelerin Yardımı ve Denetimi, 1. Baskı, İzmir 2008, s. 659.

ve bu durum onların sahip oldukları jurisdictio yetkisinin doğal bir sonucudur. Delil tespiti ise geçici bir hukuki koruma türüdür ve esasında yargılama yetkisinin doğal bir sonucu değildir[32]. Yine de bu hususların ayırt edilmesi MTK uyarınca hakemlerin delil tespiti kararı verme yetkilerinin bulunmadığı anlamına gelmemektedir. Kaldı ki, hakemlerin ihtiyati haciz kararı vermeye yetkili olduklarına dair ifadeler barındıran bir düzenlemenin, icrası gerekmeyen başka bir geçici hukuki himaye tedbirine karar vermeye hakemlerin yetkili olmadığını kabul etmesini düşünmek mantığa aykırıdır[33].

1086 sayılı HUMK döneminde ise hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verebileceklerine ilişkin kanunda bir düzenleme olmaması nedeniyle hakemlerce ihtiyati tedbire, delil tespitine ihtiyati hacze karar verilemeyeceği düşüncesi benimsenmişti[34] ve bu kararları ancak mahkemelerin verebileceği görüşü hakimdi[35]. Bu nedenle hakemler de uygulamada ihtiyati tedbir yahut delil tespiti kararı vermemekteydiler[36]. Ancak o dönemde dahi; hakem heyetinin geçici hukuki koruma kararı verebilme yetkisi verilmesinin gerektiğini ve kamu otoritesinin gerekmediği durumlarda mahkemelerin bu konuda yardımcı rolde olması gerektiğini savunan görüşler mevcuttu[37].

HUMK zamanında da ihtiyati haciz açısından hakemler yetkisiz görülmekteydi. Esas bakımından hakemlerin yargılama yetkisine sahip olduğu uyuşmazlıklara ilişkin olarak ihtiyati haciz kararı verme yetkisi devlet mahkemelerine ait olup; ihtiyati haciz kararı tahkimde dava açılmadan önce verilmiş ise davacının İİK m.264 f.1 uyarınca yedi günlük süre içinde HUMK m. 523'teki işlemlerden birini yapması yani tahkimde davayı açmış sayılması için gerekli prosedürü yerine getirmesi gerekmekteydi[38].

HMK m. 414 ile ise; HUMK'ta bulunmayan bir düzenleme ile hakemlerin geçici hukuki koruma önlemlerine karar verebilecekleri açıkça düzenlenmiştir. HMK m. 414 şu şekilde bir düzenlemeden ibarettir:

---

[32] **YEŞİLIRMAK**, "Provisional Measures", s. 11.
[33] **TUNÇ YÜCEL**, s. 71.
[34] "...HUMK'da hakemlerin ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararı vereceğine dair bir hüküm bulunmamasına ve ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararı vermenin münhasıran mahkemelere ait olmasına rağmen hakem heyetinin görevi dışına çıkarak ihtiyati haciz kararı vermiş olması usul ve yasaya aykırı ise de..." (www.kazanci.com) Yarg. 13. HD. 07.01.2003 T. 2002/12841 E. 2003/185 K.
[35] **TAŞPOLAT TUĞSAVUL**, Melis, "4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu Uyarınca Hakemlerin ve Mahkemelerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Verme Yetkisi", DEÜHFD, Y. 2015, C. 16, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan, (2063-2113), s. 2079.
[36] **YILMAZ**, Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 1727.
[37] **YILMAZ**, "Geçici Hukuki Himaye", s. 878.
[38] **TUNÇ YÜCEL**, s. 73.

"Aksi kararlaştırılmadıkça, tahkim yargılaması sırasında hakem veya hakem kurulu, taraflardan birinin talebi üzerine, bir ihtiyati tedbirin alınmasına veya delil tespitine karar verebilir. Hakem veya hakem kurulu, ihtiyati tedbir kararı vermeyi, uygun bir teminat verilmesine bağlı kılabilir.

Mahkeme hakem veya hakem kurulunca verilen tedbir kararının, geçerli bir tahkim sözleşmesinin var olması kaydıyla taraflardan birinin talebi üzerine icra edilebilirliğine karar verir.

Hakem veya hakem kurulunun ya da taraflarca görevlendirilecek bir başka kişinin zamanında veya etkin olarak hareket edemeyecek olduğu hallerde, taraflardan biri ihtiyati tedbir veya delil tespiti için mahkemeye başvurabilir. Bu haller mevcut değil ise mahkemeye başvuru, sadece hakem veya hakem kurulundan alınacak izne veya tarafların bu konudaki yazılı sözleşmesine dayanılarak yapılır.

Tahkim yargılaması öncesi veya tahkim yargılaması sırasında taraflardan birinin talebi üzerine mahkemece verilen ihtiyati tedbir kararı, aksine karar verilmedikçe, hakem veya hakem kurulu kararının icra edilebilir hale gelmesiyle ya da davanın hakem veya hakem kurulu tarafından reddedilmesi halinde kendiliğinden ortadan kalkar.

Mahkemenin verdiği ihtiyati tedbir kararı, hakem veya hakem kurulu tarafından değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabilir."

Hükümden çıkacak ilk sonuç, hakemlerce hükmedilebilecek geçici hukuki himaye tedbirlerinin HMK'da ihtiyati tedbir ve delil tespiti olarak sınırlandırılmış olduğudur. Hakem heyetinin bu tedbirlere karar verebilmesi için tahkim anlaşmasıyla ayrı olarak yetkilendirilmeye ihtiyacı yoktur; ancak hakem veya hakem kurulunun bu kararları verememesi isteniyorsa tarafların bunu kararlaştırmaları gerekmektedir.

Mahkemelerdeki yargılamadan farklı olarak; tahkimde hakem yahut hakem heyeti tedbire hükmetmeden önce teminatın gerekli olup olmadığına karar verebilecektir. Oysaki mahkemelerde HMK m. 392 uyarınca kural olarak teminat gösterilmesi ihtiyati tedbir kararı verilmesi için zorunludur. Yine tahkimde ihtiyati tedbir için teminat düzenlemesinde, tarafların talebine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır[39]. Bu nedenle güvence verilmesinin taraflardan birinin talebi üzerine kararlaştırılabileceği gibi, hakem kurulunca gerekli görülmesi üzerine,

[39] **AYAN**, Müberra, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Tahkim, İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2017, s. 94.

yani re'sen de kararlaştırılabileceğini kabul etmekte bir beis yoktur[40]. Ancak bu husus öğretide tartışmalı olup aksi kanaatin de benimsendiği görülmektedir[41].

Yukarıda hakemlerce geçici hukuki korumaya karar verilebilmesi ile bu kararın icrasının birbirinden farklı meseleler olduğu zikredilmişti. İşte ihtiyati tedbir aleyhine olan taraf bu kararın gereğini kendiliğinden yerine getirmezse, karşı taraf mahkemeden ihtiyati tedbirin icra edilebilirliğine karar verilmesini isteyebilecektir. Dikkat edilmelidir ki kanun bu icra edilebilirliği isteme yetkisini hakemlere değil, yalnızca ihtiyati tedbire lehine hükmedilen tarafa tanımıştır.

Düzenlemenin önemli noktalarından biri de tahkimde ihtiyati tedbir veya delil tespiti için devlet mahkemelerine tanınan yetkinin tamamıyla ikinci plana bırakılmış olmasıdır. Mahkemeden ihtiyati tedbir yahut delil tespiti istenebilmesi için hakem veya hakem kurulunun zamanında harekete geçemeyecek olması şarttır. Hatta taraflarca ön hakem niteliğinde başka bir kişi görevlendirilirse, mahkemeye başvuru bu ön hakemin de harekete geçemeyecek olduğu hallerde söz konusu olabilir[42]. Böyle bir durum söz konusu değilse ancak hakemlerin vereceği izin yahut tarafların yazılı sözleşmeleri ile hakemlerin ihtiyati tedbir ve delil tespitine hükmetme yetkileri mahkemeye verilebilecektir. Tüm bunlardan çıkan sonuç, ihtiyati tedbir yahut delil tespiti kararı vermede önceliğin hakem yahut hakem kurulunda olduğu ve mahkemelerin bu aşamada tahkim yargılamasından dışlandığıdır[43].

Hakemlerin vereceği tedbir kararının HMK'da tanımlanan bir tedbir kararı olması zorunluluğu bulunmamaktadır[44]. Ancak bu durum her zaman tedbirin arzu edilen hukuki korumayı sağlayacağı sonucunu garanti etmez. Zira hakemlerce HMK'da düzenlenmemiş bir tedbire hükmedildiğinde taraflarca tedbire uyulduğundan bir sorun çıkmayacakken; tarafların bu tedbire uymaması halinde mahkemeye tedbirin icra edilebilirliği için başvurmak gerekecektir ki, HMK'da tanımlanmayan bir geçici hukuki himaye tedbirinin mahkemece icra edilebilirliğine hükmedilmesini beklemek güçtür.

Şunu da belirtmek gerekir ki; kendi iradeleriyle tahkim anlaşması yapmış ve olası uyuşmazlıklarının hakem heyeti tarafından çözülmesini arzulamış tarafların, hakemlerce verilecek nihai hükme uyması bekleniyorken geçici hukuki himaye tedbirine uymayacaklarını

[40] **KALPSÜZ**, s. 47.
[41] **AKINCI**, s. 101.
[42] **TUNÇ YÜCEL**, s. 76.
[43] **UMAR**, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Ankara 2014, s. 1202.
[44] **PEKCANITEZ** s. 122.

düşünmek fazla kötümser bir bakış açısıdır. Bu nedenle hakemlerce verilecek ihtiyati tedbir kararına uyulmama ihtimalinden bahisle icra edilebilirlik tartışmasının yapılmaması ve hakemlerin yetkilerinin bundan bağımsız olarak ele alınması gerekmektedir.

C. Kanuni Düzenlemeler Işığında Hakemlerce Verilebilecek Geçici Hukuki Koruma Kararları

Bu başlık altında öncelikle belirtmek gerekir ki; tahkimde hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verebilmesi ile bu kararların icrası birbirinden farklı konulardır. Bu nedenle tahkim yargılaması sırasında mahkemeden geçici hukuki koruma kararı talebinin ve bu kararın verilmesinin de hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verme yetkisi ile bir ilişkisi bulunmamaktadır.

Hakemlerin tahkim yargılaması sırasında ihtiyati tedbir kararı verebilmesine ilişkin olarak hukukumuzda, MTK m. 6 ve HMK m. 414 düzenlemeleri mevcuttur. Ancak hakem heyetinin verebilecekleri ihtiyati tedbirin uyuşmazlık konusu hakkında olması gerektiği, resmi ve idari makamlar ile icra makamlarına yönelik tedbirler olmaması gerektiği ve uyuşmazlığa taraf olmayan üçüncü kişiler hakkında olmaması gerektiği hatırlanmalıdır[45]. Bu minvalde örneğin hakemler Karayolları Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından uygulanacak bir tedbir kararına hükmedemez[46]. Aynı şekilde hakemlerin bir malın yurt dışına çıkarılmasını önlemek amacıyla gümrük müdürlüğüne yazı yazmaları, tapu müdürlüğüne yazı yazarak taşınmazlar üzerinde devri önleyici ihtiyati tedbir kararı almaları da mümkün değildir[47].

HMK'da hakemlerin ihtiyati haciz kararı verebileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bazı ülke hukuklarında ve uluslararası anlaşmalarda hakemlere ihtiyati haciz kararı verme yetkisi tanınmış olsa dahi; Türkiye'de tahkim konusunda henüz birçok temel problem mevcut olduğu ve bu durumda hakemlere ihtiyati haciz kararı verme yetkisi tanınmasının ileri bir adım olacağı görüşü hakimdir[48].

---

[45] **ZERBE**, Götz, Die Reform des deutschen Schiedsverfahrensrechts auf der Grudlage des UNCITRAL-Modellgesetz über internationale Handelsgerichtsbarkeit, Baden Baden 1995, s. 196; Aktaran **TUNÇ YÜCEL**, s. 39.

[46] **BİRSEL**, Mahmut/ **BUDAK**, Ali Cem, "Milletlerarası Tahkim Konusunda Türk Hukuku Açısından Sorunlar ve Öneriler – Türk Tahkim Hukuku ve UNCITRAL Kanun Örneği", Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir mi? Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Sempozyum, Bildiriler, Tartışmalar, Ankara 1997 (171-249), s. 212.

[47] **AKINCI**, s. 102.

[48] **AKINCI**, Ziya, Hakemlerin İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Kararı Verme Yetkisi, Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir 1997 (209 – 224), s. 221.

Hakemlerin ihtiyati haciz kararı verme yetkisine dair tartışmalarda ortaya konulan görüşler, kararın pratikte uygulanması noktasında toplanmaktadır. Özellikle, hakemlerin sadece taraflar üzerinde uygulanacak tedbirlere karar verebileceği ancak ihtiyati haczin üçüncü kişiler üzerinde de sonuç doğurabileceğinden tahkime elverişli bir tedbir olmadığı, mahkemenin vermiş olduğu ihtiyati haciz kararına karşı üçüncü kişilerin itiraz imkanı bulunmamaktayken; sadece tarafları arasında hüküm doğurması gereken bir sözleşmeye dayanan tahkim yargılamasında, hakemlerin ihtiyati haciz kararıyla üçüncü kişileri karşı karşıya bırakmanın doğru olmadığı belirtilmiştir[49]. Devlet mahkemelerinin cebri icra yetkisini kullanacak tek organ olması ve hakemlerin, resmi makamlarca uygulanması gereken, resmi makamlara emir niteliğindeki kararları vermeleri mümkün olmadığından ihtiyati haciz kararı vermeleri de mümkün değildir[50]. Türk doktrininde hakemlerin ihtiyati haciz kararı verebilme yetkisinin Türk hukukuna da yabancı olduğu ve MTK'nın hiçbir cebri icra gücü bulunmayan hakemlere ihtiyati haciz kararı verebilme yetkisinin tanınmasının isabetli olmadığı ve pratikte bu yetkinin kullanılmasının çok zor olduğu savunulmuştur[51]. Yine hükmün yazılış şekli dikkate alındığında kanun koyucunun ihtiyati hacizden bahsederek hakemlere karşı cömert (!) davrandığı ifade edilmiştir[52]. Gerçekten de; MTK m. 6 f. 2 c.2 şu şekildedir: "Hakem veya hakem kurulu, cebri icra organları tarafından icrası ya da diğer resmi makamlar tarafından yerine getirilmesi gereken ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı da veremez." Şu halde hakemlere ihtiyati haciz yetkisini veren MTK bu yetkiyi pratikte hemen geri almakta ve bir çelişkiyi bünyesinde barındırmaktadır[53].

Tüm bunların yanında belirtmek gerekir ki; hakemler ihtiyati hacze benzer başka tedbir kararları verebilecektir. Örneğin hakemler borçlunun bankadaki mevduatına haciz koyamaz ama borçlunun bankadaki parasını çekmemesine karar verebilir, yine hakemlerce davalının malvarlığının ihtiyaten haczedilmesi yerine bir teminat mektubu getirmesi şeklinde bir ihtiyati tedbir kararı verilebilir[54].

Delil tespiti istenebilmesinin şartlarından biri, delillerin henüz inceleme aşamasına gelinmemiş olmasıdır. Zira inceleme sırası gelen deliller tespitin konusu olamayacaktır. İnceleme sırası gelmemiş olan delilin tespitinin istenebilmesi için de o delilin inceleme sırası

[49] **ÖZEKES**, "Dinlenilme Hakkı", s. 183.
[50] **PEKCANITEZ**, s. 123.
[51] **PEKCANITEZ**, s. 125.
[52] **DEREN YILDIRIM**, Nevhis, UNCITRAL Model Kanunu ve Milletlerarası Tahkim Kanunu Çerçevesinde Milletlerarası Tahkimin Esaslı Sorunları, 1. Baskı, İstanbul 2004, s. 83. ("UNCITRAL" olarak anılacaktır.)
[53] Aynı doğrultuda bkz. **KÖSE**, s. 54-55.
[54] **PEKCANITEZ**, s. 126.

gelene kadar yok olma ya da zamanı geldiğinde delilin elde edilmesinin çok zorlaşması tehlikesinin mevcut olması gerekir. Hemen tespit edilmemesi halinde kaybolacağı yahut toplanmasının daha zor olacağı durumlarda, delil tespitinin koşulu olan hukuki yararı korumak amacıyla delil önceden tespit edilecektir[55]. MTK'da hakemlerin delil tespiti kararı verebileceğine dair bir hüküm mevcut olmamasına rağmen bu yetkileri öğretide kabul edilmişken, HMK'da ise bu yetki açıkça düzenlenmiştir. Yine bu hususta belirtmek gerekir ki; şayet taraflardan biri delil tespitine engel olmaya çalışıyorsa hakem heyeti bu tedbirin icrasını emredemeyecek, dolayısıyla mahkemeye başvurmak gerekecektir.

III. Tahkime Elverişlilik ve Geçici Hukuki Koruma

Tahkime elverişlilik; objektif ve sübjektif tahkime elverişlilik ve maddi hukuka ilişkin ve usul hukukuna ilişkin tahkime elverişlilik şeklinde iki farklı ayrıma göre incelenmesi mümkün bir konudur[56]. Objektif tahkime elverişlilik konu yönünden tahkime elverişliliği ifade ederken, sübjektif tahkime elverişlilik ise taraflar açısından tahkime elverişlilik anlamına gelmektedir[57]. Sübjektif tahkime elverişlilikte daha ziyade devlet yahut kamu kurumlarının tahkimde taraf olup olamayacakları ele alınır[58]. Usul hukukuna ilişkin olarak tahkime elverişlilik ise dava konusu hakkında tarafların iradesine bağlı olarak sulh, kabul, feragat gibi işlemler yapılabilmesini ifade ederken, maddi hukuk anlamında tahkime elverişlilik, davaya konu hak üzerinde tarafların tasarruf yetkisine sahip olup olmaması bahsini inceler[59].

Tahkime objektif elverişlilik bakımından öncelikle söylenmelidir ki, kamu düzenine ilişkin konular tahkime elverişli değildir. Yine HMK m. 408'de, taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklardan[60] veya tarafların iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların

---

[55] **ARSLAN**, s. 25.

[56] Ayrıntılı bilgi için bkz. **HUYSAL**, Burak, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, 1. Baskı, İstanbul 2010.

[57] **DEREN YILDIRIM**, Nevhis, Tahkim ve Objektif Açıdan Tahkime Elverişlilik, Prof. Dr. Yavuz Alagonya İçin Armağan, İstanbul 2007 (47-61), s. 52.

[58] **DEREN YILDIRIM**, "UNCITRAL", s. 31.

[59] **HUYSAL**, s. 197.

[60] İfade etmek gerekir ki; öğretide taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklara dair uyuşmazlıkların hakemlerce görülebilmesini mümkün kılacak bir kanuni düzenleme getirilmesi gerektiğini savunan birçok yazar mevcuttur. Taşınmaz aynına ilişkin uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığına ilişkin ilk düzenleme 6100 sayılı HMK'da getirilmiş olup; 1086 sayılı HUMK döneminde böyle bir hüküm bulunmamaktaydı. Bu dönemdeki bazı Yargıtay kararlarında da taşınmaz aynına ilişkin uyuşmazlıkların hakemlerce çözülebileceği yönünde kararlar verilmişti. Örn: "...bir taşınmaz mal payının geri verilmesi ve bu maksat altında tapu sicilinde lüzumlu olan düzeltme işlemlerinin yaptırılması tarafların serbestçe gerçekleştirebilecekleri muamelelerdir. Bu biçim tasarruflar, tarafların arzularına tabi olan misalden sayılmalıdır. Uyuşmazlığın hakemler eliyle karara bağlanmasında kanuna aykırı bir yön yoktur…" Yarg. 15.HD, T.31.05.1979, E.1979/1195, K.1979/1330 (**KURU**, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. VI, 1. Baskı, İstanbul 2001, s. 5948.) Günümüzde ise kanuni düzenleme sonucunda taşınmaz aynına ilişkin uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı kesin olarak kabul edilmiştir. Ancak bu düzenlemeden önceki dönemde dahi Yargıtay tarafından tahkime elverişlilik hususunda sınırlayıcı bir yaklaşım

tahkime elverişli olmadığı düzenlenmiştir. İlgili hüküm, tahkime elverişliliği menfi bakış açısıyla düzenlemiş[61] ve hangi konularda tahkime başvurulabileceğini değil, hangi konularda başvurulamayacağına dair söz söylemiştir. İlgili hüküm emredici niteliktedir[62] ancak hükmün dar yorumlanması gerektiği de öğretide ifade edilmiştir[63].

Bu genel düzenlemenin yanında, TBK'daki bir hüküm de özel olarak tahkime elverişli olmayan bir konuyu düzenlemiştir. TBK m. 262'ye göre, yerleşim yeri Türkiye'de olan alıcı, tarafı olduğu taksitle satış sözleşmesinden doğacak uyuşmazlıklar konusunda, yerleşim yerindeki mahkemenin yetkisinden önceden feragat edemez ve tahkim sözleşmesi de yapamaz.

Bu çerçevede, herhangi bir şekilde tahkime elverişli olmayan bir konuda hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verme yetkisi bulunmamaktadır.

IV. Türk Tahkim Hukuku Kapsamında Geçici Hukuki Koruma Türleri

A. İhtiyati Tedbir

İhtiyati tedbir, "maddi hukuk talebinin ve gecikmesinde tehlike olan bir halin yaklaşık ispat seviyesinde ispat edilmesi koşuluyla, gerektiğinde karşı tarafın hukuki dinlenilme hakkı ertelenerek, para alacağı dışında kalan taleplerin güvence altına alınmasına; istisnaen bütün taleplerin asıl dava için bağlayıcı olmayacak şekilde geçici olarak gerçekleştirilmesine hizmet eden geçici bir hukuki koruma"[64] olarak tanımlanabilir.

İhtiyati tedbire ilişkin düzenlemeler, HMK m. 389 ve devamındaki hükümlerdir. HMK m. 389/1'e göre; "Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkansız hale geleceğinden veya

---

sergilendiğini ifade etmek mümkündür. Örneğin; taşınmaz kira bedellerinin tespitine yönelik uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı yönünde içtihatlar kurulmuştur. Bkz.: "… HUMK.nun 518. maddesi gereğince, tahkim sözleşmesi yalnız tarafların arzularına tabi olan uyuşmazlıklar hakkında mümkündür. Bundan maksat, tarafların konusu üzerinde serbestçe tasarruf yetkilerinin bulunduğu uyuşmazlıklardır. Taraflar, aralarındaki uyuşmazlığı gidermek için serbestçe anlaşma yapabiliyorlar ve bu anlaşma mahkemenin kararına gerek olmaksızın geçerli ise, o uyuşmazlık hakkında tahkim sözleşmesi (ya da tahkim şartı) yapılabilir. İki tarafın arzusuna tabi olmayan ... tahkim cereyan etmez. Yani tarafların dava konusu üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri hallerde tahkim caiz değildir. Yargıtay'ın yerleşik uygulamalarına göre, kira bedelinin tesbiti davalarında tahkim yoluna başvurulamaz. Kira tesbiti hususu kamu düzenini ilgilendirdiği için, tarafların serbest iradeleri ile kira parasını karşılaştırmaları ancak belli ölçüler ve sınırlar dahilinde mümkündür. Dolayısıyla bu hususta tarafların tasarruf yetkileri sınırsız değildir. Kaldı ki kiracı, kiralayanın talep ettiği kira bedelini de ödemek zorunda değildir…" Yarg. 3. H.D. T. 02.12.2004 2004/13018 E. 2004/13409 K. (www.kazanci.com) Bu kararların eleştirisi ve taşınmazın aynına ilişkin uyuşmazlıklar ve tahkime elverişlilik konusundaki değerlendirmeler için bkz. **YILMAZ**, Süleyman/ **ÇAVUŞOĞLU**, Gökçe Filiz, "Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi", İnÜHFD, Y. 2019, C. 10, S. 2, (594-613) s. 602.

[61] **NOMER/ EKŞİ/ ÖZTEKİN GELGEL**, s. 17.

[62] **KILIÇOĞLU**, Mustafa, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu El Şerhi, 1. Baskı, İstanbul 2012, s. 1522.

[63] **NOMER/ EKŞİ/ ÖZTEKİN GELGEL**, s. 17.

[64] **ERİŞİR**, s. 124. İhtiyati tedbir kavramının tanımına ilişkin olarak bkz. **İRGE ERDOĞAN**, s.93; **ÜSTÜNDAĞ**, İhtiyati Tedbirler, s. 1; **YILMAZ**, "Geçici Hukuki Himaye", s. 178.; **KÖSE**, s. 6-7.

gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi halinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir."

HMK m.391/1'de ise hükmedilecek tedbir türlerine ilişkin örnek olarak; tedbire konu mal veya hakkın muhafaza altına alınması yahut bir yediemine tevdii ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi sakıncayı ortadan kaldıracak veya zararı engelleyecek tedbirler gösterilmiştir. Dolayısıyla ihtiyati tedbir türlerine ilişkin sınırlı bir sayım söz konusu değildir[65].

Belirtmek gerekir ki HMK m. 414'te, tahkimde hakemlerin verebileceği ihtiyati tedbir kararlarına herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Ne var ki burada sınırın asıl yargılamanın konusunu oluşturabilecek tedbirler olduğu kabul edilmeli ve bu bağlamda tahkime elverişliliğin ihtiyati tedbirler bakımından da göz önünde bulundurulması gerekmektedir[66]. Yine ancak uyuşmazlık konusu olan şey üzerinde ihtiyati tedbir kararı verilebileceğinin hatırlanması gerekir. Bu çerçevede örneğin, haksız fiilden dolayı oluşan zararın tazmini amacıyla başlatılan bir yargılamada ihtiyati tedbire hükmedilemez, ancak şartları varsa mahkeme tarafından ihtiyati hacze hükmedilebilir[67].

B. Delil Tespiti

Davanın açılmasından veya dava görülmekte ise delillerin gösterilmesi aşaması henüz gelmeden, ileride kaybolma yahut gösterilmesinde, ibrazında veya dinlenilmesinde zorluk çıkma tehlikesini ortadan kaldırmak amacıyla delillerin derhal incelenmesi ve kaydedilmesine delil tespiti denir[68].

Delil tespitinin bir ihtiyati tedbir olduğu yönünde görüşler[69] mevcut olsa dahi genel kabul delil tespitinin ayrı ve bağımsız bir geçici hukuki koruma tedbiri olduğu yönündedir.

Bu nedenle delil tespiti, ileride açılacak veya açılmış olan bir dava ile ilgili delillerin, bazı şartlar altında, zamanından önce toplanıp güvence altına alınmasını sağlamaktadır[70]. HMK m.400'e bakıldığında, delil tespiti türlerinin de ihtiyati tedbirde olduğu gibi tüketici olarak değil örnek kabilinden sayıldığı anlaşılır[71]. Delil tespiti bir yönüyle ihtiyati tedbirden ayrılır ki; bu da

---

[65] **ÖZKAN**, Hasan, İhtiyati Tedbir – Delil Tespiti – İhtiyati Haciz ve Kamu Alacağının Tahsilinde İhtiyati Haciz, 2. Baskı, İstanbul 2006, s. 61.
[66] **TUNÇ YÜCEL**, s. 29.
[67] **ERCAN**, İbrahim, "Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir", SÜSBD, Y. 2000, C. 4 (93-100), s. 96.
[68] **YILMAZ**, "Geçici Hukuki Himaye", s. 32.
[69] **DOĞANAY**, İsmail, "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun Tespiti Delaile Dair Hükümleri Üzerine Bir İnceleme", Adalet Dergisi, Y. 1954, S. 7, (888-899), s.888 vd; **ÖZEKES**, "İhtiyati Haciz" s. 50.
[70] **KURU**, s. 4426.
[71] **KILIÇOĞLU**, s. 1440.

delil tespitinin ihtiyati tedbir gibi uyuşmazlık konusu çekişmeli hak yahut kişinin hukuki durumu üzerinde bir karar olmamasıdır[72]. Bunun sonucu olarak da delil tespiti ile zor kullanarak bir hakkın geçici de olsa düzenlenmesi yahut teminat altına alınması gibi bir durum söz konusu olmamaktadır. Yine kural olarak delil tespiti sonucu ortaya bir zarar çıkmaması nedeniyle, delil tespiti kararı bir teminat karşılığı verilmez yahut delil tespitinden kaynaklanan bir tazminat söz konusu olmaz.

Tüm bu bilgilerden, delil tespitinin amacının; yargılamada taraflara ve hakime yol gösterecek delillerin korunarak daha sağlıklı bir şekilde karar vermeyi sağlamak olduğu görülmektedir.

C. İhtiyati Haciz

İhtiyati haciz, para alacaklarına ilişkin mevcut yahut ileride başlatılacak takibin sonucunun güvence altına alınması için mahkeme kararı ile borçlunun malvarlığına el konulmasını sağlayan geçici hukuki korumadır[73]. İhtiyati haciz ile borçluya ait malların, alacaklının alacağı için ihtiyaten haczi söz konusu olur. İhtiyati tedbirden farklı olarak; ihtiyati haczin uyuşmazlık konusu mal üzerinde uygulanması gerekmez, hatta çoğu zaman pratikte bunun gerçekleşmesi mümkün de olmaz.

Belirtmek gerekir ki karakteri itibariyle ihtiyati haciz de alacaklının alacağına ulaşmasını garanti etmediğinden kesin bir hukuki koruma sağlamaz. Zira ihtiyati haciz uyuşmazlık konusu alacağın elde edilmesini tek başına sağlamaktan ziyade, alacağın tahsilinin başarıya ulaşabilmesini ve asıl tahsilin sonuçsuz kalmamasını temin etmeye çalışır[74]. Yani bu tedbirle alacaklının malvarlığı durumunun daha iyi bir hale getirilmesi amaçlanmaz, yalnızca alacaklının aktifinin bir parçası olan alacağını elde edebilmesi ihtimal dahilinde tutmaya çalışılır[75].

İfade etmek gerekir ki ihtiyati tedbir ve delil tespitinden farklı olarak Türk hukukunda hakemlerin ihtiyati haciz kararı vermeye yetkili olmadıkları konusunda öğretide fikir birliği mevcuttur[76].

---

[72] **AKİL**, Cenk, "Medeni Yargılama Hukukunda Mahkemece Yapılan Delil Tespiti", AÜHFD, Y. 2009, C. 58, S. 1, (1-62), s. 6.
[73] **PEKCANITEZ**, Hakan/ **ATALAY**, Oğuz/ **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, Meral/ **ÖZEKES**, Muhammet, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 14. Bası, İstanbul 2017, s. 302.
[74] **TUNÇ YÜCEL**, s.32.
[75] **ÖZEKES**, "İhtiyati Haciz", s. 15-16.
[76] **KALPSÜZ**, s. 43.; **KÖSE**, s. 54.; **PEKCANITEZ/ YEŞİLIRMAK**, "Tahkim", s. 2716.

İKİNCİ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ YARGILAMASI

I. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Örgütlenmesi ve Yapısı

Sportif uyuşmazlıklar, niteliği gereği çözümü uzmanlık gerektiren ve farklı ülkelerde doğabilecek, genellikle çok uluslu uyuşmazlıklardır. Zira doğacak uyuşmazlık mahkemelerin ihtisaslaştığı alanlardan biri olmamakla birlikte, sportif kuruluşlar da devlet mahkemelerinin uyuşmazlık çözümü ile yürütülen faaliyetlere müdahil olmasını arzu etmemektedir. Bununla birlikte hem sportif kuruluşlar faaliyetlerini birçok farklı ülkede yürütmekte hem de birçok sporcu vatandaşı olduğu ülkenin dışında profesyonel yahut amatör olarak kariyerini sürdürmektedir. Yine sportif uyuşmazlıklar, uyuşmazlığa konu sözleşmelerin, organizasyonların genellikle kısa ömürlü olması nedeniyle hızlı bir biçimde çözüme kavuşturulması gereken uyuşmazlıklardır.

Bu gerekçelerle, sportif uyuşmazlıkların uzmanlar tarafından hızlı bir biçimde çözülmesi, aynı zamanda bu çözümlerin icra edilebilir nitelikte kararlar olması ve bu alanda yeknesaklığın sağlanması bir gereklilik olarak belirmiştir.

Mevcut bu ihtiyacın sonucu olarak, sportif uyuşmazlıkların uzman hakemlerce ve yeknesak bir biçimde çözülmesi amacıyla Uluslararası Olimpiyat Komitesi (UOK) bünyesinde Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) kurulmuş ve 1984 yılından itibaren faaliyetlerine başlamıştır[77].

[77] Spor Tahkim Mahkemesi'nin tarihçesi ve yapısı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, Hatice, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), 1. Bası, İstanbul 2013, s. 158 vd; **EKŞİ**, Nuray, Spor Tahkim Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2015, s. 507 vd; **BAĞLAN**, Aysu Melis, Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye'de Hukuki Durum, 3. Baskı, Ankara 2020, s. 45 vd; **COCCIA**, Massimo, "International Sports Justice: The Court of Arbitration for Sport", European Sports Law and Policy Bullettin, Y. 2013, Vol. 1, (23-76), s. 24 vd; **BİLGİNOĞLU**, Nurettin Emre, Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü, 1. Baskı, İstanbul 2015, s. 99 vd; **ŞAHİN**, Onur, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü, 1. Baskı, İstanbul 2016, s. 123 vd; **KALAFATOĞLU**, Mehmet Polat, Olimpiyat Oyunlarında CAS Tahkimi, Olimpiyat Oyunları ve Hukuk, Mehmet Polat Kalafatoğlu (Ed.) 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 357 vd; **ERTEN**, Rifat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, 1. Baskı, Ankara 2007, s. 232 vd. ("Spor" olarak anılacaktır.); **ESENDAL**, Nihan, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü", THD, Y. 2009, S. 40, (127-144), s. 137 vd; **KÜÇÜKGÜNGÖR**, Erkan, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri", BATİDER, Y. 2004, C. XXII, S. 4, (47-76), s. 49. ("Spor Uyuşmazlıklarında Tahkim" olarak anılacaktır.); **ERKİNER**, Kısmet, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi "C.A.S" Yargılama Çeşitleri Ve Usulleri, Spor Hukuku Dersleri, Kısmet Erkiner (Ed.) 1. Baskı, İstanbul 2007, s. 465 vd; **AKİL**, Cenk, "Genel Olarak Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri", DEÜHFD, Y. 2011, C. 13, S. 2, (71-105), s. 73 vd; **WİEVEG**, Klaus, Mehmet Arslan (çev.) "Spor Hukukunun Büyüsü", İnÜHFD, Y. 2010, C. 1, S. 1, (1-39), s. 21 vd ("Spor Hukukunun Büyüsü" olarak anılacaktır.).; **BLACKSHAW**, Ian S. "ADR and Sport: Settling Disputes through the Court of Arbitration for Sport, the FIFA Dispute Resolution Chamber, and the WIPO Arbitration & Meditation Center", Marquette Sports Law Review, Y. 2013, Vol. 24, No. 1, (1-58), s. 2. ("ADR" olarak anılacaktır.); **REILLY**, Louise, "An Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes, An Symposium", Journal of Dispute Resolution, Y. 2012, Vol. 2012, Issue 1, (63-81), s. 63 vd; **BLACKSHAW**, Ian S., "The Court of Arbitration for Sport: An International

CAS'ın UOK bünyesinde varlığını sürdürmesi, onun tarafsızlığı ve bağımsızlığı hususunda şüphelere ve tartışmalara yol açmıştır. İsviçre Federal Mahkemesi tarafından verilen 15 Mart 1993 tarihli ve 19 II 271 sayılı *Gundel* kararında[78]; UOK ve CAS arasındaki ilişki bir federasyon ile onun organı olan bir tahkim kurulu ilişkisine benzetilmiş, UOK ve CAS arasında ekonomik ve organik bağların bulunduğu tespiti yapılmıştır. Federal Mahkeme, UOK'nin CAS Statüsü'nü değiştirmeye yetkili olmasını, CAS'ın masraflarını karşılamasını ve hakem seçiminde önemli rol oynamasını dikkate almış ve UOK ile CAS arasındaki organik bağın sona ermesi gerektiğine karar vermiştir[79].

Bu gelişmeler akabinde, CAS'ın bağımsızlığını sağlamak amacıyla 1994 yılında Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) kurulmuştur. ICAS'ın kuruluşu ve UOK ve CAS arasındaki bağlantının ortadan kaldırılması için yapılan diğer reformlar ve bunlar doğrultusunda yapılan yargılamalar neticesinde; hem doktrin[80] hem de İsviçre Federal Mahkemesi tarafından CAS bağımsız ve uluslararası bir yargı mercii olarak tanımlanmıştır[81].

A. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi

1994 yılında CAS'ın yapısında meydana getirilen değişikliklerin amacı, CAS'ın idari ve ekonomik olarak UOK'den ayrılmasını sağlamak[82] ve uyuşmazlıkların taraflarının haklarını

Forum for Settling Disputes Effectively 'Within the Family of Sport'", Entertainment and Sports Law Journal, Y. 2003, Vol. 2, No. 2, (61-83), s. 63 vd. ("International Forum" olarak anılacaktır.); **STRAUBEL**, Michael, "Enhancing the Performance of the Doping Court: How the Court of Arbitration for Sport Can Do Its Job Better", Loyola University Chicago Law Journal, Y. 2005, Vol. 36, No. 4, (1203-1272), s. 1207 vd; **SAVARESE**, Kristin L., "Judging the Judges: Dispute Resolution at the Olympic Games", Brooklyn Journal of International Law, Y. 2005, Vol. 30, No. 3, (1107-1139), s. 1117 vd; **VETTER**, Meinrad, "The CAS An Arbitral Institution with its Seat in Switzerland", Bond University Sports Law eJournal, Y. 2008, Vol. 9, (1-9), s. 1 vd; **ARACHI**, Vasiliki, Court of Arbitration for Sport (CAS) and its Case Law Significance in the Advancement of Lex Sportiva, International Hellenic University Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selanik 2013, s. 8 vd; **IOANNIDIS**, Gregory, The Influence of Common Law Traditions on the Practice and Procedure Before the Court of Arbitration for Sport (CAS), Yearbook of International Sports Arbitration 2015, Antoine Duval (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Baskı, Hague 2016, (17-39), s. 24 vd.

[78] Kararın ayrıntıları için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, Hatice, Spor Yargısı ve Özerklik, Sporda Özerklik, Sporun ve Spor Hukukunun En Yaşamsal Konusu Hakkında Sunum ve Tartışmalar, Kısmet Erkiner (Ed.) 1. Baskı, İstanbul 2009, (188-219), s. 189 vd; **ERKİNER**, Kısmet, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi CAS Açıklamalı İngilizce – Türkçe Mevzuatı, 2. Baskı, İstanbul 2010 ("CAS" olarak anılacaktır.), s. 13; **McLAREN**, Richard H., "Twenty-Five Years of the Court of Arbitration for Sport: A Look in the Rear-View Mirror", Marquette Sports Law Review, Y. 2010, Vol. 20/2, (305-333), s. 307-308; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 160; **BAĞLAN**, s. 42.; **COCCIA**, s. 24-25.; **ARACHI**, s. 10.

[79] **BAĞLAN**, s. 42.

[80] CAS hakkındaki bu görüşler ve CAS bünyesinde verilen, mahkemenin bağımsızlığı hususunda önemli görülen kararlar için bkz. **WİEVEG**, "Spor Hukukunun Büyüsü", s. 21.

[81] **SAVARESE**, s. 1116. Söz konusu karara konu uyuşmazlık tarafları, Lazutina ve Danilova isimli iki atlet ve UOK'dir. CAS tarafından bu iki atletin 2002 Salt Lake City Kış Olimpiyatları'na katılımı yasaklanmıştır. Kararla ilgili detaylı bilgi için bkz. **McLAREN,** s. 309.

[82] **REEB**, Matthieu, The Role and Functions of the Court of Arbitration for Sports (CAS), The Court of Arbitration for Sport, 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) - Robert C. R. Siekmann (Ed.) - Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006, (31-40), s. 34; **CERNIC**, Jernej Letnar. "Fair Trial Guarantees before the Court of Arbitration for

güvenceye almaktır. Bu amaç doğrultusunda Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) kurulmuş ve CAS'ın finansmanı, idaresi ve denetimi gibi konularda bu konsey UOK'nin yerini almıştır[83]. CAS Kodu madde S2'ye göre ICAS'ın görevi, spora ilişkin uyuşmazlıkların uzlaştırma veya tahkim yoluyla çözümlenmesini sağlamak ve CAS'ın bağımsızlığı ile tarafların haklarını korumaktır.

CAS Kodu'nun ilk hükmüne bakıldığında sportif uyuşmazlıkların çözümünde yetkili iki organ olarak CAS ve ICAS'ın zikredildiği görülmektedir. Ancak CAS Kodu'nda kendisine verilen görevler dikkate alındığında; İsviçre Medeni Kanunu hükümlerine göre bir vakıf[84] olarak kurulan ICAS'ın hiyerarşik açıdan CAS'ın üstünde, onun yöneticisi gibi bir pozisyonda olduğu açıktır. Bu nedenle konseyi, spor tahkiminin en yüksek mercii olarak göstermek yanlış olmaz[85].

ICAS'ın yapısına, görevlerine ve işleyişine ilişkin hükümler CAS Kodu'nun R4. ve R11. maddeleri arasındakilerdir. İlgili maddelere göre 20 hukukçudan oluşan ICAS; CAS'ın faaliyetlerini denetlemek, finansal kaynaklarını yönetmek, CAS hakem ve arabulucu listelerini düzenlemek ve CAS Kodu'nu kabul etmek veya değiştirmek gibi görev ve yetkilere sahiptir[86].

B. Spor Tahkim Mahkemesi

CAS, adının aksine esasen bir mahkeme olmayıp bir tahkim kurumu şeklinde yapılanmıştır[87]. Kurum, sportif uyuşmazlıkları kendi kuralları (CAS Kodu) çerçevesinde çözüme kavuşturmak için kendi bünyesinde oluşturduğu ve "panel" olarak isimlendirdiği heyetlerle yahut tek hakemle hareket eder. CAS'ın merkezi, CAS Kodu m. R28 uyarınca İsviçre'nin Lozan şehrindedir. Ancak uyuşmazlıkların hızlı çözüme kavuşturulması açısından kolaylık sağlanması amacıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin New York ve Avustralya'nın Sydney şehirlerinde CAS'a ait daimi idari bürolar mevcuttur[88].

CAS'ın asıl amacı, sporla doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan hukuki uyuşmazlıkları tahkim yargılaması yahut arabuluculuk yoluyla çözüme kavuşturmaktır. Bu amaç

Sport." Human Rights & International Legal Discourse, Y. 2012, Vol. 6, No. 2, (259-283), s. 262; **ESENDAL**, s. 140.; **KALAFATOĞLU**, s. 359.; **IOANNIDIS**, s. 26.

[83] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 161; **REEB**, s. 33; ICAS'ın kuruluş süreci ve buna dair yapılan Paris Konvansiyonu'na ilişkin olarak ayrıca bkz. **ERTEN**, "Spor" s. 238 vd; **COCCIA**, s. 25-26.

[84] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 161.; **BLACKSHAW**, "ADR", s. 5.

[85] **BAĞLAN**, s. 43.

[86] **STRAUBEL**, s. 1210. ICAS'ın görev ve yetkilerine ilişkin olarak ayrıca bkz. **BOZKURT**, Murat Nart, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi", ABD, Y. 2010, S. 2, (165-190), s. 169.

[87] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 163.

[88] **BLACKSHAW**, "International Forum", s. 66; **ESENDAL**, s. 140; **BAĞLAN**, s. 46; **AKİL**, s. 74.

doğrultusunda; CAS bünyesinde dört farklı usulle faaliyet gösterilmektedir. Bunlar; olağan tahkim usulü, temyiz tahkim usulü, tavsiye usulü ve arabuluculuk usulü şeklinde ifade edilmektedir[89].

İfade etmek gerekir ki CAS önüne gelen uyuşmazlıklar belirli, kategorize edilmiş spor dallarına özgü uyuşmazlıklar olmayıp, tüm spor dallarına ilişkin uyuşmazlıklar CAS'ta çözümlenebilir[90].

Öğretide, CAS'ın faaliyetleri çerçevesinde beş fonksiyonu bulunduğu dile getirilmektedir[91]. Bunlar:

a) İhtilafları[92] ilk ve tek yetkili merci olarak karara bağlamak,
b) Spor federasyonları tarafından alınan kararları temyiz[93] mercii olarak incelemek,
c) Uyuşmazlıkları arabuluculuk yöntemi ile dostane bir şekilde çözüme kavuşturmak,
d) Spora ilişkin hukuki konularda görüş bildirmek,

[89] **EKŞİ**, s. 514. Tavsiye usulünün 2010 yılından itibaren uygulanmadığına ilişkin olarak bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 164. Söz konusu usulün 2013 yılında CAS Kodu'nda yapılan değişiklik ile tamamen ortadan kaldırıldığına ilişkin olarak bkz. **KALAFATOĞLU**, s. 360.
[90] **KÜÇÜKGÜNGÖR**, "Spor Uyuşmazlıklarında Tahkim" s. 49.
[91] **BOZKURT**, s. 167; **BAĞLAN**, s. 46; **AKİL**, s. 76-77.
[92] CAS bünyesinde çözüme kavuşturulan uyuşmazlıkların yalnızca spor müsabakaları yahut federasyon kararları ile ilgili uyuşmazlıklar değil; aynı zamanda sporla doğrudan yahut dolaylı olarak ilgisi bulunan televizyon yayın hakları, spor malzemelerine ilişkin satış sözleşmeleri, sponsorluk, lisans anlaşmaları gibi ticari nitelikte sayılabilecek uyuşmazlıklar da olabileceğine ilişkin bkz. **BLACKSHAW**, "International Forum", s. 61; **BAĞLAN**, s. 46; **AKİL**, s. 76.
[93] CAS, sadece ilk derece yargı mercii olarak görev yapmamakta, aynı zamanda CAS Kodu m. S20 ve R47'den de anlaşılabileceği gibi bir üst derece yargı mercii olarak bir federasyonun, bir derneğin yahut başka bir spor teşkilatının bir kararına karşı karar vermektedir. CAS'ın yaptığı bu yargılama faaliyeti öğretide genel olarak CAS'ın temyiz mercii olarak görev yapması şeklinde ifade edilmektedir. Ancak yazarlardan *Akil*'e göre, CAS'ın üst yargı mercii olarak yaptığı faaliyeti temyiz değil de istinaf olarak nitelendirmek daha doğru bir tercih olacaktır. bkz. **AKİL**, s. 76-77. Yazar, bu tercihine gerekçe olarak, CAS'ın yaptığı inceleme neticesinde verilen ilk kararı iptal edip yerine yeni bir karar verebilmesini ve uyuşmazlığı görürken uyguladığı usul kurallarının hukukumuzda temyizden ziyade istinaf incelemesini andırdığını göstermektedir. Gerçekten de CAS tarafından üst yargı mercii olarak yapılan yargılamalarda, ilk merciin vermiş olduğu kararın hukuka uygun olup olmadığı ifade edilmekle yetinilmemektedir. (CAS temyiz tahkim yargılamalarında, ilk derece yargılaması yine CAS tarafından yapılmış olsa dahi bu karara konu olan uyuşmazlığın hem maddi hem hukuki olarak bütünüyle incelenebileceği hususunda ayrıca bkz. **RIGOZZI**, Antonio, Sports Arbitration and Inherent Need for Speed and Effectiveness, Expedited Procedures in International Arbitration, Laurent Levy (Ed.) – Michael Polkinghorne (Ed.), 1. Baskı, Paris 2017, (88-110), s. 93. ("Speed and Effectiveness" olarak anılacaktır.) CAS şayet ilk derece yargı merciinin kararını hukuka uygun bulmazsa, uyuşmazlığı kendisi çözüme kavuşturmaktadır. Ancak CAS bu türden yargılamalarda aynı zamanda bir içtihat mahkemesi gibi hareket etmekte ve bu yargılama türünde bir yüksek mahkeme gibi genel olarak kurduğu içtihatlara sadık kalmaktadır. Hem bu nedenle hem de öğretide büyük çoğunluğun temyiz tabirini kullanması nedeniyle bizim çalışmamızda da CAS'ın üst yargı mercii olarak hareket etme faaliyeti temyiz faaliyeti olarak anılacaktır. Bu kavramların İngilizce ve Fransızca karşılıklarına ve CAS açısından kullanılış biçimine dair bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 165. İstinaf ve temyiz kavramları ayrımına ilişkin olarak ayrıca bkz. **ÖZEKES**, Muhammet, Kanun Yolları, Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 2202 vd.

e) Uluslararası spor organizasyonları ve olimpiyat oyunları esnasında meydana gelecek uyuşmazlıkları derhal çözmek.

Bu fonksiyonlar arasında en önemlileri şüphesiz CAS'ın ilk derece ve temyiz mercii olarak faaliyet gösteriyor oluşudur. 1994 yılına kadar CAS'ta yapılan yargılamaların tamamı tek ve aynı yöntem ile çözülürken, bu yıldan sonra ilk derece ve temyiz şeklinde iki ayrı yargılama yöntemi geliştirilmiştir[94]. CAS için iki farklı tahkim dairesi[95] kurulmuş ve CAS'ın faaliyetleri yargılamanın türüne göre bu iki daire arasında paylaştırılmıştır. Şu halde; bir uyuşmazlığın ilk çözüm mercii olarak CAS'a başvuru yapıldığı takdirde hakem heyetinin oluşturulması ve yargılamanın işletilmesini İlk Derece Tahkim Dairesi yerine getirecektir. Daha önce sportif bir uyuşmazlık hakkında verilmiş olan bir karara karşı CAS'a başvuru yapıldığında ise temyiz yargılaması söz konusu olmakta ve tahkim yargılaması prosedürü Temyiz Tahkim Dairesi tarafından yürütülmektedir. Bu dairelerin yargılamalarının yanında, CAS tarafından olimpiyat oyunları sırasında çıkan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla Ad Hoc tahkim yargılamaları da yapılmaktadır.

II. Spor Tahkim Mahkemesi'nde İlk Derece ve Temyiz Yargılamasını Belirleyen Kriterler

CAS tarafından yapılan bir yargılamanın ilk derece yargılaması yahut temyiz yargılaması olarak şekilleneceğini belirlemek açısından CAS Kodu'nun ilgili hükümlerini incelemek gerekmektedir.

Konuyla ilgili ilk hüküm CAS Kodu m. S20 olup, bu hüküm esasen tahkim daireleri ile ilgilidir. Söz konusu hükümde, ilk derece tahkim yargılamasına konu olacak uyuşmazlıkların hangi uyuşmazlıklar olacağına değinilmemiştir. Yalnızca ilk derece tahkim dairesinin, olağan prosedüre sunulan uyuşmazlıkları çözmekle, CAS Kodu'ndaki usul kuralları uyarınca etkin bir biçimde yargılamayı yürütmekle sorumlu olan panelleri kurduğu hususu düzenlenmiştir. Ancak aynı hükümde temyiz yargılamasına konu uyuşmazlıkların niteliğine ilişkin düzenleme mevcuttur. İlgili hükümde; bir federasyonun, bir derneğin yahut başka bir spor teşkilatının bir kararına karşı, bu kuruluşların tüzüğü veya statüsünde CAS'a yetki verilmesi veya özel bir tahkim anlaşmasının yapılması halinde CAS'ın temyiz mercii olarak görev yapacağı hususu kaleme alınmıştır.

[94] **REEB**, s. 36-37.; **IOANNIDIS**, s. 26.
[95] Bu iki daire ile birlikte mevcut olan Anti-Doping Dairesi de CAS Kodu madde S20'de düzenlenmiştir.

CAS Kodu'nda yer alan usul kurallarının hangi hallerde uygulanacağına dair bir hüküm olan CAS Kodu m. R27'den hareketle de ilk derece ve temyiz yargılamalarına konu olan uyuşmazlıklar ile ilgili bir kanaate varmak mümkündür. Söz konusu hüküm, Kod'da yer alan usul kurallarının, sportif bir uyuşmazlığın taraflarınca uyuşmazlığın CAS bünyesinde çözülmesi konusunda başvuru yapmasıyla uygulanacağını ifade etmektedir. Bu başvuru, bir sözleşmenin içinde yer alan bir tahkim şartından veya sözleşmenin akdedilmesinden sonra yapılan bir tahkim anlaşmasından kaynaklandığında ilk derece tahkim yargılaması gündeme gelecektir. Söz konusu başvuru, bir federasyonun, bir derneğin yahut başka bir spor teşkilatının bir kararına karşı yapıldığında ise temyiz tahkim yargılaması söz konusu olacaktır. İlgili hükümde, temyiz tahkim yargılamasının yapılabilmesi için kararı aleyhine başvuru yapılacak kuruluşun tüzüğü veya statüsünde CAS'ın kararlara karşı başvuru yapılabilecek merci olarak gösterilmesi yahut karara karşı başvuru yapacak taraf ile ilgili federasyon, dernek yahut spor teşkilatı ile sonradan bir tahkim anlaşması yapılması gerektiği de düzenlenmiştir.

Hangi hallerde temyiz tahkim yargılamasının söz konusu olacağına ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken bir hüküm de CAS Kodu m. R47'dir. Temyiz tahkim yargılamasına ilişkin özel hükümlerin ilki olan bu madde yukarıda açıklananla paralel bir düzenleme ihtiva etmektedir. Söz konusu hükümde, bir federasyon yahut diğer sportif kuruluş kararına karşı CAS bünyesinde temyiz başvurusu yapılabilmesi için ilgili kuruluşun statü veya tüzüğünde bu imkanın düzenlenmiş olması yahut sonradan tarafların bu yönde bir tahkim anlaşması yapması gerektiği düzenlenmiştir. Yine temyiz başvurusu yapacak olan tarafın, ilgili sportif kuruluşa dair mevzuat çerçevesinde var ise temyiz öncesi kanuni yolları tüketmesi gerektiği de aynı hükümde kaleme alınmıştır. Aynı hükme göre; CAS'ın ilk derece tahkim yargılaması yaparak verdiği bir karara karşı da ilgili sportif kuruluşun kurallarında açıkça düzenlenmişse, CAS bünyesinde temyiz başvurusunda yapmak mümkündür. Bu nedenle, ilk derece tahkim yargılamasının CAS'ta yapıldığı her durumda bu karara karşı yine CAS bünyesinde temyiz tahkim yargılamasının da yapılabileceğini peşinen söylemek olanaksızdır[96].

Bu hükümler doğrultusunda genel bir çerçeve çizilecek olursa; taraflar arasındaki bir uyuşmazlığın ilk derece yargı mercii olarak CAS bünyesinde çözülmesi için bu yönde bir tahkim şartına yahut sonradan yapılacak bir tahkim anlaşmasına ihtiyaç vardır. Ancak daha önce başka bir sportif kuruluş tarafından verilmiş bir karara karşı bir başvuru söz konusu ise bu bir temyiz başvurusu olarak değerlendirilecektir. Temyiz başvurusunda bulunmak için,

[96] **BOZKURT**, s. 171.

aleyhine başvuru yapılacak olan kararın verildiği kuruluşun statüsünde veya tüzüğünde karar aleyhine CAS'a başvurulabileceğine dair bir hüküm bulunmalı veya sonradan taraflar bu yönde bir tahkim anlaşması yapmalıdır.

Anlaşılacağı üzere, CAS bünyesinde ilk derece ve temyiz tahkim yargılaması arasındaki ayrım uyuşmazlık konusuna yahut niteliğine ilişkin herhangi bir kritere dayanmamaktadır ve şekli bir ayrımdır[97]. Buna göre eğer daha önce bir sportif kuruluş tarafından verilen bir karara karşı başvuru yapılıyorsa, hakkında başvuru yapılan kararın konusu ve niteliğine bakılmaksızın temyiz tahkim yargılaması söz konusu olacaktır[98].

Öğretide ve uygulamada sportif uyuşmazlıklar hakkında ticari uyuşmazlıklar ve disiplin uyuşmazlıkları ayrımı yapılmaktadır. Bu ayrıma göre genellikle sponsorluk sözleşmeleri, yayın hakları yahut lisans anlaşmaları gibi sözleşmesel uyuşmazlıkların ticari uyuşmazlıklar, sportif kuruluşların sporcular, kulüpler yahut bağlı federasyonlar hakkında verdikleri yaptırımlara dair uyuşmazlıkların ise disiplin uyuşmazlıkları olarak değerlendirilmesi mümkündür. Genellikle ticari uyuşmazlıkların CAS bünyesindeki çözümü ilk derece tahkim yargılaması konusu olurken[99] disiplin uyuşmazlıklarının çözümü ise temyiz tahkim yargılamasına konu olur[100]. Ancak bu durumun aksi yönde yargılamalar da gerçekleşebilmektedir. Örneğin; sportif sözleşmelere ilişkin bir federasyon kuralı mevcutsa ve sportif sözleşmeden kaynaklı bir uyuşmazlık öncelikle federasyon bünyesinde çözülürse, bu karar aleyhine CAS'a yapılacak başvuru temyiz başvurusu olacaktır[101]. Yahut bir disiplin uyuşmazlığı hakkında CAS'ın ilk derece yargı mercii olarak faaliyet göstermesi de mümkündür[102]. Bu nedenle ticari bir uyuşmazlığın ilk derece yargı mercii olarak, disiplin uyuşmazlığının ise temyiz mercii olarak CAS tarafından çözüleceğine dair peşin bir hükme varmamak gerekmektedir.

---

[97] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 169.

[98] **HAAS**, Ulrich, Football Disputes between Players and Clubs before the CAS, Sport Governence, Football Disputes, Doping and CAS Arbitration, 2nd CAS&FSA Conference Lausanne 2008, Colloquium, Michele Bernasconi (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.) 1. Baskı, Berne 2009, s. 216. ("Football Disputes" olarak anılacaktır.)

[99] **NOTH**, Abbeg/ **HAAS**, Ulrich, Commentary on the CAS Procedural Rules, Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), 2. Baskı, den Rijn 2018, s. 1443.
CAS bünyesinde gerçekleşen ilk derece tahkim yargılamalarının fiilen ticari tahkimden pek farklı olmadığı, tarafların hakemleri CAS listesinden seçme zorunluluğu ve hakem ücretlerinin ticari tahkim merkezlerine göre daha düşük olması gibi yargılamayı etkilemeyen farklılıkların mevcut olduğu görüşü için bkz. **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 92-93.

[100] **HAEMMERLE**, Corina Louise, "Choice of Law in the Court of Arbitration for Sport: Overview, Critical Analysis and Potential Improvements", International Sports Law Journal, Y. 2013, Vol. 13, (299-328), s. 301; **IOANNIDIS**, s. 27.

[101] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 170.

[102] Bu duruma örnek olarak Avustralya Olimpiyat Komitesi'nin "Dopingle Mücadele Kuralları"ndaki düzenleme gösterilebilir. Söz konusu kurallara göre doping ile ilgili uyuşmazlıklarda CAS'ın ilk derece tahkim kurulu olarak karar vermesi mümkündür. İlgili kurallar için bkz. https://content.olympics.com.au/public/2019-07/AOC%202015%20Anti-Doping%20By-Law.pdf (E.T.: 03.07.2021)

Bu doğrultuda, büyük spor federasyonlarının statülerinden yola çıkılarak da bir kanaate varmak mümkündür. Örnek vermek gerekirse; FIFA Statüsü[103] m. 57 ve devamı hükümlerinde, FIFA, UEFA ve ulusal federasyonların ilgili kurullarınca alınan kararlara karşı CAS'a temyiz başvurusunda bulunulabileceğine dair düzenleme yapılmış[104] ancak hangi kararlara karşı temyiz başvurusunda bulunulabileceğine dair bir ifade kullanılmamıştır. Dolayısıyla söz konusu kararlar bir disiplin uyuşmazlığına dair olabileceği gibi, sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlıklara dair de olabilir[105].

UEFA Statüsü'nde de CAS'ın hem ilk derece tahkim yargılaması hem de temyiz tahkim yargılaması yapabileceğine dair yetki hükmü mevcuttur. UEFA Statüsü m. 61'de düzenlenen ve UEFA'nın herhangi bir organını yetki alanına girmeyen uyuşmazlıklar CAS tarafından ilk derece tahkim yargılaması ile çözümlenecektir[106]. Yine Statünün 62. maddesi uyarınca UEFA'nın herhangi bir organının[107] verdiği bir karar aleyhine CAS'a temyiz başvurusu yapılabilecektir[108].

[103]FIFA Statüsü'nün güncel metni için bkz. https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-statutes-5-august-2019-en.pdf?cloudid=ggyamhxxv8jrdfbekrrm (E.T.: 03.07.2021)

[104] **ŞAHİN**, s. 124.

[105] **HAAS**, "Football Disputes" s. 216.

[106] UEFA Statüsü'nün güncel metni için bkz. https://documents.uefa.com/v/u/_CJ2HRiZAu~Wo6ytlRy1~g (E.T.: 03.07.2021)

[107] Ancak bu organın yargısal bir merci olması gerekmektedir. Aksi halde temyiz tahkim yargılamasından değil, ilk derece tahkim yargılamasından bahsedilecektir. Nitekim UEFA Kongresi tarafından verilmiş bir karar aleyhine Cebelitarık Futbol Federasyonu tarafından CAS'a yapılan bir başvuru hakkında, UEFA tarafından başvurunun bir temyiz başvurusu olduğu ve süresinde yapılmadığı savunması yapılmasına rağmen CAS, söz konusu kararın bir kongre kararı olduğunu, UEFA Kongresi'nin bir yargı kararı vermesinin mümkün olmadığını bu nedenle söz konusu karardan sonra uyuşmazlığın çıktığını ve bu uyuşmazlık hakkındaki başvurunun ilk derece tahkim yargılaması yapılarak çözüleceğini kararlaştırmış ve uyuşmazlığı çözmüştür. CAS tarafından verilen bu karar aleyhine İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açılmış ancak Federal Mahkeme de CAS kararının hukuka uygun olduğuna karar vermiştir. İlgili Federal Mahkeme kararı için bkz. 1re Cour de Droit Civil, 4A_392/2008/ech, Arrêt du 22 décembre 2008. Kararın orijinal Fransızca metni için bkz. https://www.bger.ch/ext/eurospider/live/fr/php/aza/http/index.php?highlight_docid=aza%3A%2F%2F22-12-2008-4A_392-2008&lang=fr&type=show_document&zoom=YES& , kararın İngilizce metni için bkz. The Swiss International Sports Arbitration Reports (SISAR) Vol. 1, Paolo Michele Patocchi (Ed.) - Matthias Scherer (Ed.), Huntington 2012, s. 291-330.

[108] İlgili düzenlemelere bakıldığında; uyuşmazlıkların ticari uyuşmazlık yahut disiplin uyuşmazlığı şeklinde ayrıma tabi tutulmadığı görülmektedir. Kaldı ki bazı uyuşmazlıklar aynı anda hem ticari hem de disipline dair uyuşmazlık şeklinde gerçekleşebilir. Buna örnek olarak, Bursaspor ve Henri Saivet arasındaki uyuşmazlık gösterilebilir. Alacaklarının ödenmemesi üzerine futbolcu tarafından FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na yapılan başvuru sonucunda futbolcu haklı bulunmuş ve FIFA UÇK tarafından verilen 05.11.2019 tarihli kararda; Bursaspor tarafından futbolcuya 277.200 Euro'nun faiziyle birlikte ödenmesine aynı zamanda davacının bildirdiği banka hesabına davalı tarafından bildirimin yapıldığı tarihten itibaren 45 gün içerisinde alacakların ödenmemesi halinde kulübe en fazla üç transfer dönemi süresince transfer yasağı getirilmesine karar verilmiştir. Görüldüğü üzere bu uyuşmazlık hem ticari uyuşmazlık hem de disiplin uyuşmazlığıdır. Söz konusu karara karşı Bursaspor Kulübü Derneği'nce CAS'a temyiz başvurusunda bulunulmuş, ancak FIFA UÇK tarafından verilen karar uygun bulunarak başvuru CAS tarafından reddedilmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2020/A/6694 Bursaspor KD v. Henri Gregoire Saivet, award of 4 August 2020, http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/6694.pdf

Bu konuda son olarak ifade etmek gerekir ki, CAS önüne gelen uyuşmazlıkta İlk Derece Tahkim Dairesi'nin mi yoksa Temyiz Tahkim Dairesi'nin mi görevli olacağı hususunda karar verme yetkisi, CAS Kodu m. S20/2 uyarınca CAS Sekreteryası'na aittir. Uyuşmazlık taraflarının Sekreterya tarafından verilen karara itiraz etmeleri mümkün olmadığı gibi taraflar bunu bir usule aykırılık olarak da ileri süremezler[109]. Yargılama sırasında herhangi bir sebeple koşullar değişirse, Sekreterya hakem heyetinin veya tek hakemin de görüşünü alarak tahkim yargılamasını diğer daireye havale edebilir. İlgili hükme göre bu durumda daha önce yargılama sırasında yapılan usuli işlemler geçerli olarak kalacaktır ve hakem heyeti değişmeyecektir.

III. Spor Tahkim Mahkemesi'nin İlk Derece Tahkim Mercii Olarak Uyuşmazlık Çözümü

A. Spor Tahkim Mahkemesi'nin İlk Derece Tahkim Mercii Olarak Yargılama Yapabilmesinin Koşulları

Yukarıda, CAS Kodu m. R27 hükmüne göre CAS'ın ilk derece tahkim mercii olarak yargılama yapabilmesi için taraflarca spor ile ilgili bir uyuşmazlığın CAS aracılığıyla çözüleceğine dair bir anlaşma yapılması yahut bir statü veya tüzük hükmü ile CAS'ın yetkilendirilmiş olması gerektiği ifade edilmişti. Buna göre CAS'ın ilk derece tahkim mercii olarak faaliyet göstermesi için iki koşulun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Öncelikle spor ile ilgili bir uyuşmazlık bulunmalı ardından CAS'ın yetkisini öngören bir tahkim anlaşması var olmalıdır.

1. Uyuşmazlığın Spor ile İlgili Olması

CAS'ın ilk derece tahkim mercii olarak yargılama yapabilmesinin ilk koşulu, uyuşmazlığın spor ile ilgili olmasıdır. Bu husus, CAS Kodu'nun birçok hükmünde kendisini göstermektedir. Örnek vermek gerekirse CAS Kodu m. S1'de ICAS ve CAS'ın, spor ile ilgili uyuşmazlıkları arabuluculuk ve tahkim yoluyla çözmek için kurulduğu, m. S3'te CAS'ın spor ile ilgili uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmak için tek veya üç hakemden oluşan panelleri ve hakem listelerini oluşturduğu, yine CAS'ın görevi başlığı altında düzenlenen m. S12'de CAS'ın,

[109] "CAS Kodu m. S20'ye göre CAS Sekreteryası'nın önüne gelen uyuşmazlığı hangi daireye tevzi edeceğine dair verdiği kararında gerekçe gösterilmez, karara itiraz edilmez ve karara karşı temyiz başvurusunda bulunulmaz. Uyuşmazlığı çözmekle görevli panel, tarafların söz konusu yargılamanın ilk derece yahut temyiz yargılaması olduğu yönündeki karakterizasyona dair argümanlarını dikkate almaz." Arbitration CAS 2004/A/748 Russian Olympic Committee (ROC) & Viatcheslav Ekimov v. International Olympic Committee (IOC), United States Olympic Committee (USOC) & Tyler Hamilton, award of 27 June 2006, http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/748.pdf#search=CAS%202004%2FA%2F748

Kod'da belirtilen usul kuralları çerçevesinde spor bağlamında meydana gelebilecek uyuşmazlıkları çözecek panelleri kurmakla görevli olduğu ifade edilmiştir.

Sportif uyuşmazlık kavramına ilişkin en geniş kapsamlı tanımlardan biri ise CAS Kodu m. R27'de yer almaktadır. İlgili hükmün ikinci fıkrasına göre spor ile ilgili prensip uyuşmazlıkları[110] veya sporun uygulanmasından, gelişiminden ve genel olarak her türlü sportif faaliyetten kaynaklanan maddi veya diğer menfaatlerle ilgili uyuşmazlıklar hakkında CAS yetkilidir.

Söz konusu hükümden yola çıkarak sportif faaliyetler ile ilgisi bulunan her uyuşmazlığın CAS bünyesinde çözüme kavuşturulabileceğine dair bir yanılgıya düşülebilir. Ancak bir sporcunun veya spor kuruluşunun tarafı olduğu her uyuşmazlığın sportif uyuşmazlık olduğu yorumunu yapmak mümkün değildir. Örneğin bir futbolcunun, kendi kulübünün basketbol takımına ait bir maçı izlemek için spor salonunda bulunurken başkasına verdiği bir zarardan dolayı haksız fiil sorumluluğundan doğan bir uyuşmazlığı sporla ilgili bir uyuşmazlık olarak görmek ve bu uyuşmazlığın çözümünde CAS'ı yetkili saymak mümkün değildir[111]. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi bir uyuşmazlığın spor ile ilgili olup olmadığının anlaşılması için uyuşmazlığın tarafına bakmak her zaman doğru sonucu vermeyecektir. Yine bir spor federasyonu ile çalışanı arasında iş hukuku alanında doğan bir uyuşmazlık da spor ile ilgili uyuşmazlık kapsamında değerlendirilemez[112].

Öğretide; yarışmalar sırasında yetkili merciler tarafından verilen kararlara karşı yapılan itirazlar, bir sporcunun olimpiyat oyunlarında yarışıp yarışamayacağına, doping testi sonuçlarına göre verilen kararlar gibi disipline yönelik uyuşmazlıklar spor ile ilgili uyuşmazlık kavramı içine sokulmuştur[113]. Yine televizyon yayın hakları, spor malzemelerine ilişkin satış sözleşmeleri, sponsorluk ve lisansa ilişkin ticari nitelikteki uyuşmazlıklar[114] da dahil olmak üzere, sporcuların milli takımlara seçilmesi, sporcuların müsabakalara katılımının engellenmesi, sporcular veya teknik sorumlular ile kulüpler, menajerler arasındaki

---

[110] Spora ilişkin prensip meselelerinden kasıt, günümüzde taraflarca başvurulmadığından artık uygulaması kalmamış olan ve genellikle üst düzey sportif kuruluşların başvuruları üzerine CAS tarafından bağlayıcı olmayan görüş beyanlarına konu olan uyuşmazlıklardır. Uluslararası müsabakalarda sporcuların hangi milli takımları temsil edeceğine yönelik açıklanan görüşler bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Yukarıdaki bölümlerde CAS'ın tavsiye usulü olarak ifade edilen bu durum hakkındaki yorumlar için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 179; **BAĞLAN**, s. 54-55.

[111] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 179.

[112] **BAĞLAN**, s. 55.

[113] **GILSON**, Eric T., "Exploring the Court of Arbitration for Sport", Law Library Journal, Y. 2006, Vol. 98, No. 3, (503-514), s. 504; **EKŞİ**, s. 518.

[114] **BLACKSHAW**, "ADR", s. 18.

sözleşmelerin ifası veya ihlalinden, bu sözleşmelerden kaynaklı tazminat yükümlülüklerinden doğan uyuşmazlıklar, sporcuların transferleri gibi hususlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar spor ile ilgili uyuşmazlıklara örnek olarak gösterilebilir[115]. Hem öğretide gösterilen örnekler hem de CAS'ın sportif uyuşmazlık kavramına bakış açısı sonucunda, bugüne kadar CAS tarafından görülen hiçbir uyuşmazlıkta, uyuşmazlığın spor ile ilgili olmadığı gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmemiştir[116]. Öyle ki, taraflardan hiçbirinin sporcu yahut sportif bir kuruluş olmadığı gerçek veya tüzel kişiler arasındaki kimi uyuşmazlıklar da CAS tarafından spor ile ilgili uyuşmazlık olarak yorumlanıp karara bağlanmıştır. Bir yelkenli yarış gemisine plan çizen desinatör ve bu gemiyi inşa eden şirket ile söz konusu gemi üzerindeki bir desen üzerinde hak iddia eden başka bir desinatör arasındaki tamamen ticari olarak yorumlanabilecek bir uyuşmazlık hakkında CAS, söz konusu geminin sportif amaçla kullanılacağından bahisle uyuşmazlığın spor ile ilgili olduğuna ve CAS'ın söz konusu uyuşmazlığı çözmekte yetkili olduğuna karar vermiştir[117].

Bu doğrultuda 1992 yılında başka bir karar daha verilmiştir. Bir mimar ile gemi inşa şirketi arasında akdedilen sözleşme gereğince mimar ücret karşılığında şirketin ürettiği katamaranların geliştirilmesi için katkı sunacaktır. Söz konusu sözleşme şirket tarafından feshedilmiş, mimar tarafından CAS'ta tazminat talepli dava açılmıştır. Bu uyuşmazlık kapsamında CAS tarafından, gemilerin sportif amaçlarla kullanılacak olması ve o dönem yürürlükte olan CAS Tahkim Tüzüğü madde 4'te yer alan 'sporun gelişmesi veya pratiğinden kaynaklanan' ifadesi yorumlanmış ve uyuşmazlık spor ile ilgili bir uyuşmazlık olarak nitelendirilmiş ve davalı şirketin davacı mimara 250.000 Fransız Frangı ödemesine karar vermiştir[118]. Kararda, hakemlerin o dönemdeki tüzükte 4. maddede öngörülen özelliklere sahip olmayan uyuşmazlıkları çözmekten kaçınabileceği ancak tarafların ve hakemlerin iradelerinin uyuşmazlığın CAS'ta çözülmesi olduğu durumlarda uyuşmazlığın CAS tarafından çözümlenebileceği ifade edilmiştir. İfade etmek gerekir ki her ne kadar istisna bir karar olarak göze çarpsa dahi CAS'ın yapmış olduğu bir yoruma katılmak mümkün değildir. Zira bir uyuşmazlığın tarafları genellikle hukukçu değildir ve yargı merciinin yapacağı hukuki

[115] **KÜÇÜKGÜNGÖR**, Erkan, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport)", AÜHFD, Y. 2004, C. 53, S. 2, (1-32), s. 13. ("Milletlerarası Tahkim" olarak anılacaktır.); **CERNIC**, s. 264; **STRAUBEL**, s.1213.

[116] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 178; **BİLGİNOĞLU**, s. 102. Bu konuda ayrıca bkz. https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html (E.T.: 04.07.2021)

[117] Söz konusu kararın metnine CAS'ın içtihat veri tabanından ulaşılamamaktadır. Bu bilgi ve karar hakkındaki diğer yorumlar için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 180; **BAĞLAN**, s. 55-56.

[118] Arbitrage TAS 92/81 L./ Y. SA, sentence du 30 novembre 1992, https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/81.pdf

değerlendirmeyi yapmaları onlardan beklenemez. CAS gibi görevi sportif uyuşmazlıkları çözmek olarak belirlenmiş bir yargı mercii tarafından yapılması gereken, uyuşmazlığın taraflarınca uyuşmazlığın CAS bünyesinde çözülmesi istense dahi, şayet uyuşmazlık spor ile ilgili bir uyuşmazlık olarak değerlendirilemiyorsa uyuşmazlığı bu nedenle çözüme kavuşturmamak, yani CAS'ın yetkisiz olduğuna karar vermektir[119].

Türk doktrininde, CAS'ın spor ile ilgili uyuşmazlık kavramının kapsamını çok geniş yorumladığı ifade edilmektedir. Bu doğrultuda sponsor, yayın kuruluşları ve diğer ticari kuruluşların taraf olduğu sözleşmelerden kaynaklı uyuşmazlıkları sportif uyuşmazlık kapsamına sokmamak gerektiği, sözleşmesel uyuşmazlıklar bağlamında sadece sporcu ve teknik sorumlular, antrenörler gibi kişilerle kulüpler yahut federasyonlar arasındaki sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların spor ile ilgili uyuşmazlık olarak yorumlanması gerektiği ifade edilmiştir[120].

2. Geçerli Bir Tahkim Anlaşmasının Varlığı

Bir uyuşmazlığın CAS tarafından ilk derece tahkim mercii olarak çözülebilmesinin ikinci koşulu uyuşmazlık taraflarının CAS'ı uyuşmazlığı çözmeye yetkili olarak gösterdiği bir tahkim anlaşmasının varlığıdır. Taraflar her türlü tahkim yargılaması açısından olduğu gibi; herhangi bir uyuşmazlık çıkmadan önce aralarındaki sözleşmeye ekleyebilecekleri bir tahkim şartı ile veya uyuşmazlığın meydana gelmesi akabinde akdedecekleri bir tahkim anlaşmasıyla bunu sağlayabilirler. Bu husus CAS Kodu m. R27/2'de de ifade edilmiştir.

Taraflar, uyuşmazlık çıkmadan önce aralarında akdettikleri bir sözleşmeye şu şekilde bir hüküm koyarak CAS'ı yetkili kılabilirler:

"Bu sözleşmeden kaynaklanan veya bu sözleşmeyle ilgili herhangi her türlü uyuşmazlık, münhasıran İsviçre Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesi tarafından ve Spor Tahkim Kodu hükümlerine göre kesin olarak çözümlenecektir[121]."

Uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra taraflarca yapılabilecek tahkim anlaşmasına ise şöyle bir örnek vermek mümkündür:

---

[119] Spor ile ilgili uyuşmazlıkların belirlenmesi hususunda hakemlere geniş bir takdir yetkisi tanımlanmasının yeknesaklığı ortadan kaldırabileceğine ve bu kararın CAS'ın kuruluş amacına uygun olmadığına dair eleştiriler için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 180.

[120] **KOÇAK**, Talat Emre, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, 1. Baskı, Ankara 2007, s. 33; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 181; **BAĞLAN**, s. 57.

[121] Aynı doğrultuda örnek tahkim klozları için bkz. **AKİL**, s. 79; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 182; https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html (E.T.: 05.07.2021)

"… Uyuşmazlığın tanımı yapıldıktan sonra,

Uyuşmazlık, münhasıran İsviçre Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesi tarafından ve Spor Tahkim Kodu hükümlerine göre kesin olarak çözümlenecektir[122]."

a. Tahkim Anlaşmasının Şekil Bakımından Geçerliliği

Bir tahkim anlaşmasının geçerliliğini ölçmekteki kriter, tahkim yargılamasının yapılacağı yerin hukuku olan "lex arbitri"dir[123]. CAS'ın merkezi İsviçre Lozan olduğu için CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşmasının şekil bakımından geçerli olması için İsviçre Hukukuna bakmak gerekmektedir.

İsviçre Hukukunda tahkim anlaşmasının şekline dair hükümler İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu (IPRG) ve İsviçre Hukuk Muhakemeleri Kanunu (ZPO) içerisinde yer almaktadır. IPRG m. 176/1'e göre, tahkim anlaşmasının yapıldığı tarihte, taraflardan en az birinin ikametgahı, mutad meskeni veya merkezi İsviçre'de değilse, merkezi İsviçre'de olan tahkim yargılamalarında IPRG uygulanacak, diğer hallerde ise ZPO hükümleri uygulama bulacaktır. İfade etmek gerekir ki; IPRG'de birtakım değişiklikler yapılmış ve bu değişiklikler 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. IPRG'nin tahkim anlaşmasının şekli ile ilgili olan hükmü m. 178/1'e göre tahkim anlaşması yazılı olarak veya metinle kanıtlanmasına izin veren diğer herhangi bir iletişim aracıyla yapılmalıdır[124]. ZPO m. 358 de aynı şekilde düzenlenmiştir. Her iki hükümden de anlaşılacağı üzere, İsviçre Hukukunda bir tahkim anlaşmasının geçerliliği için mutlaka bir metinde ifade edilme şartı aranmış ancak bu metnin taraflarca imzalanmış olması zorunlu kılınmamıştır[125]. IPRG m. 178/1 tahkim yeri İsviçre olan yargılamalar açısından emredici bir hüküm olduğu için tarafların tahkim anlaşmasının şekli açısından başkaca bir hukukun uygulaması için anlaşmaları mümkün değildir[126].

---

[122] https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html (E.T.: 05.07.2021)
[123] **VETTER**, s. 3.
[124] Hükmün önceki hali şu şekildeydi: "Tahkim anlaşması yazılı olarak veya telgraf, teleks, faks gibi, bir belge ile ispat edilmesini sağlayacak herhangi bir iletişim aracıyla yapılmalıdır." Esasen hükmün önceki halinde de iletişim araçları sınırlı sayıda sayılmamıştır. Ancak hükmün güncel hali, eskisine oranla tahkim anlaşmalarının şekil bakımından geçerli sayılabilmesini daha da olanaklı kılmaktadır. Hükmün yeni hali, e posta gibi tüm modern iletişim araçları ile geçerli bir tahkim anlaşmasının varlığını ispatlamayı sağlamaktadır. Hükmün önceki haliyle dahi "tahkim anlaşmalarının geçerliliği hususunda son derece özgürlükçü" şeklinde yorumlanması hakkında bkz. Arbitration CAS 2008/O/1483 Asian Handball Federation (AHF), Kazakhstan Handball Federation (KzHF), Kuwait Handball Association (KHA) v. International Handball Federation (IHF), award of 20 May 2008, https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1483.pdf
[125] **MAVROMATI**, Despina, "Selected Issues Related to CAS Jurisdiction in light of the Jurisprundence of the Swiss Supreme Court", CAS Bulletin 2011/1, (31-40), s. 33; **CARDUCCI**, Guido, "The New Swiss International and Domestic Arbitration Law, Sport and CAS Arbitration", CAS Bullettin 2020/2, (7-23), s. 11.
[126] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 185.

İfade etmek gerekir ki taraflar arasında CAS'ı yetkilendiren ve yukarıdaki şekil şartlarını dahi karşılamayan bir anlaşmasa bulunmasa bile, davalı esasa ilişkin savunmalarını ileri sürmeden önce tahkim anlaşmasının şekil bakımından geçerli olmadığı yönünde bir itirazda bulunmazsa tahkim anlaşmasının varlığını kabul etmiş sayılır ve bu hususa dair itirazlarını sonradan ileri sürme hakkını kaybeder[127]. Bu nedenle öğretide tahkim anlaşmasının şekle aykırılığı bu bahis içerisinde "itiraz" olarak nitelendirilse dahi esasen bir ilk itiraz hükmündedir. Zira tahkim anlaşmasının şekle aykırılığı savunması bir itiraz gibi yargılamanın her aşamasında ileri sürülememektedir.

b. Tahkim Anlaşmasının Maddi Bakımdan Geçerliliği

Bir tahkim anlaşmasının maddi bakımdan geçerliliği bahsi, bu anlaşmanın, irade sakatlıklarıyla malul olup olmaması, kanunun emredici hükümlerine yahut genel ahlaka, kamu düzenine aykırı olup olmaması gibi durumların dikkate alınarak anlaşmanın esas bakımından geçerliliğinin tartışılması anlamına gelmektedir. Tahkim anlaşmasının maddi bakımdan geçerli olup olmadığı hususunun belirlenmesinde de tahkim yeri hukuku dikkate alınacaktır. IPRG m. 178/2'ye göre tahkim anlaşmasının esas bakımından geçerliliği taraflarca seçilen hukuka, uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuka veya İsviçre Hukukuna göre belirlenecektir. İlgili hükümde "taraflarca seçilen hukuk" kavramıyla kast edilen, her ne kadar nadiren gerçekleşse de tarafların aralarındaki uyuşmazlık konusu sözleşme açısından değil, tahkim anlaşması açısından uygulanacak hukuku seçmeleri durumudur[128]. Hükümden de anlaşılacağı üzere İsviçre Hukuku, esas bakımından tahkim anlaşmasının geçerliliğini ayakta tutmak amacıyla bu üç hukuktan birine göre geçerli olma koşulunu tahkim anlaşmasının uygulanması için yeterli saymıştır.

---

[127] **MAVROMATI**, s. 33. Eski profesyonel futbolcu Mustafa Özkan ile M.K.E. Ankaragücü Spor Kulübü arasındaki sözleşmeden doğan bir uyuşmazlık, taraflar arasındaki sözleşmede uyuşmazlıkları çözmeye yetkili mercii olarak belirlenen Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu önüne gelmiştir. TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen karara karşı, taraflar arasında CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşması olmamasına rağmen Mustafa Özkan tarafından CAS'a temyiz başvurusunda bulunulmuştur. Bu başvuru akabinde kulübe tebligat yapılmış, kulüp temyiz başvurusuna cevap verirken CAS'ın yetkisiz olduğuna dair bir itirazda bulunmamış hatta karşı dava açmıştır. Bu durum üzerine CAS, uyuşmazlığı görmeye yetkili olduğuna dair bir karar açıklamıştır. Aynı zamanda TFF davaya dahil olmuş ve CAS'ın yetkisiz olduğunu ileri sürmüş, CAS'ın kendisini yetkili olarak açıkladığı ön kararına dair İsviçre Federal Mahkemesi'ne iptal davası açmıştır. Federal Mahkeme, bu başvuru hakkında verdiği 4A_566/2009 sayılı kararda CAS tarafından verilen ön kararın hukuka uygun olduğuna karar vermiş, bunun üzerine CAS tarafından uyuşmazlık çözüme bağlanmıştır. Söz konusu CAS kararı için bkz. Arbitration CAS 2008/A/1609 Mustafa Ozkan v. MKE Ankaragucu Spor Kulubu, award of 20 December 2012 (operative part of 21 December 2011), http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1609.pdf#search=mustafa ,

[128] **MAVROMATI**, s. 33.

B. İlk Derece Tahkim Yargılamasına Özgü Kurallar

CAS'ın ilk derece yargı mercii olarak faaliyet gösterdiği yargılamalarda uygulanan kurallar CAS Kodu m. R38 ile m. R46 arasındaki hükümlerde belirlenmiştir. İlk derece tahkim yargılamalarında geçerli olacak yargılama usulü bu kurallara göre yürütülmektedir. Bu hükümler yalnızca ilk derece tahkim yargılamasına ilişkin kurallar olup; m. R27 ve m. R37 arasındaki hükümler ile m. R63 ile m. R70 arasındaki hükümler ise hem ilk derece tahkim yargılamasında hem de temyiz tahkim yargılamasında uygulanan kurallardır[129].

1. Tahkim Başvurusu ve Davalının Cevabı

İlk derece tahkim yargılaması, davacının tahkim talebini de içeren dava dilekçesini CAS Sekreteryası'na sunması ile başlamaktadır. Başvuruya ilişkin hususlar CAS Kodu m. R38'de düzenlenmiştir. İlgili hükme göre dava dilekçesinde; davalının ismi ve tam adresi, davaya yol açan maddi vakıaların özeti ve hukuki argümanlar, tahkim şartı içeren sözleşmenin veya CAS bünyesinde tahkim yargılamasını öngören her türlü belgenin örneği, hakemlerin seçimine ve sayısına ilişkin davacı tarafından yapılacak açıklamalar ve özellikle tahkim anlaşmasında uyuşmazlıkların üç hakemle çözüleceği öngörülmüş ise davacı tarafından CAS hakem listesinden seçilen hakemin ismi yer almalıdır. Sayılan bu hususların dilekçede eksik olması halinde CAS Sekreteryası davacı tarafa bir defaya mahsus olmak üzere eksikliklerin giderilmesi için bir süre verir. Verilen sürede eksikliklerin giderilmemesinin yaptırımı, tahkim başvurusunun yapılmamış sayılmasıdır[130]. Yine aynı hüküm, CAS Kodu m. R64/1 uyarınca davacı tarafın 1000 İsviçre Frangı harç ödemesi yapması gerektiğine işaret etmektedir.

CAS Kodu m. R39'a göre, taraflar arasında CAS'ı yetkili kılan bir anlaşmanın bulunmadığının açıkça görülmediği durumlarda Sekreterya tarafından yargılamanın başlatılması için gerekli tedbirler alınır. Dava dilekçesinin davalıya iletilmesi, uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk hakkında tarafların görüşlerinin alınması, davalı tarafa cevapları ile hakem sayısı ve seçimi hakkındaki görüşlerini bildirmesi için süre tayin edilmesi CAS Sekreteryasının bu aşamadaki görevleri olarak düzenlenmiştir.

Cevap dilekçesinde davalı tarafça savunma gerekçelerinin özetinin, varsa yetki itirazının ve yine mevcut ise karşı davaya ilişkin taleplerin bildirilmesi gerekmektedir. Davalı taraf isterse cevap dilekçesi verme süresinin, davacı tarafın 1000 İsviçre Frangı'ndan ibaret olan dava

[129] **COCCIA**, s. 31.
[130] **DAVANLOO**, Mohamad Reza, "The Procedural Rules of the Court of Arbitration for Sport", Journal of Politics and Law, Y. 2017, Vol. 10, No. 4, (156-164), s. 159; **BLACKSHAW**, "ADR", s. 9; **AKİL**, s. 80; **BAĞLAN**, s. 61; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 287.

harcını ödemesinden sonra başlamasını talep edebilmektedir. Davacı tarafın yargılama giderlerinden haberdar olmasından sonra davasından vazgeçme ihtimalinden ötürü, bu durum davalı açısından avantajlıdır[131].

2. Hakem Heyetinin Oluşumu

İlk derece tahkim yargılamasında hakem sayısının belirlenmesinde hakemlerin seçilme usulünde uyuşmazlık taraflarının serbestisi vardır. CAS Kodu m. R40 uyarınca hakem heyeti tek veya üç hakemden oluşacaktır. Hakem sayısı taraflarca seçilmezse daire başkanı davanın niteliğine ve uyuşmazlık değerine göre bu sayıyı belirleyecektir.

Şayet taraflarca tek hakem tayin edilecekse, tahkim başvurusunun akabinde CAS Sekreteryası tarafından verilecek on beş günlük süre içerisinde tarafların anlaşmayla tek hakemi belirlemesi gerekmektedir. Taraflar bu konuda anlaşamazsa tek hakemi daire başkanı belirler. Taraflarca veya daire başkanınca uyuşmazlığın çözümünün üç hakem tarafından çözüleceği kararlaştırılmışsa davacı tahkim başvurusu ile veya Sekreterya tarafından verilen süre içerisinde seçtiği hakemi bildirir. Davalı taraf da Sekreterya tarafından verilen süre içerisinde hakem seçimini yapmalıdır. Taraflarca bu süreler içerisinde hakemler belirlenmez ise daire başkanı hakemleri seçer. Bu şekilde belirlenen iki hakeme, Sekreterya tarafından panel başkanını seçmeleri için süre verilir. İki hakemin anlaşamaması halinde panel başkanı ilk derece tahkim dairesi başkanı tarafından belirlenmektedir. Hakem heyeti bu şekilde oluştuktan sonra Sekreterya dava dosyasını hakem heyetine iletir. Dosyanın hakem heyetine intikal edebilmesi için CAS Kodu m. R64/2'de düzenlenen başvuru harcının ödenmesi gerekmektedir.

3. Üçüncü Kişilerin Yargılamaya Müdahalesi

Bu konuda yapılacak tüm açıklamalardan önce ifade etmek gerekir ki tahkim anlaşması sadece anlaşmaya taraf olan kişiler açısından bağlayıcı olacağından, üçüncü bir kişinin yargılamaya müdahil olabilmesi için bu kişinin tahkim anlaşması ile bağlı olması veya tarafların ve üçüncü kişinin bu yöndeki muvafakatini yazılı olarak beyan etmesi elzemdir. Üçüncü kişinin tahkim anlaşması ile bağlı olduğunu açıklamasına dair beyanında yukarıda tartışılan IPRG ve ZPO hükümleri, düzenleniş biçimleri açısından kolaylık sağlamaktadır.

Üçüncü kişinin yargılamaya müdahalesine ilişkin hüküm CAS Kodu m. R41'dir. İfade etmek gerekir ki CAS Kodu'nda üçüncü kişinin davaya müdahalesi ile ilgili bu düzenleme

[131] **ERKİNER**, "CAS", s. 69.

yalnızca ilk derece tahkim yargılamasında değil temyiz tahkim yargılamasında da uygulanır[132]. İlgili hüküm uyarınca davalı taraf tahkim yargılamasına üçüncü bir kişinin katılmasını talep ederse bu talebini sebepleri ile birlikte cevap dilekçesinde ileri sürmeli ve Sekreterya'ya ek bir cevap dilekçesi sunmalıdır. Sekreterya üçüncü kişiye bu dilekçeyi sunar ve davaya katılmak isterse kendi cevaplarını sunması için bir süre tayin eder. Bu halde ayrıca davacı tarafa da üçüncü kişinin davaya katılımı konusundaki görüşlerini bildirmesi için süre verilmektedir.

Davalı tarafın talebi olmaksızın da üçüncü bir kişi tahkim yargılamasına müdahil olmayı arzu edebilir. Bu halde üçüncü kişi, tahkim yargılamasını öğrendiği tarihten itibaren on gün içerisinde davaya katılma talebinde bulunmalıdır. Ancak bunun yapılabilmesi için duruşmalı bir yargılama söz konusu ise duruşmanın yapılmasından önce başvurunun CAS'a iletilmesi gerekir. Duruşmanın yapılmadığı bir yargılama söz konusu ise üçüncü kişinin başvurusunu yazılı aşama tamamlanmadan önce yapması gerekmektedir.

Üçüncü kişi yargılamaya katılma talebini hakem heyetinin oluşmasından sonra yaparsa, bu konuyu hakemler karara bağlayacaktır. Hakemler davanın taraflarıyla görüşür ve üçüncü kişinin yargılamadaki durumunu belirleyen düzenlemeleri yapar. Aynı zamanda hakemler bu halde üçüncü kişinin bir dilekçe vermesine olanak sağlar.

4. Uzlaşma İmkanı

CAS yargılamalarında mümkün olduğunca uyuşmazlıkların tarafların uzlaşması suretiyle çözülmesi teşvik edilmektedir[133]. Daire başkanı uyuşmazlığı hakem heyetine devretmeden önce uyuşmazlığın uzlaşma ile çözülmesini sağlamaya çalışırken hakem heyeti her zaman tarafların uzlaşmasını amaçlar. Bu husus, CAS'ın amacının somutlaştırılması gayesiyle CAS Kodu m. R42'de bir hüküm olarak düzenlenmiştir.

Yukarıda, CAS tarafından uyuşmazlıkların arabuluculuk yöntemi ile de çözüme kavuşturulduğu ifade edilmişti. Söz konusu usul başlı başına bir dostane uyuşmazlık çözüm yöntemi olup CAS bünyesinde tahkim yargılamalarının içinde yapılmayan bir faaliyettir. Bu faaliyet için CAS Kodu'nda "mediation" tabiri kullanılmaktadır. İlk derece tahkim yargılamasında tarafların uzlaşması imkanı ise arabuluculuk değildir ve tahkim yargılamasının içinde taraflara sunulmuş bir sulh olma imkanından ibarettir. Nitekim CAS Kodu m. R42'deki

[132] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 325; **COCCIA**, s. 50; **DAVANLOO**, s. 163.
[133] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 291.

uzlaşma için "conciliation" tabiri kullanılmaktadır. CAS Kodu m. R42'de bahsedilen uzlaşma imkanı, CAS tarafından yürütülen arabuluculuk faaliyeti ile karıştırılmamalıdır[134].

Taraflar arasında tahkim yargılaması esnasında uzlaşma sağlanırsa tarafların istemesi halinde bu uzlaşma bir hakem kararı olarak somutlaştırılabilir. Bu durumda tarafların uzlaştıkları metin, bağlayıcılık ve icra edilebilirlik açısından diğer hakem kararlarından farksız olacaktır[135].

5. Yargılamanın Gizli Yapılması

CAS Kodu m. R43 uyarınca CAS bünyesinde gerçekleşen tahkim yargılamaları kural olarak gizli yapılmaktadır[136]. CAS'ın izni olmadan taraflar, hakemler yahut CAS uyuşmazlık konusu olay ve bilgileri üçüncü kişilerden gizlemek zorundadır. Dolayısıyla yargılamanın unsuru olan kişiler açısından yargılama ile ilgili bilgileri açıklamama yükümlülüğü altındadır[137]. Bu hususta yargılamanın tarafı olmasalar da gizliliğin önemli olduğu durumlarda bilirkişiler ve tanıklar ile gizlilik anlaşması imzalamanın gerekli olduğu ifade edilmiştir[138]. CAS tarafından verilen kararlar da kural olarak gizli kalmakla birlikte tarafların anlaşmaları yahut daire başkanının kararı ile yayımlanabilir.

6. Hakem Heyeti Önünde Gerçekleşen Tahkim Yargılaması

CAS bünyesinde gerçekleşen yargılama, dilekçe teatisinden ibaret olan yazılı aşama ve gerekli görülmesi halinde yapılacak olan duruşma aşaması şeklinde iki bölümden oluşur.

a. Yazılı Aşama

Yazılı aşamaya ilişkin kurallar CAS Kodu m. 44'te oldukça ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre heyet başkanı gerekli gördüğü hallerde usulü belirler. CAS Kodu'nda dilekçelerin ardışık olarak dosyaya sunulmasına dair bir hüküm olmamakla birlikte, heyet başkanı veya tek hakem gerekli görürse tarafların haklarını muhafaza etmek açısından dilekçelerin sırasıyla sunulmasına ilişkin bir ara karar oluşturabilir[139]. Kural olarak

---

[134] Bu noktada, tahkim yargılaması içerisindeki uzlaşma imkanı incelenirken CAS'ın tahkim yargılamalarından tamamen ayrı bir faaliyeti olan arabuluculuk faaliyetine ilişkin kuralların uzlaşma ile ilişkilendirilmiş olmasına katılamadığımızı ifade etmek gerekir. Söz konusu ilişkilendirme için bkz. **BOZKURT**, s. 181.
[135] **NOTH/ HAAS**, s. 1534.
[136] **KÜÇÜKGÜNGÖR**, "Spor Uyuşmazlıklarında Tahkim", s. 63.
[137] **KAUFMANN-KOHLER**, Gabrielle, Statue and Regulations of the CAS Restructuring and Revision of Arbitration Rules, International Conference Law and Sport. 1. Baskı, Lausanne 1994, s. 143.
[138] **NOTH/ HAAS,** s. 1538.
[139] **KAUFMANN-KOHLER**, Gabrielle/ **BARTSCH**, Philippe, The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) - Robert C. R. Siekmann (Ed.) - Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006, s. 81.

yazılı aşama dava ve cevap dilekçelerinden ve lüzum olması halinde cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçelerinden ibarettir. Dilekçeler ekinde yer verilmeyen delillere tarafların muvafakati olmaksızın veya istisnai hallede hakem heyetince izin verilmeksizin dayanılamaz. Ancak taraflarca yazılı aşama sırasında varlığı bilinmeyen bir delil sonradan ortaya çıkarsa hakem heyeti bu delilin ibrazına izin verebilir[140]. Taraflar dilekçelerinde; uyuşmazlık hakkında tanıklık yapabilecek kişilerin isimlerini bildirmeli ve hangi maddi vakıaya ilişkin olarak tanıklık yapabileceklerine dair beklenen ifadelerinin özetini sunmalıdır. Aynı şekilde taraflar bilirkişi incelemesi deliline dayanacaklarsa bilirkişilerin isimlerine ve uzmanlık alanlarına da dilekçelerinde yer vermelidir.

CAS Kodu m. R44.3 f. 1'e göre tarafların uyuşmazlığın çözümünde kullanacağı belgeler karşı tarafın kontrolünde bulunuyorsa, hakem heyetinden, belgeleri elinde bulunduran tarafın dosyaya teslimi emretmesi yönünde bir karar oluşturmasını talep edebilirler. Bu talepte bulunan tarafın, söz konusu belgelerin varlığı ve uyuşmazlığın çözümünde etkili olduğu yönünde inandırıcı deliller sunması beklenmektedir.

b. Sözlü Aşama

Yukarıda da ifade edildiği üzere sözlü aşama her yargılama açısından zorunlu değildir. Şayet hakemlerce duruşma yapılması gerekli görülmez ise, CAS Kodu m. R44.2 f.8'de de belirtildiği üzere tarafların görüşü alındıktan sonra duruşma yapılmamasına ve uyuşmazlığın dosya üzerinden çözülmesine karar verilebilir[141].

Sözlü aşamaya dair kurallar CAS Kodu'nda "Duruşma" başlıklı m. R44.2'de düzenlenmiştir. Kural olarak bir tahkim yargılamasında tek duruşma yapılmaktadır. Ancak bu durum duruşmaların kısa sürdüğü anlamına gelmemektedir. Sözlü aşama, birkaç saat yahut birkaç gün de sürebilmektedir[142]. Duruşmada taraflar ve varsa temsilcileri, tanıkları, bilirkişiler dinlenir ve son söz hakkı davalı tarafa verilir. Tanıkların yahut bilirkişilerin dinlenmesi,

---

[140] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 294.

[141] Bu hükme rağmen uygulamada genellikle duruşma yapılmakta, istisnai olarak dosya üzerinden karar verilmektedir. (**KAUFMANN-KOHLER/ BARTSCH**, s. 83.) Çok taraflı bir uyuşmazlıkta, taraflarca duruşmanın yapılıp yapılmaması hususunda ve duruşmanın hangi tarih aralığında yapılabileceğine ilişkin bir türlü anlaşma sağlanamaması ve tarafların dava sürecinde hem duruşma yapılmamasına hem de duruşma yapılmasına dair çeşitli ve birbiriyle çelişir talepler iler sürmesi üzerine CAS tarafından uyuşmazlığın dosya üzerinden çözüme kavuşturulacağına karar verilmiştir. Bkz. Arbitration CAS 2012/A/2731 Brazilian Olympic Committee (BOC), Brazilian Taekwondo Confederation (BTC) & Márcio Wenceslau Ferreira v. World Taekwondo Federation (WTF), Comité Olímpico Mexicano (COM), Federación Mexicana de Taekwondo (FMT) & Damian Alejandro Villa Valadez, award of 13 July 2012, http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2731.pdf, kararın daha detaylı hali için bkz. https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/cas_2012.a.2731_boc_v_wtf.pdf (E.T.: 14.07.2021)

[142] **NOTH/ HAAS,** s. 1547.

uyuşmazlığın çözümü açısından gereksiz yahut söz konusu beyanlar uyuşmazlık konusu ile ilgisiz görülürse ilgili bu kişilerin dinlenmesine ilişkin taraf talepleri reddedilebilir. Duruşmaya getirilen tanık ve bilirkişilere ait olan masraflar ilgili taraflara aittir.

Duruşmalar kural olarak aleni yapılmaz. Gizliliğin istisnası tarafların duruşmaların aleni şekilde yapılmasına dair anlaşmasıdır[143].

Kural olarak duruşmalar yüz yüze yapılırken, heyet başkanının kararıyla sözlü aşamanın video konferans yoluyla yapılması mümkündür. Yahut bazı tanıkların, bilirkişilerin video konferans yoluyla dinlenmesine karar verilebilir. Duruşma sonrasında duruşmaya dair tarafların yazılı beyan sunması mümkün olmakla birlikte bunun için hakem heyetinin karar vermesi gerekir[144].

CAS Kodu m. R44.2 f.2'de, duruşmaların kaydedilebileceği ifade edilmiştir. Hükmün lafzına bakıldığında bunun bir zorunluluk olmadığı görülmektedir. Söz konusu hükümde duruşmanın kaydedilmesi imkanı "The hearing may be recorded." şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifade ilgili hükmün önceki halinden farklıdır. Hükmün eski halinde, "minutes of the hearing" ibaresi geçmekte ve duruşma tutanağı tutulabileceği düzenlenmekteydi[145]. Her iki şekilde de duruşmanın kayıt altına alınmasının zorunlu olmadığı açık iken, hükmün yeni hali farklı kayıt yöntemleri ile de duruşmanın kayıt altına alınmasını olanaklı kılmaktadır[146].

7. Uyuşmazlığın Esasına Uygulanacak Hukuk

Uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk ile ilgili düzenleme CAS Kodu m. R45 olup; ilgili hükme göre hakem heyeti uyuşmazlığı taraflarca seçilen hukuk kurallarına göre, böyle bir seçim mevcut değilse İsviçre Hukukuna göre çözümler. Taraflar hakem heyetine uyuşmazlığı hakkaniyete göre çözme yetkisi verebilir[147]. Söz konusu hüküm, esasen IPRG'de yer alan düzenlemeden farklıdır. IPRG m. 187'ye bakıldığında hakemlerin taraflarca seçilen hukuk kuralları uyarınca, böyle bir seçim mevcut değilse uyuşmazlığın en yakın ilişkili olduğu hukuka göre uyuşmazlığı çözüme kavuşturacağının düzenlendiği görülmektedir.

---

[143] CAS tarafından uyuşmazlık taraflarının görüşü alınmadan bilgilendirme amacıyla duruşma tarihlerinin yayınlanması gibi hususların CAS Kodu'nda bir karşılığının olmadığına dair bkz. **NOTH/ HAAS,** s. 1539.

[144] Uygulamada duruşma sonrası beyan verilmesine nadiren rastlandığına dair bkz. **KAUFMANN-KOHLER/ BARTSCH**, s. 85.

[145] CAS Kodu m. R44.2 f.2'nin eski, güncel olmayan hali için bkz. **BAĞLAN**, s. 64.

[146] Bizim de katıldığımız görüşe göre duruşmalardaki tüm ifadelerin tutana yahut kayıt altına alınması, hakem kararında yer alacak gerekçelerin tespiti açısından uygun olacaktır. Bu konudaki yorumlar için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 296.

[147] Tarafların hakem heyetini nasfete göre uyuşmazlığı çözmeye yetkili kılabileceklerine ilişkin olarak bkz. **KÜÇÜKGÜNGÖR**, "Milletlerarası Tahkim", s. 19.

İfade etmek gerekir ki her iki hükümde de taraflarca seçilen "hukukun" değil "hukuk kurallarının" uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu nedenle CAS tarafından yapılan yargılamalar açısından taraflar bir ülke hukuku yerine uyuşmazlığın esasına uygulanması için bir federasyon kuralları metnini seçebilirler. Yine bu seçimin yapılması için tahkim anlaşmasına hüküm yazılması zorunlu değildir. Taraflar uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuka dair iradelerini dilekçelerinde yahut duruşma sırasındaki beyanlarında ifade edebilirler[148]. Aynı zamanda taraflar uyuşmazlığın esası açısından ulusak nitelik taşımayan hukuk kurallarını, hukukun genel prensipleriyle örf ve adet kurallarını da uygulanacak hukuk olarak kararlaştırabilirler[149]. Ancak bunun mümkün olması için yargılamanın her iki tarafının da iradesini bu yönde açıkça belli etmesi elzemdir[150].

CAS Kodu ile IPRG hükümlerinin farklılık gösterdiği yer ise tarafların uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuku çözmedikleri ihtimaldir. Bu olasılık gerçekleştiğinde CAS Kodu'na göre İsviçre Hukuku uygulanacakken, IRPG hükmüne göre uyuşmazlıkla en fazla ilişkili hukuk uygulanacaktır. CAS'ın bu olasılık gerçekleştiğindeki tercihi, uyuşmazlığın esasına CAS Kodu hükmü gereği İsviçre Hukuku'nu uygulamaktır[151].

8. Hakem Kararı

CAS Kodu m. R46 uyarınca hakem kararları çoğunluk oyuyla alınır. Çoğunluğun sağlanamaması halinde heyet başkanı tek başına karar verebilir. Kararın yazılı, tarih atılmış ve imzalanmış olması gerekmektedir. Sadece heyet başkanının imzası veya heyet başkanı kararı imzalamazsa diğer iki heyet üyesinin imzasının bulunması yeterlidir. Dolayısıyla hakemlerden birinin karara imza atmaması hiçbir şekilde kararın geçerliliğini etkilememektedir[152]. Hakemler, kararın hüküm kısmını gerekçelerden önce taraflara tebliğine karar verebilirler. Bu

[148] **KAUFMANN-KOHLER/ BARTSCH**, s. 88.
[149] **NOTH/ HAAS**, s. 1560.
[150] Nitekim bir uyuşmazlıkta davacı taraf hakem heyetinden uyuşmazlığın esasını hakkaniyete göre çözmesini istemiş, ancak davalı taraf hakem heyetine böyle bir yetki vermemiştir. Taraflarca uyuşmazlığın esasına uygulanması için üzerinde anlaşılan başkaca bir hukuk kuralı da bulunmadığından, hakem heyeti önüne gelen uyuşmazlığın esasına İsviçre Hukuku'nu uygulamıştır. Bkz. Arbitration CAS 2018/O/5830 International Surfing Association (ISA) v. International Canoe Federation (ICF), award of 5 August 2020, http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/5830.pdf#search=2018%2FO%2F5830
[151] **HAEMMERLE**, s. 308. Ayrıca bkz. Arbitration CAS 96/161 International Triathlon Union (ITU) / Pacific Sports Corp. Inc., award of 4 August 1999, http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/161.pdf#search=96%2F161, Söz konusu uyuşmazlıkta davalı taraf; IPRG m. 187 hükmü gereği tarafların hukuk seçimi yapmadığı durumda uyuşmazlığa en yakın hukukun uygulanması gerektiğini, bu hukukun da davacının da merkezinin bulunduğu yer olan Ohio eyaletinin hukuk kuralları olduğunu ileri sürmüştür. Hakemlerce söz konusu uyuşmazlıkta CAS Kodu m. R45 vurgulanmış, bu düzenlemeye göre tarafların hukuk seçimi yapmadığı sürece uyuşmazlığın esasına İsviçre Hukuku'nun uygulanacağının düzenlendiği, CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşması akdeden tarafların CAS Kodu'ndaki bu hükmü bilmediklerinin düşünülemeyeceği ifade edilmiş ve uyuşmazlığın esasına İsviçre Hukuku uygulanmıştır.
[152] **KAUFMANN-KOHLER/ BARTSCH**, s. 92.

halde hükmün posta, faks ve/veya e posta yoluyla taraflara tebliğinden itibaren ilgili karar icra edilebilir hale gelir.

CAS tarafından verilen karar, taraflar açısından kesin ve bağlayıcı olmakla birlikte hükmün taraflara tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde İsviçre Hukukundaki belirli şartlar çerçevesinde itiraza tabidir. Tarafların İsviçre'de ikametgahları, mutat meskenleri yahut işyeri yoksa taraflar, başlangıçta açıkça bu kanun yolunu devre dışı bırakmak hususunda anlaşmışsa, CAS kararına karşı iptal davası açarak itiraz edemezler.

Şekil açısından ise kararda tarafların isimleri ve yerleşim yerleri, taraf vekilleri, hakemlerin isimleri, yargılamanın yapıldığı yer, tarafların talepleri, hakemlerin tüm talepler hakkında vardıkları kararlar, yargılama giderleri, taraflara eşit muamele ilkesine ve adil yargılanma hakkına riayet edildiğini gösterecek şekilde yargılamadaki işlemlerin kısa bir özetinin yer alması gerektiği öğretide ifade edilmiştir[153].

C. Türk Spor Mevzuatı Çerçevesinde CAS'ın İlk Derece Yargı Yeri Olarak Yetkisi

Türkiye'de spor yönetimi açısından benimsenen modele göre; futbolda en üst düzey yönetim organı Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) iken, diğer sporlar açısından Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü[154] (SHGM) yönetimin en üst organını teşkil etmektedir[155]. Dolayısıyla Türk Spor Hukukuna dair mevzuat hükümleri çerçevesinde CAS'ın ilk derece yargı yeri olarak yetkisine dair tartışmada, TFF Statüsü ve SHGM mevzuatı hükümlerinin incelenmesi gerekmektedir.

1. TFF Statüsü Uyarınca CAS'ın İlk Derece Yargı Yeri Olarak Yetkisi

TFF Statüsü[156] m. 56'ya göre taraflarca yetkisinin kabul edilmesi halinde TFF'ye bağlı bir kurul olan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. İlgili hükümden de anlaşılacağı üzere, maddede belirtilen sözleşmelerle ilgili UÇK'nın münhasır yetkisi bulunmamakta, taraflar iradi olarak uyuşmazlığı UÇK bünyesinde çözüme kavuşturmak hususunda anlaşabilmektedir. O halde uyuşmazlığı UÇK nezdinde

[153] **NOTH/ HAAS,** s. 1566; **KAUFMANN-KOHLER/ BARTSCH**, s. 92.
[154] Eski ismi Spor Genel Müdürlüğü (SGM) olan birimin ismi, 10/07/2018 tarihli 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü şeklinde değiştirilmiştir. İlgili kararname için bkz. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf (E.T.: 14.07.2021)
[155] **EKŞİ**, s. 77.
[156] TFF Statüsü'nün güncel hali için bkz. https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf (E.T.: 14.07.2021)

çözmeyi kararlaştırmak hususunda irade serbestisine sahip tarafların ilgili uyuşmazlıklar için ilk derece yargı yeri olarak CAS'ı yetkilendirmelerine hukuki bir engel bulunmamaktadır.

Hemen yukarıda incelenen hüküm, sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür düzenlemesini de ihtiva etmektedir. Kanaatimizce her ne kadar hükümde sportif cezalar ve yetiştirme tazminatları açısından UÇK'nın münhasıran yetkili olacağı düzenlenmişse de taraflarca CAS'ın yetkilendirilmesinin önünde bir engel yoktur[157]. Zira CAS, bu türden bir uyuşmazlık önüne geldiğinde tarafların anlaşması sonucu yargılama söz konusu olacağı için kendini yetkili görmektedir[158].

Bu açıklamalar ışığında; şu an yürürlükte olan düzenlemelere rağmen futbol kulüpleri ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personeli, müsabaka organizatörleri ve kulübün sportif faaliyetleri çerçevesinde iş gören diğer çalışanları arasındaki sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların, tarafların bu yönde akdedecekleri bir tahkim anlaşması sonucunda CAS bünyesinde çözüme kavuşturulabileceği sonucuna ulaşılmaktadır[159].

2. SHGM Mevzuatı Uyarınca CAS'ın İlk Derece Yargı Yeri Olarak Yetkisi

Yukarıda açıklandığı üzere TFF Statüsü uyarınca ilk görünüşe göre birtakım uyuşmazlıklar açısından CAS'ın ilk derece yargı yeri olarak yetkili olamayacağına dair hatalı bir kanıya varmak mümkün iken, SHGM Mevzuatı bu durumun tam tersi şekilde, yani CAS'ın rahatlıkla ilk derece yargı yeri olarak belirlenmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Gerçekten de SHGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği[160] m. 5 f. 3 düzenlemesi; kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında

---

[157] Aynı görüş hakkında bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 188.

[158] Bu hususta bkz. Arbitration CAS 2006/O/1055 Del Bosque, Grande, Miñano Espín & Jiménez v. Beşiktaş, award of 9 February 2007, http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1055.pdf#search=del%20bosque, Söz konusu uyuşmazlık konusu olayda Beşiktaş ve kulübün futbol takımına bir dönem teknik direktörlük yapmış olan Del Bosque arasındaki sözleşmede, sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlıkların CAS tarafından çözüleceğine ve tarafların doğması olası uyuşmazlıkları başka bir kuruma taşıma hakkından açıkça feragat ettiklerine dair bir hüküm mevcuttur. Aynı taraflarca imzalanan ve bir tip sözleşme olan başka bir anlaşmada ise uyuşmazlıkların o dönem uyuşmazlıkları çözmek görevi bulunan TFF Yönetim Kurulu tarafından çözüme kavuşturulacağına dair bir mevzuat hükmü yer alıyordu. Ancak ikinci sözleşmede, taraflarca akdedilen ilk sözleşmenin de yürürlükte olduğuna dair bir madde mevcuttu. Beşiktaş tarafından sözleşme feshedildikten sonra Del Bosque CAS'a başvurmuştu. Bu davada CAS kendini yetkili görmüş, özel sözleşmedeki hükmün tek tip sözleşmedeki maddeye üstün olduğunu ifade etmiştir. Hakem heyeti uyuşmazlığı ele alırken o dönemki TFF bünyesindeki kurulun münhasır yetkisinin varlığının CAS'ın yetkisine engel teşkil etmeyeceği kanaatine varmıştır. İfade etmek gerekir ki TFF bünyesinde o dönemde bulunan kurul şu anki UÇK'dan farklı olsa dahi, tartışılan husus münhasır yetkiye dair bir iç düzenlemenin CAS'ın yetkisini etkileyip etkilemediği olduğu için karar günümüzdeki tartışmalar açısından da etkisini sürdürmektedir.

[159] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 189.

[160] SHGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği'nin güncel hali için bkz. https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15850&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5 (E.T.: 15.07.2021)

imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali hakların söz konusu yönetmelik kapsamı dışında olduğunu açıkça ifade etmektedir. Bu düzenleme ışığında futbol dışındaki sporlarla ilgili kabul edilecek bu uyuşmazlıklar açısından tarafların akdedecekleri anlaşma sonucunda ilk derece yargı yeri olarak CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olduğu açıktır.

IV. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Temyiz Mercii Olarak Uyuşmazlık Çözümü

A. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Temyiz Mercii Olarak Yargılama Yapabilmesinin Koşulları

CAS tarafından çözüme kavuşturulan uyuşmazlıklarda verilen kararların %90'ını temyiz başvuruları hakkında verilen kararlar oluşturmaktadır[161]. CAS bünyesinde temyiz yoluna genellikle; sportif kuruluşlar tarafından verilen disiplin cezaları, anti doping kurallarının ihlaline dair verilen kararlar, sporcuların müsabakalara katılıp katılamayacağına dair verilen kararlar, oyuncu transferine ilişkin kararlar, sporcularla yapılan sözleşmelerin ihlali durumundaki tazminat taleplerine ilişkin kararlar aleyhine başvurulmakta iken, sportif yapıların teknik konularda vermiş olduğu oyun kurallarını düzenleyen, saha görevlileri tarafından verilen kararlara karşı CAS'a temyiz başvurusunda bulunmak mümkün değildir[162].

Bir federasyonun yahut başka bir sportif kuruluşun kararına karşı CAS bünyesinde temyiz başvurusunda bulunabilmesine dair düzenleme CAS Kodu m. R47 hükmüdür. Bu hükme göre bir federasyon yahut sportif bir kuruluşun kararına karşı CAS bünyesinde temyiz başvurusunda bulunabilmek için bu sportif kuruluşun mevzuatında buna yönelik bir hüküm bulunması veya uyuşmazlık taraflarının karara karşı CAS bünyesinde temyize başvurulacağını öngören bir tahkim anlaşması yapması gerekmektedir[163]. Aynı hükümde CAS bünyesinde temyiz başvurusunun yapılabilmesi için başvuran tarafın, temyize konu edilecek kararı veren sportif kuruluşun mevzuatı çerçevesinde önceki başvuru yollarını tüketmesi gerektiği de düzenlenmiştir[164].

---

[161] **REILLY**, s. 65.

[162] **HAEMMERLE**, s. 301.

[163] Uygulamada bu duruma pek sık rastlanmadığına dair bkz. **RIGOZZI**, Antonio/ **HASLER**, Erika, Special Provisions Applicable to the Appeal Arbitration Procedure, Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), 2. Baskı, den Rijn 2018, s. 1573.

[164] Bu koşullarla birlikte öğretide, aleyhinde temyiz başvurusunda bulunulabilecek bir kararın varlığı koşulunun da CAS tarafından verilen kararlarda arandığı ifade edilmiştir. Bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 190. Gerçekten de CAS bünyesinde görülen temyiz başvurularında temyize elverişli bir sportif kuruluş kararının mevcudiyetinin tartışıldığı görülmektedir. Örnek vermek gerekirse, Avrupa Halter Federasyonu ve Rusya Halter Federasyonu başkanlığı yapmakta olan Maxim Agapitov'un Tokyo 2020 Olimpiyatları'na akredite edilmesi ve

CAS Kodu m. R47/2'de düzenlenen durum ise esasen ilk derece yargılamalarının CAS bünyesinde yapıldığı uyuşmazlıklarda verilen kararların temyiz edilmesi ile ilgilidir. Bu hükme göre bir sportif kuruluş bünyesinde doğan bir uyuşmazlık ilk derece yargı mercii olarak CAS bünyesinde çözülmüşse, bu karara karşı CAS'ta temyiz yargılaması yapılabilmesi için de ilgili sportif kuruluşun statü yahut tüzüğünde bunu öngören bir düzenleme bulunması gerekir.

Bu hususta ifade etmek gerekir ki bir federasyon statüsünde temyiz mercii olarak CAS'ın yetkili olduğuna dair bir düzenleme yer alsa dahi uyuşmazlık taraflarının, hakem kararına karşı temyiz yoluna başvurulamayacağına dair bir anlaşma yapmaları da mümkündür[165]. Bu anlaşmanın uyuşmazlıktan önce yahut yargılama sırasında yapılması arasında bir fark bulunmamaktadır.

1. Sportif Kuruluşun Statü veya Tüzüğünde Tahkim Şartının Bulunması veya Tarafların Federasyon Kararına Karşı CAS Bünyesinde Temyize Başvurulacağına Dair Tahkim Anlaşması Yapması

Bir sportif kuruluş tarafından verilen bir karara karşı CAS bünyesinde temyiz yoluna başvuru yapılabilmesi için, kararı veren sportif kuruluşun bu karara karşı CAS'a temyiz başvurusunda bulunulabileceğini öngörmesi gerekmektedir. Bu konuya ilişkin örnek bir hüküm, CAS'ın resmi internet sitesinde yer almaktadır. Bu örnek hüküm şu şekildedir:

"(ilgili sportif kuruluşun yahut federasyonun disiplin mercii veya yargılama makamının ismi yazıldıktan sonra) … tarafınca verilecek her türlü karar aleyhine, uyuşmazlığı Spor Tahkim Kodu kurallarına göre münhasıran çözüme kavuşturmak için İsviçre Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesi'ne temyiz başvurusunda bulunulabilir. Başvuru süresi, temyize konu edilecek kararın tebliğinden itibaren 21 gündür."[166]

Birçok farklı sportif kuruluş veya federasyon da statüsünde, kendi bünyelerinde verilen kararlara karşı CAS bünyesinde temyiz başvurusu yapılabileceğine dair hükümler

kendisine buna yönelik bir akreditasyon kartı verilmesinden kısa bir süre sonra kendisine Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından bu kartın geri alınmasına ve akreditasyonun iptaline yönelik bir bilgilendirme yapılmıştır. Maxim Agapitov, bu işlemin geri alınmasını ve Tokyo 2020 Olimpiyatları'na tekrar çağrılmasını talep etmiş ancak bu talep hakkında yazılı bir işlem tesis edilmemiştir. Bu olayda CAS Ad Hoc tahkim dairesine Agapitov tarafından başvuru yapılmış, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından yazılı bir karar verilmemiş olmasına rağmen bu başvurunun temyize elverişli olduğuna karar verilmiştir. Bkz. Arbitration CAS OG 20/04 Maxim Agapitov v. International Olympic Committee; https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_OG_20_04_-_FINAL_for_publication.pdf

[165] **KÜÇÜKGÜNGÖR**, "Milletlerarası Tahkim", s. 21.

[166] https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html (E.T.: 09.09.2021)

bulundurmaktadır[167]. Örnek vermek gerekirse FIFA Statüsü m. 58'de: "FIFA'nın yasal organları tarafından verilen nihai kararlara karşı ve konfederasyon, üye kuruluşlar ve ligler tarafından verilen kararlara karşı kararın tebliğinden itibaren 21 gün içerisinde CAS'a temyiz başvurusu yapılabilir."[168] hükmü mevcuttur. Yine TFF Statüsü m. 63/3'de uluslararası ihtilaflarda FIFA'nın yetkili olduğu belirtildikten sonra m. 64'de "FIFA ve UEFA Statüleri uyarınca, kesin ve bağlayıcı bir FIFA veya UEFA kararına yönelik tüm itirazlar İsviçre Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesi (CAS/TAS) tarafından ele alınır." denilerek CAS'ın temyiz mercii olduğu ifade edilmiştir.

Bu örneklerin yanı sıra, bir sportif kuruluş, üyeleri arasında meydana gelebilecek uyuşmazlıkların çözümü için kendi bünyesinde bir yargı organı oluşturmak yerine ilk derece tahkim uyuşmazlıklarının da CAS'ta çözüme kavuşturulacağını düzenlemiş olabilir. Bu durumda CAS, ilgili sportif kuruluşun yargı organı gibi hareket etmektedir[169]. Böyle durumlarda CAS tarafından yapılan ilk derece tahkim yargılaması sonucunda verilecek karara karşı yine CAS bünyesinde temyiz başvurusunda bulunabilmek için de aynı sportif kuruluşun statüsünde veya tüzüğünde bu yönde bir hüküm bulunması gerektiği, CAS Kodu m. R47/2 hükmü kapsamında düzenlenmiştir.

Görüleceği üzere, bu türden hükümleri statülerinde düzenlemiş olan federasyonlar ve bu federasyona bağlı gerçek ve tüzel kişiler açısından CAS'ın bir temyiz mercii olarak yetkili olması doğaldır. Ancak müsabakaların en önemli unsuru olan sporcular doğrudan federasyon üyesi olmadıkları için, sporcular açısından CAS'ın temyiz mercii olarak faaliyet gösterebilmesi için uygulamada müsabaka katılım formlarında yahut federasyonlar tarafından verilen

[167] Bu genellemeye rağmen, bazı sportif kuruluşların verdikleri kararlar hakkında temyiz mercii olarak CAS'ı yetkilendirmediğini de ifade etmek gerekir. Örnek vermek gerekirse, Birleşik Arap Emirlikleri Federasyonu'na bağlı bir kulüp ile bir menajerlik şirketi arasındaki uyuşmazlık hakkında, ülke federasyonun ilgili kurumunun vermiş olduğu karar aleyhine CAS'a temyiz başvurusunda bulunulmuş ancak CAS tarafından bu başvuru yetkisizlik sebebiyle reddedilmiştir. Bu ret kararının gerekçesi olarak Birleşik Arap Emirlikleri Futbol Federasyonu'nun ilgili kurallarında temyiz mercii olarak CAS'ı gösteren bir hüküm bulunmaması hususu gösterilmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2018/A/5782 DNN Sports Management LDA v. Baniyas Football Sports Club Company, award of 28 February 2019; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/5782.pdf#search=2018%2FA%2F5782

[168] Uygulamada genellikle temyiz başvurularının doping uyuşmazlıkları hakkında verilen kararlar hakkında yapıldığı ancak FIFA'nın CAS'ı temyiz mercii olarak gören düzenlemesinin ardından başta sporcu transfer ve maaş ödemelerinden doğanlar olmak üzere futbol ile ilgili uyuşmazlıklar hakkında verilen kararlar aleyhine temyiz başvurularının fazlaca görülmeye başladığı hakkında bkz. **DAVANLOO**, s. 161.

[169] **KRAHE**, Christian, The Appeals Procedure Before the CAS, The Court of Arbitration for Sport, 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) – Robert C. R. Siekmann (Ed.) – Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006, (99-104), s. 99; **KOÇAK**, s. 65-66.

lisanslarda, sporcular ve kulüpler arasında yapılan sözleşmelerde, söz konusu federasyonun kurallarına uyulacağına dair taahhütler alınmaktadır[170].

Bu şekilde referans yoluyla gündeme gelen tahkim anlaşmalarının geçerliliği hususu ise önem arz etmektedir. Zira uygulamada sporculardan alınan taahhütlerde genellikle direkt olarak uyuşmazlıkların CAS bünyesinde çözüleceği yazmamakta, sporcuların, içindeki birçok hükümden birisinde CAS'ı temyiz mercii olarak düzenleyen federasyon statü kurallarına bağlı kalacağına dair ibareler bulunmaktadır. Böyle bir yollama ile yapılan tahkim anlaşmalarının geçerliliğinin tartışılması gerekmektedir.

Peşinen söylemek gerekir ki yukarıda anlatıldığı üzere ZPO ve IPRG hükümleri dikkate alındığında, referans yoluyla kurulan tahkim anlaşmalarının şeklen geçerliliğinde bir şüphe bulunmamaktadır. Zira bu durumda tahkim anlaşması yazılı olarak veya metinle kanıtlanmasına izin veren diğer herhangi bir iletişim aracıyla yapılmıştır. Bir federasyonun statü kurallarına referans yapan ve tarafları dolaylı olarak CAS'ın temyiz mercii olarak yetkili kılındığı hükme gönderen bu tür anlaşmalarda irdelenmesi gereken husus tarafların burada bir tahkim anlaşması kurma iradesine sahip olup olmadığıdır.

Uluslararası öğretide genel olarak, federasyonların yarışmalara katılım aşamalarında yahut lisans başvuru süreçlerinde sporculara imzalattığı referans yoluyla kurulan anlaşmaların geçersizliğinden bahsedilebilmesi için federasyonun sporcu üzerindeki otoritesini ve gücünü kötüye kullandığının ispat edilmesi gerektiği, aksi halde tahkim anlaşmasının geçerliliğinin kabulünün gerektiği, zira federasyonların bu anlaşmalardaki esas amacının sportif yargıda yeknesaklığı sağlamak olduğu ifade edilmektedir[171].

İsviçre Federal Mahkemesi de 31 Ekim 1996 tarihli *Nagel* kararı olarak bilinen kararında, referans yoluyla yapılan tahkim anlaşmalarını, CAS'ın bağımsız bir yargılama makamı olduğu gerekçesiyle geçerli kabul etmiştir[172]. İfade etmek gerekir ki CAS'ın

[170] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 193.
[171] Bu konudaki görüşlere dair bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 194-198.
[172] Mahkeme bu kararında referans yoluyla kurulan tahkim anlaşmalarının genel olarak geçerli olacağına hükmetmemiş, somut olayın özelliklerine ve güven prensibine göre hareket edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Mahkeme, referans yapılan metinde bir tahkim hükmü olduğunu bilen ve buna itiraz etmeyen, daha sonraki hareketleriyle de referans yapılan metne bağlı kaldığına dair izlenim uyandıran tarafın, sonradan tahkim anlaşmasının geçersizliğini ileri süremeyeceğini belirtmiş, ayrıca bu türden anlaşmaların, kişilik haklarını kısıtlayan taahhütlere karşı gerçek kişileri koruyan İsviçre Medeni Kanunu madde 27 hükmüne aykırı olmadığına kanaat getirmiştir. Karar hakkında özet bilgi için bkz. **RIGOZZI**, Antonio/ **ROBERT – TISSOT**, Fabrice. "Consent" in Sports Arbitration: Its Multiple Aspects. Sports Arbitration: A Coach for Other Players? Elliott Geisinger (Ed.) Elena Trabaldo - de Mestral (Ed.) 1. Baskı, New York 2015, s. 68 vd. Bu karar dışında İsviçre Federal Mahkemesi'nin konu hakkındaki uygulaması için bkz. **CARDUCCI**, s. 9-10.

uygulaması da doğal olarak benzer niteliktedir[173]. Öğretide ve uygulamada, referans yoluyla tahkim için gerekli koşullar bulunmasa da referansa konu hükmü koyan federasyon tarafından tahkim yargılamasına başlandığı ve karşı tarafın tahkim itirazında bulunmadan görev belgesini imzalaması[174] halinde artık tahkim iradesini ortaya koyduğu yorumu yapılmaktadır[175].

Şüphesiz bu yorumların geliştirilmesindeki amaç, CAS'ın sportif yargı kuruluşu olarak tek yetkili temyiz mercii olarak görülmesinin hem sporcular hem de federasyon açısından avantajlı oluşudur[176]. Aynı zamanda bir federasyon kararına karşı temyiz başvurusunda bulunma imkanı, esasen hak arama hürriyetinin genişletilmesi anlamına gelmektedir. Yine de bir yargılama yöntemi olarak tahkime başvurabilmesi için tarafların ortaya bu yönde bir irade koymalarının gerekli oluşunun da unutulmaması gerekmektedir. Yukarıda değinilen görüşler ve CAS uygulamasına dair verilen örneklere bakıldığında, referans yoluyla tahkim anlaşması kurulumu bahsinde, kendilerine imzalamaları dayatılan metinlere imza koyan sporcuların tahkim iradeleri varmış gibi davranıldığı yorumunu yapmak yanlış olmaz. Her ne kadar sporcuların yararına olsa ve aleyhlerine verilecek kararlara karşı kendilerine bir temyiz başvurusunda bulunma imkanı sağlansa dahi, referans yoluyla yapılan tahkim anlaşmalarında da tarafların iradelerinin ortaya konmasını sağlamak hukuka en uygun çözüm olacaktır. Bunun sağlanabilmesi için, müsabakalara katılımdan önce veya lisans başvuruları sırasında sporculara imzalatılan ve matbu metinlerden ibaret olan taahhütnamelere en azından olası uyuşmazlıklarda federasyonlarca verilecek kararlar aleyhinde CAS'a temyiz başvurusunda bulunulacağına dair bir bilgi notunun eklenmesi yeterlidir. Böylelikle ilgili sporcunun tahkim yönünde iradesini

---

[173] Genel uygulamasının aksine bir karara konu olsa da bir ilamında CAS, tahkim iradesinin varlığının nasıl aranacağını şu şekilde ifade etmiştir: "Akde konu metin özellikle tahkim anlaşmasına dair hükme yahut hükmü içeren bir kaynağa referans yapıyorsa, akde katılan yahut akit taraf olduğu bilinen tarafların kural olarak iyi niyet prensibi çerçevesinde tahkim anlaşmasına rıza verdiği kabul edilmelidir. Referansın tahkime ilişkin hükme değil de sadece hükmün içinde yer aldığı metne yapılması halinde çözüm daha az belirgindir. Bu durumda rızanın olup olmadığı yine iyi niyet prensibinin uygulanması ve somut olayın tüm özelliklerinin dikkate alınması ile belirlenir." Arbitration CAS 2016/A/4859 Hong Kong Pegasus FC v. Niko Tokic, award of 30 June 2017; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/4859.pdf#search=reference

[174] CAS'ın benimsediği görüşe göre, görev belgesinin imzalanması referans edilen metnin tahkime dair hüküm içermesinden farklı olarak CAS'ı yetkili kılan ek bir gerekçe olarak yorumlanmaktadır. Örneğin Galatasaray SK ve Franck Ribery arasındaki uyuşmazlıkta CAS, uyuşmazlığı çözmeye yetkili olduğuna kanaat getirirken öncelikle tahkim yolunu içeren federasyon statüsüne referans yapılmasını, ardından tarafların kendilerine tebliğ edilen görev belgelerini imzalamasını gerekçe yapmıştır. Bkz. Arbitration CAS 2006/A/1180 Galatasaray SK v. Frank Ribéry & Olympique de Marseille, award of 24 April 2007; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1180.pdf#search=the%20order%20of%20procedure

[175] **NETZLE**, Stephan, Arbitration Agreements by Reference to Regulations of Sports Organizatons, Arbitration of Sports-Related Disputes, L'arbitrages des Litiges Lies au Sport, ASA Special Series, No. 11, November 1998, A Collection of Reports and Materials, Delivered at the Swiss Arbitration Association, Court of Arbitration for Sport Conference Held in Lausanne on January 16, 1998, s. 53.

[176] İsviçre Federal Mahkemesi'nin, sportif yargılamada uzman hukukçular tarafından yeknesak ve bağımsız bir yargı pratiğini gerekçe göstererek referans yoluyla yapılan tahkim anlaşmalarını geçerli olarak yorumladığına ilişkin olarak bkz. **REILLY**, s. 67.

açıkladığı yorumunu yapmak da kolaylaşacaktır. Bunun yanında bazı spor dalları açısından, CAS'ın yargılama mercii olarak görev yaptığını, tüm sporcuların artık bir genel kültür bilgisi gibi bildiği söylenebilir. Örneğin futbola ilişkin uyuşmazlıkların CAS bünyesinde nihayete erdiği bu sporun tüm takipçileri tarafından medya sayesinde bilinmektedir. Böyle spor dalları açısından yalnızca federasyon kurallarına yapılan referansların da tahkim anlaşmasını kurabileceğini söylemekte kanaatimizce bir sakınca bulunmamaktadır.

İsviçre Federal Mahkemesi de 9 Ocak 2009 tarihli *Dodo* kararı olarak bilinen kararında, referansın federasyon kurallarına yapılması halinde, somut olayın özellikleri ışığında bu referansın tahkim anlaşması kurmakla eşdeğer olarak anlaşılması durumunda temyiz için tahkim yoluna başvurulabileceğini ifade etmiştir[177].

2. İç Başvuru Yollarının Tüketilmiş Olması

Bir sportif kuruluş kararına karşı CAS bünyesinde temyiz başvurusunda bulunabilmek için o karara karşı ilgili kuruluşun statüsü veya tüzük kurallarına göre düzenlenen iç başvuru yollarının da tüketilmiş olması gerekmektedir. Ancak bu koşuldan söz edebilmek için, ilgili federasyonun statüsünde, iç başvuru yollarının tüketilmeden CAS bünyesinde temyiz başvurusunda bulunulamayacağının açıkça düzenlenmiş olması gerekmektedir[178]. Aksi halde karara karşı iç hukuk yolları tüketilmeden de temyiz başvurusunda bulunmak mümkündür.

Öte yandan, şayet iç hukuk yollarına başvurulabilmesi halinde sağlıklı bir yargılamanın yapılamayacağının açık olduğu hallerde, bu hususun ispat edilmesi koşuluyla direkt olarak temyiz başvurusunda bulunulabilir. Hak arama hürriyetinin engelleneceği, federasyon bünyesindeki iç hukuk organının uyuşmazlık hakkında görüşünü önceden açıklayarak tarafsızlıktan uzaklaştığı, iç hukuk yollarına başvurunun etkisizliğinin açık olduğu durumlarda iç hukuk yolları tüketilmeden de temyiz yoluna başvurulabilir[179]. Bir uyuşmazlık kapsamında üçüncü şahıs konumunda olan ve taraf olmadığı için esasen sportif kuruluş bünyesindeki iç hukuk yollarını tüketmeye hakkı olmayan kişiler de bazı durumlarda doğrudan CAS'a temyiz başvurusunda bulunulabilir[180]. Örnek vermek gerekirse Dünya Anti Doping Ajansı (WADA), doping ihlali hakkında verilen kararlar aleyhinde iç hukuk yollarını tüketmeden CAS'a temyiz başvurusunda bulunabilmektedir[181].

---

[177] Kararın ilgili bölümü için bkz. **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1575.
[178] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 210.
[179] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1582-1583.
[180] **EKŞİ**, s. 524.
[181] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1583.; WADA Kodu m. 13.1.3

B. Temyiz Tahkim Yargılamasına Özgü Kurallar

CAS'ın temyiz mercii olarak uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmasına ilişkin kurallar m. R47 ve m. R59 arasındaki düzenlemelerdir[182]. CAS Kodu m. R27 ve m. R37 arasındaki hükümler ile m. R63 ile m. R70 arasındaki hükümlerin ise hem ilk derece tahkim yargılamasında hem de temyiz tahkim yargılamasında uygulama bulduğu daha önce ifade edilmişti.

Temyiz tahkim yargılaması için özellikle sonradan düzenlenen kurallar, temyiz tahkim başvurusu yapılabilmesi için süre sınırının öngörülmesi, hakem heyetinin daha süratli biçimde oluşması, dilekçeler teatisinin daha kısıtlı olması gibi ilk derece tahkim yargılamasına göre farklı düzenlemeler ihtiva etmektedir[183].

1. Temyiz Başvuru Dilekçesi ve Temyiz Dilekçesi

CAS bünyesinde yapılan temyiz başvuruları iki aşamalıdır[184]. Buna göre temyize başvuracak tarafın temyiz başvuru dilekçesi (statement of appeal) adı altında bir dilekçe ile başvurusunu yapması, akabinde ayrıntılı gerekçelerinin yer aldığı temyiz dilekçesini (appeal brief) CAS'a ulaştırması gerekmektedir. Temyiz başvuru dilekçesi CAS Kodu m. R48'de düzenlenmişken, temyiz dilekçesi ise m. R51'de düzenlenmiştir.

Temyiz başvuru dilekçesinde bulunması gereken hususlar m. R48'de; karşı tarafın ismi ve tam adresi, temyiz başvurusuna konu kararın bir örneği, başvuruyu yapan tarafın iddiaları, taraflar uyuşmazlığın tek hakemle çözüleceği hususunda anlaşmamışlarsa başvuran tarafça CAS listesinden seçilen hakemin bilgileri, temyize konu karar icra edilebilir nitelikteyse ve bu kararın icrasının durdurulması isteniyorsa bu yönde yapılacak gerekçeli talep, CAS bünyesinde temyiz başvurusunu düzenleyen ilgili statü veya tüzük hükmünün yahut taraflarca bu yönde yapılmış tahkim anlaşmasının örneği olarak ifade edilmiştir.

Temyiz başvurusunda bulunan tarafın, CAS Kodu m. R64.1 veya m. R65.2'de düzenlenen başvuru harcını da ödemesi gerekmektedir. Temyiz başvuru dilekçesinde yukarıda belirtilen hususlar yer almazsa veya ilgili başvuru harcı ödenmezse, CAS Sekreteryası tarafından başvuran tarafa kısa ve kesin bir süre verilir. İlgili sürede eksiklikler tamamlanmazsa temyiz başvurusu geri alınmış sayılmaktadır.

---

[182] **COCCIA**, s. 31.
[183] **KAUFMANN-KOHLER**, s. 144.
[184] **KRAHE**, s. 99; **DAVANLOO**, s. 161.

Temyiz dilekçesi ise yukarıda da belirtildiği üzere daha detaylı olarak verilmelidir. Bu dilekçenin aşağıda açıklanacağı üzere, temyiz süresinin bitiminden itibaren 10 günlük süre içerisinde verilmesi gerekmektedir. Temyize başvuran taraf ikinci dilekçesinde uyuşmazlığa dair hukuki argümanlarını detaylı bir şekilde açıklamalı, dikkate alınmasını istediği tüm delilleri listeleyerek dilekçe ekinde sunmalıdır. CAS Kodu m. R51/2'ye göre tanık isimleri ve tanıklık yapacakları hususlara ilişkin bilgiler, bilirkişi veya uzman görüşüne başvurulacak ise bu kişilerin uzmanlık alanları ile ilgili bilgiler de dilekçede yer almalıdır. Tanık beyanları yazılı olarak da dilekçeye eklenebilir.

Temyiz başvuru dilekçesi ve temyiz dilekçesi, tek bir dilekçe olarak da CAS Sekreteryası'na sunulabilir[185]. Bu durumda başvurucu tarafın bu hususu Sekreterya'ya bildirmesi gerekmektedir. Aksi halde temyiz başvurusu geri alınmış sayılacaktır.

2. Davalının Temyiz Başvurusuna Karşı Cevabı

Temyiz başvurusuna karşı verilecek cevaba ilişkin hususlar CAS Kodu m. R55'te düzenlenmiştir. Bu hükme göre temyiz prosedüründe davalı konumda olan tarafın, temyiz dilekçesinin kendisine ulaşmasından itibaren 20 gün içerisinde cevap dilekçesini sunması gerekmektedir. Ancak davalı, temyiz başvuru harcı yatırılmadığı müddetçe cevap dilekçesi verme süresinin belirlenmemesini talep edebilir.

Cevap dilekçesinde yer alması gereken unsurlar ilgili hükümde; savunma gerekçeleri, varsa yetki itirazı, tüm deliller, hakkında tanıklık yapacakları hususlara dair bilgiler ile tanık isimleri, bilirkişi veya uzman görüşüne dayanılacaksa bu kişilerin bilgileri ve uzmanlık alanları olarak belirtilmiştir. Davalı taraf süresi içerisinde cevap dilekçesini sunmazsa hakem heyeti yargılamaya devam ederek karar verebilecektir.

CAS Kodu m. 56 uyarınca kural olarak taraflar temyiz dilekçeleri ve cevap dilekçelerinin sunulmasından sonra gerekçelerini değiştiremez veya genişletemez. Yine taraflarca dilekçeler teatisinin akabinde yeni belge sunulamaz yahut yeni bir delil teklif edilemez. Ancak taraflar bu hususta anlaşırlarsa iddia ve savunmalar genişletilebileceği gibi

[185] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1616.

yeni deliller de ileri sürülebilir[186]. Yine istisnai durumlarda hakem heyeti taraflara yeni delilleri sunma imkanı tanıyabilir[187].

3. Temyiz Başvuru Süresi

CAS bünyesinde temyiz başvurusunda bulunabilme süresine ilişkin düzenleme CAS Kodu m. R49'da düzenlenmiştir. İlgili hükme göre temyiz başvuru süresinin belirlenmesi için öncelikle taraflar arasında bu yönde daha önce kurulmuş bir anlaşma olup olmadığına veya temyiz başvurusuna konu edilen kararı veren sportif kuruluşun statü yahut tüzüğünde kararlar aleyhinde temyiz başvurusunda bulunabilmek için bir süre tayin edilip edilmediğine bakılacaktır. Bu iki durum da mevcut değilse temyiz süresi, aleyhinde temyiz yoluna başvurulacak kararın alınmasından itibaren 21 gündür. Bu yönüyle CAS Kodu m. R49 hükmünün emredici değil tamamlayıcı nitelikte olduğunun kabulü gerekir[188]. İfade etmek gerekir ki, bir sportif kuruluşun statü veya tüzüğünde belirlenen süre 21 günden daha kısa bir süre olsa dahi ilgili tüzük yahut statü kuralı uygulama bulacak ve bu halde temyize başvuru süresi kısalacaktır[189].

Temyiz süresinin başlaması için aleyhinde temyiz yoluna başvurulacak kararın gerekçe ve hüküm kısmını içerir şekilde tam metninin tebliğinin gerektiği ifade edilmektedir[190].

Yukarıda temyiz dilekçesinin temyiz başvuru dilekçesinden farklı olduğu ve temyiz dilekçesi verebilmek için, temyiz süresinden itibaren 10 günlük bir zaman diliminin mevcut olduğu ifade edilmişti. Burada dikkat edilmesi gereken husus; temyiz dilekçesi verebilmek için sahip olunan 10 günlük zaman diliminin başlangıcının, temyiz başvuru dilekçesinin verildiği tarih olmayıp, CAS Kodu m. R49'a göre hesaplanacak olan temyiz süresinin bitimi olmasıdır[191].

---

[186] Farklı dosyaların birleştirilmesi suretiyle üç futbol kulübü arasında görülen bir temyiz yargılaması sırasında taraflardan biri dosyaya delil niteliğinde iki federasyon kararı eklemek istediğinde, diğer taraflarla anlaşmış ve delilleri dosyaya dilekçeler teatisinin bitmesinin ardından sunabilmiştir. Bkz. Arbitrations CAS 2013/A/3365 Juventus Football Club S.p.A. v. Chelsea Football Club Ltd & CAS 2013/A/3366A.S. Livorno Calcio v. Chelsea Football Club Ltd, award of 21 January 2015; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3365,%203366.pdf#search=agreed%20with%20the%20production%20of%20new%20documents

[187] **DAVANLOO**, s. 162.

[188] **HAAS**, Ulrich, "The 'Time Limit for Appeal' in Arbitration Proceedings before the Court of Arbitration for Sport (CAS)", CAS Bulletin 2011/2, (4-18), s. 6. ("Time Limit" olarak anılcaktır.)

[189] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1598.

[190] **HAAS**, "Time Limit", s. 11.

[191] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 311.

4. Hakem Heyetinin Oluşumu

CAS bünyesindeki temyiz tahkim yargılamalarında hakemlerin seçimine ilişkin düzenlemeler CAS Kodu'nda çeşitli hükümlere dağıtılmış halde yer almaktadır. Öncelikle temyiz başvurusunda bulunan taraf, CAS Kodu m. R48'de de belirtildiği üzere temyiz başvuru dilekçesinde seçtiği hakemi belirttikten sonra m. R53'e göre davalı taraf temyiz başvurusunun kendisine varmasından itibaren 10 gün içerisinde hakem seçimi yapacaktır. Üçüncü hakemin heyet başkanı olarak görev yapacağı ve daire başkanı tarafından seçileceği ise m. R54'te düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle, heyet başkanının taraflarca seçilen hakemler tarafından seçildiği ilk derece tahkim yargılamasındaki heyet oluşumu, temyiz tahkim yargılamasında değiştirilmiş olmaktadır.

Bu ihtimaller, temyiz tahkim yargılamasının heyet tarafından yapılacağı durumlarda gerçekleşecektir. Zira CAS Kodu m. R54 uyarınca taraflar temyiz tahkim yargılamasının tek hakem tarafından yapılmasını kararlaştırabilirler ve bu durumda hakemi daire başkanı seçer. Yine m. R50 hükmünde, temyiz tahkim yargılamasının kural olarak 3 hakem tarafından yürütüleceği düzenlendikten sonra, daire başkanı tarafından dosyanın acilen incelenmesi gerekli görülürse tek hakem seçilebileceği ve yargılamayı o hakemin yürüteceği ifade edilmiştir.

5. Taraflara Uzlaşma İmkanı Sağlanması

CAS Kodu m. R56/2 düzenlemesine göre hakem heyeti temyiz yargılaması sırasında uyuşmazlığın tarafların uzlaşmasıyla çözümlenmesini deneyebilir. Tarafların uzlaşması halinde onların rızası ile bu uzlaşma hakem kararı olarak vücut bulabilir. İfade etmek gerekir ki tarafların uzlaşmaya teşvik edilmesine yönelik bu hüküm 2010 yılından önce yalnızca ilk derece tahkim yargılamaları açısından geçerli iken, bu yılda yapılan değişiklik ile temyiz yargılamaları için de yürürlüğe girmiş ancak öğretide eleştirilere neden olmuştur. Zira tarafların irade serbestisi kapsamında yer aldığı açıkça belli olan sözleşmese uyuşmazlıkları, haksız fiil uyuşmazlıkları gibi dosyalar açısından tarafların anlaşmaya teşvikinde bir problem olmasa dahi, temyiz yargılamalarının büyük kısmını teşkil eden disiplin uyuşmazlıkları açısından bu hükümle uzlaşma yolunun açılması, disiplin cezalarına maruz kalabilecek sporcular arasında eşitsizliğe ve adaletsizliğe yol açabilecektir[192]. Gerçekten de bir fiile uygulanan yaptırımın aynı olması, disiplin uyuşmazlıkları açısından bir gereklilik olarak belirmekte olup kanaatimizce de

[192] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 328.

bu hükme getirilen eleştiriler haklıdır. Bu nedenle ilgili hükmün disiplin uyuşmazlıklarını dışarıda bırakacak şekilde yeniden düzenlenmesi uygun olacaktır.

Bununla birlikte pratikte de özellikle disiplin uyuşmazlıkları söz konusu olduğunda temyiz başvurusuna konu olan kararı veren sportif kuruluşun, otoritesini zayıf göstermekten kaçınmak için uzlaşmayı reddetmeye meyilli olacağı, herhangi bir uzlaşma sağlanırsa ileride başka sporcular tarafından da disiplin cezaları akabinde temyiz başvurusunda bulunarak uzlaşma taleplerinin sıklıkla dile getirileceğine dair kanaatimizce haklı görünen endişelerin bulunduğu ifade edilmektedir[193].

6. Hakem Heyetinin Yeni Bir Karar Vermesi

CAS Kodu m. R57 hükmünde de belirtildiği üzere hakem heyeti temyiz başvurusu sonucu yapılan yargılamada hem hukuki hem de maddi konularda tam bir inceleme ve yeniden değerlendirme yetkisine sahiptir. Hakem heyeti temyiz başvurusuna konu olan karardaki maddi ve hukuki tespitlerle sınırlı olmayıp; delilleri inceleyerek ve tarafları dinleyerek temyize konu kararı veren yargı organından farklı değerlendirmede bulunarak temyiz başvurusuna konu kararın yerine geçen yeni bir karar verebilir[194]. Ayrıca taraflar temyiz başvurusuna konu olan kararı veren merci tarafından yapılan yargılamada öne süremedikleri hususları ve delilleri de CAS bünyesinde yaptıkları temyiz başvurusunda ileri sürebilirler[195]. Bu delillerin kullanılıp kullanılmayacağına dair hakem heyetinin takdir yetkisi mevcuttur.

Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere CAS'ın temyiz yargılamalarındaki yaptığı iş, sadece bir sportif yargı merciinin kararını onama yahut bozma olarak değerlendirilemez zira CAS'a temyiz yargılamalarında *de novo* inceleme yetkisi tanınmıştır[196]. Ancak hakem heyeti sahip olduğu bu yetkiyi kullanmak zorunda olmayıp, temyiz başvurusuna konu edilen kararı bozduktan sonra yeni bir karar verilmesi için dosyayı temyiz başvurusuna konu kararı veren sportif yargı organına bırakabilir[197].

---

[193] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1654.
[194] **DAVANLOO**, s. 161; **KRAHE**, s. 103.; bkz. Arbitration CAS 2015/A/3962 Ciro José Sánchez v. Enzo Nicolás Pérez, award of 7 December 2016; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3962.pdf#search=production%20of%20new%20documents;
[195] Arbitration CAS 2000/A/274 S. / Fédération Internationale de Natation (FINA), award of 19 October 2000; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/274.pdf#search=new%20evidence%20R57
[196] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1656; **DAVANLOO**, s. 161; **COCCIA**, s. 38.
[197] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 330; **AKİL**, s. 96.

7. Sözlü Yargılama

CAS Kodu m. R57/2 hükmü uyarınca temyiz yargılamaları kural olarak duruşmalı şekilde yapılırken, ilgili hükümde hakem heyetine; dilekçelerden uyuşmazlık hakkında karar verilmeye yetecek şekilde bilgi sahibi olunduysa duruşmasız olarak temyiz incelemesi yapma yetkisi verilmiştir.

Taraflar aksini kararlaştırmamışsa duruşmalar kameraya kaydedilir[198]. Kural olarak duruşmalar kapalı oturum şeklinde gerçekleştirilirken, disiplin uyuşmazlıklarında, taraflardan biri gerçek kişi ise ve bu kişi talep ederse duruşma aleni biçimde yapılabilir. Bu talep; genel ahlak kuralları, kamu düzeni, ulusal güvenlik, küçüklerin menfaati ve tarafların özel hayatının korunması gerekçeleri ile reddedilebilir.

Usulüne uygun olarak davet edilen taraf veya tanıklar duruşmaya gelmez ise hakem heyeti duruşmaya devam edebilir. İlk derece tahkim yargılamalarına ilişkin olarak düzenlenen CAS Kodu m. R44.2 ve m. R44.3 hükümleri temyiz yargılamalarına da kıyasen uygulanır.

8. Temyiz Yargılamasına Uygulanacak Hukuk

Temyiz tahkim yargılamalarında uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuka dair düzenleme CAS Kodu m. R58 hükmüdür. İlgili hükme göre hakem heyeti, kararı aleyhine temyiz başvurusunda bulunulan sportif kuruluşun tüzük ve statü hükümlerine ve taraflarca seçilen hukuk kurallarına göre uyuşmazlığı karara bağlar. Taraflarca bir hukuk seçimi yapılmamışsa temyiz başvuruna konu edilen kararı veren sportif kuruluşun yerleşim yerinin bulunduğu ülke hukukuna veya heyetin uygun gördüğü hukuk kurallarına göre uyuşmazlık çözülür. Hakem heyeti temyiz başvurusuna konu olan kararı veren sportif kuruluşun yerleşim yerinin bulunduğu ülke hukuku yerine kendi uygun gördüğü hukuk kurallarına göre uyuşmazlığı çözüme kavuşturmaya karar verirse bu kararını gerekçeli bir şekilde açıklamalıdır. Uygulamada bu seçeneğe, taraflarca seçilen hukuk kurallarının uygulanmasının, çok masraflı ve zaman kaybetmeye sebep verecek olması durumunda başvurulmaktadır[199].

Dikkat edilirse ilgili hükme göre hakem heyeti kararı veren sportif kuruluşun kurallarına ve taraflarca seçilen hukuk kurallarına göre uyuşmazlığı çözecek, yani bunlar arasında bir tercih yapmayacaktır. Ancak öğretide ve CAS kararlarında, hükümde bulunan bu ifadeye rağmen

[198] CAS kararına karşı İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açılması halinde dikkate alınacak materyalin esasen bu kayıt olması nedeniyle duruşma sonrası verilen beyanların nadiren saklandığı hakkında bkz. **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 94.
[199] **KRAHE**, s. 102.

temyiz incelenmesi sırasında öncelikle ilgili sportif kuruluşun kurallarına bakılması gerektiği, burada boşluk bulunan hallerde maddede öngörülen hukuk kurallarına başvurulması gerektiği ifade edilmektedir[200].

Şayet uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk kuralları taraflarca seçilmiş ise bunun bir milli hukuk sistemi olması bir zorunluluk değildir[201]. Zira hem CAS Kodu m. R58 hükmü hem de İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu olan IPRG m. 187'de, taraflarca seçilen "hukuk"tan değil "hukuk kuralları"ndan bahsedilmektedir[202]. Dolayısıyla taraflar bir devletin hukukunu değil de bir federasyonun hukuk kurallarını temyiz incelemesinin esasına uygulanacak hukuk kuralları olarak seçebilir[203].

9. Hakem Kararı

Temyiz tahkim yargılaması sonucunda verilecek karara ilişkin düzenleme CAS Kodu m. R59 hükmüdür. İlgili düzenlemeye göre hakem kararı çoğunluk oyuyla alınırken çoğunluğun sağlanamadığı durumlarda heyet başkanı karar verir. Karar gerekçeli, yazılı, tarih atılmış ve imzalanmış olmalıdır. Sadece heyet başkanının imzası veya heyet başkanının imzası bulunmuyorsa diğer iki üyenin imzası yeterlidir.

Hakem kararı imzalanmadan önce CAS genel sekreterine iletilir. Genel sekreter, hakem kararının şekil bakımından düzeltilmesini önerebilir, temel prensiplere ilişkin hususlar hakkında hakem heyetinin dikkatini çekebilir.

İlk derece tahkim yargılamalarından farklı olacak şekilde temyiz tahkim yargılamalarında kararın, dosyanın hakem heyetine iletilmesinden itibaren 3 ay içerisinde verilmesi gerekmektedir. Bu süre heyet başkanının gerekçeli talebi üzerine tahkim daire başkanınca uzatılabilir.

[200] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 332.
[201] **ARACHI**, s. 29.
[202] Detaylı bilgi için bkz. **COCCIA**, s. 65; **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1679.
[203] CAS bünyesindeki temyiz tahkim yargılaması uygulamasında genellikle uygulanacak hukukun bir sportif federasyon veya kuruluş kuralları olduğu hususunda bkz. **STRAUBEL**, s. 1217.

Hakem heyeti, kararın hüküm kısmını gerekçeden önce taraflara tebliğ etmeye karar verebilir[204]. Bu durumda hüküm kısmının gerekçelerin tebliğinden önce icra edilmesi mümkündür[205].

İlk derece temyiz tahkim yargılamalarına ilişkin hakem kararlarının aksine temyiz yargılamaları sonucu verilen hakem kararları kural olarak yayımlanır ancak tarafların anlaşarak bunun aksini kararlaştırması mümkündür[206].

Taraflara tebliğ edilen karar nihai ve bağlayıcı olup bu karara karşı ancak IPRG m. 190/2'de belirtilen sınırlı sebepler çerçevesinde kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde iptal davası açılabilir. IPRG m. 190/2'de bu sebepler; hakem heyetinin gerektiği şekilde teşekkül etmemiş olması, yargılama yetkisine ilişkin hata, talep edilen bir şeye karar vermeme ya da talep edilmeyen bir şeye hükmetme, yargılamada eşit muamele görme ya da savunma hakkının ihlali ve verilen kararın kamu düzenine uygun olmaması olarak sayılmıştır. CAS Kodu m. R59/4'e göre İsviçre'de ikametgâhı, mutat meskeni veya ticari işletmesi olmayan taraflar, başlangıçta yapacakları bir anlaşma ile hakem kararlarının temyize tabi olmayacağını kararlaştırabilir.

10. Yargılama Giderleri

CAS Kodu m. R64 hükmü yargılama giderlerine ilişkin olup hem ilk derece hem de temyiz yargılamalarına uygulanır. Ancak m. R65 hükmü, sadece uluslararası bir federasyon veya sportif kuruluş tarafından verilen disiplin kararlarına karşı temyiz başvurularında uygulanmaktadır. Diğer temyiz tahkim yargılamalarında ise yargılama gideri tıpkı ilk derece yargılamalarındaki gibi m. R64 uyarınca hesaplanır.

CAS Kodu m. R65'in getirdiği farklılık hakemlerin ücretleri, masrafları ile CAS giderlerinin CAS tarafından karşılanması, başvuruda bulunan tarafın sekreterya hizmetleri için 1000 İsviçre Frangı yatırması gerektiğidir. Ancak temyiz tahkim dairesi başkanı, re'sen veya hakem heyeti başkanının talebi üzerine yargılama giderlerine ilişkin m. R64 hükmünün bu tür

[204] Özellikle bir sporcunun müsabakalardan men edilmesine ilişkin kararlara karşı yapılan başvurularda olduğu gibi, sporcunun kariyerine veya müsabakaların gidişatına önemli etki gösterecek durumlarda bu yola başvurulduğuna ilişkin olarak bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 340.
[205] Normalde İsviçre Federal Mahkemesi'ne hakem kararına karşı iptal davası açabilmek için gerekçeli kararın tebliğ edilmesi gerekirken, hakem kararının icrasının durdurulması gibi taleplerle yalnızca hüküm kısmının tebliğinden itibaren de İsviçre Federal Mahkemesi'ne başvurmanın mümkün olduğu yönünde bkz. **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1697.
[206] **KÜÇÜKGÜNGÖR**, "Milletlerarası Tahkim", s. 20; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 341.

bir temyiz yargılaması açısından da uygulanmasına karar verebilir. Bu halde m. R65'te sayılan bu giderler de taraflarca karşılanacaktır.

C. Türk Spor Mevzuatı Çerçevesinde CAS'ın Temyiz Tahkim Yeri Olarak Yetkisi

Türk spor mevzuatı açısından CAS'ın temyiz tahkim yeri olarak yetkisini incelerken, TFF Statüsüne, SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği'ne ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Tüzüğü'nü incelemek, bu hususstaki yetki konusunu anlamak açısından gerekli ve yeterli olacaktır.

TFF Statüsü m. 64 hükmü, FIFA ve UEFA Statüleri uyarınca kesin ve bağlayıcı bir karara yönelik itirazların CAS tarafından ele alınacağını düzenlemiştir. Ancak ilgili hüküm bunun hemen akabinde; TFF'nin bağımsız[207] ve usulüne uygun olarak oluşturduğu Tahkim Kurulu tarafından alınan kararlar hakkındaki itirazları incelemeye CAS'ın yetkili olmadığını ifade etmiştir. Ancak 28.07.2021 tarihinde TFF Statüsü m. 54/3 ile eklenen hükmün son cümlesinde futbolun yönetimi ve disiplinine ilişkin olarak verilen kararlara karşı başka herhangi bir yargılama makamına başvuru kesin olarak yasaklandığı ifade edilmiştir. Bu hükümdeki boşluk uyarınca futbolun yönetimi ve disiplinine ilişkin olarak verilen kararlar haricindeki kararlara karşı CAS'ın yetkili bir temyiz mercii olduğunu ifade etmek yanlış olmaz. Örneğin sözleşmesel uyuşmazlıklar hakkında verilen bir TFF Tahkim Kurulu kararı mevcut ise bu karara karşı temyiz yolu açıktır. Dolayısıyla FIFA ve UEFA tarafından verilen herhangi bir karara karşı CAS'a temyiz başvurusunda bulunmak mümkün iken, TFF Tahkim Kurulu tarafından futbolun yönetimi ve disiplinine ilişkin olmayan kararlara karşı CAS yetkili bir temyiz mercii değildir[208].

SGM Tahkim Kurulu'nun bağımsız spor federasyonları bünyesinde alınan spor disiplinine ve yönetimine ilişkin kararlara karşı yaptığı incelemeler neticesinde vereceği kararlara karşı itiraz yolu ise SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği m. 5/2 ile kapatılmıştır. Aynı zamanda Anayasa m. 59/3 hükmü, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceğini, tahkim kurulu kararlarının kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağını

---

[207] TFF Tahkim Kurulu'nun esasen bağımsız olmadığı, her ne kadar isminde tahkim kelimesi geçse dahi TFF adına idari kararlar açıklayan bir organ nitelikte olduğu hakkında bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 110.
Gerçekten de TFF Tahkim Kurulu'nun ayrı bir yargı kuruluşu olduğundan söz etmek mümkün olmadığı gibi, bu durum kurul tarafından verilen kararlara karşı CAS bünyesinde temyiz yargı yolunun kapatılmasının esasen hatalı olduğunu göstermektedir. Nitekim AİHM, 28 Ocak 2020 tarihli Ali Rıza ve Diğerleri v. Türkiye kararında, TFF Tahkim Kurulu'nun AİHS m. 6 bağlamında bağımsız ve tarafsız bir yargı yeri olmadığına hükmederek Türkiye'yi bu alanda gerekli düzenlemeleri yapmaya davet etmiştir. Karara ulaşmak için bkz.: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-200548%22]}

[208] TFF Tahkim Kurulu'nun tüm kararlarına karşı CAS'a temyiz başvurusu yapılabileceği görüşüne dair açıklamalar için bkz. **EKŞİ**, s. 576.

düzenlemiştir. Bu nedenle SGM Tahkim Kurulu kararlarına karşı CAS bünyesinde temyiz başvurusunda bulunmak da mümkün olmamaktadır[209].

Bu durumların mümkün tek istisnası ise uyuşmazlığın taraflarının tahkim kurullarınca verilecek kararlara karşı CAS bünyesinde temyiz başvurulabileceğine yönelik bir anlaşma yapmasıdır. Zira CAS Kodu m. R47 hükmüne göre temyiz başvurusunda bulunabilmek için böyle bir anlaşmanın varlığı yeterlidir. Yine de fiilen bu durumun gerçekleşmesinin çok düşük bir ihtimal olduğu ortadadır.

TMOK Tüzüğü[210] ise bünyesinde verilen kararlara karşı CAS'a temyiz başvurusu yapılabileceğine dair bir düzenlemeyi ihtiva etmektedir. TMOK Tüzüğü m. 40/2'ye göre TMOK Genel Kurulu, Yönetim Kurulu, Konsey ve benzeri kurulların aldığı sporla ilgili kararlara karşı itirazlar TMOK Yüksek Danışma ve Disiplin Kurulu'na yapılmalıdır. Bu kurulca verilen kararlara karşı ise kararın tebliğinden itibaren 21 günlük kesin süre içerisinde CAS'a temyiz başvurusunda bulunmak mümkündür.

[209] Aynı yönde bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 217. SGM Tahkim Kurulu kararlarına karşı da CAS'a temyiz başvurusu yapılabileceği görüşüne dair açıklamalar için bkz. **EKŞİ**, s. 577.
[210] https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/812495_tuzuk.pdf (E.T.: 08.10.2021)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ YARGILAMASINDA İHTİYATİ TEDBİR

I. Spor Yargısında İhtiyati Tedbire Duyulan İhtiyaç ve Taraflar Arası Menfaat Dengesinin Sağlanması

Çalışmamızın konusu olan CAS yargılaması kapsamında ihtiyati tedbir uygulaması açısından öğretide farklı isimlendirmelerin yapıldığından peşinen bahsetmekte fayda vardır. Bu farklı isimlendirmelerin sebebi, CAS yargılamalarında verilecek ihtiyati tedbir kararları hususunu düzenleyen CAS Kodu m. R37'deki *"provisional and conservatory measures"* başlığı olarak gözükmektedir. Türk doktrininde yazarlar genellikle hüküm başlığındaki bu ibareyi olduğu gibi, yani "geçici ve koruyucu tedbirler" olarak çevirmiş veya ihtiyati tedbir açısından bir üst kavram olan geçici hukuki himaye tedbirleri kavramını kullanmıştır[211].

Ancak ilerleyen bölümlerdeki açıklamalar çerçevesinde de anlaşılacağı gibi, CAS tarafından yapılan yargılamalardaki tedbir kararları, çalışmanın ilk bölümünde geçici hukuki himaye tedbirlerine dair yapılan tasnif dikkate alındığında ihtiyati tedbir sınıfına girmektedir. Bu nedenle CAS Kodu m. R37 düzenlemesindeki geçici ve koruyucu tedbirlerin esasen ihtiyati tedbir olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu sebeple çalışmamızın başlığındaki kavram seçimi de ihtiyati tedbir olarak yapılmıştır[212].

Tahkim yargılamaları devlet mahkemelerindeki yargılamalara oranla çok daha kısa sürede tamamlansa dahi, yargılamaya konu olan hakkın tehlikeye düştüğü, taraf menfaatlerinin yargılama başlamadan yahut yargılama devam ederken de korunması gerektiği durumlar meydana gelebilmektedir. CAS tarafından yürütülen tahkim yargılamaları açısından da bu husus değişmemektedir. Sportif uyuşmazlıklar kapsamında da dava konusu hak tehlikeye düşebilir ve yargılama boyunca korunması gerekebilir. Bu nedenle CAS bünyesinde yapılan yargılamalarda da ihtiyati tedbir taleplerine ve bu yönde verilen kararlara rastlanmaktadır. CAS yargılamalarında verilen bu kararlar, dava konusu menfaati yargılama sona erene kadar

---

[211] Bu hususta bkz. **EKŞİ**, s. 539 vd; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 268 vd; **AKİL**, s. 93; **AYDIN**, Hüseyin, Futbol Disiplin Hukukunda Tedbir Kavramı ve Kapsamı, Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları, 1. Baskı, İstanbul 2014, s. 163. Geçici hukuki koruma tedbirleri hakkındaki isimlendirmelere dair karşılaştırmalı hukukta kullanılan bazı tabirler hakkında bkz. **BALKAR**, s. 8.

[212] CAS yargılamalarında verilen tedbir kararları Türk öğretisinde başka yazarlarca da ihtiyati tedbir olarak ifade edilmiştir. Bkz. **BOZKURT**, s. 179. Burada ifade etmek gerekir ki, CAS'ın delil tespiti yapamayacağını ifade etmek hatalı bir düşünce olur. Çalışmamızda "ihtiyati tedbir" kavramını seçmemizin sebebi CAS'ın başka bir geçici hukuki koruma kararı veremeyeceği düşüncesi değil, uygulamada verilen kararların kanaatimizce ihtiyati tedbir niteliğinde olmasıdır. Ancak bunun aksi bir görüşü benimseyenler tarafından, bu çalışmada yer alan "ihtiyati tedbir" kelimelerinin "geçici hukuki koruma tedbiri" olarak anlaşılmasında da bir sakınca bulunmamaktadır. Bununla birlikte Türk öğretisinde ihtiyati tedbir kavramının geçici hukuki koruma kavramını karşılayacak şekilde kullanıldığına ilişkin örnekler için bkz. **BALKAR**, s. 46.

muhafaza eden ihtiyati tedbir kararları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür kararların CAS tarafından kural olarak tarafların talebi olmaksızın verilmeyeceğini ise CAS Kodu hükümleri çerçevesinde peşinen ifade etmek gerekir[213].

Spor yargısında ihtiyati tedbire duyulan ihtiyacın en temel sebebi taraflar arasındaki menfaat dengesinin sağlanmasıdır. Sportif uyuşmazlıkların çok önemli bir kısmında uyuşmazlığın bir tarafının sporcu diğer tarafının ise sportif bir kuruluş olması, yargılama boyunca uyuşmazlık konusu menfaatlerin daha fazla korunmasını gerektirmektedir. Zira genellikle sporcu açısından uyuşmazlık konusu menfaat kariyeri açısından büyük önem arz ederken, sportif kuruluş açısından yargılamaya konu menfaat, daha önce vermiş olduğu kararın diğer sporcular ve sportif toplum karşısındaki saygınlığından ibarettir. Öyle ki sırf yargılama sonucunun beklenmesi dahi tarafların dava konusu menfaatlerinin ortadan kalkmasına yol açabilmektedir[214]. Ancak sırf bu sebeple ihtiyati tedbir taleplerinin peşinen kabul edileceği düşüncesi elbette bir yanılsama olacaktır. Zira talep edilen tedbirin aleyhine tedbire hükmedilen tarafın menfaatlerine zarar verme potansiyeli söz konusu olabilir[215]. Bu sebeple spor yargılamasında ihtiyati tedbir müessesesinin bir ihtiyaç olduğu bariz olsa dahi tedbir konusundaki yetkinin keyfi bir biçimde kullanılmaması adına uygulamada ve ilgili düzenlemelerde bu konu sıkı koşullara bağlanmış, yargılama pratiğindeki ihtiyaçlara göre gerektiğinde tedbire hükmetme yetkisi dağıtılmıştır.

Bunun yanında CAS birçok farklı tahkim kurumunda olduğu gibi CAS bünyesinde görülmekte olan uyuşmazlıklar için de hızlandırılmış usul öngörülmüş durumdadır. CAS Kodu m. R44/4 ve m. R52 hükümlerinde düzenlenen bu usul uyarınca tarafların anlaşması halinde uyuşmazlığın tamamının çözülmesi için kısa bir zaman dilimi belirlenerek uyuşmazlıklar 5 gün veya 1 hafta gibi kısa sürelerde çözülebilmektedir[216]. Böyle uyuşmazlıklar açısından ihtiyati tedbir talepleri söz konusu olduğunda davanın esası çok kısa sürede karara bağlanacağından tedbir taleplerinin reddedilmesi doğaldır.

---

[213] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1500.
[214] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 268.
[215] **BALKAR**, s. 22.
[216] COVID-19 protokollerine göre takımında test sonucu pozitif çıkan oyuncularının varlığından dolayı müsabakanın yapılacağı Faroe Adaları'ndaki idarece maça çıkarılmayan Sloven Bratislava takımı hakkında UEFA'nın verdiği hükmen 3-0 mağlubiyet kararına karşı CAS'a temyiz başvurusu yapılmış, ilgili kulüp UEFA Şampiyonlar Ligi ön eleme maçlarının devam ettiği gerekçesi ile söz konusu uyuşmazlığın hızlandırılmış usulde çözümlenmesini istemiş ve aynı zamanda UEFA'nın verdiği kararın icrasının yargılama boyunca durdurulması şeklinde bir ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiştir. CAS, uyuşmazlığı hızlandırılmış usule göre 1 hafta gibi bir sürede çözmüş ancak davacının ihtiyati tedbir talebini reddetmiştir. İlgili karar için bkz. CAS 2020/A/7356 ŠK Slovan Bratislava v. UEFA & KÍ Klaksvík; https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/7356.pdf#search=2020%2FA%2F7356%20%C5%A0K

II. CAS Yargılamalarında İhtiyati Tedbir Kararı Verme Yetkisi

Hakem heyetince bir geçici hukuki himaye tedbirine karar verilip verilemeyeceği hususunda belirleyici unsur tahkim yargılamasının yapıldığı yer hukukudur. CAS tarafından yapılan yargılamaların merkezi Lozan olduğu için, hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı verme yetkisini İsviçre tahkim mevzuatının hükümlerine göre belirlemek gerekmektedir[217].

IPRG m. 183/1'e göre merkezi İsviçre olan ve yabancılık unsuru bulunan tahkim yargılamalarında taraflar aksini kararlaştırmadıkça, taraflardan birinin talebi üzerine hakem veya hakem heyeti ihtiyati tedbir kararı verebilmektedir. İsviçre açısından yabancılık unsuru bulunmayan uyuşmazlıklar açısından ise ZPO m. 374/1 hükmüne göre aynı sonuca ulaşılmaktadır.

İsviçre hukukunun hakemlere vermiş olduğu bu yetki, CAS Kodu'na da yansıtılmış ve CAS yargılamalarında hakemlerin ihtiyati tedbir kararı verebilme yetkisine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Ancak CAS yargılamalarında hakemlerin ihtiyati tedbir kararı verebilme yetkisinin, tahkim yargılamasının aşamalarına göre ayrı şekilde ele alınması gerekmektedir.

A. Tahkim Yargılaması Başlamadan Önceki Aşamada Tedbir Kararı Verme Yetkisi

Bazı uyuşmazlıklarda, henüz yargılamaya başlamadan ihtiyati tedbir kararı alınarak dava konusu menfaatin muhafaza altına alınması gerekebilir. Böyle bir uyuşmazlık şayet CAS bünyesinde çözüme kavuşturulacaksa, tahkim yargılaması başlamadan hakem heyetinden ihtiyati tedbir kararı talep ederek dava konusu menfaati güvence altına almak mümkündür. Zira CAS Kodu m. R37'ye göre ilk derece veya temyiz tahkim yargılaması başlatılmadan önce de ihtiyati tedbir talebine ilişkin olarak başvuru yapılabilmektedir[218]. Ancak bu durumda, tedbir başvurusunun yapılmasından sonra davanın açılmadığı hallerde tedbirin kendiliğinden ortadan kalkabileceği riskinin göz ardı edilmemesi gerekir. Gerçekten de m. R37/6'ya göre, ilk derece tahkim yargılamaları açısından tedbir başvurusundan itibaren 10 gün içerisinde dava açılmazsa

[217] **NOTH/ HAAS**, s. 1447.

[218] İfade etmek gerekir ki, tahkim yargılaması başlamadan önce CAS'a ihtiyati tedbir başvurusu yapılabileceğine ilişkin düzenlemeler, 2013 yılındaki CAS Kodu değişiklikleri ile getirilmiştir. Bu değişikliklerden önce öğretide, tahkim yargılaması başlamadan CAS'a ihtiyati tedbir başvurusu yapılamayacağı ifade edilmekteydi ve hatta CAS Kodu'nda bu yönde bir düzenleme mevcuttu. Bu nedenle söz konusu zaman diliminde doğal olarak, tahkim yargılaması başlatılmadan önce ihtiyati tedbir başvurularının yalnızca devlet mahkemelerine yapılabileceği düşüncesi hakimdi. Söz konusu görüş için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 269-270. Aynı yönde bkz. **AYDIN**, s. 163.

tedbir kendiliğinden ortadan kalkacaktır. İlgili hüküm, temyiz tahkim yargılamalarından önce bir tedbir başvurusu yapıldığı durumlarda, tedbirin ortadan kalkmaması için dava açma süresinin m. R49'a göre belirlenmesi gerektiğini düzenlemiştir. Bu hükme göre temyize konu edilen kararı veren sportif kuruluş veya federasyonun tüzüğünde temyiz süresine ilişkin bir düzenleme yoksa veya temyize başvurma süresi hakkında taraflar arasında bir anlaşma mevcut değilse, CAS bünyesinde bir sportif kuruluş kararına karşı temyiz yoluna başvurma süresi 21 gündür. Yani temyiz tahkim yargılaması başlamadan önce CAS'tan ihtiyati tedbir kararı vermesi talep edilirse, tedbir başvurusundan sonra temyiz tahkim başvurusu yapılması için dikkat edilecek süre, eğer varsa taraflar arası anlaşmaya veya temyize konu kararı veren sportif kuruluşun tüzüğüne göre belirlenecek, aksi halde 21 gün olarak hesaplanacaktır.

Henüz uyuşmazlığın esasına ilişkin tahkim yargılaması başlamadan önce CAS'a ihtiyati tedbir başvurusu yapılabilmesine rağmen taraflarca bu yolun kullanılmayarak devlet mahkemelerine ihtiyati tedbir için başvuru yapılıp yapılamayacağı meselesi tartışmalıdır. Bu sorunun yanıtını verebilmek için hem CAS Kodu m. R37/3 hükmünü hem de öğretideki görüşleri incelemekte yarar vardır.

İleride detaylı olarak tartışılacağı üzere m. R37/3 hükmüne göre, bir uyuşmazlığı ilk derece veya temyiz tahkim yargılaması yoluyla CAS önüne getirmekte anlaşan taraflar, uyuşmazlık hakkında devlet mahkemelerinden veya kuruluşlarından ihtiyati tedbir talebinde bulunma haklarından açıkça feragat ederler. Hükmün bire bir çevirisi dikkate alındığında "uyuşmazlık hakkında ilk derece veya temyiz tahkim yoluna herhangi bir uyuşmazlığı getirmeye anlaşmakla" ibaresi göze çarpmaktadır. Şu halde bir uyuşmazlık için CAS'ın uyuşmazlık çözüm mercii olarak yetkili olduğu bir tahkim sözleşmesi akdetmiş olmak, bu hüküm anlamında bir "anlaşma" olarak kabul edilebilir mi? Kanaatimizce bu soruya olumlu yanıt vermek güçtür. Zira daha önceki bölümlerde açıklandığı üzere uygulamada özellikle sporcular müsabakalara katılım sağlayabilmek için CAS'ı referans yoluyla yetkili kılan tahkim anlaşmaları akdetmektedir. Özellikle bu şekilde bir tahkim anlaşması akdetmenin devlet mahkemelerinden tahkimde dava açmadan önceki süreçte dahi ihtiyati tedbir talebinde bulunma hakkından feragat etme sonucunu doğurması sporcuların hak arama hürriyetlerinin kısıtlanması anlamına gelebilecektir. Kanaatimizce referans yoluyla yapılan tahkim anlaşmalarında olduğu

gibi müsabakalara katılım için sporcuların imzalanması zorunlu tutulan taahhütnameler açısından da sonuç değişmemektedir[219].

Şu halde CAS'ın yetkili olduğu bir tahkim sözleşmesi akdetmenin, tek başına tahkim yargılaması başlamadan önce devlet mahkemelerine başvurarak ihtiyati tedbir talep etme hakkını ortadan kaldırmayacağını söylemek mümkündür.

Temyiz tahkim yargılamaları açısından ise söylemek gerekir ki, tarafların tahkim yargılaması başlamadan önce devlet mahkemelerine başvuramayacaklarına dair görüşlerin sebebi bir tahkim sözleşmesi akdetmiş olmak değil, CAS Kodu'nun yorumlanışıdır. Öğretide yazarlar, devlet mahkemelerine ihtiyati tedbir başvurusunda bulunma hakkından feragat etmeye dair hükmün zaman açısından kapsamını, temyiz yargılamasına konu olan kararın ilgili tarafa tebliğinden itibaren başlatmaktadır[220]. Yine, temyize tabi kararı veren sportif kuruluş bünyesindeki iç hukuk yolları tüketilmeden söz konusu karar hakkında ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceğine ilişkin m. R37/1 hükmü dikkate alındığında, bu yazarlara göre CAS bünyesinde gerçekleşen temyiz tahkim yargılamaları açısından, esasa ilişkin yargılama başlamadan önceki aşama söz konusu olsa dahi devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep edilemeyeceği sonucuna varılmaktadır[221].

Bu görüşlerin aksine kanaatimizce, tarafların tahkim yargılaması başlamadan önceki aşamada devlet mahkemelerine de başvurabileceğinin kabulü gerekmektedir. Öğretide ve İsviçre'de verilen mahkeme kararlarında bu konuda bir görüş birliği bulunmamakla[222] birlikte, şöyle bir bakış açısı ile bu konuda bir yargıya varılabilir: şayet taraflarca akdedilen tahkim anlaşmasında, tahkim yargılaması başlatılmadan önce devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından açıkça feragat edildiğine dair bir hüküm mevcutsa taraflar ilk derece veya temyiz yargılaması olduğu fark etmeksizin devlet mahkemelerine yargılama başlamadan tedbir

---

[219] Bu görüşümüzün pratikte karşılık bulmadığını da ifade etmek gerekir. Zira uluslararası spor organizasyonları bu problemi aşmak için, sporculara müsabakalara katılım için imzalattıkları taahhütnamelere uyuşmazlıkları çözme hususunda CAS'ı yetkili kılan bir cümle eklemekle kalmamakta ve söz konusu müsabakalara katılımla ilgili tüm uyuşmazlıklarda ihtiyati tedbir kararı verme yetkisinin münhasıran CAS'a ait olduğunu kabul eden ibareler yerleştirmektedir. Örnek vermek gerekirse 2004 Atina Olimpiyat Oyunları'ndaki müsabakalara katılmak için atletlere imzalatılan taahhütnamenin ilgili bölümünü şu şekilde Türkçeye çevirmek mümkündür: "Olimpiyat Oyunları ile ilgili doğabilecek tüm uyuşmazlıklar açısından UOK kapsamındaki hukuki çarelerin tüketilmesinin akabinde uyuşmazlık çözüm merciinin CAS olduğunu, CAS tarafından verilecek kararın kesin ve bağlayıcı olduğunu kabul ederim. CAS söz konusu uyuşmazlık kapsamında geçici ve koruyucu tedbir kararları vermeye yetkili tek mercii olup başka hiçbir kuruma, herhangi bir otoriteye veya devlet mahkemesine uyuşmazlık hakkında başvuru yapmayacağımı beyan ederim." İlgili metnin İngilizce orijinal hali için bkz. **SAVARESE**, s. 1111.

[220] **RIGOZZI**, Antonio/ **HASLER**, Erika/ **QUINN**, "Brianna, The 2011, 2012 and 2013 revisions to the Code of Sports-related Arbitration", in: Jusletter 3 juin 2013, s. 8; **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1487.

[221] **RIGOZZI/HASLER/QUINN**, s. 8

[222] Hem bu konuda verilmiş çelişkili mahkeme kararları hem de öğretideki karşıt görüşler hakkında bkz. **RIGOZZI/ ROBERT – TISSOT**, s. 86 vd.

talebi yöneltemeyeceklerdir. Ancak ilgili tahkim anlaşmasında böyle bir feragat bulunmuyorsa tarafların henüz tahkim yargılaması başlamadan önce devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talebinde bulunması mümkündür. Bu görüşü benimsememizin sebebi ise, öğretide bu türden bir feragate sıcak yaklaşmayan görüşlerin varlığı[223] ile bazı durumlarda İsviçre'de devlet mahkemelerinin ihtiyati tedbir talepleri hakkında 2 gün gibi kısa sürelerde karar vererek CAS'tan daha hızlı hareket etmeleri ve öğretide bu nedenle CAS'ın ihtiyati tedbir talepleri hakkında vereceği kararları daha hızlı şekilde vermesi yönünde yöneltilen eleştirilerdir[224].

Devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat bahsinin çalışmanın son bölümünde ayrı bir başlık altında detaylı şekilde tartışılacağını belirterek yukarıdaki açıklamalar ışığında söylemek gerekir ki, CAS Kodu'nda 2013 yılında yapılan değişikliklerden sonra, tahkim yargılaması başlamadan önceki aşamada da taraflarca CAS'a ihtiyati tedbir başvurusunda bulunmak mümkündür. Doğal olarak CAS'ın bu tür başvurularda ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkili olduğu söylenebilir. Ancak kanaatimizce, CAS bünyesinde görülecek bir tahkim yargılamasından önceki aşamada taraflarca devlet mahkemelerine de ihtiyati tedbir başvurusunda bulunulabilir.

B. Tahkim Yargılaması Başladıktan Sonra Tedbir Kararı Verme Yetkisi

CAS bünyesinde yargılama başlamadan dahi ihtiyati tedbir talep edilebildiğine göre, tahkim yargılaması başladıktan sonra da CAS'ın ihtiyati tedbir kararı verme yetkisine sahip olması olağandır. Burada önemli olan husus, CAS bünyesinde yapılan yargılamalarda ihtiyati tedbir kararı verme yetkisinin CAS içerisinde dağıtılmış olmasıdır. Gerçekten de CAS Kodu m. R37/3'e bakıldığında, yalnızca dosyaya bakan hakem heyetinin değil, dosya ile ilgili tahkim dairesinin başkanının da ihtiyati tedbir kararı verebildiği görülmektedir[225]. Daire başkanının

---

[223] Devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat etmenin, ancak CAS'ın vereceği ihtiyati tedbir kararının bir devlet mahkemesince verilen karar kadar hızlı ve efektif olduğu durumlarda geçerli olacağı görüşü için bkz. **LISGARA**, Petroula, "Lunch and Learn: the CAS Code of Sports-Related Arbitration, Selected Questions and First Experiences with Its 2013 Version", International Sports Law Journal, Y. 2013, Vol. 13, Issue 3-4, (336-338), s. 337.

[224] **BLACKSHAW**, Ian/ **PACHMANN**, Thilo/ CAS Provisional and Conservatory Measures and Other Options to Be Granted Interim Legal Relief, Yearbook of International Sports Arbitration 2015, Antoine Duval (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Baskı, Hague 2016, s. 97.
İsviçre'de devlet mahkemelerinin CAS'a oranla daha kısa sürelerde ihtiyati tedbir kararı verdiğine ilişkin olarak bkz. **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 98.

[225] Uygulamada CAS ilk derece ve temyiz tahkim dairelerinde görülen uyuşmazlıklar ile ilgili ihtiyati tedbir talepleri hakkında; ilgili dairelerin başkanları tarafından çok sayıda karar verildiği görülmektedir. Örneğin UEFA Kupası çerçevesinde İskoçya'nın Glasgow Rangers kulübü ile Rusya Futbol Federasyonu'na bağlı Anzhi isimli kulüp birbiriyle eşleştiğinde İskoç kulübü, maçın oynanması gereken yer olan Dağıstan bölgesinin Çeçenya'ya çok yakın olduğunu, bölgede savaş yapıldığı için güvenlik zafiyeti yaşandığını ve takımını bu bölgeye götürmek istemediği UEFA'ya iletmiş ancak UEFA, maçın oynanacağı yerin değişmemesine dair bir karar açıklamıştı. Söz konusu karara karşı Glasgow Rangers kulübü CAS'a başvuru yapmış ve henüz hakem heyeti oluşmadığı için ihtiyati tedbir talebi hakkındaki kararı CAS İlk Derece Tahkim Dairesi başkanı vermişti. Bu kararda ilk derece

ihtiyati tedbir kararı verebilme yetkisinin tek kaynağı m. R37/3 değildir. Zira CAS Kodu m. 52/1'e göre CAS'a yapılan başvuru üzerine daire başkanı hakem heyetinin teşkili ile ilgilenir ve kabul edilebilir görürse, derhal talep edilen ihtiyati tedbire karar verir.

İfade etmek gerekir ki burada tahkim yargılamasının başlamasından kasıt, tahkim dilekçesinin CAS'a iletildiği zaman diliminden sonrasıdır. Yani tahkim yargılamasının başlangıcını, CAS'a verdikleri dilekçelerin içeriği ile başvuran taraflar belirlemektedir. Şayet bir tahkim yargılaması başvurusu yapılmadan yalnızca tedbir başvurusu yapılırsa burada tahkim yargılaması başlamadan tedbire hükmetme bahsi söz konusu olacakken, CAS'a verilen dilekçede uyuşmazlığın esası hakkındaki yargılamanın yapılması talep edilirse ve bunun yanında tedbire hükmedilmesi istenmiş ise artık tahkim yargılaması başladıktan sonra tedbir kararı verilmesi gündeme gelecektir.

Yukarıdaki hükümlere göre taraflarca bir ihtiyati tedbir talep edildiğinde dava dosyası henüz hakem heyetine iletilmemiş ise ilgili daire başkanınca ihtiyati tedbir kararı verebilecektir. Ancak ilgili daire başkanı tarafından verilmiş bir ihtiyati tedbir kararının tahkim yargılamasını yapan merci tarafından verilmiş bir karar olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu tartışılmalıdır. İhtiyati tedbir kararı vermenin CAS Kodu tarafından daire başkanlarına bir görev olarak yüklendiği dile getirilse[226] dahi bu konuyu ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde ele almakta fayda vardır.

Öncelikle hem IPRG m. 183 hem de ZPO m. 374 hükümlerine bakıldığında, tahkim yargılamalarında ihtiyati tedbir kararlarının "hakem heyeti" tarafından verileceği görülmektedir. Dosya ile ilgili tahkim dairesi başkanının tek başına hakem heyeti veya dosyanın tek hakemle yürütüldüğü durumlarda dosya hakemi olarak görülmesi mümkün değildir[227]. Bu yönüyle ilgili daire başkanı tarafından verilmiş ihtiyati tedbir kararları, şeklen bir yargılama

tahkim dairesi başkanı, söz konusu bölgede güvenlik önlemlerinin sağlanacağına dair yerel otoriteden ve UEFA'dan gelen bilgiler üzerine ihtiyati tedbir taleplerinin kabul edilebilmesi için CAS Kodu'nda sayılan sebeplerin gerçekleşmediği gerekçesiyle ihtiyati tedbir başvurusunu reddetmişti. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2001/O/341 Glasgow Rangers FC plc / Union des Associations Européennes de Football (UEFA), order of 11 September 2001; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/341.pdf#search=R%2037%20president%20of%20ordinary%20arbitration
Bir başka uyuşmazlıkta Traves Smikle isimli Jamaikalı bir atlet, testinde yasaklı maddeye rastlanması sonucu 12 Şubat 2015 tarihinde Jamaika Anti Doping Temyiz Dairesi tarafından 2 yıl müsabakalardan men cezası almış ve bu karara karşı CAS bünyesinde kararın icrasının durdurulmasından ibaret ihtiyati tedbir başvurusunda bulunmuştur. CAS temyiz tahkim daire başkanı tarafından sporcunun talebi kabul edilerek ilgili kararın icrası durdurulmuştur. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2015/A/3925 Traves Smikle v. Jamaica Anti-Doping Commission (JADCO), order of 13 March 2015; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3925-O.pdf#search=R%2037%20president%20of%20relevant%20division

[226] **STRAUBEL**, s. 1213.

[227] **RIGOZZI/HASLER/QUINN**, s. 8.; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1487.

makamınca yürütülen faaliyet sonrasında verilen bir karardan ziyade bir idari kararı andırmaktadır.

Buna rağmen öğretideki görüşler, ilgili tahkim dairesi başkanınca verilen ihtiyati tedbir kararlarının da hakem heyeti tarafından verilmiş kararlar gibi muteber kabul edilmesi gerektiği yönündedir. Yazarlar, CAS tarafından gerçekleştirilen bu uygulamayı ICC (International Chamber of Commerce) tahkim uygulamasında görülen acil durum hakemliği uygulamasına benzetmekte[228] ve tarafların bir *tahkim kurumunun* ihtiyati tedbir kararını verme yetkisini fiilen kabul ettiklerini öne sürmektedir[229]. Bazı yazarlar ise yukarıda anılan IPRG ve ZPO hükümlerindeki ifadeye dogmatik bir bakış açısıyla yaklaşılmaması gerektiğini, hakem heyetinin henüz teşkil etmediği durumlarda tarafların tahkim kurumunu hakem heyeti gibi gördüğünü, fiilen bir hakem heyetince tedbir kararı verilemeyecek bu durumlarda tahkim kurumunun tedbir kararı vermeye yetkili olduğunu, ilgili tahkim daire başkanının taraflar karşısında bağımsız ve tarafsız olduğunu ifade etmektedir[230].

Kanaatimizce öğretideki bu görüşlere katılmak mümkün değildir. CAS Kodu m. R37/3'te ilgili tahkim daire başkanına ihtiyati tedbir kararı verme yetkisini tanıyan düzenleme, IPRG ve ZPO hükümlerine uygun düşmemektedir. Zira bu kanunların hükümleri, ihtiyati tedbir kararı verme yetkisini "tahkim kurumu"na değil "hakem heyeti"ne vermektedir[231]. Bunun yanında, ilgili tahkim daire başkanının taraflar karşısında tarafsız ve bağımsız olması da ihtiyati tedbir kararı verme yetkisine sahip olmak için bir gerekçe teşkil edemez. Zira tahkim daire başkanının bağımsız olması, bütün tahkim kurumlarının saygınlığı ve tarafların adil yargılanma hakkı açısından bir zorunluluktur. Aynı zamanda ICC tahkimini düzenleyen kurallara bakıldığında, henüz hakem heyetinin oluşmadığı acil durumlarda ihtiyati tedbir kararı verme yetkisinin ICC'nin tahkim organı olan Milletlerarası Tahkim Divanı'na değil, bu divanda görev yapan bir "acil durum hakemi"ne verildiği görülmektedir[232].

Şu halde, her ne kadar CAS uygulamasında tahkim daire başkanları alanında uzman hukukçular olsa, tahkim daire başkanı tarafından ihtiyati tedbir kararı verilse ve bu kararlar uygulamada hakem heyeti kararları gibi hakkaniyete uygun şekilde verilse dahi, tahkim daire

[228] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1487-1488; **WOJTOVICZ**, Piotr, "Sport Arbitration and Interim Measures – A Swiss Glance" Acta Iuris Stetinensis – University of Szczecen Faculty of Law and Administration, Y. 2016, Vol. 15, S. 1, (169-189), s. 183.
[229] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1487.
[230] **RIGOZZI/ ROBERT – TISSOT**, s. 88.
[231] Hakem kurulu oluşmadan veya acil durum hakemliği müessesesi düzenlenmeden tahkim yargılamalarında geçici hukuki koruma kararı verilemeyeceği yönünde ayrıca bkz. **KAFALI**, s. 45.
[232] Acil durum hakemliği müessesesi hakkında detaylı bilgi için bkz. **BİLGETEKİN**, s. 34 vd.

başkanının ihtiyati tedbir kararı verme yetkisinin mevzuat hükümleriyle çeliştiği kanaatindeyiz. Diğer tahkim merkezlerine bakıldığında, hakem heyeti teşkil etmeden önce gereken durumlarda ihtiyati tedbir kararlarının verilebilmesi için tarafların başvurabileceği acil durum hakemliği müessesesinin düzenlendiği, dolayısıyla dosya hakem heyetine havale edilmeden önce ihtiyati tedbir kararlarının tahkim merkezlerince değil tahkim merkezleri bünyesinde görev alan hakemlerce verildiği görülmektedir[233]. CAS tarafından yapılan yargılamalarda hakem heyeti oluşmadan önce ilgili tahkim daire başkanının ihtiyati tedbir kararı vermesi, diğer tahkim merkezlerinin uygulamalarından açıkça farklıdır.

Bu sorunun çözülebilmesi açısından, CAS bünyesinde yapılan yargılamalar için de diğer tahkim merkezlerinde olduğu gibi acil durum hakemliği müessesesinin düzenlenmesi ve bu doğrultuda CAS Kodu'na yeni hükümler eklenmesi, bununla birlikte dosyanın hakem heyetine havalesinden önce ilgili tahkim daire başkanı tarafından ihtiyati tedbir kararı verebilme yetkisinin kaldırılması gerekli ve yeterli olacaktır. İfade etmek gerekir ki uygulamada CAS'ın ilgili daire başkanlarınca verilen kararlar içerik itibarıyla hakem heyeti tarafından verilen kararlardan farksızdır. Gerçekten de özellikle bir sportif kuruluş tarafından verilen kararların icrasının durdurulmasıyla tarafların menfaatinin korunmasına dair ihtiyati tedbir kararları hakkaniyete uygundur. Ancak bu kararların CAS bünyesinde görev yapacak acil durum hakemlerince verilmesi kararların şeklen de hiçbir şüpheye yol açmayacak şekilde hukuka uygun olmasını sağlayacaktır. Yürürlükte olan uygulama kapsamında ise ihtiyati tedbir kararları, tahkim daire başkanı veya vekilleri adı altında tahkim kurumunca verilmektedir[234].

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı üzere, CAS bünyesinde yapılan yargılamalarda hem hakem heyetinin hem de bazı durumlarda ilgili tahkim daire başkanının ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte istisnai durumlarda CAS Kodu, hakem heyeti başkanına da ihtiyati tedbir kararı verebilme yetkisini tanımıştır[235]. Acil durumlarda aleyhinde tedbir talep edilen taraf sonradan dinlenilmek üzere, henüz bu taraf dinlenilmeden de ihtiyati tedbir kararı verilebileceğini düzenleyen CAS Kodu m. R37/4 hükmünün son cümlesine

---

[233] Ülkemizdeki tahkim merkezlerinden örnek verilecek olursa, hem ISTAC (İstanbul Tahkim Merkezi) hem de ITOTAM (İstanbul Ticaret Odası Tahkim Merkezi) tarafından acil durum hakemliği müessesesinin düzenlendiği, hatta bu kurumların tahkim kurallarının yanında acil durum hakemliği için ayrı kurallar getirildiği görülmektedir. İstanbul Tahkim Merkezi Acil Durum Hakemi Kuralları için bkz: https://istac.org.tr/wp-content/uploads/2016/01/I%CC%87STANBUL-TAHKI%CC%87M-MERKEZI%CC%87-ACI%CC%87L-DURUM-HAKEMI%CC%87-KURALLARI-vs-2017.pdf (E.T.: 25.10.2021) İstanbul Ticaret Odası Tahkim Merkezi Kuralları ve Acil Durum Hakemi Kuralları için bkz: https://www.itotam.com/Dosyalar/2018/ITOTAM%20Tahkim%20Kurallari-%202017.pdf (E.T.: 25.10.2021) Bu kurallar hakkında inceleme için bkz. **BİLGETEKİN**, s. 39 vd.

[234] **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 98.

[235] **DAVANLOO**, s. 158.

göre, bu durumlarda henüz hakem heyeti oluşmamışsa ilgili daire başkanı tarafından ihtiyati tedbir kararı verilebileceği gibi, hakem heyeti oluşmuşsa hakem heyetince veya heyet başkanınca henüz aleyhinde tedbir istenen taraf dinlenilmeden ihtiyati tedbir kararı verilebilir.

III. CAS Yargılamalarında İhtiyati Tedbir Kararı Verilebilmesinin Koşulları

A. Genel Olarak

CAS bünyesinde gerçekleştirilen yargılamalarda ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için belirli koşulların kümülatif şekilde bir araya gelmesi gerekmektedir[236]. Elbette tüm ihtiyati tedbir kararları açısından, bu kararın taraflarca talep edilmesi akla gelen ilk koşuldur. Zira CAS, kural olarak talep olmaksızın kendiliğinden ihtiyati tedbir kararı veremez. Bununla birlikte ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için CAS Kodu m. R37/5'te üç adet koşul sayılmış ve bu üç koşulun ihtiyati tedbir kararını verecek daire başkanı veya hakem heyeti tarafından dikkate alınması gerektiği düzenlenmiştir. Bu üç koşul; tedbir talep eden tarafın menfaatinin telafisi mümkün olmayan bir zarar tehlikesi altında bulunması, talebin esas bakımından haklı olma ihtimalinin bulunması ve tedbir talep eden taraf ile diğer taraf arasındaki menfaat dengesinin gözetilmesi, verilecek tedbir kararıyla bu dengenin bozulmaması gerekliliğidir[237]. Bu üç koşulun birlikte gerçekleşmesi ihtiyati tedbir taleplerinin kabulü için aranmakla birlikte, herhangi bir koşul diğerlerine oranla somut olay için daha ağır basarak ihtiyati tedbir kararına gerekçe teşkil edebilir[238].

Bu üç koşul CAS Kodu'na 2013 yılındaki değişikliklerle eklenmiş olsa da, bu tarihten önceki olimpiyat oyunları açısından uygulanacak CAS Ad Hoc Tahkim Kuralları bünyesinde düzenlenmişti[239]. Aynı zamanda bu üç koşul, ilk derece ve temyiz tahkim yargılamalarında, CAS Kodu'na yazılı kural olarak eklenmeden önceki dönemde de aranmaktaydı[240].

---

[236] **LISGARA**, s. 337; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 96.

[237] Bu kriterlerin İsviçre mahkemelerine yapılacak tedbir talepleri açısından da temel olarak gözetildiğine ilişkin bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 100. CAS yargılamalarında ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için gerekli olan koşullara ilişkin genel bilgi için bkz. **RIGOZZI**, Antonio, Provisional Measures in CAS Arbitrations, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) – Robert C. R. Siekmann (Ed.) – Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006, (216-234), s. 225 vd. ("Provisional Measures" olarak anılacaktır.)

[238] **RIGOZZI/HASLER/QUINN**, s. 8.

[239] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 274.

[240] **RIGOZZI/HASLER/QUINN**, s. 8; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1487. 2013'teki düzenleme ile bu üç koşulun henüz CAS Kodu'na eklenmesinden önceki dönemde verilmiş bir karar için bkz: Arbitration CAS 2011/A/2615 Thibaut Fauconnet v. International Skating Union (ISU) & CAS 2011/A/2618 International Skating Union (ISU) v. Thibaut Fauconnet, order of 28 November 2011; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2615,%202618-O.pdf#search=2011%2FA%2F2615. Bu karar dönemin ilgili CAS temyiz tahkim dairesi başkanı tarafından verilmiş bir ihtiyati tedbir kararı olup, esasen bir sporcu hakkında verilen müsabakalara katılımdan men cezasından ibaret kararın icrasının durdurulması olarak tesis edilmiştir. Bu kararı veren daire başkanı, bir sporcunun müsabakalara katılımdan men cezası almasının tek başına telafisi güç veya imkansız bir zarar olarak anlaşılamayacağını ancak sporcunun gelecek iki dünya şampiyonasını bu men sebebiyle

Bu üç koşulla birlikte öğretide bir kısım yazar, CAS Kodu m. R37/1'de yer alan hükmü de ayrı bir ihtiyati tedbir kararı verme koşulu olarak ele almaktadır. Gerçekten de bu düzenlemeye göre ilgili sportif kuruluş veya federasyonun belirlediği hukuki çareler tüketilmeden taraflarca CAS'a ihtiyati tedbir başvurusu yapılamayacaktır.

Şu halde CAS yargılamalarında ihtiyati tedbir kararı verilebilmesinin koşullarını incelerken, m. R37/5'teki üç koşulu, ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için m. R37/1'de belirtilen hukuki çarelerin tüketilmesi koşulundan ve CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olması, bu yönde bir tahkim anlaşmasının bulunması ve taraflardan en az birinin ihtiyati tedbir talep etmesi gibi genel koşullardan ayırmak faydalı olacaktır. İfade etmek gerekir ki ihtiyati tedbir koşullarına dair CAS uygulaması sportif uyuşmazlıklar bağlamında özel hususları bünyesinde barındırsa da uluslararası tahkim uygulamasında aranan koşullarla genel anlamda benzerlikler ihtiva etmektedir[241].

B. Talepte Bulunanın Menfaatinin Telafisi Mümkün Olmayan Bir Zarar Görme Tehlikesi Altında Olması

Telafisi mümkün olmayan zarar tehlikesi, şayet ihtiyati tedbir kararı verilerek korunmaz ise ilgili tarafın menfaatinin tam olarak tazmini mümkün olmayacak şekilde zarar görmesi olarak algılanmaktadır[242]. Telafi edilmesi güç olan zarar maddi olabileceği gibi manevi zarar da olabilir[243]. Yine itibar kaybı, sahip olunan fırsatların kaçırılmasının verdiği değer kaybı gibi kayıplar da telafisi güç veya imkansız maddi zararlar kapsamına girer[244]. Bu nedenle ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın, uğrama tehlikesi altında bulunduğu zararın miktarını ispat etmesi gibi bir zorunluluk söz konusu değildir[245]. Bu koşulu düzenleyen CAS Kodu m. R37/5'te

---

kaçıracak olmasının doğuracağı zararın telafisinin mümkün olmadığını, sporcunun yaptığı temyiz başvurusunun esas bakımından incelendiğinde haklı olarak görülebileceğini ve sporcu tarafından talep edilen ihtiyati tedbir kararının verilmesi halinde sporcu hakkında men cezası veren federasyon ile sporcu arasındaki menfaat dengesinin bozulmayacağını belirtmiş ve sporcu tarafından talep edilen ihtiyati tedbir talebinin kabulüne karar vermiştir. Bu karar ve 2013'ten önceki birçok kararda, CAS Kodu m. R37/5'te düzenlenen üç koşulun bu şekilde tartışıldığı görülmektedir.

[241] Uluslararası ticari tahkim uygulamasında ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için aranan koşullara ilişkin olarak bkz. **BALKAR**, s. 26 vd.

[242] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1493.

[243] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 100; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 274.

[244] Gerçekten de bir uyuşmazlıkta CAS, iki futbol kulübünün müsabakalara katılımdan men yaptırımına tabi tutulmasının kulüpler ve kulüplerin hisse sahipleri için hem itibar hem de maddi kayıplara sebep olacağını hem de bu zararları ölçmenin hayli zor olacağını ifade etmiştir. Söz konusu uyuşmazlıkta iki farklı ülkedeki spor kulüplerinin çoğunluk hisselerine aynı İngiliz şirketinin sahip olması nedeniyle UEFA tarafından kulüplere verilen müsabakalara katılımdan yasaklama cezasının bu tür telafisi güç zararlara yol açacağı ifade edilmiş ve kulüplerce yapılan ihtiyati tedbir başvurusunun kabulüne karar verilmiştir. Arbitration CAS 98/200 AEK Athens and SK Slavia Prague / Union of European Football Associations (UEFA), award of 20 August 1999; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/200.pdf#search=CAS%2098%2F200

[245] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 274-275.

"irreparable harm" yani "onarılamaz zarar" ifadesine yer verilmiş olsa dahi, telafi edilmesi çok zor olan zararların doğması tehlikesi de bu koşulun gerçekleşmesi açısından yeterlidir[246]. CAS yargılamalarındaki bu ihtiyati tedbire karar verme koşulunun, uluslararası ticari tahkim uygulamasında *periculum in mora* kavramıyla örtüştüğünü söylemek mümkündür[247].

Telafisi mümkün olmayan zarar kavramı CAS bünyesinde yapılan yargılamalarda, devlet mahkemelerindeki veya uluslararası tahkim uygulamasındaki ihtiyati tedbir koşullarında olduğu gibi değerlendirilmemekte ve genel olarak CAS Kodu'na münhasır olarak ele alınmaktadır[248]. Bu nedenle CAS'a yapılan bir ihtiyati tedbir başvurusu ele alınırken somut uyuşmazlığın özellikleri bu koşulun sağlanması kapsamında büyük önem arz etmektedir.

İfade etmek gerekir ki, telafisi mümkün olmayan bir zarar tehlikesinin varlığının, ihtiyati tedbir talep eden tarafça ispat edilmesi gerekir. Buradaki ispat faaliyeti tüm ihtiyati tedbir talepleri açısından olduğu gibi yaklaşık ispat seviyesindedir[249]. Ancak ihtiyati tedbir talep eden tarafın, talep ettiği tedbire hükmedilmez ise menfaatinin geri dönülemez biçimde zarara uğrayacağını gelişigüzel bir şekilde değil, akla yatkın ve neden sonuç zincirine bağlı olacak şekilde ispat etmesi lazımdır[250]. Aynı zamanda bir ihtiyati tedbir talebi hakkında bu koşulun gerçekleşebilmesi için, talep edilen tedbirin tehlike altındaki taraf menfaatini korumaya elverişli olduğunun da ispat edilmesi gerekmektedir[251].

Zarara uğrama tehlikesi altında olan kişinin ihtiyati tedbiri talep eden taraf olması, kanaatimizce zorunlu değildir. Tedbir talep eden taraf, kendisiyle birlikte veya kendisi haricinde üçüncü kişilerin de zarara uğrayabileceğini ispat etmek koşuluyla ihtiyati tedbir talebi başvurusunda bulunabilir[252]. Öğretide bunun karşıtı görüşler de ileri sürülmüş ve ihtiyati tedbir

---

[246] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1494.

[247] Kavram hakkında bkz. **BALKAR**, s. 29; **VON SEGESSER**, Georg / **BOOG**, Christopher, Interim Measures, International Arbitration in Switzerland A Handbook for Practitioners, Elliott Geisinger (Ed.) – Nathalie Voser (Ed.) 2. Baskı, den Rijn 2013, s. 109.

[248] Bu husus, CAS 2014/A/3541, N. v. FIFA, Order of 13 May 2014 sayılı kararda ifade edilmiş olup ilgili karar hakkında bilgi için bkz. **RIGOZZI/HASLER**, s. 1493.

[249] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 100

[250] **WOJTOVICZ**, s. 174; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1496.

[251] **COCCIA**, s. 56; **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 228.

[252] CAS 2007/A/1198, Piveteau v. FIFA, Order of 23 January 2001 sayılı kararında ihtiyati tedbir talebinde bulunan taraf bir menajer olup, 2 transfer dönemi boyunca faaliyetten yasaklanmasına ilişkin kararın icrasının durdurulması talepli bir tedbir başvurusu yapmıştır. Söz konusu başvuruda, faaliyetten yasaklanma kararının menajere bağlı tüm sporcuları telafisi güç veya imkansız şekilde zarara uğratma tehlikesinin bulunduğu ileri sürülmüştür. Yine CAS 2003/A/523, Pohang v. FIFA, Order of 30 December 2003 sayılı karara konu ihtiyati tedbir başvurusunda bulunan taraf bir futbol kulübü olup, transfer dönemi boyunca oyuncu transfer etmesinin yasaklanmasına dair kararın icrasının durdurulmasını talep etmiştir. Başvuran taraf, böyle bir transfer yasağının sonuçlarının yalnızca kulübü değil kulübe sponsor olan şirketlerin gelirlerini, kulübün bağlı bulunduğu federasyonu ve ulusal düzeyde futbolu geri dönülmez şekilde zarara uğratacağını ileri sürmüştür. Her iki karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **RIGOZZI/HASLER**, s. 1495.

talep eden tarafın çevresinin zarar görme tehlikesi altında olmasının, CAS'a ihtiyati tedbir talebinde bulunabilmek için yeterli olamayacağı ifade edilmiştir[253]. Ancak bu görüşü benimseyen yazarlarca örnek gösterilen CAS kararını bu görüş çerçevesinde yorumlamak neredeyse imkansızdır. Yazarlarca anılan CAS kararı, Mısır'da 2011 yılında gerçekleşen toplumsal olayların etkisiyle bir futbol maçı esnasında taraftarların stada girmesi ve kavganın büyümesi sonucunda yetmişten fazla insanın hayatını kaybetmesi üzerine Mısır Futbol Federasyonu'nun her iki kulübe de seyircisiz olarak müsabakalara katılma, müsabakalardan men, alt lige düşürme gibi çeşitli cezaları uygulaması hakkındaki bir temyiz başvurusu kapsamında verilmiştir. Bu başvuruda ilgili kulüp tarafından söz konusu cezaların uygulanmasının ertelenmesi talepli bir ihtiyati tedbir başvurusunda bulunulmuştur ve söz konusu başvuru reddedilmiştir. Bu kararı görüşlerine dayanak yapan yazarlarca, kararda yer alan "surrounding" kelimesi, ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın çevresi olarak yorumlansa da kararın metninden anlaşılacağı üzere bu kelimenin kullanıldığı yerler, iki takımın maç yaptığı stadın çevresini ve kavganın yapıldığı maçı çevreleyen olayların atmosferini anlatmaktadır[254]. Bu nedenle, telafisi güç ve imkansız zarara uğrama tehlikesinin varlığı koşulunun yalnızca ihtiyati tedbir talep eden taraf adına mevcut olması gerektiği yönündeki görüşe iştirak edememekteyiz. Bu noktada ifade etmek gerekir ki, telafisi imkansız zarara uğrama tehlikesi altında olan kişinin bizzat ihtiyati tedbir talep eden kişi olmaması ile, hakemlerce verilen ihtiyati tedbir kararlarının üçüncü kişiler üzerinde icra edilip edilemeyeceği tartışmasının birbiriyle hiçbir alakası bulunmamaktadır. Zira bu iki konudan biri ihtiyati tedbir kararı verilebilme koşulları altında ele alınırken diğeri ihtiyati tedbir kararının icrası başlığı altında değerlendirilmelidir.

Ne var ki CAS kararlarına bakıldığında ihtiyati tedbir başvurusunda bulunan tarafça "üçüncü kişilerin değil kendisinin uğrayabileceği telafisi güç veya imkansız zarar tehlikesinin ispat edilmesi gerektiği" yönünde içtihatlar da mevcuttur. Örneğin bir futbolcu transferine sertifika vermeyen ve ilgili dönem boyunca bu şekilde futbolcunun müsabakalarda yer almasına onay vermeyen FIFA kararına karşı futbolcuyu transfer eden kulüp CAS'a temyiz başvurusunda bulunup ihtiyati tedbir talep etmiş, genç bir futbolcunun uzun süre müsabaka yapamayacak olmasının onun gelişimine telafisi imkansız şekilde zarar vereceğini ileri sürmüş, CAS ise bu zarar tehlikesinin başvuran kulübe yönelik değil üçüncü kişiye yönelik olduğunu

[253] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 100.
[254] İlgili karar metni için bkz. Arbitration CAS 2012/A/2802 Al Masry SC v. Egyptian Football Association (EFA), award of 2 October 2012 (operative part of 24 July 2012); http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2802.pdf#search=2012%2FA%2F2802

dile getirmiştir[255]. Kanaatimizce bu tür durumlarda CAS hakemlerince yapılması gereken değerlendirmede CAS Kodu ilgili hükmünün getirilme amacının da hesaba katılması gerekmektedir. İlgili hüküm başvuran tarafın kendisinin zarara uğraması gerektiğinden bahsetmediği gibi, hükmün getiriliş amacı düşünüldüğünde de böyle daraltıcı bir yorum yapılması hak kayıplarına neden olmaktadır. Zira bu tür uyuşmazlıklarda yalnızca üçüncü kişinin değil, üçüncü kişinin performansından yararlanacak başvuran tarafın da menfaati dolaylı olarak zarara uğrama tehlikesi altına girmektedir. CAS Kodu'nda ise doğrudan veya dolaylı olarak zarar görme tehlikesi gibi bir ayrım yapılmamıştır. Aynı zamanda bir uyuşmazlıkta uyuşmazlık konusu menfaatten faydalanacak kişiler ile uyuşmazlıkta taraf olma sıfatı her zaman aynı kişide birleşmez. Bu gibi durumlarda uyuşmazlık tarafı olmasalar dahi dava konusu menfaatin kendisini etkileyeceği kişilerin zarar görme tehlikesi hesaba katılmalıdır.

Telafisi güç veya imkansız zarar koşulu hakkındaki en önemli tartışmalar, ihtiyati tedbir talep eden tarafın ekonomik zarara uğrama tehlikesi altına girdiği durumlar ile sporcuların belirli sürelerle müsabakalardan men yaptırımına çarptırıldığı federasyon kararlarına dair temyiz başvurularında gündeme gelmektedir.

CAS istikrarlı bir biçimde, yalnızca ekonomik zarara uğrama tehlikesi altına girmenin telafisi güç veya imkansız zarar tehlikesi olarak değerlendirilemeyeceği, özellikle maddi kayıpların genellikle sonradan telafi edilebilir kayıplar olduğu yönünde içtihat geliştirmiştir[256]. Bu nedenle ihtiyati tedbir talep eden tarafın telafisi güç veya imkansız zarar görme tehlikesi altında olduğunu ispat edebilmesi için ekonomik zararı somut uyuşmazlık kapsamında mümkünse başka unsurlarla desteklemesi, talebin kabul edilme olasılığını artıracaktır. Öğretide, ekonomik kayıpların telafisi güç veya imkansız zarar olarak değerlendirilebilmesi için ancak kişiyi maddi felakete sürükleyecek boyutta olması gerektiği ifade edilmiştir[257]. Bu duruma ilişkin olarak şöyle bir çıkarıma varılabilir: CAS tarafından ihtiyati tedbir talep eden tarafın ekonomik zarara uğrama tehlikesinin telafisi güç veya imkansız zarar olarak

[255] TAS 2012/A/2862, ordonnance du 20 août 2012, ilgili karar metni ve yorumu için bkz. **PIRRELLO**, Flavio, Analyse de la Jurisprudence du Tribunal Arbitral du Sport Relative aux Mesures Provisionnelles, Memoire – Universite de Lausanne, Lausanne 2021, s. 23.

[256] Örnek vermek gerekirse, futbolcu transfer ücretleri, vergi borçları gibi birçok borcunu ödeyemeyen İspanyol Rayo Vayecano kulübüne UEFA tarafından uluslararası organizasyonlara katılım lisansı verilmemesi nedeniyle kulüp tarafından bu kararın icrasının durdurulması talepli ihtiyati tedbiri de içeren temyiz başvurusunda CAS, kulübün müsabakalara katılmaması nedeniyle uğrayacağı maddi zararın sonradan telafisinin mümkün olduğunu ve ekonomik kayıplar yaşama tehlikesinin tek başına telafisi güç veya imkansız zarar tehlikesi olarak değerlendirilemeyeceğine hükmederek kulübün ihtiyati tedbir talebini reddetmiştir. İlgili karar metni için bkz. Arbitration CAS 2013/A/3199 Rayo Vallecano de Madrid SAD v. Real Federación Española de Fútbol (RFEF), award of 22 October 2013; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3199.pdf#search=CAS%202013%2FA%2F3199

[257] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1495.

değerlendirilebilmesi için, bu ekonomik kaybın yanında başka zararların da gerçekleşmesi gerekir ya da ekonomik zararın boyutunun büyüklüğü, aynı zamanda bu zarara uğrama tehlikesi altındaki kişi açısından başlı başına bir manevi zarara dönüşmelidir. İhtiyati tedbir talep eden tarafın dava konusu ekonomik menfaatinin onun tek geçim kaynağı olduğu durumlarda da telafisi güç veya imkansız zarara uğrama tehlikesinin varlığı kabul edilmelidir[258].

Tıpkı ekonomik zarara uğrama tehlikesinde olduğu gibi, CAS içtihatlarına göre, bir sporcunun müsabakalara katılamayacak olması da başlı başına telafisi güç veya imkansız zarar olarak değerlendirilemez. CAS tarafından verilen kararlara bakıldığında, sporcu hakkında verilen müsabakalara katılımdan men kararlarının süresine, bu süre içerisinde sporcunun kaç müsabaka kaçıracağına ve kaçıracağı müsabakaların önemine göre farklı kararlar verildiği görülmektedir[259]. Bu hususlar dikkate alındığında, sporcu müsabakalara katılmaktan yasaklı olduğu dönemde çok önemli organizasyonları kaçıracaksa genellikle sporcu hakkında verilen yasaklama kararının icrasının durdurulması yönünde ihtiyati tedbir kararları verilmekteyken[260], böyle bir durumun söz konusu olmadığı durumlarda ihtiyati tedbir taleplerinin reddi şeklinde kararlar tesis edilmektedir[261].

---

[258] Naftex isimli Bulgaristan kulübü ile olan sözleşmesi hakkındaki ihtilaflı duruma rağmen İsviçre'nin Will 1900 kulübü ile sözleşme imzalayan genç bir futbolcu hakkında Bulgar kulübü tarafından FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'ne yapılan başvuru üzerine futbolcu hakkında müsabakalara katılımdan yasaklama ve kulübe iki transfer dönemi boyunca oyuncu transfer etmeme cezası verilmiş aynı zamanda futbolcu ve kulübün Naftex'e ödenecek tazminat tutarından müteselsil sorumlu olduğu belirtilmişti. Futbolcu ve Will kulübü bu karara karşı CAS'a temyiz başvurusunda bulunmuş ve kararın icrasının CAS yargılaması bitene kadar durdurulması yönünde ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmişti. Söz konusu talebi kabul eden CAS kararında; futbolcunun henüz genç olması, yeni kulübüyle imzaladığı sözleşmeden kazandığı mal varlığı dışında bir geçim kaynağının olmaması, futbolcunun kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayabilmek için başka bir ekonomik imkana sahip olmaması hususlarını gerekçe yapmış ve futbolcunun telafisi güç veya imkansız zarara uğrama tehlikesi altında olduğunu kabul etmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2008/A/1568 M. & Football Club Wil 1900 v. FIFA & Club PFC Naftex AC Bourgas, order on request for stay of 18 June 2008; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1568-O.pdf#search=takes%20care%20of

[259] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1493; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 101.

[260] 2004 Paralimpik Oyunları dahil olmak üzere 4 yıl boyunca müsabakalara katılımı yasaklanan bir sporcu tarafından CAS'a yapılan ihtiyati tedbir başvurusu hakkında CAS, paralimpik oyunlarının seyrek yapılan ve sporcuların kariyeri açısından büyük önem arz eden, bir sporcunun kariyeri boyunca birkaç kez katılabileceği kadar uzak aralıklarla gerçekleşen organizasyonlar olması nedeniyle sporcunun ihtiyati tedbir talebini kabul etmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2001/A/328 F. / International Sports Organization for the Disabled (ISOD), International Paralympic Committee (IPC), Disabled Sports USA (DS/USA), order of 3 August 2001; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/328.pdf#search=CAS%202001%2FA%2F328
İtalya Bisiklet Turu gibi önemli bir müsabakaya katılamamanın sporcu açısından telafisi güç veya imkansız bir zarar olarak görülebileceği yönünde bkz. Arbitrage TAS 97/169 M. / Fédération Italienne de Cyclisme (FIC), ordonnance sur requête de mesures provisoires du 15 mai 1997; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/169.pdf#search=97%2F169

[261] Hakkında verilmiş müsabakalara katılımdan yasaklama kararı hakkında kararın durması yönünde ihtiyati tedbir talep eden bir sporcunun başvurusu üzerine CAS temyiz tahkim daire başkanı tarafından talebin reddine karar verilmiştir. Bu kararda, bir sporcunun müsabakalardan men edilmesinin tek başına telafisi güç veya imkansız zarar teşkil etmeyeceği, alanında en iyilerinden biri olsa dahi bir sporcunun henüz yapılmamış bir müsabakada ödül alabileceğinin önceden kestirilmesinin ve ispat edilmesinin mümkün olmadığı, ödül kazanma ihtimalini kaybetmenin başlı başına bir zarar olarak görülemeyeceği ve hiçbir müsabakanın sonucunun önceden bilinmesinin

Telafisi güç ve imkansız zararın varlığına ilişkin olarak CAS hakkında eleştirel yorumları beraberinde getiren kararlar da verilmiştir. Bunlar arasında en popüler olanı, bir dönem UEFA başkanlığı yapan ve FIFA'ya başkan adayı olmak isteyen Michel Platini hakkında verilmiş olan karardır. Platini hakkında FIFA Etik Komisyonu'nca verilmiş futboldan men cezasının kaldırılması için CAS'a başvurulmuş, CAS tarafından men cezası 6 yıldan 4 yıla indirilse de bu süre içerisinde yapılacak FIFA başkanlık seçimine katılabilmek için talep edilen FIFA Etik Kurulu'nca verilen kararın icrasının durdurulması şeklindeki ihtiyati tedbir talebi reddedilmişti. Bu ret kararına gerekçe olarak CAS tarafından, başvuranın telafisi güç veya imkansız bir zarara uğrama tehlikesinin varlığını ispat edemediği gerekçe gösterilmiş, karar yayınlanmış olmasa da CAS tarafından basın açıklaması yapılarak duyurulmuştu[262].

Görüleceği üzere CAS'a yapılan bir ihtiyati tedbir talebinin kabulü için gerekli ilk koşul olan telafisi imkansız bir zarar tehlikesinin varlığı koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediği, somut olayın şartlarına göre değerlendirilmektedir.

C. Tedbir İsteyen Tarafın Talebinin Esas Bakımından Haklı Bulunma Şansına Sahip Olması

CAS'a yapılan ihtiyati tedbir başvurularının kabul edilmesi için gerekli olan ikinci koşul, tedbir talep eden tarafın uyuşmazlığın esasına dair taleplerinin kabul edilme şansının bulunmasıdır[263]. Bu koşul öğretide, ihtiyati tedbir talep eden tarafın hakem heyetini davayı kazanma ihtimali olduğuna ikna etmesi olarak da yorumlanmaktadır[264]. Uluslararası ticari tahkim uygulamasında da ihtiyati tedbir kararı vermek için aranan bu koşul tahkim uygulamasında *fumus boni juris* olarak da anılmaktadır[265].

Tedbir talep eden tarafın esas bakımından haklı olabileceğini ispat etmesinde kullanılacak ölçü de yaklaşık ispat olmakla birlikte, uygulamada bu koşul aranırken katı bir

---

mümkün olmadığı açıkça ifade edilmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2011/A/2479 Patrik Sinkewitz v. Union Cycliste Internationale (UCI), order of 8 July 2011; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2479-O.pdf#search=irreparable%20harm%20per%20se

[262] Söz konusu basın açıklaması için bkz. Medıa Release Football - Fıfa The Court Of Arbıtratıon For Sport (Cas) Lowers The Suspensıon Of Mıchel Platını To 4 Years; https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Media_release_4474_final_eng.pdf (E.T.: 26.10.2021) Karar hakkındaki eleştiriler için bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 101.

[263] Türk öğretisinde bu koşul, "tedbir kararı verilmesinin davanın esası hakkındaki başarı üzerindeki etkisi" olarak da ifade edilmiştir. Bkz. **EKŞİ**, s. 541.

Ancak gerek yabancı gerekse diğer Türkçe kaynaklarda, bu koşulun "tedbir talep eden tarafın, esas hakkındaki taleplerinin kabul edilme şansına sahip olması" olarak ifade edilmesi nedeniyle çalışmamızda bu ifadeye yer verilmiştir. Bu hususta bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 275.

[264] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 101.

[265] **BALKAR**, s. 29; **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 109.

bakış açısı geliştirilmemelidir[266]. Zira böyle bir bakış açısı ihtiyati tedbir talep eden tarafı, tedbir talebinin gerekçelerini açıklamayı bir kenara bırakarak uyuşmazlığın esası hakkındaki argümanlarına yoğunlaşmaya itebilir. Aynı zamanda hakem heyeti açısından da ihsası reyde bulunma tehlikesini doğurabilir. Bu nedenle ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın, esas hakkındaki uyuşmazlık bakımından davayı kazanabileceğini hakem heyetine gösterebilmesi bu koşulun gerçekleşmesi açısından yeterli görülmelidir[267].

Gariptir ki CAS Kodu'nda yapılan 2013 değişikliklerinin öncesinde yapılan yargılamalarda, bu koşulun varlığı açısından yapılan inceleme pozitif bir bakış açısıyla yapılmaktaydı ve ihtiyati tedbir talep eden tarafın esas bakımından haklılığını göstermesi faaliyetinin tedbir talepleri açısından yoğun şekilde gerçekleştirilmesi beklenmekteydi[268]. 2013 yılına yaklaşırken ve hatta 2013 değişiklikleriyle bu koşulun CAS Kodu'na eklenmesinden sonra ise, CAS yargılamalarında esas bakımından haklı olma şansının ispat edilmesi koşulu uygulamada yumuşatılmış ve konuya negatif bir bakış açısıyla yaklaşılmıştır[269]. Bu dönemde yapılan yargılamalarda, şayet ihtiyati tedbire başvuran tarafın haksızlığı ilk bakışta anlaşılamıyorsa bu koşulun gerçekleştiğinin varsayılması[270], esas bakımından taleplerinin kabul edilme ihtimalinin reddedilme ihtimaline göre daha fazla oluşunun bu koşulu sağlayacağı gibi

---

[266] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 274.

[267] **COCCIA**, s. 56.

[268] 2001 yılında Eric Addo ve Ruud van Nistelrooj isimli futbolcular hakkında, kulüplerinin UEFA organizasyonlarında oynatmak için oyuncu lisansı çıkardığı dönemde sakat oldukları için lisans başvurusu yapılmamıştı. Ancak futbolcuların sakatlıklarının tahmin edilenden daha erken biteceğinin anlaşılması üzerine lisans başvuru süresi dolduktan sonra UEFA'ya başvuru yapılmış ve bu başvuru UEFA tarafından reddedilmişti. Futbolcular bu kararın icrasının durdurulması yönünde CAS'a ihtiyati tedbir talebinde bulunmuştu. Hem futbolcular hem de UEFA, bu başvuru çerçevesinde telafisi imkansız zararın oluşup oluşmadığına dair açıklamalar yaparken, CAS temyiz tahkim daire başkanınca ihtiyati tedbir talebi reddedilmişti. Talebin reddine gerekçe olarak ise telafisi imkansız zararın oluşup oluşmadığından ziyade tedbir talep eden tarafın uyuşmazlık esasına dair haklı olabileceğine dair biz izlenim bırakamadığı hususu gösterilmişti. İlgili karar metni için bkz. Arbitration CAS 2001/A/324 Addo & van Nistelrooij / Union des Associations Européennes de Football (UEFA), order of 15 March 2001; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/324.pdf#search=CAS%202001%2FA%2F324

[269] Burada negatif bakış açısı tabirinden kasıt, ihtiyati tedbir talep eden tarafı uyuşmazlığın esasında haklı çıkacağına dair hakem heyetini ikna etmeye zorlamaktan vazgeçmek olarak anlaşılmalıdır. Hatta ihtiyati tedbir talebi ve bu talebe cevap verilmesi akabinde hakem heyeti uyuşmazlığın esasına dair soru işaretleriyle karşılaşıyor ve ihtiyati tedbir talebi hakkındaki yargılama uyuşmazlığın esasına dair bir yargılamaya dönüşmeye başlıyorsa, uygulamada hakemler bundan kaçınarak tedbir talep eden tarafın haklı olabileceğini ispatladığını varsayarak bu koşulun gerçekleştiğini kabul edebilmektedir. Bu yönde verilmiş bir karar için bkz. Arbitrage TAS 2008/A/1631 Association sportive Raed Chabab de Kouba (RCK) c. Fédération Algérienne de Football (FAF), ordonnance du 20 août 2008; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1631-O.pdf#search=CAS%202008%2FA%2F1631

[270] Bir kulüp ile sporcu arasında doğan uyuşmazlıkta, sporcunun CAS bünyesinde temyiz tahkim yargılaması ile birlikte başvurduğu ihtiyati tedbir talebine karşı diğer tarafın hiç cevap vermemesi sonucunda CAS tarafından bu durum dikkate alınmış, henüz tüm deliller toplanmadığı ve cevap verilmediği için şu aşamada sporcunun esas hakkındaki davada başarı şansının bulunduğunun kabul edilmesi gerektiği ifade edilmiş ve talep edilen ihtiyati tedbire hükmedilmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2006/A/1141 M.P. v. FIFA & PFC Krilja Sovetov, order of 31 August 2006; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1141-O.pdf#search=depend%20upon%20an%20assessment%20of%20all%20the%20evidence

kararlara rastlanmaktadır[271]. Yine, duruşma yapılmadan uyuşmazlık hakkında bir kanıya varılmasının güç olduğu durumlarda bu koşulun gerçekleştiği varsayılabilmektedir[272]. Ancak ihtiyati tedbir talep eden tarafın uyuşmazlığın esasına göre haklı olma şansı bulunduğunu yaklaşık olarak ispat etmeye yönelik hiçbir faaliyette bulunmaması halinde bu koşulun gerçekleştiğinden bahsedilemeyeceği hatırlanmalıdır. Zira ihtiyati tedbir taleplerinin kabul edilmesi için gerekli olan koşulların varlığını araştırma ödevi, taraflarca yapılması gereken ispat faaliyeti olmaksızın hakemlere bir ödev olarak yüklenemez[273].

CAS tarafından yapılan yargılamalarda değiştirilen bu tavra olumlu yaklaşılması gerekmektedir. Zira ihtiyati tedbir talebi doğası gereği acil durumlarda taraf menfaatlerinin korunması için gündeme gelir. Böyle bir talepte bulunan tarafı talep gerekçelerini sunmakla birlikte bir de uyuşmazlığın esası bakımından haklı çıkabileceğini yaklaşık da olsa ispat etmeye zorlamak hakkaniyetle bağdaşmamaktadır. Kaldı ki böyle bir zorlama, ihtiyati tedbir taleplerinin kabulü açısından gereken yaklaşık ispat faaliyetini, uyuşmazlık esasına dair taleplerin kabulü açısından gereken tam ispat faaliyetine doğru götürür. Aynı zamanda ihtiyati tedbir talebi çerçevesinde taraflarca sunulan argümanlar bu koşulun ispat edilmesi amacıyla fazlalaşırsa, ihtiyati tedbir talebi hakkındaki karardan sonra yapılacak esas hakkındaki yargılama anlamsız hale gelebilir[274]. Kanaatimizce bu konuda belirlenecek kıstas şu şekilde olmalıdır: şayet ihtiyati tedbir talep eden tarafın uyuşmazlık esasına bakıldığında haksız çıkacağı ilk bakışta anlaşılıyorsa tedbir talebi için aranan koşul gerçekleşmemiş sayılmalıdır. Ancak tedbir talep eden tarafın uyuşmazlık esasına dair haklı olup olmadığının ilk bakışta anlaşılamadığı her durumda, davanın kabul edilme şansının var olduğu düşünülerek CAS Kodu'nda aranan bu koşulun gerçekleştiği sonucuna varılmalıdır.

Öğretide birtakım yazarlar, tedbir talep eden tarafın telafisi imkansız bir zarara uğrama tehlikesi ile uyuşmazlık esasına dair haklılığının yaklaşık olarak ispatı koşulu arasında bir denge mekanizması kurulabileceğini, bu çerçevede telafisi imkansız zarar tehlikesinin yoğun olduğu

[271] Bu konuda verilmiş başka kararlar hakkında kısa açıklamalar için bkz. **RIGOZZI/HASLER**, s. 1496.
[272] Doping dolayısıyla müsabakalardan men cezası alan bir sporcunun, esas bakımından haklılığını duruşma yapılmadan ve tüm deliller ortaya konulmadan göstermesinin mümkün olmadığı, bu nedenle sporcu bu hususu yaklaşık olarak ispat edemese dahi ihtiyati tedbir talebinin verildiği bir karar örneği olarak bkz. Arbitration CAS 2009/A/1912 P. v. International Skating Union (ISU) & CAS 2009/A/1913 Deutsche Eisschnelllauf Gemeinschaft e.V. (DESG) v. International Skating Union (ISU), award of 25 November 2009; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1912,%201913.pdf#search=CAS%202009%2FA%2F1912
[273] İhtiyati tedbir talep eden tarafın bu hususta ispat faaliyetini gerçekleştirmediği için reddedilen bir ihtiyati tedbir talebine örnek olarak bkz. Arbitration CAS 2010/A/2266 N. & V. v. UEFA, order on provisional measures of 29 November 2010; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2266-O.pdf#search=President%20of%20the%20Division%20is%20not%20itself%20obliged%20to%20search%20for
[274] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 102.

durumlarda diğer koşulun varlığını kabul etmeye hakemlerce sıcak bakılması gerektiğini ifade etmektedir[275]. Bu düşüncenin yanlış bir tarafı bulunmamakla birlikte, tedbir talep eden tarafın esasa dair haklılığını yaklaşık olarak ispat etmesinin herhangi bir başka koşuldan bağımsız olarak hafifletilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Ancak CAS uygulamasında somut uyuşmazlığa göre, ihtiyati tedbir taleplerinin kabulü için aranan koşullardan bir veya iki tanesinin varlığı halinde, bu koşullara ağırlık verilerek ihtiyati tedbir taleplerinin kabul edildiğini de ifade etmek gerekir[276].

D. Talepte Bulunanın Talebe Bağlı Çıkarları ile Tedbir Kararından Etkilenecek Olan Kişilerin Çıkarları Arasındaki Dengenin Gözetilmesi

CAS yargılamalarında ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için aranan üçüncü koşul, tedbir talep eden tarafın tedbir kararından sağlayacağı menfaat ile bu karardan etkilenecek olan kişilerin çıkarları arasındaki dengenin dikkate alınmasıdır. Hakem heyetleri bu koşulu dikkate alırken uygulamada "menfaatler dengesi testi" olarak anılan bir yönteme başvurmaktadır[277]. Buna göre ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın tedbir talebinin reddedilmesi halinde uğrayacağı potansiyel zarar ile aleyhinde tedbir talep edilen tarafın menfaatinin ihtiyati tedbire karar verilmesi halinde uğrayacağı muhtemel zarar kıyaslanmalı[278] ve şayet bunlardan ilki daha ağır basıyorsa ihtiyati tedbir kararına hükmedilmelidir[279]. Öğretide, bu testin yapılması esnasında ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın talebinin reddedildiği ancak uyuşmazlığın esasına dair yargılamada davasının kabul edildiği bir senaryoyu düşünmek gerektiği ifade edilmiştir[280]. Aynı doğrultuda bu düşünceye göre, aleyhinde tedbir talebinde bulunulan taraf

[275] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1497; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 102.

[276] Sporcuların müsabakalara katılımından men kararının icrasının durdurulması yönünde bir ihtiyati tedbir talebi üzerine CAS tarafından verilen bir kararda, sporcuların telafisi güç veya imkansız zarara uğrama tehlikesi altında bulunduğu ve ihtiyati tedbir kararı verilmesinin taraflar arasındaki dengeyi bozmayacağı koşulları üzerinde durmuş, bu koşullar sağlandığı için diğer koşul olan tedbir talep edenin uyuşmazlık esası bakımından haklılığı koşulunun şu aşamada göz ardı edilebileceğini ifade ederek ihtiyati tedbir talebini kabul etmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2008/A/1557 Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC), Daniele Mannini, Davide Possanzini & Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI) v. World Anti-Doping Agency (WADA), order of 18 March 2009; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1557-O.pdf#search=2008%2FA%2F1557

[277] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1497. Uluslararası ticari tahkim uygulamasında ise bu koşul menfaatler arası orantılılık prensibi şeklinde kendisini göstermektedir. Bu hususta bkz. **BALKAR**, s. 31.

[278] Bu kıyaslama CAS yargılamalarında tıpkı bu şekilde yapılmaktadır. Örneğin, müsabakalara katılımdan men cezası almış bir atletin söz konusu kararın icrasının durdurulması yönünde ihtiyati tedbir kararı talep ettiği bir uyuşmazlıkta CAS, müsabakalara katılımı ihtiyati tedbir kararı ile sağlanabilecek sporcunun menfaatinin, sporcuya bu cezayı veren federasyonun menfaatine oranla ağır bastığını ifade ederek talep doğrultusunda ihtiyati tedbir kararına hükmetmiştir. İlgili karar metni için bkz. Arbitration CAS 2011/A/2615 Thibaut Fauconnet v. International Skating Union (ISU) & CAS 2011/A/2618 International Skating Union (ISU) v. Thibaut Fauconnet, order of 28 November 2011; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2615,%202618-O.pdf#search=2010%2FA%2F2113

[279] **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 228; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 275-276.

[280] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 102-103.

açısından da ihtiyati tedbir talebinin kabul edildiği ancak uyuşmazlık esasına göre yapılan yargılamada aleyhine tedbir başvurusunda bulunulan tarafın haklı çıktığı farazi durum dikkate alınmalıdır.

İfade etmek gerekir ki tarafların menfaatinin karşılaştırılmasına dair yapılan bu faaliyet CAS yargılamalarında hakemler ve ilgili daire başkanlarını dolaylı yoldan ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için gerekli olan ilk koşula, yani telafisi imkansız veya çok güç bir zarara uğrama tehlikesinin varlığını araştırmaya sevk etmektedir. Zira taraflar arası menfaat dengesi söz konusu iken, tedbir talep eden tarafın menfaatinin uğrayabileceği olası zararları dikkate almamak mümkün değildir[281]. Bu husus özellikle bir sportif kuruluş veya federasyon tarafından verilmiş disiplin kararlarının icrasının durdurulmasına yönelik tedbir talepleri açısından geçerlidir. Zira bu tür kararlar aleyhine CAS'a ihtiyati tedbir başvurusunda bulunan tarafların, kararın icrası durmaz ise uğrayabileceği telafisi güç zararlar mevcut olabilir. Bu nedenle, böyle yargılamalar açısından öğretide, şayet ihtiyati tedbire başvuran tarafın telafisi imkansız zarara uğrama tehlikesi mevcut ise aleyhinde tedbire başvurulan sportif kuruluş tarafından "kararın icrasının durdurulmaması için somut gerekçeler sunulması" gerektiği ifade edilmektedir[282]. CAS tarafından yapılan yargılamalarda da öğretideki sporcuların menfaatinin bu tür uyuşmazlıklarda korunması gerektiğine yönelik görüşlere[283] uygun şekilde sporcuların müsabaka kaçırma tehlikesinin mevcut olduğu hallerde genellikle sporcunun ihtiyati tedbir

[281] Bu konuda örnek bir karara yer vermek gerekirse; eski bir Gaziantepspor futbolcusu, kulübün kendisine sözleşmeden doğan borçlarını ödememesini gerekçe göstererek sözleşmesini feshetmiştir. Gaziantepspor tarafından bu karara karşı FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'ne başvuruda bulunulmuş ve futbolcu yapılan yargılama sonucunda haksız bulunmuştur. Akabinde futbolcu bu karara karşı CAS'a başvurmuş, aynı zamanda kararın icrasının durdurulması için ihtiyati tedbir talebinde bulunmuştur. CAS tarafından bu ihtiyati tedbir talebinin kabulüne karar verilmiştir. Bu ihtiyati tedbir kararının ardından futbolcu, Suudi Arabistan kulübü Al Hilal ile sözleşme imzalamıştır. Sonraki süreçte CAS tarafından uyuşmazlığın esasına dair yapılan yargılamada futbolcu haksız bulunmuş, Gaziantepspor'a ödenecek tazminatın hesaplanması ve sporcu ve Al Hilal kulübüne verilecek disiplin cezasının belirlenmesi için dosya tekrar FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'ne gönderilmiştir. FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'nce sporcu ve Al Hilal kulübünün Gaziantepspor'a 600.000 Amerikan Doları tazminat ödemesine ve bu miktardan müteselsil sorumlu olmasına, ayrıca futbolcunun 4 ay resmi müsabakalarda yer almamasına karar verilmiştir. Verilen bu karara karşı Al Hilal kulübünce CAS'a kararın icrasının durdurulması yönünde ihtiyati tedbir talebinde bulunulmuştur. İşte bu talebe yönelik incelemesini yapan CAS söz konusu kararında; kulübün liginde bir alt lige düşmemek için mücadele ettiğini ve futbolcunun durumu ve verilen cezanın bunu etkileyebileceğini, kulübe ve futbolcuya yönelik verilen kararın icrasının durdurulmaması halinde bunların telafisi imkansız veya güç zararlara uğrayabileceğini, ancak söz konusu kararın icrasının uyuşmazlık çözüme kavuşturulana kadar durdurulması halinde FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'nce verilen kararın yaptırım gücüne herhangi bir zarar gelmeyeceğini, söz konusu yaptırım gücünün sadece ertelenmiş olacağını gerekçe göstererek ihtiyati tedbir talebinin kabulüne karar vermiştir. İlgili karar metni için bkz. Arbitration CAS 2008/A/1674 Al-Hilal Al-Saudi Club v. Fédération Internationale de Football Association (FIFA), order of 12 December 2008; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1674-O.pdf#search=balance%20of%20interest

[282] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1498.

[283] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 276.

kararıyla korunacak menfaatinin, disiplin cezasını veren sportif kuruluş menfaatine oranla ağır bastığına kanaat getirilmektedir[284].

Menfaatler dengesi testi somut uyuşmazlığa uygulanırken, gözetilecek menfaatler yalnızca ihtiyati tedbir talep eden taraf ve uyuşmazlığın karşı tarafı ile sınırlandırılabilir mi? CAS Kodu m. R37/5 hükmünde bu sorunun cevabı olabilecek herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Ancak öğreti CAS Olimpiyat Oyunları Tahkim Kuralları m. 14 hükmünü işaret ederek, CAS'ın tüm yargılamalarında sadece ihtiyati tedbir talep eden ve uyuşmazlıkta karşı tarafta yer alan kişinin menfaatinin değil, ihtiyati tedbirden etkilenebilecek üçüncü kişilerin de menfaatinin dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir[285]. Gerçekten de ilgili hüküm, hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı verirken tedbir talep eden taraf menfaatinin karşı taraf ve olimpik topluluğun diğer üyelerinin menfaatlerine karşı ağır gelip gelmediğini incelemesi gerektiğini düzenlemiştir. Ancak bu hüküm mevcut olmasaydı dahi CAS ilk derece ve temyiz yargılamalarındaki ihtiyati tedbir taleplerinde üçüncü kişilerin de menfaatinin gözetilmesine engel bir durumdan bahsedilemezdi. Zira CAS Kodu m. R37/5 bu konuda bir sınırlama getirmemiş, sadece sessiz kalmıştır.

Üçüncü kişilerin menfaatinin gözetilmesinin uygulamada özellikle anti-doping kurallarının ihlali nedeniyle verilen disiplin cezalarının icrasının durdurulması yönündeki ihtiyati tedbir taleplerinin kabulünü güçleştirdiğini belirtmek gerekir. Zira bu tür uyuşmazlıklarda hem cezayı veren sportif kuruluşça organize edilen müsabakaların saygınlığı

---

[284] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 103. Müsabakalara katılmadan yasaklanan sporcunun maruz kaldığı telafisi güç veya imkansız zarar tehlikesinin yanında, ihtiyati tedbir kararı verildiğinde diğer tarafların menfaatinin minimal düzeyde etkileneceğinden dolayı verilen bir ihtiyati tedbir kararı için bkz. Arbitration CAS 2001/A/328 F. / International Sports Organization for the Disabled (ISOD), International Paralympic Committee (IPC), Disabled Sports USA (DS/USA), order of 3 August 2001; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/328.pdf#search=would%20appear%20to%20be%20minimally%20affected%20by%20the%20granting%20of%20limited

[285] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1498; **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 229; **COCCIA**, s. 56; **RIGOZZI**, Antonio/ **MCAULIFFE**, William, Sports Arbitration, The Eurpoean, Middle Eastern and African Arbitration Review 2013, s. 16. https://lk-k.com/wp-content/uploads/RIGOZZI-MCAULIFFE-GAR-Euro.-Middle-East.-and-Afr.-Arb.-Review-2013.pdf (E.T.: 30.10.2021)

CAS uygulamasının da bu yönde geliştiğini belirtmek gerekir. Örnek vermek gerekirse, şike yoluyla müsabaka sonuçlarını etkilediği gerekçesiyle UEFA organizasyonlarına katılmaktan men cezası alan Fenerbahçe, 2011/2012 yılı Şampiyonlar Ligi'ne katılabilmek için UEFA'nın bu kararının icrasının durdurulması talepli ihtiyati tedbir başvurusunda bulunmuştu. CAS bu ihtiyati tedbir talebini reddetmiş ve müsabakaya katılmaya hak kazanan ancak esasen tahkim yargılamasının bir tarafı olmayan Tranzonspor'un menfaatlerinin de dikkate alınması gerektiğini ifade etmişti. Bkz. CAS 2011/A/2551 Fenerbahçe v UEFA & Turkish Football Federation; 20 September 2011. İlgili karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **RIGOZZI/ MCAULIFFE**, s. 16.

Yargılamanın tarafı olmayan üçüncü kişilerin menfaatlerinin de ihtiyati tedbir talepleri hakkında karar verilirken gözetilmesi gerektiğine dair birçok CAS içtihadına atıf yapan bir karar örneği olarak bkz. Arbitration CAS 2016/A/4642 Phnom Penh Crown Football Club v. Asian Football Confederation (AFC), award of 6 December 2016 (operative part of 19 August 2016); http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/4642.pdf#search=trabzonspor

hem de bu tür müsabakalara katılan diğer sporcuların menfaati dikkate alındıkça, tedbir talep eden tarafın menfaatinin bunlara oranla ağır basması zorlaşmaktadır[286].

İhtiyati tedbirin talep edildiği zaman dilimi, taraflar arasındaki menfaat dengesine dair testin sonucuna etki edebilir. Özellikle sporcuların müsabakalara katılımdan yasaklandığı kararların icrasının durdurulması talepli tedbir başvurularında, müsabakaya çok az zaman kaldıysa sporcu menfaatinin aleyhine tedbir istenen tarafa oranla ağır bastığı sonucuna ulaşmak kolaylaşacaktır[287].

Yapılan tüm açıklamalar ışığında, taraflar arasındaki menfaat dengesinin gözetilmesi koşulu açısından işin esas yükünü ihtiyati tedbir talebi hakkında karar verecek daire başkanı veya hakem heyeti çekse de bu durum tedbir talep eden tarafın ispat yükünden kurtulduğu anlamına gelmemektedir. Her ne kadar menfaat dengesi testi hakemlerce yapılacak olsa dahi ihtiyati tedbir talep eden tarafın da menfaat dengesi testinde ağır basan menfaatin kendisine ait menfaat olduğunu ispat etmesi gerekmektedir.

E. CAS Yargılamalarında İhtiyati Tedbir Kararı Verilebilmesi İçin Gereken Diğer Koşullar

1. Genel Olarak

Her ne kadar CAS Kodu m. R37/5 hükmü yukarıda açıklanan üç koşula yer vermiş olsa da kodun diğer hükümleri, CAS yargılamaları pratiği ve tahkim yargılamalarının kendine has özellikleri dikkate alındığında pratikte ihtiyati tedbir kararı verilebilmesinin başka koşullara da bağlı olduğu kanısına varmak mümkündür.

Her şeyden önce CAS bünyesinde ihtiyati tedbir talep edilebilmesi için gerekli ilk koşul, tüm diğer tahkim yargılamalarında da olduğu gibi geçerli bir tahkim anlaşmasının varlığıdır. Tarafların tahkim anlaşmasına hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkili olduğuna dair bir ibare koymalarına gerek yoktur. Zira gerek IPRG m. 183 gerek ZPO m. 374 hükümleri, taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkili olduğunu düzenlemiştir. CAS Kodu'na bakıldığında da hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı

[286] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 103; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1499. Anti dopinge ilişkin uyuşmazlıklarda menfaat dengesi testinde, diğer sporcular ve organizasyonun yanında dopingle mücadeledeki kamu menfaatinin de gözetileceğine ilişkin olarak bkz. Arbitrations CAS 2007/A/1370 FIFA v. Superior Tribunal de Justiça Desportiva do Futebol (STJD) & Confederação Brasileira de Futebol (CBF) & Mr Ricardo Lucas Dodô & CAS 2007/A/1376 WADA v. Superior Tribunal de Justiça Desportiva do Futebol (STJD) & Confederação Brasileira de Futebol (CBF) & Mr Ricardo Lucas Dodô, order on provisional measures of 10 December 2007; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1370,%201376-O.pdf#search=2007%2FA%2F1370

[287] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1500.

verebilmesi için tarafların bu hususa tahkim anlaşmasında yer verilmesi gibi bir koşula doğal olarak rastlanılmamaktadır. Geçerli bir tahkim anlaşmasının yerine temyiz yargılamalarında yapılacak ihtiyati tedbir talepleri açısından temyize konu kararı veren sportif kuruluş veya federasyonun mevzuatında CAS'ı yetkilendiren bir hükmün bulunması da yeterlidir.

Bunun yanında daha önceki bölümlerde de ifade edildiği gibi ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için tarafların bu yönde talepte bulunması gerekir, hakemler talep olmaksızın kendiliğinden ihtiyati tedbir kararı veremez. Bu husus CAS Kodu m. R37/3'ün lafzından anlaşılmaktadır.

Bazı durumlarda da ihtiyati tedbir talebi karşısında aleyhine tedbire başvurulan taraf itirazda bulunmaz. Böyle durumların gerçekleşmesi halinde hakem heyetinin talep edilen tedbire hükmedildiğine dair kararlar da mevcuttur[288]. Böyle örnekler nedeniyle öğretide, aleyhinde tedbire başvurulan tarafın tedbir talebine itiraz etmemesinin de ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi açısından bir koşul olarak değerlendirilebileceği belirtilmiştir[289]. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, aleyhinde tedbir başvurusunda bulunulan tarafın tedbir talebine karşı sessiz kalması değil, tedbir talebine itiraz etmeyeceğini hakem heyetine veya daire başkanına açıkça bildirmesidir. Zira aleyhinde tedbire başvurulan taraf, süresi içerisinde ihtiyati tedbir talebine karşı cevaplarını iletmeyebilir. Böyle durumlarda karşı tarafın tedbir talebine itiraz etmediği gerekçesiyle ihtiyati tedbir kararına hükmedilmesi hukuka aykırılık teşkil edecektir.

CAS yargılamalarında ihtiyati tedbir kararı verilebilmesinin bir koşulunun da tedbir talep eden tarafın söz konusu tedbir talebinde hukuki menfaatinin bulunması olduğu söylenebilir. Hukuki menfaatin bulunması bu aşamada, ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın dava konusu menfaatinin gerçekten tehlikede olması ve söz konusu menfaatin ihtiyati tedbir dışında bir yol vasıtasıyla korunamayacak olması şeklinde algılanmalıdır. Örnek vermek gerekirse, temyiz yargılaması devam ettiği için icrası söz konusu olamayacak bazı kararların icrasının durdurulması şeklinde yapılacak bir ihtiyati tedbir talebi hukuki menfaat yokluğundan dolayı reddedilebilecektir[290].

---

[288] Bir uyuşmazlıkta, aleyhine tedbir başvurusunda bulunulan tarafın, tedbir talebine karşı bir itirazının olmadığını beyan etmesi üzerine temyiz tahkim daire başkanınca ihtiyati tedbir kararı verilmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2009/A/1909 RCD Mallorca SAD & A. v. Fédération Internationale de Football Association (FIFA) & UMM Salal SC, award of 25 January 2010; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1909.pdf#search=2009%2FA%2F1909

[289] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 276-277.

[290] Maicon Henning isimli Brezilyalı futbolcu, Prudentopolis isimli kulüple olan sözleşmesinin varlığına rağmen Alman kulübü Eintracht Frankfurt ile sözleşme imzalamıştır. Ancak Prudentopolis kulübü tarafından FIFA

2. İlk Bakışa Göre CAS'ın Uyuşmazlığı Çözmeye Yetkili Olması

Esasen bir tahkim kurumunca ihtiyati tedbire hükmedilebilmesi için o tahkim kurumunun uyuşmazlığı çözmeye yetkili olması gerektiği aşikardır. Ancak CAS Kodu m. R 37/4 düzenlemesi, tahkim daire başkanı veya hakem heyetine CAS'a yapılan bir ihtiyati tedbir talebi başvurusu akabinde CAS'ın yetkisini araştırma ödevini ayrı olarak yüklemiştir. Gerçekten de ilgili hükme göre bir ihtiyati tedbir başvurusu yapıldığında ilgili daire başkanı veya hakem heyeti, aleyhinde tedbire başvurulan kişi veya kişilere talebe karşı beyanlarını vermeleri için 10 günlük veya durumun gerektirdiği hallerde daha kısa süreler vererek öncelikle CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olup olmadığı hususunda ilk bakışta bir karar verir. Tahkim daire başkanı, açıkça[291] CAS'ın uyuşmazlığı görmeye yetkili olmadığına kanaat getirirse tahkim prosedürünü sonlandırabilir[292]. Tahkim daire başkanının tahkim yargılamasını sonlandırmaya dair bu yetkisi ancak hakem heyetinin oluşmasına kadar olan aşamada mümkün olup, heyetin teşkilinden itibaren bu yetki yalnızca hakem heyeti tarafından kullanılabilir[293].

Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'ne başvuru yapılmış ve burada yapılan yargılamada futbolcu haksız bulunarak futbolcunun 4 ay boyunca resmi müsabakalardan yasaklanmasına ve Prudentopolis'e 300.000 Amerikan Doları ödemesine karar verilmiştir. Bu karar aleyhine CAS'a temyiz başvurusunda bulunan Henning, aynı zamanda kararın icrasının durdurulması yönünde ihtiyati tedbir karar verilmesini talep etmiştir. CAS bu talebe dair verdiği kararında, FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'nce verilmiş kararı ikiye bölmüştür. Öncelikle futbolcu hakkında hem disiplin kararı verildiğini hem de tazminat hükmü bulunduğunu tespit eden CAS, futbolcunun resmi müsabakalara katılımını yasaklayan disiplin hükmünün icrasının yargılama sonuna kadar durdurulmasına karar vermiştir. Ancak 300.000 Amerikan Dolarından ibaret tazminat hükmünün icrasının durdurulması talebi reddedilmiştir. Bu kararın gerekçesi olarak CAS tarafından; söz konusu hükmün bir tahkim kurumu olan FIFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'nce verildiği ve bu hakem kararının icrası için devlet mahkemeleri ve otoritelerinin yardımının zorunlu olduğu ancak bunun yapılabilmesi için de öncelikle CAS'taki temyiz yargılamasının neticesinin belli olması gerektiği, yargılama süreci devam ettiği için kararın icrasının henüz mümkün olmadığı ve icrası mümkün olmayan bir kararın icrasının durdurulması yönünde bir ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceği ifade edilmiştir. Bu açıklamalarla CAS tarafından söz edilen hususun ihtiyati tedbir talebindeki hukuki menfaat olduğu barizdir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2004/A/780 Christian Maicon Henning v. Prudentopolis Esporte Clube & Fédération Internationale de Football Association (FIFA), order of 6 January 2005; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/780-O.pdf#search=To%20execute%20and%20enforce%20such%20a%20decision

[291] 2013 yılından önce bu hususta hükümde, karşılığı "besbelli" olarak algılanabilecek "manifestly" kelimesi kullanılmaktaydı. 2013 yılında ise hükümde değişiklik yapılmış ve "manifestly" kelimesi yerine anlamı "açıkça" olarak algılanabilecek "clearly" kelimesi getirilmiştir. Ancak öğretide bu değişikliğin CAS'ın yetkisine dair araştırmadaki standartları düşürmek maksatlı olmadığı ve kozmetik bir değişiklikten ibaret olduğu, CAS Kodu'nun Fransızca versiyonunda eski kelime olan "manifestement" kelimesinin değiştirilmediği ifade edilmiştir. Bkz. **RIGOZZI/HASLER**, s. 1501.

[292] **EKŞİ**, s. 541.

Bir ulusal futbol takımı teknik direktörüne FIFA tarafından verilen 4 maç men cezası hakkında teknik direktör tarafından CAS'a temyiz başvurusu yapılmış ve ilgili kararın yargılama boyunca icrasının durdurulmasından ibaret tedbir talep edilmiştir. Kararı inceleyen temyiz daire başkanı, FIFA'nın 4 maça kadar vereceği men cezalarını incelemeye dönemin FIFA Statüsü uyarınca CAS'ın yetkili olmadığını ifade etmiş, tedbir talebini reddetmiş ve tahkim prosedürünü de sona erdirmiştir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2012/A/2948 Claudio Daniel Borghi Bidos v. Fédération Internationale de Football Association (FIFA), order of 12 October 2012; https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2948.pdf#search=CAS%202012%2FA%2F2948

[293] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 273.

Bu hüküm sayesinde ihtiyati tedbir taleplerinin kabulü açısından bir koşulun da CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olması, en azından ilk bakışta yetkisizliğin mevcut olmaması şeklinde vücut bulduğunu söylemek mümkündür. Şayet CAS'ın yetkisizliği ilk aşamada belirgin şekilde anlaşılıyorsa tahkim süreci başlatılmaz ve başvuran tarafa bu yönde bir karar tebliğ edilir[294]. Ancak karşı tarafın CAS'ın yetkisini kabul ettiği durumlarda, şayet taraflar arasında bu yönde bir tahkim anlaşması mevcut değilse veya ilgili sportif kuruluş kuralları CAS'ın yetkisini doğurmuyor olsa dahi CAS'ın uyuşmazlığın çözümünde yetkili olduğu kabul edilmeli ve ihtiyati tedbir talebi hakkındaki diğer koşullar incelenmelidir[295].

CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olup olmadığına dair yapılacak incelemenin yukarıda açıklanan diğer üç koşul gibi anlaşılmaması gerekir. CAS Kodu m. R37/4 düzenlemesi gereği bu incelemenin yapılacak olması gerekli olmakla birlikte, ihtiyati tedbir taleplerinin hızlı biçimde karara bağlanması gerekliliği sebebiyle bu incelemenin uzun sürmemesi ve yalnızca *prima facie* nitelikte yapılması, gerekirse bu CAS'ın yetkisine dair detaylı incelemenin uyuşmazlığın esası hakkında verilecek karara kadar ertelenmesi lazımdır[296].

Bu hususta son olarak ifade etmek gerekir ki, her ne kadar CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olup olmadığına dair ilk incelemeyi tahkim daire başkanı veya hakem heyeti gerçekleştirecek olsa dahi ihtiyati tedbir başvurusunda bulunan tarafın tedbir talebinde CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olduğuna dair tatmin edici açıklamalar yapması, aleyhinde tedbir talebinde bulunulan tarafın da şayet yetkisizlik iddiası var ise buna dair gerekçeli açıklamalar yapması kendileri açısından faydalı olacaktır[297]. Diğer koşullarda olduğu gibi CAS'ın yetkili olduğu hususunda tedbir talep eden tarafın ispat yükü altında olduğundan bahsedilemese de yetki veya yetkisizliğe dair verilen taraf beyanları hem hakem heyetinin veya daire başkanının yetki hususundaki kararı verme süresini kısaltacak hem de taraflara avantaj sağlayacaktır.

---

[294] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 96.
[295] **PIRRELLO**, s. 5.
[296] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1501. İhtiyati tedbir taleplerine dair kararların verilmesi için gereken zamanın kısıtlı olması nedeniyle tahkim daire başkanının CAS'ın yetkisine dair yapacağı incelemeyi kısıtlayarak bu hususdaki kararı hakem heyetince verileceğini ifade edebileceğine ilişkin olarak bkz. Arbitrage TAS 2008/A/1631 Association sportive Raed Chabab de Kouba (RCK) c. Fédération Algérienne de Football (FAF), ordonnance du 20 août 2008; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1631-O.pdf#search=2008%2FA%2FA%2F1631
[297] Özellikle CAS'ın yetkisine dair bir itiraz belirtilmeden uyuşmazlığın esasına ve ihtiyati tedbir talebine dair cevapların davalı tarafından belirtilmesi, CAS uygulamasında, yetkinin karşı tarafça kabul edildiği olarak yorumlanmaktadır. CAS bu kararına gerekçe olarak, yetki itirazının uyuşmazlık esasına dair savunmalardan önce yapılması gerektiğine dair IPRG m. 186/2 hükmünü de göstermektedir. Bu yönde bir karar için bkz. Arbitration CAS 2011/A/2500 & 2591 Amateur Boxing Association of Thailand (ABAT) v. International Boxing Association (AIBA), award of 20 January 2012; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2500,%202591.pdf#search=2011%2FA%2F2500%20%26%202591

3. İlgili Sportif Kuruluş veya Federasyon Tarafından Belirlenen Hukuki Çarelerin Tüketilmesi

Bu husus CAS Kodu m. R37/1'de düzenlenmiş olup esasen temyiz tahkim yargılamalarındaki ihtiyati tedbir talepleri ile ilgilidir. Bu düzenlemeye göre ilgili sportif kuruluş veya federasyon bünyesinde sağlanan hukuki yollar tüketilmeden CAS Kodu kurallarına göre ihtiyati tedbir başvurusunda bulunmak mümkün değildir.

Hükmün getiriliş amacının ise ihtiyati tedbir başvuruları hakkında taraflara bir koşul yüklemek olmadığını ifade etmek gerekir. Zira bu ibare CAS Kodu'na temyiz tahkim başvurularına konu edilecek kararların tebellüğ edilmesi ile birlikte henüz temyiz yoluna başvurmadan yalnızca kararın icrasının durdurulması yönünde ihtiyati tedbir taleplerinin yapılabilmesini sağlamak için getirilmiştir[298]. Ancak ihtiyati tedbire başvuran tarafın, aleyhine başvuruda bulunduğu karar ile ilgili olarak sportif kuruluş tarafından belirlenen hukuki çareleri ispatlaması gerekmektedir[299].

Tarafların temyiz başvurusunu yapmadan da ihtiyati tedbir talebinde bulunabileceğini düzenlese dahi, bu hüküm dolaylı yoldan ihtiyati tedbir talepleri için bir ön koşul getirmektedir. Bu koşula göre bir sportif kuruluş kararına karşı ihtiyati tedbir başvurusunda bulunulacaksa öncelikle o sportif kuruluşun mevzuatında yer alan hukuki çarelerin tamamının tüketilmiş olması gerekmektedir.

4. Spor Hukukuna İlişkin Kuralların (Lex Sportiva) ve Hukukun Genel Prensiplerinin Tedbir Kararları Hakkında Belirleyici Olup Olmadığı Meselesi

CAS bünyesinde yürütülen yargılamalar spor ile ilgili olan uyuşmazlıklar hakkında olduğu için yapısı gereği diğer yargılamalardan farklı olmak zorundadır. Bununla birlikte uyuşmazlık taraflarının sporcular, sportif uyuşmazlığın tarafı olan ancak sporcu olmayan kişiler, sportif organizasyonlar, federasyonlar, kulüpler, sportif bir uyuşmazlığa taraf olan dernek veya vakıf gibi tüzel kişilikler olması ve genelde bu tarafların birbirinden farklı milletlere mensup olması, sportif uyuşmazlıklar hakkında yapılan yargılamaların olabildiğince yeknesak ancak spor hukukuna özgü kurallarla yürütülmesi gerekmektedir. İşte bu ihtiyaç sonucunda, sportif

[298] Aynı yönde bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 97; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1487.
2013 yılı öncesinde ise bu düzenleme mevcut olmadığından temyiz tahkim yargılamalarında ihtiyati tedbir talepleri yalnızca temyiz başvurusu ile birlikte yapılabilmekteydi. Hatta CAS Kodu'nda, temyiz tahkim başvuruları yapılmadan önce ihtiyati tedbir kararı için CAS'a başvurulamayacağına dair bir hüküm mevcuttu. Bu hususta detaylı açıklamalar için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 269.
[299] **COCCIA**, s. 54.

organizasyonların ve yargılamaların başlangıç tarihine kadar geriye götürülebilecek bir zamandan bu yana spor hukukuna özgü kurallar kendiliğinden gelişmiştir. Sporcuların hukuku, sportif hukuk, sui generis spor hukuku olarak da tabir edilen uluslararası maddi spor hukuku kurallar bütünü *lex sportiva* olarak adlandırılmaktadır[300].

Lex sportiva kaynakları konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre lex sportiva yalnızca CAS içtihatlarıyla ortaya konulan spor hukukuna ait genel prensiplerden oluşurken[301], benimsediğimiz diğer görüşe göre uluslararası sportif kuruluşlar tarafından konulan kurallar da lex sportivanın bir parçasıdır[302].

Kavramı geniş şekilde yorumlayan bu görüşe göre sportif uyuşmazlıkların çözümünde CAS içtihatları ile belirlenen ilkeler ile diğer uluslararası sportif kuruluşlar tarafından getirilen kurallar dikkate alınacak, aynı zamanda eşitlik prensibi, orantılılık, savunma ve adil yargılanma gibi hakkı uluslararası hukuk ilkeleri kullanılacaktır. Zira lex sportiva kavramı önemli ölçüde ulusal hukuk sistemlerinin etkisi altındadır[303].

CAS kararlarıyla ortaya konulan prensipler, sonraki uyuşmazlıkların çözümünde de kullanılan, uluslararası sportif federasyonların statü ve tüzüklerini de etkileyen ilkeler olduğu için bir hukuk kaynağı niteliğindedir[304]. Bu prensipler; doping uyuşmazlıklarında uygulanan ve testlerinde yasaklı maddeye rastlanan sporcuların doping yapma iradesine sahip olmasını yaptırımlar için aramayan objektif sorumluluk (*strict liability*) prensibi, sportif kuruluşların yaptığı işlemlerin kendi statü ve kurallarına uygun olmasını şart koşan yasallık (*legality*) prensibi ve sportif dürüstlük (*fair play*) prensipleridir[305].

Hem bu prensipler hem de yaygın olarak kabul görmüş hukuk prensipleri uzun zamandır CAS kararlarında istikrarlı bir biçimde uyuşmazlıkların esasına dair verilen nihai kararlarda uygulama bulmaktadır. Bu prensiplerin ve genel hukuk ilkelerinin ihtiyati tedbir kararı gibi kararlar açısından belirleyici unsur olarak görülüp görülmeyeceği hususunu irdelemekte yarar

---

[300] Kavrama ilişkin detaylı bilgi için bkz. **CASINI**, Lorenzo, "The Making of a Lex Sportiva by the Court of Arbitration for Sport", German Law Journal, Y. 2011, Vol. 12, No. 5, (1317-1340), s. 1319 vd; **WİEVEG**, Klaus, "Lex Sportiva and the Fairness Principle", International Sports Law Review Pandektis, Y. 2014, Vol. 10, No. 3-4, (382-394), s. 384 vd. ("Lex Sportiva" olarak anılacaktır.) ; **IOANNIDIS**, s. 28; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 38; **ARACHI**, s. 23-26.

[301] **NAFZIGER**, James A.R., Lex Sportiva and CAS, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) - Robert C. R. Siekmann (Ed.) - Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006, s. 409; **IOANNIDIS**, s. 28.

[302] **CASINI**, s. 1320; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 41.

[303] **WİEVEG**, "Lex Sportiva", s. 388.

[304] **NAFZIGER**, s. 409.

[305] **IOANNIDIS**, s. 29; **CASINI**, s. 1330. Detaylı bilgi için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 58-64

vardır. İfade etmek gerekir ki öğretide bu konuda daha önce bildirilmiş bir görüşe rastlanmamaktadır. Bunun sebebi, CAS'ın ihtiyati tedbir talepleri hakkında vermiş olduğu kararlarda mütemadiyen CAS Kodu m. R37/5'te düzenlenen üç koşulun varlığının tartışılmasıdır. Ancak çok az sayıda verilmiş olan kararda ihtiyati tedbir koşulları başlığı altında spor hukukuna özgü prensiplerin veya genel hukuk prensiplerinin tartışıldığı ve ihtiyati tedbirin kabulü veya reddine dair verilmiş kararın gerekçeler kısmında bu prensiplere değinildiği görülmektedir. Yine doktrinde örtülü şekilde olsa da lex sportivanın sportif yargılama usulünü etkilediği ifade edilmiştir[306]. Bu sebeplerle çalışmamızda böyle bir başlığa yer vermenin faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Genel hukuk prensiplerinin bir ihtiyati tedbir kararı kapsamında tartışıldığı kararlar için verilebilecek örneklerden ilki 2011 yılında verilmiş bir CAS kararıdır[307]. Karara konu olaylar zinciri şu şekildedir: Fransız Nice kulübü ve Portekiz'in Sporting Lizbon kulübü arasında, Yannick Dos Santos Djalo isimli futbolcunun Nice'e transferi konusunda anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşma, Avrupa kulüpleri için transfer döneminin son günü olan 31 Ağustos 2011 günü yapılmış ancak sözleşme görüşmeleri günün son saatine kadar sürmüştür. Anlaşmanın sağlanmasının akabinde transfere ilişkin evraklar Nice kulübüne 23:59'da gelmiş fakat Nice tarafından bu evraklar uluslararası transferlerin onaylanması için zorunlu olarak evrak kaydı gerektiren FIFA transfer eşleşme sistemine 31 Ağustos günü içerisinde kaydedilememiştir. Bunun üzerine Nice kulübü FIFA'ya bir başvuru yapmış ve sözleşme imzalanan futbolcunun müsabakalarda yer alabilmesi adına istisnai bir hüküm kurulmasını talep etmiştir. Bu talebin reddi üzerine kulüp ve futbolcu tarafından CAS'a temyiz başvurusu yapılmış, aynı zamanda söz konusu başvuruda CAS tarafından verilecek bir ihtiyati tedbir kararıyla FIFA'ya, oyuncuya transfer sertifikası verilmesine dair bir emir verilmesi veya yargılama sona erene kadar oyuncunun müsabakalarda yer alabilmesi için gerekli tedbirlerin FIFA tarafından alınmasına dair bir hüküm kurulması talep edilmiştir[308].

---

[306] **IOANNIDIS**, s. 28.

[307] TAS 2011/A/2578, OGC Nice Côte d'Azur & Yannick Dos Santos Djalo v. FIFA, Order on Provisional Measures of 11 October 2011.
Söz konusu karar CAS'ın içtihat veri tabanında yer almamaktadır ancak bu kararın tamamının detaylı bir şekilde tartışıldığı bir makale mevcuttur. İlgili çalışma için bkz. **LAMBRECHT**, Wouter, TAS 2011/A/2578, OGC Nice Côte d'Azur & Yannick Dos Santos Djalo v. FIFA, Order on Provisional Measures of 11 October 2011 and CAS 2013/A/3647, Sporting Clube de Portugal SAD v. OGC Nice Côte d'Azur & CAS 2013/A/3648, OGC Nice Côte d'Azur v. Sporting Clube de Portugal SAD & FIFA, Award of 11 May 2015, Yearbook of International Sports Arbitration 2015, Antoine Duval (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Baskı, Hague, (187-202), s. 187 vd.

[308] Taleplerin İngilizce çevirisi için bkz. **LAMBRECHT**, s. 189.

Nice kulübü ihtiyati tedbir başvurusu kapsamında; talep anında bulunduğu ligde 17. sırada yer aldığını ve bir alt lige düşme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu, futbolcunun müsabakalarda forma giyememesi halinde telafisi imkansız zararlarla karşılaşma tehlikesi altında olduğunu, kulübün böyle bir aşamada futbolcunun performansından yararlanmak zorunda olduğunu, ayrıca transfere ilişkin evrakların transfer sertifikasına dair FIFA sistemine yüklenmesine 31 Ağustos günü içerisinde başlandığını, yalnızca sürecin bitmesinin 31 Ağustos gününe yetişmediğini, bu konuda aşırı şekilci bir bakış açısı edinmenin hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Futbolcu da ihtiyati tedbir talebine dair beyanlarında sözleşmesinden şu aşamada faydalanamamasının ve gelecek transfer dönemine kadar müsabakalarda yer almamasının kariyeri açısından telafisi güç veya imkansız zararlar doğuracağını ifade etmiştir.

İhtiyati tedbir talebini inceleyen hakem heyeti, kulübün yer aldığı ligdeki sıralamasının sadece bir sporcunun yokluğuyla açıklanamayacağını ve halihazırdaki durumun telafisi imkansız zarara uğrama tehlikesi olarak değerlendirilemeyeceğini, aynı zamanda oyuncunun kulüple akdettiği sözleşmenin yürürlükte ve geçerli olduğunu ve oyuncunun gelecek transfer dönemine kadar da sözleşmesinden doğan alacaklardan yararlanabileceğini, yalnızca müsabakalarda yer alamayacağını, bu sürenin de gelecek transfer dönemine kadar yaklaşık 3 aylık bir süre olduğunu ve bunun da telafisi imkansız zarar olarak görülemeyeceğini ifade etmiştir.

Esasen bu gerekçeler ihtiyati tedbir talebinin reddedilmesi için yeterli iken[309] CAS, ihtiyati tedbir kararı verilmesi durumunda taraflar arasındaki menfaatler dengesinin gözetilmesi başlığı altında da söz konusu talep hakkında değerlendirmeler yapmıştır. Bu değerlendirme kapsamında, daha önce sınırları belirlenmiş kurallara rağmen yapması gerekeni süresinde yapamayan bir kulübe verilecek istisnai bir iznin eşitlik prensibine[310] aykırı olacağı, FIFA transfer sisteminin tüm dünya genelinde kulüplere eşit şekilde uygulandığı ifade edilmiş, böylelikle hem spor hukukuna hem de genel olarak uluslararası hukuka ait bir ilke, CAS tarafından ihtiyati tedbir talebi hakkında verilen bir kararda gerekçe olarak kendisine yer bulmuştur. Aynı zamanda bu gerekçe karşısında, sportif dürüstlüğün yalnızca spor

[309] Gerçekten de CAS Kodu m. R37/5'te belirtilen üç koşuldan herhangi birinin var olmadığına dair yapılacak tespitten sonra ihtiyati tedbir taleplerinin reddi için diğer koşulları araştırmadan karar tesis edilebilir. Bu yönde verilmiş ve sadece telafisi güç veya imkansız bir zarar tehlikesi mevcut olmadığı için talebin reddedildiği bir karar için bkz. Arbitration CAS 2011/A/2479 Patrik Sinkewitz v. Union Cycliste Internationale (UCI), order of 8 July 2011; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2479-O.pdf#search=Appellant%20has%20therefore%20failed%20to%20meet%20the%20first%20test

[310] Aynı yönde bkz. **LAMBRECHT**, s. 191. Eşitlik prensibi hakkında detaylı bilgi için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 66.

müsabakalarında değil aynı zamanda sportif yargılamalar açısından da geçerli olması gerektiği[311] anlamına gelen fair play prensibinin de örtülü olarak ihtiyati tedbir talebi hakkında verilmiş bir karar açısından kullanıldığı söylenebilir.

Bir başka CAS kararına konu olayda ise Nacional isimli bir kulüp hakkında, Karadağ Federasyonu'na bağlı bir kulüple sözleşmesi olan bir oyuncuyla sözleşme akdettiği için FIFA tarafından tazminat yaptırımı kararı verilmiştir. Nacional kulübü bu karara karşı temyiz tahkim yoluna başvurmuş ve başvurusu reddedilerek karar kesinleşmiştir. Akabinde tazminat yükümlülüğünü yerine getirmeye kulüp hakkında FIFA Disiplin Komitesi tarafından ayrı bir karar verilmiştir. Nacional bu karara karşı da CAS'a temyiz başvurusu yapmış ve kararın icrasının yargılama sona erinceye kadar durdurulmasından ibaret ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiştir. Ancak Nacional kulübü temyiz başvurusunda bulunurken vermiş olduğu dilekçelerde davalı taraf kısmına FIFA değil, Karadağ kulübünün ismini yazmıştır. İhtiyati tedbir talebi hakkında karar veren temyiz tahkim dairesi başkanı tedbir kararı verilebilmesinin koşulları arasında uyuşmazlığın esası hakkındaki taleplerin haklı bulunma şansının olup olmadığını tartışırken; söz konusu uyuşmazlıkta davalı tarafın kulüp olamayacağını, temyiz başvurusuna konu olan kararı FIFA verdiği için söz konusu yargılamada FIFA'nın taraf olabileceğini ve diğer kulübün taraf ehliyetine sahip olmadığını, bu nedenle ihtiyati tedbire başvuran tarafın davanın esası hakkındaki taleplerinin kabul edilme şansına sahip olduğunu ispatlayamayacağını ifade etmiş ve tedbir talebini reddetmiştir. Aynı zamanda ihtiyati tedbir talebinin reddine gerekçe olarak CAS Kodu m. R37/5'te düzenlenen koşullarla birlikte usul ekonomisi ilkesi de gösterilmiştir[312]. Burada dikkat edilmesi gereken husus, usul ekonomisi ilkesinin bir ihtiyati tedbir kararını reddetmek için m. R37/5'te belirtilen koşullardan ayrı olarak ifade edilmesidir. Bu durum, ihtiyati tedbir için gereken koşullardan birinin yokluğunun anlaşılması üzerine diğer koşulları tartışmanın usul ekonomisi ilkesiyle bağdaşmayacağının ifade edildiği kararlardan farklıdır[313].

Kuşkusuz yukarıda detayları verilen birkaç kararı göz önünde bulundurarak ihtiyati tedbir talepleri hakkında CAS tarafından verilen kararlarda lex sportivanın ve genel hukuk prensiplerinin uygulandığı genellemesini yapmak hatalı olur. Ancak bu örneklerde de

[311] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 64.
[312] İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2012/A/2981 CD Nacional v. FK Sutjeska, order of 19 December 2012; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2981-O.pdf#search=procedural%20economy%20principle
[313] Bu şekilde verilmiş bir karar için bkz. Arbitration CAS 2014/A/3765 Club X. v. D. & Fédération Internationale de Football Association (FIFA), order of 17 November 2014; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3765-O.pdf#search=procedural%20economy%20principle

görüldüğü gibi somut olayın özelliklerine göre CAS tarafından bu kurallar, CAS Kodu m. R37/5'te düzenlenen koşullara dair tartışmaların içinde gerekçe olarak kullanılabilmektedir. Bu nedenle lex sportivanın esasen nihai kararlar açısından önemli sonuçlar doğuran hukuk kuralları olduğunu, ancak ihtiyati tedbir taleplerine dair kararlar açısından da dikkate alınabileceğini ifade etmek yanlış olmayacaktır.

IV. İhtiyati Tedbir Kararlarına İlişkin Diğer Usuli Meseleler

CAS yargılamalarında verilecek ihtiyati tedbir kararlarına ilişkin olarak düzenlenen m. R37 hükmü 7 fıkradan ibarettir. Bu fıkralardan bazıları ihtiyati tedbir talep edenin yargılama gideri ödemesi, aleyhinde tedbir başvurusunda bulunulan tarafa cevap süresi verilmesi gibi usul açısından tartışma doğurmayacak hususlar hakkında olduğu gibi bir kısmı da ihtiyati tedbirin teminata bağlı olarak verilebileceği, acil durumlarda aleyhinde tedbire başvuran taraf dinlenmeksizin karar verilebileceği, devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir isteme hakkından feragat etme gibi detaylı açıklama gerektiren konular hakkındadır.

A. Ücret Niteliğindeki Yargılama Gideri

İhtiyati tedbir talepleri ile birlikte ödenmesi gereken yargılama giderine ilişkin düzenleme CAS Kodu m. R37/2 düzenlemesidir. İlgili hükme göre ihtiyati tedbir talep eden taraf, geri ödenmeyecek şekilde 1.000 İsviçre Frangı yargılama giderini öder, bu ödeme olmaksızın yargılama ilerlemez[314]. Bu yargılama gideri, ilk derece ve temyiz tahkim yargılamaları ücreti olarak tedbir talep eden tarafça tekrar ödenmez. 1.000 İsviçre Frangı olarak yapılan bu ödeme, geri ödenmez nitelikte olduğundan esasen ücret niteliğinde bir yargılama gideri olarak anlaşılmalıdır.

Söz konusu düzenleme 2013 yılındaki değişiklikler ile maddeye eklenmiş bir fıkradır. 2013 yılından önceki dönemde ihtiyati tedbir başvuruları en erken ilk derece veya temyiz tahkim başvuruları ile birlikte yapılabildiğinden böyle bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmamaktaydı. Taraflar bu dönemde tahkim başvurusunu yaparken yargılama giderini ödemekteydi. Ancak tahkim başvurusundan önce ihtiyati tedbir talebi başvurusu yapma imkanının getirilmesi ile birlikte yargılama gideri ödenmeksizin CAS tarafından yargılama

[314] Bir basketbol kulübü ve sporcu arasında geçen uyuşmazlıkta kulüp tarafından yargılama giderinin ödenmesi için süre talep edilmiş ancak aynı zamanda ihtiyati tedbir de talep edilmiştir. CAS tarafından yargılama giderinin ödenmesi için 7 günlük süre verilmiş ancak bu gider ödenmeden tedbir talebi hakkında bir karar verilmemiştir. İlgili uyuşmazlık için bkz. TAS 2016/A/4851, sentence du 5 octobre 2017. Kararın ilgili kısımlarının metni ve yorumu için bkz. **PIRRELLO**, s. 7.

faaliyeti yapılmaması amaçlandığından yargılama giderine ilişkin hüküm güncellenmiş ve m. R37'ye böyle bir ekleme yapılmıştır.

Bu hususta son olarak, CAS Kodu m. R65'e göre uluslararası sportif kuruluş veya federasyonlarca münhasıran disiplin yaptırımı şeklinde tesis edilen karşı yapılan temyiz başvuruları için ücret alınmaz. Dolayısıyla bu uluslararası bir sportif kuruluş tarafından verilen bu kararların icrasının durdurulması yönünde talep edilen ihtiyati tedbir kararları için de ücret ödenmesi gerekmemektedir[315].

B. Aleyhinde Tedbire Başvurulan Tarafa Verilen Cevap Süresi ile İhtiyati Tedbir Talebi Hakkında Karar Verme Süresi

CAS Kodu m. R37/4'ün ilk cümlesine göre ihtiyati tedbir başvurusunu alan daire başkanı veya hakem heyeti, tedbir talebi hakkında cevaplarını sunması için karşı taraf veya taraflara 10 gün veya durum gerektiriyorsa daha kısa bir süre verir. Hükmün daire başkanı veya hakem heyetine 10 günlük süreyi kısaltma yetkisi vermesi, acil durumlarda aleyhinde tedbire başvurulan taraf dinlenmeden karar verebilme imkanına başvurmaktan kaçınma fırsatı verdiği için önemlidir[316]. Gerçekten de tahkim yargılamalarında bir ihtiyati tedbir talebi karşısında karardan etkilenecek olan karşı tarafın da beyanlarının alınmasına gayret göstermek gerekmektedir[317]. Aksi halde aleyhinde tedbire başvurulan taraf açısından adil yargılanma ve hukuki dinlenilme hakkının ihlali söz konusu olabilecektir. Bu nedenle mümkün olduğu ölçüde aleyhinde tedbire başvurulan tarafa süre verilmeli ve bu taraf dinlenmeksizin ihtiyati tedbir talebinin kabulüne karar verilmemeli, ex parte şekilde karar verme son çare olarak görülmelidir[318].

Verilen süre içerisinde talebe karşı cevaplar gelirse hakem heyeti veya daire başkanı bu cevapları da dikkate alarak kısa bir süre içerisinde[319] tedbir talebi hakkında karar verir. İhtiyati tedbir talebi hakkında verilecek kararın ne kadarlık bir süre içerisinde verilmesi gerektiği CAS

---

[315] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1504.
[316] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1502.
[317] Kaldı ki bazı durumlarda aleyhinde tedbire başvurulan taraf ihtiyati tedbir kararına karşı itiraz etmemekte ve talep edilen ihtiyati tedbir kararını kabul ettiğini ifade etmektedir. Bu nedenle aleyhinde tedbire başvurulan tarafın beyanlarının alınması ihtiyati tedbir kararının daha hızlı şekilde verilmesini de sağlayabilir. Bu konuda örnek bir karar için bkz. Arbitration CAS 2018/A/5835 Alin Gligor v. AFC UTA Arad, award of 13 February 2019; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/5835.pdf#search=nevertheless%20agreed%20with%20the%20requested%20stay%20of%20execution
[318] Acil durumlarda ex parte karar vermek yerine öncelikle aleyhinde tedbire başvurulan tarafa üç gün gibi kısa cevap süreleri verilmesi gerektiği yönünde bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 96.
[319] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 273.

Kodu'nda düzenlenmemiş, yalnızca kararın hızlı bir şekilde verilmesi gerektiği ifade edilmiştir[320]. Bu nedenle somut olayın özelliklerine göre hakem heyeti veya daire başkanı mümkün olan en kısa sürede kararını açıklamalıdır[321]. Kanaatimizce hakem heyeti veya daire başkanının ivedilikle karar vermesini düzenleyen hüküm yalnızca ihtiyati tedbir taleplerinin kabulü için değil reddi için de geçerlidir. Zira hükümdeki ibare talebin kabulü olarak anlaşılacak şekilde yazılmamış, "hakem heyeti veya daire başkanının bir karar açıklaması" olarak düzenlenmiştir.

Aleyhinde tedbir talebinde bulunulan tarafa verilen sürede ihtiyati tedbir talebine karşı cevapların ileri sürülememesi de gündeme gelebilir. Böyle durumlarda CAS uygulaması, ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın davanın esasına dair başarı şansının bulunduğuna yönelik koşula dair ispat yükünü yerine getirdiğini varsayma eğilimindedir[322].

C. Aleyhinde Tedbir Talebinde Bulunulan Taraf Dinlenilmeksizin (Ex Parte) İhtiyati Tedbir Kararı Verilmesi

İhtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın talebe konu menfaatinin acilen korunması gerekiyorsa CAS yargılamalarında karşı taraf dinlenmeksizin de ihtiyati tedbir kararı verilebilmektedir[323]. CAS Kodu m. R37/4'ün son cümlesine göre; son derece acil durumlarda[324] dosya hakem heyetine teslim edilmemişse ilgili daire başkanı, hakemlere teslim edilmişse heyet başkanı tarafından, sonradan karşı taraf dinlenecek şekilde aleyhine tedbir başvurusunda bulunulan taraf dinlenmeksizin de başvuru üzerine tedbir kararı verilebilir.

Hükme dikkat edildiğinde acil durumlarda karşı taraf dinlenilmeden ihtiyati tedbir kararı verme yetkisinin henüz hakem heyeti oluşmamışsa ilgili daire başkanına, hakem heyeti oluşmuşsa da heyet başkanına verildiği görülmektedir. Zira ilgili hükümde hakem heyetini tabir

---

[320] 2013'te yapılan değişikliklerden önce ilgili hükümde ihtiyati tedbir kararı verilmesine ilişkin süre "within a short time" (kısa bir süre içerisinde) olarak ifade edilmişti. İlgili hükmün yürürlükteki halinde ise "on an expedited basis" (hızlıca, acele bir şeklilde, ivedilikle) ibaresi kullanılmaktadır. Kanaatimizce bu yeni ibare, ihtiyati tedbir kararı verilmesine ilişkin süre açısından hükmün önceki haline göre hakem heyeti veya daire başkanının hızlı bir şekilde karar vermesi gerektiğini daha iyi vurgulamaktadır.

[321] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 96.

[322] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1502.

[323] Acil durumlarda ihtiyati tedbir taleplerine dair aleyhinde tedbire başvurulan tarafın dinlenmeden karar verilebileceği, bu durumlarda hukuki dinlenilme hakkının sonradan sağlanacağına dair bkz. Arbitrage Chambre ad hoc du TAS (JO Rio) 16/027 Fédération Française de Natation (FFN) & Aurélie Muller & Comité National Olympique et Sportif Français (CNOSF) c. Fédération Internationale de Natation (FINA), sentence du 20 août 2016 (dispositif du 19 août 2016); http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/JO%2016-027.pdf#search=ex%20parte

[324] İlgili düzenleme aleyhinde tedbir talebinde bulunulan taraf dinlenmeksizin verilecek ihtiyati tedbir kararları için durumun son derece acil (utmost urgency) olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu durum yukarıda karşı tarafa süre verme imkanı var ise bu tarafın dinlenilmesi gerektiği, ex parte kararlara son çare olarak başvurulması gerektiği yönündeki düşüncemiz ile örtüşmektedir.

etmek için kullanılan ifade olan "panel" kelimesi kullanılmamış, heyet başkanını ifade edecek şekilde "president of the panel" kelimeleri seçilmiştir[325]. Kanaatimizce bu tercihin bilinçsiz şekilde yapıldığı söylenemez. Zira yine CAS Kodu m. R37/3'te düzenlenen ihtiyati tedbir kararı verme yetkisine ilişkin düzenlemeye bakıldığında, yetkinin heyet başkanına değil hakem heyetine verildiği görülmektedir. Bu tercih doğrultusunda, acil durumlarda ihtiyati tedbir kararı verilmesi gerekiyorsa bu kararın verilmesi için heyetin toplanıp karar vermesi ile zaman kaybetmeden yalnızca heyet başkanının iradesiyle ihtiyati tedbire hükmedilmesinin amaçlandığı söylenebilir.

Bu konuda ifade etmek gerekir ki CAS Kodu'nda acil durumlar için hakem heyetinin teşkilinden sonra ihtiyati tedbir kararı verme yetkisinin yalnızca heyet başkanınca verilebileceği yargısına varmamak gerekir. Zira şayet hakem heyetince gereken kısa süre içerisinde karar verilebiliyorsa bu kararı veren heyet içerisinde heyet başkanı da olduğundan kararın geçerliliği hakkında olumsuz bir yorum yapılması anlamsız olacaktır[326]. Dolayısıyla söz konusu hüküm, hakem heyetinin teşkilinden sonra son derece acil bir durum ortaya çıkması halinde talep edilen ihtiyati tedbire hem hakem heyeti hem de heyet başkanı tarafından karar verilebileceği şeklinde anlaşılmalıdır.

Aleyhinde tedbire başvurulan taraf dinlenilmeksizin ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi, hukuki dinlenilme hakkının ihlali olarak görülmemelidir. Zira acil durumlarda verilecek ihtiyati tedbir kararı, "karşı taraf sonradan dinlenilmek üzere" verilmektedir. Ancak aleyhine tedbire başvurulan taraf makul bir süre içerisinde hükmedilen ihtiyati tedbir kararının hatalı veya hukuka aykırı olduğuna dair ikna edici argümanlar sunarsa daire başkanı, hakem heyeti başkanı veya hakem heyeti daha önce vermiş olduğu karar hakkındaki görüşünü değiştirmeye açık olmalıdır. Aksi halde aleyhinde tedbir kararı verilen tarafın hukuki dinlenilme hakkının askıya alındığından değil ihlal edildiğinden bahsetmek mümkün olacaktır.

Bu konuda son olarak belirtmek gerekir ki sportif uyuşmazlıkların çözümünde ex parte şekilde verilecek ihtiyati tedbir kararlarının ticari tahkime oranla daha sık gündeme geldiği

[325] Hükmün Fransızca hali de aynı şekildedir. İlgili hükmün Fransızcasının yorumu için bkz. **PIRRELLO** s. 4 vd.
[326] Bu konuda ifade etmek gerekir ki gerek yerli gerek yabancı kaynaklar incelendiğinde, acil durumlarda heyet başkanının tedbir kararı verme yetkisine değinilmediği, yerli kaynaklarda "hakem heyeti" veya "CAS" ifadelerinin kullanıldığı, yabancı kaynaklarda ise "panel" veya "CAS" ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir. Bkz. **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 98-99; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 96; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1502; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 273. Ancak CAS Kodu m. R37/4'ün son cümlesi açık şekilde hakem heyeti başkanı (president of the panel) ibaresini kullandığı için bu durumlarda hakem heyeti başkanının da ihtiyati tedbir kararı verebileceği barizdir.

ancak uygulamada CAS'ın bu konuda mümkün olduğu kadar aleyhine tedbire başvurulan tarafın beyanlarını almaya çalıştığı ifade edilmiştir[327].

D. İhtiyati Tedbir Kararının Teminata Bağlı Olarak Verilebilmesi

İhtiyati tedbiri düzenleyen CAS Kodu m. R37'nin son fıkrası ihtiyati tedbir kararları hakkında teminat ile ilgilidir. İlgili hükme göre ihtiyati tedbir kararı verilmesi başvuran tarafın teminat göstermesi koşuluna bağlanabilir. Düzenleme, IPRG m. 183/3 ile paralellik arz etmektedir.

Bu hükmün amacı, ihtiyati tedbir kararının esas hakkındaki yargılama sonucunda gereksiz, hatalı veya hukuka aykırı ihtimaline binaen aleyhinde tedbire başvurulan tarafın tehlikeye düşen menfaatlerini korumaktır[328]. Ancak bu husus, ihtiyati tedbir talebinin kabulüne rağmen esas hakkındaki taleplerin reddedileceği her durumda teminat istenebileceği olarak algılanmamalıdır. Zira bir yargılamada ihtiyati tedbir talep eden ve bu talebi kabul edilen taraf, esas hakkında yapılan yargılama sonucunda haksız bulunabilir. Bu durum başlı başına ihtiyati tedbir talebinin kabulü için teminat istenmesi gerektiği sonucunu doğurmaz[329]. Teminat istenebilmesi için hükmedilecek ihtiyati tedbir kararının talepten etkilenecek olan taraf açısından önemli zararlar doğurma tehlikesi barındırması ve bu zararı sonradan telafi etmenin çok güç olması gerekmektedir[330]. Bununla birlikte tüm tahkim ve devlet mahkemesi yargılamalarında olduğu gibi istenecek teminatın miktarının potansiyel zarar dikkate alındığında makul bir seviyede olması dikkate alınmalıdır.

CAS yargılama pratiğinde, ihtiyati tedbir taleplerinin teminat koşuluna bağlanmasının genellikle aleyhinde tedbir başvurusunda bulunan tarafça ihtiyati tedbir talebine karşı verilen cevapta talep edildiği, bunun üzerine CAS tarafından bu teminat talebine dair bir ara karar verildiği görülmektedir[331]. Bu pratik nedeniyle ifade etmek gerekir ki, CAS yargılamalarında

---

[327] **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 118; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1502.
[328] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1503.
[329] Örnek vermek gerekirse, Aslı Çakır Alptekin, kendisinin müsabakalara katılımdan yasaklanmasını da içeren bir CAS kararına karşı yine CAS bünyesinde temyiz tahkim başvurusu yapmış ve söz konusu kararın icrasının durdurulması yönünde ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiştir. Temyiz tahkim yargılamasını yapan hakem heyeti tarafından bu talep kabul edilmiş ancak yapılan yargılama sonucunda atlet haksız bulunmuş ve sporcunun esasa dair talepleri reddedilmiştir. Bu kararda ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için teminat yatırılması gerektiğine dair herhangi bir tartışma da yapılmamıştır. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS 2016/A/4615 Asli Çakir Alptekin v. World Anti-Doping Agency (WADA), award of 4 November 2016 (operative part of 5 July 2016); http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/4615.pdf#search=alptekin
[330] **EKŞİ**, s. 542.
[331] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 98. Bu konuda örnek bir karar için bkz. Arbitrations CAS 2011/A/2360 & 2392 English Chess Federation & Georgian Chess Federation v. Fédération International des Echecs (FIDE), award of 3 July 2012; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2360,%202392.pdf#search=2011%2FA%2F2360

ihtiyati tedbir kararının teminat koşuluna bağlı olarak verilmesi uygulamasını hakem heyeti re'sen gerçekleştirmemekte ve genellikle ihtiyati tedbir kararlarını teminata bağlamamaktadır[332].

İhtiyati tedbir talebinin teminata bağlanması hususunun CAS Kodu dışında uyuşmazlığa uygulanacak federasyon kurallarında düzenlendiği görülmektedir. Bazı sportif kuruluşlar, verdiği kararlar aleyhine temyiz başvurusunda bulunulup kararının icrasının durdurulması yönünde ihtiyati tedbir talep etme hususunu kendi iç mevzuatlarında teminat yatırılması koşuluna bağlayabilirler. Böyle uyuşmazlıkların çözümünde CAS, federasyon kuralları aleyhine yapılacak başvuruların federasyon tarafından teminata bağlanmasının eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ve kabul edilemeyeceğine kanaat getirmektedir[333].

E. Tahkim Talebinden Önce İhtiyati Tedbir Başvurusu Yapıldığında Kesin Süre İçerisinde Tahkim Talebinde Bulunma Zorunluluğu

İlk derece veya temyiz tahkim yargılamaları için başvuru yapmadan önce de taraflarca CAS'a ihtiyati tedbir talebi başvurusunda bulunulabileceği hususu çalışmamızda daha önce ifade edilmişti.

2013 yılındaki değişikliklerle CAS Kodu m. R37 hükmüne eklenen ve maddenin 6. fıkrası olan bu düzenlemeye göre ihtiyati tedbir talep eden taraf bu talebini henüz ilk derece veya temyiz tahkim başvurusundan önce CAS'a sundu ise, ilk derece yargılamaları açısından tedbir başvurusundan itibaren 10 gün içerisinde, temyiz yargılamaları açısından ise temyiz başvuru dilekçesinin verilmesinden itibaren m. R49'a göre belirlenecek olan süre içerisinde tahkim yargılamasını başlatmalıdır. Bu sürelerin uzatılması mümkün olmayıp, süreler içerisinde ilk derece yargılamalarında tahkim talebinin, temyiz tahkim yargılamalarında ise temyiz başvuru dilekçesinin verilmemesinin yaptırımı, ihtiyati tedbir başvurusunun veya verilmiş olan ihtiyati tedbir kararının kendiliğinden ortadan kalkmasıdır[334].

Görüldüğü üzere hüküm temyiz tahkim yargılamaları açısından m. R49'a gönderme yapmaktadır. Bu hüküm temyiz tahkim yargılamalarına ilişkin başvuru süresini

---

[332] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1503. Devlet mahkemelerinde ise ihtiyati tedbir taleplerinin teminat koşuluna bağlı olarak kabul edilmesi uygulamasına çok sık rastlandığı yönünde bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 98.

[333] Bu konuda verilmiş iki karar için bkz. CAS 2011/A/2360&2392, ECF & GCF v. FIDE; ECF &GCF v. FIDE, Order on security for costs of 27 June 2011; CAS 2012/A/2943, BCF v. FIDE, Award of 8 April 2013
Söz konusu kararlar CAS içtihat veri tabanında yer almamaktadır. (Burada numarası verilen ilk karar, iki üst dipnotta numarası verilen uyuşmazlığın esası hakkında değil yalnızca teminat talebi hakkında verilen karar olup bu karar CAS veri tabanında mevcut değildir). Kararlar hakkında açıklamalar için bkz. **RIGOZZI/HASLER**, s. 1503.

[334] **EKŞİ**, s. 541; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1503; **RIGOZZI/HASLER/QUINN**, s. 9; **COCCIA**, s. 54.

düzenlemektedir. İlgili hükme göre bir sportif kuruluş veya federasyonun kararına karşı temyiz tahkim başvurusunda bulunma süresi, söz konusu kararı veren kuruluş mevzuatında bu konuya ilişkin bir düzenleme mevcut değilse veya taraflar bu konuda daha önce bir anlaşma yapmadıysa aleyhinde temyize başvurulacak kararın tebellüğünden itibaren 21 gündür.

Henüz tahkim talebi veya temyiz başvurusu yapmadan ihtiyati tedbir talebinde bulunan taraf, ihtiyati tedbir talebinin ardından yargılamayı başlatacak dilekçesini süresi içerisinde vermezse, sonradan ihtiyati tedbir başvurusunda bulunabilir mi? Bu soruya verilecek cevabın ilk derece ve temyiz tahkim yargılamaları açısından ayrı şekilde cevaplanması gerekmektedir.

İlk derece tahkim yargılamalarının doğası gereği, tahkim yargılamasını başlatacak olan tahkim talebi dilekçesinin verilebilmesi için herhangi bir süre öngörülmemiştir. Dolayısıyla bir taraf ihtiyati tedbir başvurusunu yaptıktan sonra 10 gün içerisinde tahkim talebini CAS'a iletmezse, ihtiyati tedbir başvurusu veya verilmişse ihtiyati tedbir kararı ortadan kalkacaktır. Ancak kanaatimizce sonradan tekrar tahkim talebi başvurusunda bulunulması ve bu başvuru kapsamında ihtiyati tedbir kararı talep edilmesi mümkündür. Bu ikinci talepte ihtiyati tedbir talebini inceleyecek olan ilk derece tahkim daire başkanı veya hakem heyeti, ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için gerekli olan koşulların oluşup oluşmadığını tekrar inceleyecek, tedbir başvurusunda bulunan taraf ise bu koşulların somut olayda oluştuğunu tekrar ispat etmeye çalışacaktır.

Temyiz tahkim yargılamaları açısından ise bu soruya olumlu cevap vermek mümkün görünmemektedir. Zira CAS Kodu m. R49'a belirlenecek süre içerisinde temyiz başvuru dilekçesi verilmemiş ise taraflar sportif kuruluşun kararına karşı temyiz yoluna başvurma hakkını kaybedecektir. Temyiz yoluna başvuru hakkını kaybeden tarafın sonradan tekrar ihtiyati tedbir talebinde bulunamayacağı açıktır.

F. Uyuşmazlığın CAS Bünyesinde Çözüleceğini Kabul Eden Tarafın Devlet Mahkemelerinden İhtiyati Tedbir Talep Etme Hakkından Feragat Etmesine İlişkin Hükmün Değerlendirilmesi

Daha önceki bölümlerde kısaca değinildiği üzere, CAS Kodu m. R37/3'ün son cümlesi, bir uyuşmazlığı CAS önüne getirmeyi kabul eden tarafların devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat ettiğine yönelik bir düzenleme ihtiva etmektedir. İlgili hükmü şu şekilde Türkçeleştirmek mümkündür: "Herhangi bir uyuşmazlığı bu kurallara göre ilk derece veya temyiz tahkim prosedürüne konu etme hususunda anlaşmakla taraflar, devlet

mahkemelerinden veya yetkili organlarından bu türden tedbirleri talep etme haklarından açıkça feragat ederler.[335]"

Öğretide söz konusu hükmün uygulanabilirliği ve böyle bir feragatin geçerli olup olmadığı tartışılmalıdır. Konunun hem İsviçre tahkim mevzuatına göre hem de hak arama hürriyeti, kamu düzeni gibi genel hukuk prensiplerine göre tartışılması gerekmektedir. Bunların yanında böyle bir feragatin tarafların eşit müzakere imkanlarına sahip olduğu durumlarda akdettikleri tahkim anlaşmalarında bulunması halinde feragatin geçerli olup olamayacağı meselesi ayrı olarak incelenmelidir.

Öncelikle ifade etmek gerekir ki uluslararası tahkim uygulamasında tahkim anlaşması akdetmenin tek başına ihtiyati geçici hukuki koruma tedbirleri açısından mahkemelerden tedbir talep etme hakkından feragat anlamına gelmediği konusunda uzlaşı mevcuttur[336]. Aynı zamanda IPRG m. 183 düzenlemesi karşısında öğretide tüm yazarlar tahkim yargılamaları sırasında devlet mahkemelerinden de geçici hukuki koruma tedbiri talep edilebileceği hususunda hemfikirdir[337]. Gerçekten de IPRG m. 183, ikinci ve üçüncü fıkralarında sırasıyla taraflardan birinin hakemlerce hükmedilen tedbire gönüllü olarak uymaması halinde mahkemeye başvurma imkanını tesis etmiş ve hakem heyetinin veya mahkemenin tedbiri teminat yatırılması koşuluna bağlayarak verebileceğini düzenlemiştir. Bu düzenlemeler karşısında, CAS Kodu m. R37/3 son cümlesinin, IPRG'de herhangi bir şekilde öngörülmemiş bir durum teşkil ettiği açıktır.

Sportif bir uyuşmazlığın CAS bünyesinde çözüme kavuşturulacağı hususunda anlaşan tarafların bu nedenle söz konusu uyuşmazlık kapsamında devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat edip etmediği hususu tartışmalıdır. Bu konuda tahkimde taraf iradesini ön plana koyan ve feragatin geçerli olduğunu savunan bir görüşün[338] karşısında, hak arama hürriyetini ve devlet mahkemelerin kararlarını icra ettirebilme gücünü esas alarak

---

[335] İlgili hükümde 2013 yılında değişiklik yapılmıştır. 2013 yılından önceki hükümde, devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat edildiğine dair bu hükmün yalnızca temyiz tahkim yargılamalarında uygulanacağı düzenlenmişti ve ilk derece tahkim yargılamaları açısından böyle bir feragatin söz konusu olmadığı açıkça hükümde yazmaktaydı.

[336] **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 125; **RIGOZZI/ ROBERT – TISSOT**, s. 81.

[337] **LEMBO**, Saverio/ **GUIGNET**, Vincent, Interim Measures of Protection: The Concurrent Jurisdiction of Courts and Arbitral Tribunals in Switzerland, Conference Paper Prepared for the 2011 Fall Meeting of the American Bar Association, International Section, in Dublin, 2011, s. 12. https://media.baerkarrer.ch/karmarun/image/upload/baer-karrer/11_10_27ABAPaper_InterimMeasures.pdf (E.T.: 03.11.2021); **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 125; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 107; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1488.

[338] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1489; **VETTER**, s. 5; **WOJTOVICZ**, s. 184 vd.

bu türden bir feragatin ancak belli hallerde geçerli olabileceğini savunan bir görüş[339] yer almaktadır.

Her iki görüşe göre de tahkim yargılamasının taraflarının devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından geçerli bir şekilde feragat etmeleri için söz konusu feragatin açık ve spesifik şekilde yapılması gerekmektedir[340]. İlk görüşü benimseyen yazarlar, CAS Kodu m. R37/3 hükmünün bu koşulu karşıladığını, tarafların uyuşmazlığı çözme hususunda CAS'ı yetkilendirmekle CAS Kodu'nun da bütünüyle uygulanacağını kabul ettiğini ifade etmekte ve CAS bünyesinde çözüme kavuşturulacak uyuşmazlıklarda taraflardan birinin devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etmesi halinde mahkemenin bu talebi reddetmesi gerektiğini ileri sürmektedir[341]. İsviçre'de verilmiş mahkeme kararlarına bakıldığında, mahkemelerin de geçmişteki içtihatlarının tersine bu tür uyuşmazlıklarda olabildiğince ihtiyati tedbir kararı vermekten kaçındığı ve söz konusu feragati geçerli sayma eğiliminde olduğu söylenebilir[342]. Örnek vermek gerekirse Zürich Mahkemesi 2005 tarihli bir kararında, IPRG m. 183'e göre hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkili olduğunu, CAS Kodu hükümlerinde taraflara hakemlerden ihtiyati tedbir talep etme imkanının tanındığını ve bu nedenle ihtiyati tedbirin CAS'tan talep edilmesi gerektiğini belirterek tedbir talebini reddetmiştir[343]. Yine Bern Kantonu Yüksek Mahkemesi 2012 tarihli bir kararında CAS Kodu m. R37/3'ün (Kararın verildiği dönemde söz konusu hüküm m. R37/2'de bulunuyordu.) geçersiz bir hüküm olarak görülemeyeceğini ifade etmiştir[344]. Ancak bu kararda, devlet mahkemelerine ihtiyati tedbir talebi yöneltme hakkından feragatin geçerli olabilmesi için sözleşmede bu hususun yer alması gerektiği belirtilmiştir.

Diğer görüş ise CAS Kodu m. R37/3'ün varlığına rağmen kural olarak tarafların tahkim yargılamasını seçmekle devlet mahkemelerinde ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat ettiklerinin söylenemeyeceğini, böyle bir feragatin ancak belli hallerde geçerli kabul edilebileceğini ifade etmektedir. Bu görüş uyarınca feragatin geçerli olabilmesi için öncelikle tarafsız ve bağımsız bir hakem heyetinin teşkili söz konusu olmalı[345] ve aynı zamanda CAS

[339] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 106-107.
[340] **LEMBO/ GUIGNET**, s. 7.
[341] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1490.
[342] **EKŞİ**, s. 540; **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 221-222; **VETTER**, s. 5; **COCCIA**, s. 54.
[343]District Court of Zürich, decision of 16 August 2005 in the matter of Dorthe v. IIHF, karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **RIGOZZI/ ROBERT – TISSOT**, s. 84; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1490.
[344] Supreme Court of the Canton of Bern, decision of 19 April 2012 in the matter of FC Sion v. ASF, karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **RIGOZZI/ ROBERT – TISSOT**, s. 86; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1490; **WOJTOVICZ**, s. 184-185.
[345] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 106.

tarafından verilecek ihtiyati tedbir kararı mahkemelerce verilecek bir karar ile aynı derecede menfaati koruma etkisine sahip olmalıdır[346]. Bu görüşü benimseyen yazarlara göre CAS yargılamaları açısından tarafların devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat ettiğinin kabulü hak arama hürriyeti ve özellikle kamu düzeni açısından problemlidir[347]. Bu görüşün İsviçre dışındaki bazı devlet mahkemelerince de benimsendiğini belirtmek gerekir. Gerçekten de Alman ve Amerikan mahkemeleri tarafından, halihazırda devam eden CAS yargılamalarına konu uyuşmazlıklarla ilgili olarak CAS Kodu m. R37/3'e rağmen ihtiyati tedbir kararları verildiği görülmektedir[348]. Zira mahkemeler geçici hukuki koruma kararı verme yetkisine dair hususları bağlı bulundukları hukuk sistemlerine göre ele almaktadır[349]. Örneğin Münih Mahkemesi tarafından verilen bir kararda, CAS'ın ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkili olmasının mahkemelerin bu konudaki yetkilerini ortadan kaldırmayacağı, aynı zamanda ihtiyati tedbir taleplerine dair acil bir ihtiyaç ortaya çıktığında mahkemelerin çok kısa sürelerde talep doğrultusunda karar verebildiği, hakemlerce verilen tedbir kararlarının icra edilebilirliğinin devlet mahkemelerine kıyasla tartışmalı olduğu gerekçeleriyle ihtiyati tedbir kararı verilmiştir[350]. Yine Arizona Eyalet Mahkemesi tarafından verilen bir kararda, CAS bünyesinde temyiz yargılaması söz konusu olmasına rağmen başvuranın talebi doğrultusunda ihtiyati tedbire karar verilmiştir[351].

Görüldüğü üzere özelliklerce mahkemelerce konuya, hakemlerce verilecek ihtiyati tedbir kararının icra edilebilirlik kuvveti yönünden yaklaşılmaktadır. Ancak bu yaklaşım kanaatimizce CAS Kodu m. R37/3'te düzenlenen feragatin kabul edilebilirliği ile alakalı değildir. Zira çalışmamızın ilk bölümünde de ifade edildiği üzere hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi (jurisdictio) ile ihtiyati kararlarını icra etme yetkisi (imperium) birbirinden tamamen farklı meseleler olup, imperium yetkisine sahip olmamak tek başına

[346] **LISGARA**, s. 337.
[347] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 105.
[348] **EKŞİ**, s. 539-540; **VETTER**, s. 5-6.
[349] **COCCIA**, s. 54.
[350] District Court of Munich, decision of 26 October 2000 in the matter of Stanley Roberts v. FIBA, ilgili karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 106; **COCCIA**, s. 54.
[351] Söz konusu mahkeme kararı esasen bir CAS kararında ifade edilmiştir. FINA (Uluslararası Yüzme Federasyonu) tarafından doping nedeniyle müsabakalara katılımdan yasaklanan bir sporcu, bu karara karşı CAS bünyesinde temyiz tahkim başvurusunda bulunmuş ve aynı gün Arizona Eyalet Mahkemesine, yargılama sonuçlanıncaya kadar FINA ve üyeleri tarafından düzenlenen organizasyonlara katılmasına izin verilmesi yönünde bir ihtiyati tedbir talebi yöneltmiş, talebi de mahkemece kabul edilmiştir. Bu hususun anlatıldığı CAS kararı için bkz. Arbitration CAS 98/218 H. / Fédération Internationale de Natation (FINA), award of 27 May 1999; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/218.pdf#search=98%2F218

mahkemelerin CAS yargılamaları söz konusu olduğunda ihtiyati tedbir kararı verebilmesine gerekçe olarak yeterli olmaz[352].

Yukarıda açıklanan her iki görüşe bakıldığında, CAS Kodu m. R37/3'te düzenlenen feragati geçerli sayan görüşün konuyu tarafların tahkim yönündeki iradesi perspektifinden incelediği, feragatin kural olarak geçersiz olduğu yönündeki görüşün ise konuya ihtiyati tedbir kararlarının icra edilebilirliği doğrultusundan ele aldığı anlaşılmaktadır. CAS'ı uyuşmazlığı çözmeye yetkili kılmakla devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat etmenin ancak belli hallerde geçerli sayılabileceğine ilişkin ikinci görüşe katılmakla birlikte; kanaatimizce her iki görüşün de benimsediği gerekçeler kendi savlarını haklı çıkarmaya tek başına yeterli görülmemektedir. Zira bu tür feragatlerin kural olarak geçersiz olduğunu benimsemek için ihtiyati tedbirin icra edilebilirliği bir önem arz etmemektedir. Konuya hak arama hürriyeti açısından ve tarafların feragate dair gerçekten irade koyup koymadığı yönünden yaklaşmak kanımızca daha doğrudur. Söz konusu feragati geçerli sayan görüş de tarafların tahkim iradelerini ve bu yönde verdikleri rızayı ön planda tutmaktadır. Oysaki bu anlayış, yalnızca tahkim anlaşmasını akdeden tarafların referans yoluyla yapmadığı veya sporculara müsabakalara katılım için taahhütname imzalatmadığı, yani tarafların eşit koşullar altında tahkim anlaşmasını akdettikleri durumlar için kabul edilebilir. Daha önce de ifade edildiği üzere uygulamada CAS'ı yetkili kılan birçok tahkim anlaşması, ulusal veya uluslararası organizasyonların yarışmalara katılabilmesi için sporculara dayattığı matbu klozlarla kurulmaktadır. Böyle durumlarda tarafların tahkim iradesine sahip olup olmadığı dahi tartışmalı iken, devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme haklarından feragat etmeye rıza verdiklerini ileri sürmek, kabul edilmesi pek mümkün olmayan bir niyet okumadır.

Bu nedenle devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragate ilişkin CAS Kodu m. R37/3'ün, yalnızca tarafların referans veya taahhütname yoluyla akdetmediği tahkim anlaşmaları açısından uygulanabileceği kanaatindeyiz. Referans veya taahhütname yoluyla akdedilen tahkim anlaşmalarının geçerli sayılması konusunda bir itiraz yöneltmemekle birlikte, tarafların hak arama hürriyetinin korunması açısından bu tür tahkim anlaşmaları akdeden sporcuların devlet mahkemelerine ihtiyati tedbir başvurusunda bulunabilmesi gerekmektedir. Ancak devlet mahkemelerinden tedbir talep etme hakkından feragatin geçersiz sayılabilmesi için hakemlerce verilen tedbir kararıyla mahkemelerce verilen tedbir kararlarının icra edilebilirliğine dair bir karşılaştırma yapılmasına gerek olmadığını düşünmekteyiz.

[352] Aynı yönde bkz. **RIGOZZI/ ROBERT – TISSOT**, s. 89.

Dolayısıyla her ne kadar neticesi itibarıyla görüşümüzü destekler nitelikte olsa dahi, aleyhinde tedbir başvurusunda bulunulan tarafın verilecek tedbire kendiliğinden uymama ihtimalinin olduğu hallerde feragat hükmünün uygulanmaması gerektiği görüşüne[353] ve böyle durumlarda karşı tarafın tedbire uymaması durumunda yine mahkemeden yardım alınacağı, böylelikle dava konusu menfaatin geçen zaman diliminde tehlikeye düşeceği, hakem heyetinin sahip olmadığı imperium yetkisine mahkemelerin sahip olduğu ve gerekçeleriyle CAS yargılamalarında tarafların mahkemeden ihtiyati tedbir talep edebileceği yönündeki içtihatların[354] gerekçelerine iştirak etmemekteyiz.

Varılan bu kanaati destekleyebilecek bir Federal Mahkeme kararının bulunduğunu da ifade etmek gerekir. İsviçre Federal Mahkemesince verilen bir kararda; müsabakalara katılım için sporculara imzalatan taahhütnamelerle kurulan tahkim anlaşmalarının geçerli olduğu ancak buradaki tahkim iradesinin tahkim sonrası prosedürler açısından da ayakta tutulmaması gerektiği, bu nedenle sporcuya imzalatılan taahhütnamede CAS tarafından verilecek karara karşı iptal davası açma yolu kapatılsa dahi sporcunun bu yönde iradesi bulunmadığından iptal davasını açabileceği belirtilmiştir[355]. Öğretide katıldığımız görüş kapsamında, bu içtihadın devlet mahkemelerinden tedbir talep etme hakkından feragat etmeye dair hüküm için de uygulanması mümkündür[356]. Zira bu halde de tahkim anlaşması ayakta tutulacak ancak tahkim anlaşması sonrası prosedür için sporcunun feragat iradesinin bulunduğu söylenemeyecektir.

Bu hususta son olarak ifade etmek gerekir ki bu başlık altında yapılan tüm tartışmalar, tarafların CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olmadığına yönelik itirazların yapılmadığı durumlar açısından geçerlidir. Kanaatimizce CAS'ın uyuşmazlığı çözmeye yetkili olmadığına dair bir yetki itirazında bulunan taraf, şayet söz konusu itirazında haklı çıkacaksa, yetkisizlik kararı verilmeden önce gerekli hallerde hiçbir şüpheye yer olmaksızın devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talebinde bulunabilir.

---

[353] **EKŞİ**, s. 540.

[354] Tribunal Cantonal, Canton de Vaud, Order CM11.033798 of 27 September 2011. Karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **RIGOZZI/HASLER**, s. 1490

[355] SFT 133 III 235, paragraf 243-245. Karar metni için bkz. http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F133-III-235%3Ade&lang=de&type=show_document (E.T.: 03.11.2021)

[356] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 107. Söz konusu içtihadın devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat bahsinde uygulanabilir olmadığı görüşü için ise bkz. **RIGOZZI/HASLER**, s. 1489.

V. Olimpiyat Oyunlarına İlişkin Yargılama Kapsamında İhtiyati Tedbire İlişkin Düzenlemenin Değerlendirilmesi

CAS tarafından Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası, UEFA Avrupa Şampiyonası gibi büyük spor organizasyonları kapsamında yapılan yargılamalar, ilk derece ve temyiz tahkim dairelerinden farklı olarak kurulan ad hoc kurullarınca gerçekleştirilmektedir[357]. Ad hoc kurullarınca yapılan bu yargılamalar Olimpiyat Oyunları Tahkim Kuralları'nca yapılmaktadır.

Esasen ad hoc tahkim kurullarınca yapılan yargılamalar çok kısa sürelerde sonuçlandırılmaktadır. Gerçekten de kuralların 18. maddesine göre hakem heyeti tahkim başvurusundan itibaren 24 saat içerisinde kararını açıklamalıdır. İstisnai durumlarda bu süre ad hoc tahkim dairesi başkanı tarafından uzatılabilir. Böyle kısa sürelerde çözümlenen yargılamalar için dahi, büyük spor organizasyonlarında fikstür gereği sürekli müsabaka yapıldığı için taraflar uyuşmazlık konusu menfaatleri için geçici hukuki korumaya ihtiyaç duyabilmektedir.

OOTK (Olimpiyat Oyunları Tahkim Kuralları) madde 14, bu yargılamalarda verilebilecek ihtiyati tedbir kararlarına ilişkin olan düzenlemedir. İlgili hükme göre aşırı acil durumlarda eğer oluşmuşsa hakem heyeti, aksi halde ise ad hoc tahkim dairesi başkanı tarafından, henüz davalı dinlenilmeden aleyhinde başvuru yapılan kararının icrasının durdurulması yönünde veya başka bir ihtiyati tedbir kararı verilebilir. Böyle bir tedbire hükmeden kararların etkisi, hakem heyetinin bu kuralların 20. maddesi uyarınca vereceği bir karar ile kesilir. İhtiyati tedbir hakkında karar veren ad hoc tahkim dairesi başkanı veya hakem heyeti, hükmedilecek tedbirin başvuranı telafisi imkansız bir zarardan koruyup korumayacağına, tedbire başvuranın davanın esası açısından haklı olma şansına sahip olup olmadığına, başvuranın menfaatinin aleyhine tedbire hükmedilecek tarafın veya olimpik topluluğun diğer üyelerinin menfaatine karşı ağır basıp basmayacağına dikkat eder.

Hüküm incelendiğinde, genel olarak CAS Kodu m. R37 düzenlemesi ile benzerlikler göze çarpmaktadır. Hakem heyeti ve daire başkanının ihtiyati tedbir kararı verebilmesi, ihtiyati tedbir kararının aleyhine başvuru yapılan taraf henüz dinlenilmeden verilebilmesi ve ihtiyati tedbir kararı için aranan koşullar itibarıyla OOTK m. 14 ile CAS Kodu m. R37 düzenlemesi birbirinin aynıdır. Daha önce de ifade edildiği üzere, ihtiyati tedbir kararı için gereken koşullar, CAS Kodu m. R37 hükmüne, OOTK m. 14'ten daha sonra, bu hükümden esinlenerek

[357] Ad Hoc tahkim yargılamaları hakkında daha fazla bilgi için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 343-344; **BOZKURT**, s. 183. **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 99-100; **BAĞLAN**, s. 80-81; **COCCIA**, s. 33.

eklenmiştir. Yine CAS Kodu m. R37'de olduğu gibi, OOTK m. 14'te de hakem heyetinin hangi türden ihtiyati tedbir kararı verebileceğine ilişkin herhangi bir sınırlama yapılmamıştır. Bununla birlikte tüm tahkim yargılamalarındaki ihtiyati tedbir talepleri açısından gerekli olan talep için hukuki menfaatin bulunması gibi genel koşulların da ad hoc tahkim yargılamalarındaki talepler hakkında tartışıldığı görülmektedir[358].

CAS yargılamalarında ihtiyati tedbiri düzenleyen iki hüküm karşılaştırıldığında OOTK m. 14'ün CAS Kodu m. R37'ye göre çok daha kısa olduğu ve az hüküm içerdiği görülmektedir. Bunun sebebi ad hoc tahkim yargılamalarının çok daha hızlı ve olabildiğince az prosedür işlemi gerçekleştirilerek yapılmasının arzulanmasıdır. Örneğin ad hoc tahkim yargılamaları, OOTK m. 22 uyarınca ücretsizdir. Bu nedenle ad hoc tahkim kurullarınca hükmedilecek ihtiyati tedbir kararları açısından ücret niteliğinde bir yargılama gideri söz konusu olmadığı gibi OOTK içerisinde ihtiyati tedbir kararlarının teminat yatırılması koşuluna bağlı olarak verilebileceğine ilişkin bir hükme rastlanmamaktadır.

Yine daha önceki bölümlerde ifade edildiği gibi OOTK m. 14 hükmü, ihtiyati tedbir kararlarının verilebilmesi koşullarından menfaatler dengesinin dikkate alınması hususunda sadece yargılama taraflarının değil diğer ilgililerin menfaatlerinin de dikkate alınacağını CAS Kodu m. R37'den farklı olarak açıkça düzenlemiştir[359].

İki düzenleme arasındaki en önemli farklardan biri de uyuşmazlığı CAS bünyesinde çözüme kavuşturmak hususunda anlaşmakla devlet mahkemelerinden geçici hukuki koruma hakkından feragat etmeye dair bir düzenlemenin OOTK m. 14'te yer almamasıdır. Her ne kadar genellikle CAS ad hoc tahkim yargılamalarının çok kısa sürmesi nedeniyle taraflar devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme ihtiyacı duymayacak olsa da OOTK hükümlerinde aleyhe bir düzenleme olmaması nedeniyle taraflar böyle bir hukuki imkana sahiptir[360]. Hatta

---

[358] Hollanda menşeli Viking Paten Fabrikası Ltd. Şti. tarafından satışı yapılan buz pateni ve eldivenlerine, bu malzemelerin üretici firması olan Amerikan K2 şirketinin logolarının basılması ve bu şekilde baskılı ürünlerin Alman Sürat Pateni Federasyonu tarafından sporcularına kullandırılmak üzerine alınması üzerine Hollandalı şirket tarafından, 1998 Nagano Kış Olimpiyatları'nda bu paten ve eldivenlerin Alman sporculara kullandırılmaması şeklinde ihtiyati tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir. Kararı inceleyen hakem heyeti, uyuşmazlığın esasına dair kararını müsabakalar başlamadan vereceğini bildirerek söz konusu ihtiyati tedbir talebini reddetmiştir. Bu uyuşmazlıkta CAS tarafından talebin reddine dair gerekçe olarak hukuki yarar yokluğunun kullanıldığı, uyuşmazlığın çözülme süresine dair açıklama dikkate alındığında fark edilmektedir. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS ad hoc Division (OG Nagano) 98/003 Viking Schaatsenfabriek B.V. v. German Speed Skating Association, award of 16 February 1998; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/OG%2098-003.pdf#search=OG%20article%2014%20preliminary

[359] **COCCIA**, s. 57; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1498.

[360] Burada CAS bünyesindeki tüm ad hoc tahkim yargılamalarının 24 saatte tamamlanmadığına dikkat çekmek gerekmektedir. Özellikle birkaç gün süren ad hoc tahkim yargılamaları açısından tarafların devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkına sahip olması önemlidir. Bu anlamda 4 günde tamamlanan bir ad hoc tahkim yargılaması için bkz. Arbitration CAS ad hoc Division (OG Rio) 16/023 Ihab Abdelrahman v.

taraflar arasında akdedilen sözleşme büyük spor organizasyonları uygulamasında genelde sporcuya imzalatılan taahhütname ile kurulacağından, kanaatimizce taahhütnamede böyle bir feragat hükmü bulunsa dahi bu hüküm taraf iradesi eksikliği nedeniyle yok sayılmalıdır[361]. Böyle bir feragat, ancak tarafların tahkim anlaşmasını eşit müzakere koşullarında akdettiği hallerde geçerli sayılabilir.

Yine OOTK m. 14'e bakıldığında CAS Kodu m. R37'den farklı olarak, tahkim başvurusu yapılmadan ihtiyati tedbir talep etme gibi bir hususun düzenlenmediği görülmektedir. OOTK m. 10 düzenlemesi de ihtiyati tedbir talebini, tahkim başvurusunda bulunması gereken hususlar arasında düzenlemiştir. Bu nedenle henüz ad hoc tahkim açısından, henüz tahkim talebinde bulunmadan ihtiyati tedbir talep edilebileceğinden bahsetmek mümkün değildir. Bu nedenle tahkim başvurusu yapılmadan CAS'ın ad hoc yargılamalarında ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkili olduğu görüşüne[362] iştirak etmemekteyiz.

OOTK m. 14, hükmedilecek ihtiyati tedbir kararının etkisinin, kuralların 20. maddesi uyarınca verilecek karara kadar süreceğini düzenlemiştir. Bu nedenle ad hoc tahkim yargılamaları açısından OOTK m. 20'ye göre verilecek kararın türü önemlidir. Bu hükme göre ad hoc tahkim yargılamaları sonucunda hakemlerce farklı türden kararlar verilebileceği görülmektedir. İlgili hüküm uyarınca hakem heyeti davanın kabulüne veya reddine karar verebilir, uyuşmazlığın durumuna göre davacıya davasını CAS'a taşıması için süre verebilir veya re'sen dosyanın CAS bünyesinde tahkime havale edilmesine karar verebilir. Yine ad hoc tahkim yargılaması sonucunda hakemler davanın bir kısmı hakkında kabul veya ret kararı verip bir kısmının CAS'a havale edilmesini kararlaştırabilir. Dosyanın CAS'a havale edilmesi durumunda davanın ilk derece veya temyiz tahkim dairelerinden hangisinde görüleceğine CAS Sekreteryası karar verecektir.

Ad hoc tahkim yargılamalarındaki ihtiyati tedbir kararları ile ilk derece ve temyiz yargılamalarında verilecek ihtiyati tedbir kararları arasındaki en önemli fark, ad hoc tahkim yargılaması sonucunda dosyanın CAS'a havale edilmesine karar verildiği durumlarda ortaya çıkmaktadır. Zira OOTK m. 20 (b) bendine göre dosya CAS'a havale edilirse, taraflarca talep edilmese dahi hakemlerce ihtiyati tedbir kararı verilebilmektedir. Bu kural, ihtiyati tedbir kararı verilebilmesinin koşullarından biri olan tedbirin taraflarca talep edilmesi kuralının tek

Egyptian NADO, award of 16 August 2016 (operative part of 11 August 2016); http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/OG%2016-023.pdf#search=16%2F023

[361] Aksi görüş için bkz. **WOJTOVICZ**, s. 181.

[362] **WOJTOVICZ**, s. 184.

istisnasını teşkil etmektedir. Taraflarca talep edilmeden verilen bu ihtiyati tedbir kararı, CAS'a yapılan havale sonucunda ilk derece veya temyiz yargılamasını yapan hakemlerce aksine karar verilmedikçe etkisini sürdürmektedir[363]. Kanaatimizce bu şekilde verilen ihtiyati tedbir kararları yalnızca bir sportif kuruluş tarafından verilen herhangi bir kararın icrasının durdurulmasından ibaret olmak zorunda değildir. Zira OOTK m. 20'de bunu düşündürecek herhangi bir ibare bulunmadığı gibi, OOTK m. 14'e bakıldığında da hakemlerce hükmedilecek ihtiyati tedbir kararları açısından "aleyhinde başvuru yapılan kararın icrasının durdurulması veya başka herhangi bir ihtiyati tedbir" ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu nedenle ad hoc tahkim yargılamasını yürüten hakem heyeti dosyayı CAS'a havale ederken, uyuşmazlığın taraflarının menfaatini yargılama süresince koruyacak herhangi bir ihtiyati tedbir kararına hükmedebilir.

Ad hoc tahkim kurullarının görev yaptığı önemli spor organizasyonları, her seferinde farklı bir ülkede düzenlenmekte, bazen aynı organizasyona birkaç ülke birlikte ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, lex arbitri gereği ad hoc yargılamalara uygulanacak hukuk kurallarının belirsizliği riskini doğurduğu için OOTK m. 7 ile ad hoc tahkim dairesinin ve tüm heyetlerin tahkim yerinin İsviçre Lozan olduğu düzenlenmiştir. Maddeye göre tahkim yeri İsviçre olmakla birlikte ad hoc tahkim dairesi ve bütün hakem heyetleri, faaliyetlerini görevlerine uygun düştüğü ölçüde olimpiyat oyunlarının gerçekleştiği yere veya uygun gördükleri herhangi bir yere taşıyabilir. Hükümde aynı zamanda tahkim yargılamalarının IPRG'nin tahkim hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiştir. Bu hususun ad hoc tahkim yargılamalarında gündeme gelecek ihtiyati tedbir talepleri açısından da önemi bulunmaktadır. Zira bazı ülkelerin hukuk kuralları tahkim yargılamasını düzenlese dahi hakemlere ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi tanımamış olabilir. Böyle durumlarda OOTK m. 7'ye göre lex arbitri İsviçre olduğundan hakem heyeti, o an fiilen bulundukları ülke hukukunu dikkate almaksızın ihtiyati tedbir kararı

[363] Söz konusu tedbir kararının CAS'a havale edildikten sonra asıl yargılamayı yapan hakemlerce verilecek nihai karara kadar etkili olduğu görüşü için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 351.
OOTK m. 20'ye göre talep edilmeksizin verilecek ihtiyati tedbir kararının icrasına ilişkin olarak hükmün İngilizce versiyonunda: "…will remain in effect until the arbitrators decide otherwise in the regular CAS procedure" ibaresi kullanılmaktadır. Bu ibarenin Türkçesi "…normal CAS prosedüründe hakemler aksine karar verinceye kadar etkisini sürdürür." şeklinde algılanmalıdır. Bununla birlikte, ad hoc tahkim yargılaması sonucunda taraflarca talep edilmeden verilecek bir ihtiyati tedbir kararının, söz konusu uyuşmazlık ilk derece veya temyiz yargılamasına havale edildiğinde bu yargılamayı yapan hakemlerce değiştirilemeyeceğine veya ortadan kaldırılamayacağına dair OOTK veya CAS Kodu'nda herhangi bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu nedenle ad hoc tahkim yargılamalarında talep edilmeksizin verilen ihtiyati tedbir kararlarının, normal CAS prosedürüne havale edilen dosyalarda uyuşmazlığın esası hakkında karar verilinceye kadar değil, yeni yargılamayı yapan hakemlerce aksine karar verilinceye kadar etkisini sürdüreceği kanaatindeyiz. Aksi düşünce, hem yeni yargılamayı yürüten hakemlerin uyuşmazlık hakkında ihtiyati tedbir kararı verme yetkisini hem de tarafların yeni yargılamada ihtiyati tedbir talep etme hakkını ellerinden almak anlamına gelecektir.

verebilir[364]. Örneğin 2006 Torino Kış Olimpiyatları esnasında, İtalyan hukuku kurallarına göre tahkim yargılamasında hakemlerin ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi bulunmamasına rağmen İtalya sınırları içerisinde bulunan ad hoc hakem kurulu tarafından, tarafların talep ettikleri ihtiyati tedbir talepleri hakkında kararlar verilmiştir[365].

VI. CAS Yargılamalarında Verilebilecek İhtiyati Tedbir Kararları ve İçerikleri

İsviçre hukukunda tahkim yargılamalarında hakem heyetinin ne tür ihtiyati tedbir kararları verebileceklerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır[366]. Tıpkı IPRG ve ZPO'da olduğu gibi CAS Kodu'nda da hakemlerce verilebilecek geçici hukuki koruma kararlarına dair bir sınırlandırma söz konusu olmadığı için hakemlerin ihtiyati tedbir kararları söz konusu olduğunda geniş bir takdir yetkileri mevcuttur[367]. Ancak bu takdir yetkisi yargılamanın tarafları açısından söz konusudur. Zira hakemler yargılama tarafları açısından üçüncü kişi konumunda olan kişilere yönelik ihtiyati tedbir kararı vermesi mümkün değildir[368]. Yine bu takdir yetkisinin sınırını, varsa tarafların anlaşmaya bu hususta koyduğu hükümler ve kanunun emredici hükümleri belirler[369].

İsviçre Federal Mahkemesi tarafından verilen bir kararda IPRG m. 183 kapsamında tahkim yargılamasında gündeme gelebilecek geçici hukuki koruma tedbirleri üç kategoriye ayrılmıştır. Bunlar; tahkim yargılamasında mevcut durumun (*status quo*) korunmasını sağlayarak nihai hakem kararının icra edilebilirliğini önceden güvence altına alan koruma tedbirleri (*conservatory measures*), nihai hakem kararı verilene kadar yargılamanın tarafları arasındaki ilişkileri düzenleme amacıyla verilecek düzenleme tedbirleri (*regulatory measures*)

---

[364] **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 99

[365] **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 99
Kanada Olimpiyat Komitesi, 2006 Torino Kış Olimpiyatları Kadınlar Kısa Mesafe Sürat Buz Pateni yarışma sonuçlarına itiraz etmiş, CAS ad hoc tahkim dairesine bu yönde başvuruda bulunmuş ve yarışmada ikinci olarak gümüş madalya kazanan Bulgar sporcunun kural ihlali yaptığını ve diskalifiye edilmesi gerektiği, böylelikle aynı yarışmada yer alan Kanadalı sporcunun madalya sahibi olabileceğini ileri sürmüştü. Aynı zamanda başvuran tarafça, müsabakanın hemen akabinde sporcularca hakeme yapılan itirazın hakemlerce dikkate alınmamasının ve yarışma kayıtlarının tekrar izlenmemesinin, Uluslararası Buz Pateni Birliği'ne itiraz etme hususunda Kanadalı sporcuların cesaretini kırdığı yönünde bir tespit hükmü verilmesini ihtiyati tedbir başvurusunda bulunarak talep etmişti. Başvuran, madalya seremonisine çok az bir zaman kaldığı için bu hükmün acilen verilmesini talep ederken, hakem heyeti seremoninin gerçekleşmesinin telafisi imkansız zarar olarak görülemeyeceğini belirterek ihtiyati tedbir başvurusunu reddetmişti. İlgili karar için bkz. Arbitration CAS ad hoc Division (OG Turin) 06/006 Canadian Olympic Committee (COC) v. International Skating Union (ISU), award of 17 February 2006; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/OG%2006-006.pdf#search=turin%2014
İlgili kararın yorumu ve söz konusu talebi ihtiyati tedbir talebi olarak yorumlayan ve bizim de iştirak ettiğimiz görüş için ayrıca bkz. **ZAGKLIS**, Andreas K., "The CAS Ad Hoc Division at the XX Olympic Winter Games in Turin", The International Sports Law Journal, Y. 2006, Vol. 3, No. 4, (47-57), s. 49.

[366] **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 110.

[367] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1491; **DAVANLOO**, s. 158.

[368] **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 232; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 277.

[369] **RIGOZZI/HASLER**, s. 1491; **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 108.

ve esasa ilişkin kararın kısmen veya tamamen icrasını temin etmeyi amaçlayan ifa tedbirleri (*performance measures*) olarak ifade edilmiştir[370]. Yapılan bu sınıflandırmaya rağmen yalnızca üç tür tedbir kararı olduğu söylenemez zira öğretide bu üç türün tahdidi olarak algılanamayacağı ifade edilmiştir[371]. Bu sınıflandırma CAS içtihatlarında da karşılık bulmaktadır[372].

CAS uygulamasında verilmesi gündeme gelen ihtiyati tedbir kararları yukarıdaki üç kategoriden birine dahil edilecek şekilde olmakla birlikte, öğretide kaç farklı ihtiyati tedbir kararı verildiğine dair bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bunun en önemli sebebi, CAS uygulamasında en sık başvurulan ihtiyati tedbir şeklinin, aleyhinde başvuru yapılan kararın icrasının yargılama sona erene kadar durdurulması yönünde tesis edilecek tedbirler olmasıdır. Bu nedenle çalışmanın bu bölümü, CAS içtihatlarının taranması sonucu karşılaşılan ve CAS tarafından ihtiyati tedbir talebi olarak algılanan birbirinden farklı taleplere dair incelemeler içerecektir.

A. Bir Kararın İcrasının Durdurulması Şeklinde Verilebilecek İhtiyati Tedbir Kararları (Stay of Execution)

Daha önce de ifade edildiği ve bu çalışmada örnek gösterilen içtihatların da çoğunluğundan anlaşılacağı üzere CAS uygulamasında en sık başvurulan geçici hukuki koruma, bir sportif kuruluş tarafından verilen ve aleyhine başvuru yapılan kararın icrasının yargılama sonuçlanıncaya kadar durdurulması şeklinde verilebilen ihtiyati tedbir kararlarıdır[373]. Bu tür ihtiyati tedbirler İsviçre Federal Mahkemesi'nce yapılan ve öğretide kabul gören sınıflandırmaya göre bir kararın icrasını durdurup taraf menfaatlerini koruduğu için, taraflar arasında ilişkiyi düzenlediği için hem koruma hem de düzenleme tedbirleri arasında yer almakla birlikte esasa ilişkin kararın icrasını ve anlam taşımasını sağlaması sebebiyle aynı zamanda ifa tedbirleri sınıfına da girer[374]. Bu tür tedbirleri ihtiyati tedbir olarak değerlendirmemizin sebebi özellikle Türk öğretisinde taraflar arasındaki ilişkiyi düzenleyen tedbirler arasında ihtiyati

---

[370] DFT 136 III 200. Karar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 110; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1491-1492; **EKŞİ**, s. 540. Kararın Fransızca metni için bkz. http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F136-III-200%3Afr&lang=fr&type=show_document (E.T.: 05.11.2021)

[371] **PIRRELLO**, s. 2; **EKŞİ**, s. 540. Geçici hukuki koruma tedbirlerine ilişkin farklı bir sınıflandırma için bkz. **BALKAR**, s. 37 vd.

[372] Bkz. Arbitration CAS 2013/A/3249 Zbynek Pospech v. Football Association of the Czech Republic (FACR), award on jurisdiction of 31 March 2014; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3249.pdf#search=2011%2FO%2F2545

[373] **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 231; **EKŞİ**, s. 540; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 277; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1492; **BOZKURT**, s. 185.

[374] **EKŞİ**, s. 540; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1492.

tedbirin zikredilmesidir[375]. Yine CAS bünyesinde yapılan temyiz yargılamalarının doğası da bu kararları ihtiyati tedbir olarak nitelendirmeyi sağlamaktadır. Zira CAS bünyesindeki temyiz yargılamalarında temyize başvuran tarafın karşısında davalı olarak, temyize konu edilen kararı veren sportif federasyon yer almakta, temyiz başvurusunun konusu da bu sportif federasyon tarafından verilen karar olmaktadır. Bu nedenle bu tür tedbirler, tıpkı ihtiyati tedbir kararlarında olduğu gibi, direkt olarak davanın konusu üzerine uygulanmaktadır.

Bir kararın icrasının durdurulması şeklinde tesis edilecek ihtiyati tedbir talepleri, CAS uygulamasında gündeme gelebilecek talepler arasında CAS Kodu'nda zikredilen tek tedbir türüdür. Gerçekten de temyiz başvurusu kapsamında yer alması gereken hususlara ilişkin CAS Kodu m. R48 hükmünde, eğer uygulanabilirse, temyiz başvuru dilekçesinde aleyhine temyiz yoluna başvurulan kararının icrasının durdurulması talebinin sebepleriyle birlikte yer alması gerektiği düzenlenmiştir.

Bir kararın icrasının durdurulmasına yönelik ihtiyati tedbir taleplerine genellikle doping sebebiyle müsabakalara katılımın bir sportif federasyon tarafından yasaklandığı hallerde rastlanmaktadır[376]. Hükmedilecek tedbir sayesinde hakkında müsabakalardan men cezası olsa dahi sporcular tahkim yargılaması sona erene kadar organizasyonlara katılabilmekte ve telafisi sonradan imkansız veya çok güç zararlardan korunabilmektedir. Doping uyuşmazlıklarının dışında da sportif kuruluşların organları tarafından verilmiş herhangi bir kararın icrasının durdurulmasının talep edilmesi mümkündür. Müsabakaya ev sahipliği yapacak ülkede terörist saldırı yapılacağı tehlikesiyle müsabakanın tarafsız bir ülkede oynanması talebinin reddine dair federasyon kararları[377], aynı kişi tarafından hisse sahipliğiyle kontrol edilmesi nedeniyle iki farklı kulübün aynı organizasyona alınmaması yönünde alınan kararlar[378], protesto üzerine bir

[375] Bu hususa ilişkin olarak bkz. **BALKAR**, s. 45 vd.
[376] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 99; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 277.
[377] Bkz. Arbitration CAS 2001/O/341 Glasgow Rangers FC plc / Union des Associations Européennes de Football (UEFA), order of 11 September 2001; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/341.pdf#search=R%2037%20president%20of%20ordinary%20arbitration
Söz konusu karar hakkında detaylı bilgi için bkz. 225 numaralı dipnot.
[378] Bkz. Arbitration CAS 98/200 AEK Athens and SK Slavia Prague / Union of European Football Associations (UEFA), award of 20 August 1999; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/200.pdf#search=CAS%2098%2F200
Söz konusu karar hakkında detaylı bilgi için bkz. 244 numaralı dipnot.

müsabakanın sonucunun değiştirilmesine ilişkin olarak verilen kararlar[379], yargılama sona erinceye kadar icrasının durdurulmasının talep edildiği kararlara örnek olarak verilebilir[380].

İsmine bakıldığında bu tedbir, hukukumuzdaki tehiri icra tedbirini akla getirmektedir[381]. Ancak tehiri icra tedbiri davanın konusunun maddi bir meblağ olduğu durumlarda gündeme gelir. Yukarıda verilen örneklere bakıldığında ise icrasının durdurulması talep edilen kararların konusunun disipline veya sportif organizasyonlarca sporun yönetimine ilişkin olduğu görülmektedir. Peki CAS yargılamalarında konusu maddi olan kararların icrası ihtiyati tedbir kararıyla durdurulabilir mi? İfade etmek gerekir ki öğreti, CAS tarafından konusu maddi olan kararların icrasının durdurulmasına yönelik ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceği hususunda hemfikridir[382]. Bu soru birkaç CAS yargılamasında gündeme gelmiş ancak olumsuz yanıtlanmıştır. Bu yargılamalarda CAS hakemlerince, konusu maddi alacak olan kararların icrasının yargılama bitene kadar mümkün olmadığı ve böyle bir tedbir kararı verilebilmesi için yasal dayanak olmadığı gerekçesiyle tedbir talepleri reddedilmiştir[383].

Ancak konusu para olan kararların icrasının durdurulmasına dair ihtiyati tedbir kararı verme yetkisinin CAS yargılamalarında söz konusu olmayışı, bu kararların CAS yargılaması devam ederken icra edilebileceği anlamına da gelmemektedir[384]. Özellikle FIFA ve UEFA kurumlarının merkezi İsviçre olduğundan ve bu kurumlar İsviçre hukukuna göre dernek statüsünde olduğundan, bu derneklerce alınan kararlara karşı üyelerin itiraz etme hakkına dair İsviçre Medeni Kanunu m. 75 hükmü CAS tarafından bu tür talepler gündeme geldiğinde

---

[379] İsviçre Bölgesel Ligi'nde yer alan iki buz hokeyi kulübü arasındaki bir maçta, kulüp tarafından oyuncu listesinde bildirilmeyen bir sporcunun oynatılması nedeniyle müsabaka sonucunun lehine değişmesi talebi ile ilgili federasyona başvuran kulüp, talebi yerine getirilmeyince CAS'a başvurmuş, CAS tarafından yargılamanın sonuna kadar bu ret kararının icrasının durdurulmasına karar verilmişti. Söz konusu karar için bkz. Arbitrage TAS 98/190 HC Prilly (HCP) / Ligue Suisse de Hockey sur Glace (LSHG), ordonnance du 10 mars 1998; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/190.pdf#search=98%2F190

[380] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 277-278; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 99; **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 231-232.

[381] İİK m. 36 uyarınca verilecek tehiri icra kararlarının ihtiyati tedbir olarak değerlendirilemese dahi özel bir geçici hukuki koruma tedbiri olduğu yönünde bkz. **ERİŞİR**, s. 287 vd; **ÖZEKES**, "Geçici Hukuki Koruma", s. 2454.

[382] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 278; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 99; **RIGOZZI/HASLER**, s. 1492; **HAAS**, "Football Disputes" s. 216; **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 232.

[383] FIFA tarafından İngiliz futbol kulübü Fulham'ın, bir oyuncunun transferindeki usulsüzlükten dolayı Fransız Olimpik Lyon kulübüne yaklaşık 4.500.000,00 EURO ödemesine dair verilen karar üzerine İngiliz kulübü CAS'a başvurarak bu kararın icrasının durdurulması yönünde tedbir kararı verilmesini talep etmişti. CAS tarafından bu ihtiyati tedbir talebi, söz konusu kararın konusunu maddi alacağa ilişkin olduğu, böyle bir kararın icrasının ancak Olimpik Lyon kulübü devletin cebri icra gücünden faydalanırsa söz konusu olabileceği ancak CAS'taki yargılama sonlanana kadar bunun mümkün olmadığı ayrıca böyle bir talebin yasal dayanağının da bulunmadığı gerekçeleri ile reddedilmiştir. Karar metni için bkz. Arbitration CAS 2003/O/486 Fulham FC / Olympique Lyonnais, preliminary award of 15 September 2003; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/486.pdf#search=2003%2FO%2F460 Karar hakkında açıklamalar için ayrıca bkz. **COCCIA**, s. 55-56; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 278.

[384] İsviçre hukukunda para cezalarının CAS bünyesindeki temyiz yargılaması devam ederken icra edilmeyeceği hususunda bkz. **EKŞİ**, s. 541.

gerekçe gösterilmiş ve söz konusu kararın zaten icra edilebilir nitelikte olmadığı dile getirilmiştir[385]. İlgili hükme göre dernek üyeleri, kanuna veya dernek ana sözleşmesine aykırı şekilde alınmış kararlara karşı kararı öğrenmelerinden itibaren 1 ay içerisinde mahkemede dava açabilir. CAS içtihatlarında, bu hükümdeki "mahkeme" kelimesi geniş yorumlanmakta ve bu ibarenin tahkim yargılamalarını gerçekleştiren hakem heyeti olarak da algılanabileceği ifade edilmektedir[386]. Yine konusu maddi talepler hakkında verilmiş kararlarının icrasının, CAS'taki temyiz sürecinin başlamasıyla kendiliğinden durduğuna ilişkin kararlara da CAS uygulamasında rastlanmaktadır[387].

B. Uyuşmazlığın Çözümü İçin Önemli Kişilerin veya Delillerin Belirli Bir Yerde Muhafazası ve Bekletilmesi Şeklinde Tesis Edilebilecek Kararlar

CAS yargılamalarında hukuki niteliği bakımından en tartışmalı olan geçici hukuki koruma kararları, uyuşmazlığın çözümü açısından önemli olan kişilerin veya delillerin belli bir yerde muhafazasına yönelik verilen kararlardır. Bu tür kararlar hem belirli kişiler hem de eşyalar üzerine uygulanabilir. Özellikle doping dolayısıyla verilen disiplin kararlarına yönelik uyuşmazlıklarda sporculardan test için alınan numunelerin saklanmasına yönelik kararlar verildiği görülmektedir[388]. Bu tür kararlar eşyalar üzerine uygulanan geçici hukuki koruma kararlarına örnek olarak gösterilebilir. Yine CAS uygulamasında, yargılamaya konu edilen kararı veren kuruluşça müsabakalara atanan hakemlerin olimpik şehri terk etmemesine yönelik tesis edilmiş kararlar da verilmektedir[389]. Bu tür geçici hukuki koruma tedbirleri de kişiler üzerine verilen tedbir kararlarına örnektir.

Örnek kararlara bakıldığında söz konusu tedbirin ihtiyati tedbirden ziyade delil tespitini andırdığı görülmektedir. Gerçekten de özellikle doping uyuşmazlıklarında CAS tarafından verilen bu tedbirler ile amaçlanan şey delillerin muhafazası ve yargılama esnasında

---

[385] CAS 2003/O/460, Wüstenrot Salzburg/ Bukran, award of 16 June 2003. Söz konusu karar CAS içtihat veri tabanında yer almamaktadır. Ancak 383 numaralı dipnotta verilen kararda, bu kararın ilgili kısmı alıntılanmıştır. Alıntılanan karar ile ilgili bilgi için ayrıca bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 99

[386] **COCCIA**, s. 56.

[387] Bu hususta örnek bir karar için bkz. Arbitration CAS 2013/A/3133 FC Dnipro Dnipropetrovsk v. Ervin Bulku, award of 28 August 2013; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3133.pdf#search=CAS%202013%2FA%2F3133

[388] **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 232; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 278; **DAVANLOO**, s. 158

[389] 2002 Salt Lake City Kış Olimpiyatları sırasında, Kanada Olimpiyat Derneği'nin başvurusu üzerine Artistik Patinaj müsabakalarında hakemlik yapan kişilerin 24 saat boyunca olimpik yerleşkede kalması, yapılacak duruşmaya tanık olarak katılması ve ellerinde herhangi bir delil varsa bunları getirmeleri yönünde bir karar verilmiştir. Karar metni için bkz. Arbitration CAS ad hoc Division (O.G. Salt Lake City) 02/004 Canadian Olympic Association (COA)/ International Skating Union (ISU), order of 14 February 2002; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/OG%2002-004.pdf#search=02%2F004
Karara ilişkin detaylar için ayrıca bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 95; **COCCIA**, s. 55.

kullanılabilmesidir. Bu tür tedbirlerin yapısı dolayısıyla yukarıda belirtilen geçici hukuki koruma türleri tasnifine tam olarak uygun olmadığı düşünülmüş ve öğretide, yukarıda belirtilen sınıflandırma genişletilerek "yargılamayı kolaylaştıran tedbirler" başlığı altında önemli delillerin muhafazasına yönelik tedbir kararları tartışılmıştır[390].

Ancak bu tedbirin müsabaka hakemleri gibi kişiler üzerinde uygulanması halinde söz konusu tedbirin hukuki niteliği delil tespiti olmaktan uzaklaşabilmektedir. Zira müsabaka hakemleri, müsabakayı gerçekleştiren sportif kuruluş veya organizasyonun temsilcisi olarak müsabakalarda görev yapmakta olup, hakemlerce verilen kararlar CAS'ta yapılan yargılamanın konusunu teşkil etmektedir. Bu nedenle hakemlerce CAS yargılamasında verilecek beyanlar tanık delili anlamına gelse dahi, hakemler uyuşmazlığın taraflarından birinin bünyesinde görev yapmaktadır. CAS tarafından hakemlerin belli bir yerde bekletilmesi şeklinde tesis edilen kararların en büyük amacı bu kişilerin beyanlarını almak değil, davanın konusunu netleştirmek ve tam olarak algılamaktır. Zira bir tahkim yargılamasında tanık beyanlarına ulaşmak için tanıklara davetiye göndermek yeterli iken ve yargılama tarafları tanıklarını iddialarını ispat etmek için zaten duruşmaya çağıracakken böyle bir tedbire delilleri tespit etmek amacıyla hükmedilmesi beklenemez. Aynı zamanda CAS yargılamalarının esnekliği ve tanık beyanlarının yazılı olarak da sunulabilmesi, böyle bir tedbire olan ihtiyacı azaltan önemli bir unsurdur. Dolayısıyla belirli kişilerin bir yerde bekletilmesi şeklinde tesis edilen geçici hukuki koruma tedbirlerinin delil tespitinden ziyade davanın konusunu belirlemek amacına matuf oldukları için ve davanın konusuyla tarafları üzerine uygulandıkları için ihtiyati tedbir olarak nitelendirilebileceği kanaatindeyiz.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda ifade etmek gerekir ki CAS yargılamalarında belirli bir eşyanın veya kişilerin bir yerde muhafazasına veya bekletilmesine yönelik verilebilecek geçici hukuki koruma tedbirlerinin hukuki niteliği somut uyuşmazlık kapsamında delil tespiti veya ihtiyati tedbir olarak değerlendirilebilir. Yine delil tespitinin ihtiyati tedbir olarak değerlendirildiği görüşler[391] dikkate alındığında, bu tür tedbirler ihtiyati tedbir olarak nitelendirilmeye elverişlidir.

[390] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 95; **DAVANLOO**, s. 158. Bu tür tedbirler uluslararası ticari tahkim açısından da bazı yazarlarca ayrı bir kategoriye alınmıştır. Bkz. **BALKAR**, s. 40 vd.
[391] **DOĞANAY**, s. 888 vd; **ÖZEKES**, "İhtiyati Haciz", s. 50.

C. Yargılama Taraflarından Birinin Teminat Yatırması Yönünde Tesis Edilebilecek Kararlar (Security for Cost)

Bazı yargılamalarda taraflardan biri dava ile ilgili menfaatlerinin güvence altına alınması amacıyla, karşı tarafın yargılama sona erinceye kadar teminat yatırmasını hakem heyetinden talep edebilir. Peşinen ifade etmek gerekir ki böyle bir talep, ihtiyati tedbir kararının teminata bağlanabilmesi müessesesinden farklıdır. Daha önceki bölümlerde açıklandığı üzere tahkim yargılamalarında hakem heyetinin talep edilen ihtiyati tedbir kararını teminat koşuluna bağlı olarak vermesi mümkündür. Ancak bu başlık altında değinilen husus, ortada bir ihtiyati tedbir talebi bulunmaksızın bir tarafın diğer tarafça teminat yatırılmasına dair bir kararı hakemlerden talep etmesidir.

Hukuk sistemlerine bakıldığında, *cautio judicatum solvi* olarak kavramsallaştırılan "teminat akçesi" veya teminat, Kıta Avrupası hukuku açısından genellikle bir geçici hukuki koruma olarak görülmez[392]. Buna göre teminat, nihai karar ile somutlaştırılacak esasa ilişkin bir hakkın yerine getirilmesi amacına hizmet etmez ve tamamen usul hukukuna ilişkin olarak bir talebi karşılama amacını taşır[393]. Anglo – Sakson hukuk sistemi açısından ise *security for cost* kavramı genellikle bir geçici hukuki koruma türü olarak algılanmaktadır. Bunun gerekçesi, tüm geçici hukuki koruma tedbirlerinde olduğu gibi henüz dava sonuçlanmadan ve uyuşmazlığın esasına girilmeden bir talepte bulunulması ve aynı zamanda lehine karar verilecek taraf açısından, ileride karşılaşılabilecek olası maddi menfaatleri korumaya yönelik güvence sağlanması olarak ifade edilmektedir[394].

Konunun CAS tarafından ele alınış biçimi ise Anglo – Sakson hukuk sistemiyle benzer niteliktedir. İfade etmek gerekir ki CAS içtihat veri tabanında ve kaynaklarda teminat müessesesinin geçici hukuki koruma olarak tartışıldığı yalnızca bir tane CAS kararıyla karşılaşılsa da karar incelendiğinde görüleceği üzere konu hem son derece detaylı bir şekilde ele alınmış hem de teminat müessesesi bu kararda açıkça geçici hukuki koruma başlığı altında tartışılmıştır[395].

---

[392] **RUBINS**, Noah, "In God We Trust, All Other Pay Cash: Security for Costs in International Commercial Arbitration", American Review of International Arbitration, Y. 2000, Vol. 11, No. 3, (307-378), s. 312.
[393] **BALKAR**, s. 86.
[394] **RUBINS**, s. 315.
[395] Söz konusu karar için bkz. Arbitration CAS 2013/A/3249 Zbynek Pospech v. Football Association of the Czech Republic (FACR), award on jurisdiction of 31 March 2014; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3249.pdf#search=security%20for%20cost

Karara konu uyuşmazlık esasen Çek bir futbolcu ve menajeri arasındaki hukuki husumete dayanmaktadır. Tarafların arasındaki sözleşmeye göre futbolcu, yalnızca menajeri aracılığıyla kulüpler ile sözleşme görüşmeleri yapabilecek ve anlaşma imzalayabilecektir. Ancak futbolcunun bu sözleşme hükmüne uymaması nedeniyle menajeri tarafından Çek Cumhuriyeti Futbol Federasyonu'na başvuru yapılmış ve federasyonun ilgili kurulu tarafından futbolcunun menajerine tazminat ödemesine, aynı zamanda futbolcunun müsabakalardan yasaklanmasına karar verilmiştir. Bu karara karşı futbolcu tarafından CAS bünyesinde temyiz yargılamasına başvurulmuştur.

CAS yargılamasının sürdüğü sırada futbolcu, Çek Cumhuriyeti'nde mahkeme tarafından müflis ilan edilmiş ve futbolcuya iflas idaresi atanmıştır. Bunun üzerine CAS yargılamasında davalı taraf olan Çek Cumhuriyet Futbol Federasyonu, uyuşmazlık hakkında verilecek nihai kararla haklı çıkması halinde futbolcunun yargılama giderlerini ödeyememe tehlikesi bulunduğunu ileri sürerek futbolcunun 10.000 İsviçre Frangı tutarındaki bir teminatı depo etmesi yönünde bir geçici hukuki koruma kararı tesis edilmesini talep etmiştir. CAS tarafından bu talep reddedilmiş olsa dahi, davalı tarafın teminat yatırılmasına ilişkin bu talebi tamamen CAS Kodu m. R37 hükmü çerçevesinde tartışılmıştır. Kararda 55 numaralı paragrafta; uluslararası tahkimde teminat yatırılmasına dair verilen kararların genellikle geçici hukuki koruma kararları olarak görüldüğü, buna göre bu talebin kabul edilebilmesi için karşı taraftan talep edilen teminatın talep eden tarafı sonradan telafisi imkansızlaşacak zarar tehlikesinden koruması gerektiği ifade edilmiştir. Hakem heyeti aynı zamanda CAS Kodu m. R37'ye göre telafisi imkansız zarar tehlikesinin yanında ayrıca tedbir talep eden tarafın davanın esasına dair haklı olma şansına sahip olup olmadığını ve taraflar arasındaki menfaat arasındaki menfaat dengesinde tedbir talep eden tarafın menfaatinin karşı tarafa oranla ağır basıp basmadığını dikkate alacağını ifade etmiştir. Aynı zamanda heyet, teminat yatırılmasını talep eden tarafın, karşı tarafça yargılama giderlerinin ödenemeyeceği hususu açısından ispat yükünü taşıdığına kanaat getirmiştir.

Bunlarla birlikte futbolcu, yargılama sonucunda haksız çıkması halinde yargılama giderlerini ödeyebilecek finansal kaynağa sahip olduğunu ispat etmiş, hakem heyeti de her ne kadar futbolcu iflasa sürüklense de bu durumun futbolcuyu müsabakalara katılmaktan yasaklayan federasyon kararının da etkili olduğunu, kaldı ki futbolcunun temyiz tahkim yargılaması başındaki yargılama giderini ödediğini ifade etmiştir.

Tüm bu gerekçeler doğrultusunda ilgili kararında CAS, tedbire başvuran tarafın tedbire hükmedilmezse telafisi imkansız zarara uğrama tehlikesi altında olduğunu ve tedbir ile

korunacak menfaatinin karşı taraf menfaatine karşı ağır bastığını ispatlayamadığını belirtmiş ve davalı tarafça yapılan tedbir talebini reddetmiştir. Görüldüğü üzere bu taleple karşılaşan CAS, böyle bir talep hakkında karar vermeye yetkili olduğuna hükmetmiş ancak somut olayda geçici hukuki koruma tedbirlerine ilişkin olarak CAS Kodu m. R37'deki koşullar oluşmadığı için talep doğrultusunda karar vermemiştir. Yine söz konusu uyuşmazlıkta teminat yatırılması talep edilen futbolcu herhangi bir geçici hukuki koruma talebinde bulunmamıştır. Bu kararda ele alınan geçici hukuki koruma talebi, davalı tarafça yöneltilen teminat yatırılması talebinden ibarettir. Kanaatimizce söz konusu kararda ele alınış şekli ile teminat müessesesinin CAS tarafından ihtiyati tedbire benzer bir geçici hukuki koruma tedbiri olarak algılandığını söylemek mümkündür. Zira bu tedbir doğası gereği yargılama düzenini sağlayan tedbirler sınıfına girmektedir[396]. Aynı zamanda yargılama giderleri de yargılamanın konusu kapsamında değerlendirilebileceği için bu tedbirin yargılamanın konusu üzerine uygulandığını belirtmek yanlış olmaz. Yine talep edilen bu tedbirin delil tespiti ile hiçbir alakası olmadığı gibi ihtiyati haciz olarak değerlendirilmesi de mümkün değildir.

Teminat yatırılması kararıyla tesis edilecek tedbirin, belli bir kararın icrasının yargılama sırasında derhal sağlanması şeklindeki taleplerle karşılaştırılmaması gerekmektedir. Bazı hallerde yargılamanın taraflarından biri, CAS bünyesinde temyiz yargılamasına konu edilen kararın icrasının CAS yargılaması devam ederken sağlanması yönünde taleplerde bulunmaktadır. CAS tarafından bu talepler geçici hukuki koruma talebi olarak değerlendirilmemektedir[397]. Gerçekten de bir para borcunun derhal ödenmesi talebini geçici hukuki koruma talebi olarak değerlendirmek güçtür[398]. Yine borçlunun malvarlığını yargılama devam ederken elinden çıkarmasını engellemek için tasarruf yetkisini kısıtlayan ve *freezing order* olarak tabir edilen tedbir talepleri de bu tedbire hükmetme yetkisinin devlet mahkemelerinde olduğu gerekçesi ile CAS tarafından reddedilmektedir[399].

---

[396] **RUBINS**, s. 311.

[397] Bu yönde bkz. Arbitration CAS 2003/O/486 Fulham FC / Olympique Lyonnais, preliminary award of 15 September 2003; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/486.pdf#search=2003%2FO%2F460
Söz konusu karara konu uyuşmazlıkta davalı Olimpik Lyon kulübü, FIFA tarafından lehine hükmedilen tazminattan ibaret kararın CAS yargılaması devam ederken icra edilmesini talep etmiş, ancak CAS bu talebin geçici hukuki koruma talebi olarak değerlendirilemeyeceğini ifade ederek talebi reddetmiştir. Karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **COCCIA**, s. 55-56; **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 278. Ayrıca bkz. 383 numaralı dipnot.

[398] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 278-279.

[399] Arbitration CAS 2011/O/2545, P. Calcio v. S., Order of 26 October 2011. Karar CAS'ın içtihat veri tabanında yer almamakta olup karar ile ilgili bilgi için bkz. **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1492.

VII. CAS'ın İhtiyati Tedbir Talepleri Hakkında Verdiği Kararlara Karşı Başvurulabilecek Hukuki Yollar

Bir yargılamada ihtiyati tedbir talebi ile karşılaşıldığında talebin kabul edilmesi ve reddedilmesi şeklinde iki farklı sonuç doğabilecektir. Tedbir talep eden taraf, talebi reddedilse dahi dava konusu menfaatinin güvence altına alınmasını istemeye devam edebilir. Aynı şekilde aleyhinde tedbire hükmedilen taraf da tedbir kararına rağmen yargılamanın tedbir kararından önceki mevcut duruma (status quo) göre devam etmesini arzulayabilir. Bu nedenle CAS kararlarında ihtiyati tedbir talepleri hakkında verilen kararlara karşı hukuki çareler bulunup bulunmadığını incelemekte fayda vardır.

Hatırlatmak gerekir ki CAS yargılamalarında devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep etme hakkından feragat etmeye dair CAS Kodu m. R37/3 hakkında yapılan tartışmada da görüldüğü üzere, kanaatimizce söz konusu feragat ancak belli hallerde geçerli sayılacak, dolayısıyla taraflar ihtiyati tedbir talebi için hakemlerin yanı sıra devlet mahkemelerine de başvurabilecektir. Ancak bu durum, ihtiyati tedbir talepleri hakkında verilen kararlara karşı bir hukuki çare değil, direkt olarak mahkemeden ihtiyati tedbir talep etmek anlamına geleceğinden konunun bu başlık altında tekrar ele alınması hatalı olacaktır.

A. İhtiyati Tedbir Talebi Hakkında Verilen Karara Karşı İptal Davası Açma İmkanının Bulunup Bulunmadığı Meselesi

İsviçre hukukuna göre hakem kararları aleyhine başvurulacak hukuki çare iptal davasıdır. IPRG m. 190/2 hükmüne göre hakem kararları ancak belli gerekçelerle iptal edilebilir[400]. Bu gerekçeler; tek hakem seçiminde veya hakem heyeti oluşumunda usule aykırılık bulunması, hakem heyetinin hatalı şekilde yetkili veya yetkisiz olduğuna karar vermesi, hakem heyetinin kendisine yöneltilen talepleri aşacak şekilde karar vermesi veya kendisine yöneltilen talepler hakkında karar vermemesi, tarafların eşitliği veya hukuki dinlenilme hakkına uyulmaması ve nihayet hakem kararlarının İsviçre kamu düzenine aykırı olmasıdır. IPRG m. 191 uyarınca iptal davasının açılacağı mahkeme İsviçre Federal Mahkemesi'dir.

Ne var ki yukarıdaki ihtimallere göre iptali talep edilebilecek kararlar, kural olarak yargılamayı sona erdiren nihai hakem kararlarıdır. İstisnai olarak da yetki ve hakemin reddi

[400] Hakem kararlarının iptali davası hakkında detaylı bilgi için bkz. **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 354 vd; **BAĞLAN**, s. 82-83; **WOJTOVICZ**, s. 177-179; **BOZKURT**, s. 185-186; **COCCIA**, s. 69-75

hakkında verilen ve taraflara tebliğ edilen ara kararlar hakkında iptal davası açılabilmektedir[401]. Geçici hukuki koruma talepleri hakkında verilen kararlar ise bu sınıflardan hiçbirine dahil olmamaktadır[402]. Zira geçici hukuki koruma kararları yargılama devam ederken koşullar gerektirdiğinde değiştirilebilen[403] kararlar olup ihtiyati tedbir kararlarının ara karar veya nihai karar olarak nitelendirilmesi mümkün değildir[404]. Bu nedenle CAS tarafından ihtiyati tedbir talepleri hakkında verilen kararlar aleyhine İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açma imkanı bulunmamaktadır. İsviçre Federal Mahkemesi de geçici hukuki koruma talebi hakkında verilen kararların nihai, kısmi veya iptal davasına konu edilebilecek nitelikte ara kararlar olmadığını ifade etmektedir[405].

Bu hususu vurgulamak açısından bazı CAS kararlarında ihtiyati tedbir talepleri hakkında karar verilirken, bu kararın usuli bir karar olduğu, hüküm anlamına gelmediği ve bu nedenle karar aleyhine IPRG m. 190 uyarınca iptal davası açılamayacağı vurgulanmaktadır[406].

Bununla birlikte öğretide, ihtiyati tedbir talebi ile karşılaşan CAS'ın yetkisizlik kararı vererek tahkim yargılamasını sona erdirdiğinde veya tahkim yargılamasını kesin olarak sona erdirecek şekilde bir tedbire hükmetmesi halinde bu kararlara karşı iptal davası açılabileceği ifade edilmiştir[407]. Ancak kanımızca bu şekilde verilen kararlar bir geçici hukuki koruma talebi akabinde verilmiş kararlar olsa dahi geçici hukuki koruma talebi yönünde verilmiş kararlar değil nihai kararlardır. Zira her ne kadar ihtiyati tedbir talebi ile karşılaşan hakem heyeti öncelikle yetkisi hususunda karar verecek olsa da uyuşmazlık hakkında yetkisizlik kararı verildiğinde tahkim yargılaması devam etmemekte, sona ermektedir. Bu nedenle esasen bu yetkisizlik kararı nihai bir karar olarak etki doğurmaktadır. Burada hakem heyetince geçici hukuki koruma talebinin reddedilme sebebi aslında uyuşmazlık hakkında yetkisizlik kararı verilmesidir.

---

[401] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 358.
[402] **WOJTOVICZ**, s. 179; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 107-108; **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1504; **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 129.
[403] **EKŞİ**, s. 542.
[404] **KÖSE**, s. 15. Geçici hukuki koruma kararlarının hukuki niteliği hakkındaki tartışmalar ve bu konudaki farklı içtihat örnekleri için bkz. **KAFALI**, s. 51-58.
[405] DFT 136 III 200. Karar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 110; **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1504.
[406] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1504.
[407] **EKŞİ**, s. 542; **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1504-1505; **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 107-108. Bu şekilde Federal Mahkemece iptal edilen bazı CAS kararları örnekleri için bkz. **COCCIA**, s. 71.

Yine tahkim yargılamasını kesin olarak sona erdirecek şekilde bir tedbire hükmedilmesi durumunda da söz konusu karar bir geçici hukuki koruma tedbiri olarak değerlendirilemez, bu halde de aslında bir nihai karar söz konusudur[408].

Öğretide haklı olarak belirtildiği üzere hakem heyetinin kendisini uyuşmazlığı çözmeye yetkili gördüğüne ilişkin bir ara karar taraflara tebliğ edilirse, yetki itirazında bulunan taraf bu karara karşı tahkim yargılamasının sonucunu beklemeden iptal davası açabilir[409]. Ancak bu halde de ortada bir geçici hukuki koruma kararı bulunmadığına dikkat etmek gerekmektedir. Zira hakem heyetinin kendisini uyuşmazlığı çözmeye yetkili gördüğüne dair kararı ancak usuli bir ara karardan ibarettir. Tüm bu olasılıklar dikkate alındığında CAS yargılamalarında talep edilen ihtiyati tedbir hakkında verilen kararlar aleyhine İsviçre Federal Mahkemesi'ne iptal davası açma imkanı bulunmadığı ortaya çıkmaktadır.

B. Talebi Reddedilen Tarafın Tekrar Tedbir Talebinde Bulunabilmesi

CAS yargılamalarında ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın bu talebi hakem heyeti veya daire başkanınca reddedilebilir. Ancak ilgili taraf hükmedilecek ihtiyati tedbir ile dava konusu menfaatlerinin korunmaya ihtiyacı olduğu inancını taşımaya devam ederse aynı konuda tekrar tedbir talebinde bulunabilmektedir.

Şüphesiz ikinci bir ihtiyati tedbir talebi, ilk talep hakkında verilmiş karara karşı başvurulabilecek hukuki bir çare olmasa da ilgili tarafın tedbirle korumaya ihtiyaç duyduğu menfaatini güvence altına alabilecek bir hukuki imkan olarak görülmelidir.

Öğretide CAS yargılamalarında ihtiyati tedbir talebi reddedilen tarafın yeniden tedbir talebinde bulunabilmesi için ilk başvuru esnasında bilinmeyen veya ilk başvurudan sonra ortaya çıkan durumların mevcut olması gerektiği ifade edilmiştir[410]. Bu görüşü doğrulayacak şekilde eski tarihli CAS içtihatlarına da rastlanmaktadır[411]. Ancak kanımızca CAS yargılaması devam ederken ihtiyati tedbir başvurusu reddedilen tarafın yeniden tedbir talebinde bulunabilmesi

---

[408] Hakem kararının iptali söz konusu olduğunda kararı değerlendiren mahkemenin hakem heyetince kararın nasıl isimlendirildiği ile bağlı olmadığı, söz konusu karar geçici hukuki koruma kararı olarak adlandırılsa dahi mahkemece kararın içeriğine bakılması gerektiği yönünde bkz. 2SFT 4A_582/2009, decision of 13 April 2009; https://www.swissarbitrationdecisions.com/decision-on-provisional-measures-characterized-as-interlocutory- (E.T.: 12.11.2021)

[409] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 361-362.

[410] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 277.

[411] Temyiz tahkim dairesi başkanı tarafından ihtiyati tedbir talepleri hakkında verilmiş kararlar üzerine hakem heyetinin temyiz mercii gibi bir inceleme yapmayacağı, tedbir talebinin reddi üzerine tekrar talepte bulunulabilmesi için yeni koşulların ortaya çıkması gerektiği yönünde bkz. Arbitrage TAS 2005/A/916 AS Roma c. Fédération Internationale de Football Association (FIFA), ordonnance sur requête d'effet suspensif du 23 août 2005; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/916-O2.pdf#search=2005%2FA%2F916

mümkündür. Zira böyle bir başvurunun yapılamayacağını düzenleyen herhangi bir CAS Kodu hükmü bulunmadığı gibi, öğretide özellikle ihtiyati tedbir talebi hakkında verilen kararın daire başkanınca verdiği durumlarda hakem heyetinin bu kararı denetleyebileceği ve uygun görürse değiştirebileceği ifade edilmiştir[412]. Gerçekten de hakem heyeti, ilgili tahkim daire başkanınca verilmiş kararları kendiliğinden denetlemese de tarafların tekrar tedbir talebinde bulunması halinde bu talep hakkında yeni bir karar açıklayabilecektir. Aksi düşünce, daire başkanınca tedbir talebi hakkında verilen kararın yargılama devam ederken değiştirilebilmesi olanağını ortadan kaldırmak anlamına gelecektir.

Bu görüşümüzü destekler nitelikte CAS uygulamasında daha yeni tarihli kararlara bakıldığında, tarafların birkaç kez hakemlerden ihtiyati tedbir talep edildiği uyuşmazlıklarla karşılaşılmaktadır. Örneğin 2016 tarihli bir uyuşmazlıkta[413] bir futbol kulübü, Asya Futbol Şampiyonası'na yaptığı başvurunun reddedilmesi üzerine söz konusu kararın icrasının durdurulması yönünde bir ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep etmiştir. Bu başvuru temyiz tahkim daire başkanı tarafından reddedilmiştir. Temyiz tahkim daire başkanı ilgili ret kararında; başvuranın tedbire hükmedilmez ise telafisi imkansız zarar tehlikesi altına gireceğini ve tedbir kararı ile korunacak menfaatinin davalının menfaatine göre daha ağır bastığını iddia edemediği gerekçe göstermiştir.

Uyuşmazlık hakkındaki yargılama devam ederken aynı taraf aynı tedbir için bu kez hakem heyetinden ihtiyati tedbir talebinde bulunmuştur. Hakem heyeti bu başvuru üzerine, uyuşmazlık hakkındaki nihai kararın icra edilebilir kısmını yakın tarihte açıklayabilecek durumda olduğunu ve dava hakkında tedbir talep eden tarafın katılmak istediği organizasyonun başlangıcından önce karar verebileceğini, şayet temyiz başvurusu olumlu sonuçlanırsa tedbir talep eden tarafın söz konusu ihtiyati tedbir olmaksızın yarışmaya katılabileceğini ifade etmiş, dolayısıyla tedbir talebinde bulunan tarafın telafisi imkansız zarar tehlikesi altında olmadığını belirterek bu ikinci tedbir talebini reddetmiştir.

Bu karardan anlaşılacağı üzere ikinci ihtiyati tedbir başvurusunu inceleyen hakem heyeti, ilk başvurudan sonra ikinci başvuruyu haklı gösterecek yeni bir durumun meydana gelip gelmediğini araştırmamış ve bunu ikinci başvuruda bulunabilme şartı olarak ele almamış, direkt olarak tedbir talebi hakkında kararını açıklamıştır.

---

[412] **COCCIA**, s. 55.

[413] Arbitration CAS 2016/A/4642 Phnom Penh Crown Football Club v. Asian Football Confederation (AFC), award of 6 December 2016 (operative part of 19 August 2016); http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/4642.pdf#search=2016%2FA%2F4642

Yine bir başka uyuşmazlıkta aynı taraf aynı ihtiyati tedbir kararının verilebilmesi için CAS'a üç kez talepte bulunmuş, üç talebin de reddedilmesi üzerine hakemin tarafsızlığından ciddi şekilde endişe duyduğuna dair bir beyan dilekçesi dahi sunmuştur[414].

Bu örnek içtihatlardan da anlaşılacağı üzere CAS yargılamalarında ihtiyati tedbir başvurusu reddedilen taraf, şayet tedbir ile korunmasını amaçladığı menfaatinin tehlike altında olduğuna inanmaya devam ediyorsa hakemlerden tekrar ihtiyati tedbir kararı vermelerini talep edebilecektir. Bu ikinci başvurunun yapılabilmesi için ilk başvuru esnasında mevcut olmayan yeni durumların oluşması gerek bulunmamaktadır. Kaldı ki CAS yargılamalarında taraflar yeni durumların ortaya çıktığını ileri sürerek ikinci kez tedbir talebinde bulunsa dahi CAS tarafından bu ikinci başvurunun da reddedildiği uyuşmazlıklara rastlanmaktadır[415]. Bu nedenle, örneğin, bir sporcunun müsabakalardan men cezası alması halinde söz konusu kararın icrasının durdurulması yönündeki tedbir talebi reddedilir ve yargılama devam ederken sporcunun katılmayı hedeflediği organizasyona çok kısa bir süre kalırsa, herhangi yeni bir durum veya delil ortaya çıkmaksızın aynı taraf ilgili kararın icrasının durdurulmasını tekrar isteyebilecektir.

C. Kararın Yorumlanmasını İsteyebilme Hakkı

Bir tahkim yargılamasında genellikle taraflarca hakem heyetine aynı dilekçe içerisinde birden fazla farklı talep yöneltilmektedir. Hakemlerin vereceği kararların doğal olarak kendilerine yöneltilen tüm talepleri kapsayacak şekilde yazılması gerekir. Bu şekilde yazılmayan kararlar taraflarca yanlış anlaşılabilecek ve kararın taraflara açıklanması gerekebilecektir. Bu tür durumları öngören CAS Kodu m. R63 hükmü, hakemlerce verilen kararların yorumlanabileceğine ilişkin bir düzenleme ihtiva etmektedir. İlgili hükme göre taraflar ilk derece veya temyiz yargılamalarında kararın tebliğinden itibaren 45 gün geçmeden,

[414] Arbitration CAS 2014/A/3467 Guillermo Olaso de la Rica v. Tennis Integrity Unit (TIU), award of 30 September 2014; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3467.pdf#search=serious%20concern%20about%20the%20impartiality%20of%20the%20Panel%20in%20this%20process

[415] Metalist Kharkiv isimli Ukrayna futbol kulübü, UEFA organizasyonlarından men edilmesine dair UEFA kararına karşı CAS'a temyiz başvurusunda bulunmuş, aynı zamanda bu kararın icrasının durdurulması şeklinde bir ihtiyati tedbir talep etmişti. Söz konusu talep reddedildikten hemen sonra yeni durumlar ortaya çıktığı iddiası ile ikinci kez tedbir talebi yapılsa dahi CAS tarafından bu ikinci talep de reddedilmişti. Metalist kulübü tarafından yapılan ikinci başvuru, ilk başvurunun reddedildiği gün yapıldığı için bu aşamada dosya henüz hakem heyetine havale edilmemiştir. Bu nedenle her iki ret kararını da temyiz tahkim daire başkanı vermiştir. Karar hakkında detaylı bilgi için bkz. **ARACHI**, s. 41-43. İlgili karar metni için bkz. Arbitration CAS 2013/A/3297 Public Joint-Stock Company "Football Club Metalist" v. Union des Associations Européennes de Football (UEFA) & PAOK FC, award of 29 November 2013; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3297.pdf#search=metalist

kararın açık, tamamlanmamış, belirsiz, kendi içerisinde çelişkili veya yazım hataları ile matematiksel hesap hataları içermesi halinde kararın yorumlanması için CAS'a başvurabilir.

Hükmün ikinci fıkrasına göre kararın yorumlanması istendiğinde ilgili daire başkanı, yorumlanma için sebeplerin mevcut olup olmadığını inceler ve eğer bu sebepler mevcut ise dosyayı kararı veren hakem heyetine iletir. Kararı yorumlayamayacak hakem heyeti üyeleri bulunduğu takdirde bu üyeler CAS Kodu m. R36 uyarınca değiştirilir. Hakem heyeti, kararın yorumlanması için yapılan başvuruyu takip eden bir ay içerisinde talep hakkında karar verir.

Söz konusu hüküm esasen CAS yargılamalarındaki nihai hakem kararlarının yorumlanması ile ilgilidir. Ancak kanaatimizce bu hükmün ihtiyati tedbir talepleri hakkında verilen kararlar açısından uygulanmasında da bir sakınca bulunmamaktadır. Şayet bir CAS yargılamasında ihtiyati tedbir talebi hakkında verilmiş karar taraflarca anlaşılamıyorsa ve yorumlanmaya muhtaç ise, ilgili taraflarca bu kararın hakem heyeti tarafından yorumlanmasının talep edilebilmesi gerekir.

Esasen CAS yargılamalarının yapısı, tarafların ve hakemlerin birbiriyle rahatlıkla iletişim kurabilmesi düşünüldüğünde böyle bir hüküm mevcut olmasa dahi tarafların hakem kararlarının açıklanmasını isteme imkanına sahip olduğu düşünülebilirdi. Ancak nihai kararlara ilişkin bu hükmü geçici hukuki koruma talepleri hakkındaki kararlar hakkında da kıyasen uygulamak tarafların hak arama hürriyetini korumak açısından daha elverişli bir yoldur. Öğretide, CAS Kodu m. R63 uyarınca yorumlama başvurusunun hakemlerce verilen her karar üzerine yapılabileceği, yetki hususunda verilen kararlar, kısmi veya tam olarak verilen nihai kararlar, geçici hukuki koruma kararları üzerine de bu başvurunun yapılmasının mümkün olduğu ifade edilmiştir[416].

VIII. CAS Yargılamalarında Hükmedilen İhtiyati Tedbir Kararlarının İcrası

A. Genel Olarak

Tahkim yargılamasında hakemlerin, verdikleri kararın uygulanması için cebri icra gücünü kullanma yetkisine sahip olmadıkları genel bir kabuldür[417]. Nihai hakem kararları için söz konusu olan bu kabul elbette geçici hukuki koruma kararları açısından da geçerlidir. Bu nedenle hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verme yetkisine sahip olduğu ancak bu kararların zorla uygulanmasını sağlayacak yaptırımı uygulama yetkisini haiz olmadığı ifade

[416] **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1706.
[417] **BALKAR**, s. 95.

edilmektedir[418]. Ancak tahkim yargılamalarında genellikle taraflarca geçici hukuki koruma kararlarına uyulmaktadır. Bunun sebebi, hakem heyetinin taraflarca takınılacak olumsuz tutumu nihai kararın verilişi sırasında veya yargılama giderine hükmederken göze alma ihtimalidir[419]. Yine tahkim yargılamasını kendi iradeleri ile tercih eden tarafların, hakemlerce verilecek nihai kararlara uyması ne kadar doğal ise geçici hukuki koruma tedbirlerine ilişkin olarak verilen kararlara uymasında da şaşırtıcı bir durum söz konusu değildir.

Yapılan bu açıklamalar CAS bünyesinde yapılan yargılamalardaki ihtiyati tedbir kararları açısından da geçerlidir. Öğretide CAS'ın verdiği ihtiyati tedbir kararlarının uygulanmasını emretme yetkisine sahip olmadığı ifade edilmiş, ancak genellikle yargılamanın taraflarının bu tür kararların gereğini yerine getirdiği belirtilmiştir[420]. CAS'ın sportif yargılamada en üst yargılama mercii olarak faaliyet göstermesi, nihai kararlara uyulmasında olduğu gibi ihtiyati tedbir kararlarına uyulmasında da kendini göstermektedir. Bu nedenle CAS'ın üzerlerindeki manevi otoritesi gereği ulusal ve uluslararası federasyonlar bu tür tedbir kararlarına riayet etmektedir[421]. Örneğin bir sporcunun müsabakalara katılımını yasaklayan federasyon, kararının icrasının durdurulması yönünde CAS tarafından verilmiş bir ihtiyati tedbir kararının muhatabı olduğunda bu karara uymakta ve sporcunun müsabakalara katılmasını sağlamaktadır[422]. Hatta bazı durumlarda federasyonlar, aleyhlerine talep edilen ihtiyati tedbir talebine karşı bir itirazları olmadığını peşinen CAS'a bildirmektedir[423]. Uygulamanın bu yönde olması nedeniyle CAS, verdiği ihtiyati tedbir kararlarının uygulanması bakımından diğer tahkim merkezleriyle kıyaslandığında teoride daha fazla etkiye sahiptir[424].

Ne var ki CAS yargılamalarındaki pratiğin bu şekilde gelişmiş olması hakemlere verdikleri ihtiyati tedbir kararlarının icrası için bir yetki vermemektedir. Bu zamana kadar yargılama taraflarının ihtiyati tedbir hükümlerine saygı göstermeleri, her zaman bu kararlara riayet edileceği anlamına gelmez. Dolayısıyla tarafların aleyhlerinde hükmedilen ihtiyati tedbir kararına riayet etmemesi durumunda bu kararın icrasının ne şekilde sağlanabileceği sorusunun yanıtlanması gerekmektedir. Zira CAS yargılamaları açısından dahi nadiren de olsa tarafların aleyhlerinde hükmedilen tedbir kararına riayet etmedikleri görülmektedir[425]. Bu nedenle CAS

[418] **ERTEN**, "Geçici Hukuki Koruma", s. 176.
[419] **KÖSE**, s. 98-99.
[420] **RIGOZZI**, "Provisional Measures", s. 233; **RIGOZZI/ HASLER**, s. 1505.
[421] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 104.
[422] **ÖZDEMİR KOCASAKAL**, s. 280.
[423] Bu hususta bkz. 288 ve 317 numaralı dipnotlardaki kararlar.
[424] **RIGOZZI**, "Speed and Effectiveness", s. 99.
[425] Avrupa Masa Tenisi Şampiyonası'nda mücadele eden bir Alman tenis kulübü, rakibinin müsabakalara katılmaya uygun olmayan bir oyuncuyu oynatması gerekçesiyle yapılan müsabakanın sonucunun lehine olacak

yargılamalarında taraflardan biri hükmedilen ihtiyati tedbir kararına uymazsa bu kararın hangi hukuki vasıtalarla icra edilebileceğinin belirlenmesi lazımdır.

B. İhtiyati Tedbirlerin İsviçre'de İcrası

İhtiyati tedbir kararının icrası bahsinde en önemli husus, ihtiyati tedbirin icrasının hangi ülkede sonuçlarını doğuracağıdır. Zira tarafların elindeki hukuki imkanlar buna göre değişecektir. Birçok sportif kuruluşun merkezi İsviçre'de olduğundan ve sportif kuruluşlar genelde CAS yargılamalarında aleyhine tedbir başvurusunda bulunulan taraf olduklarından, öncelikle buradaki duruma göz atmakta fayda vardır. İsviçre uygulamasında tarafların hakemlerce hükmedilen ihtiyati tedbire uymaması halinde tedbirin icrası için mahkemelere başvurulabileceği düzenlenmiştir. Bu husus öğretide yardım veya destek sistemi olarak Türkçeleştirilmeye müsait şekilde *assistance system* olarak isimlendirilmektedir[426]. IPRG m. 183/2'ye göre taraflardan biri rızasıyla hakemlerin hükmettiği tedbire uymazsa hakem heyeti devlet mahkemelerinden yardım talep edebilir. Yine ZPO m. 374/2 hükmüne göre bu durumda hem yargılamanın tarafları hem de hakemler mahkemelerden yardım talep edebilmektedir. Bu hükme göre tarafların mahkemelerden yardım talep etmeden önce hakemlerden izin alması da gerekmektedir. Öğretide bu durum eleştirilmiş ve tarafların İsviçre'ye göre yabancılık unsuru bulunan tahkim yargılamalarında da hakem izni olmaksızın doğrudan mahkemeye başvurabiliyor olmaları gerektiği ifade edilmiştir[427]. Bu eleştiriler doğrultusunda 1 Ocak 2021'de yürürlüğe giren m. 185a hükmü ile, İsviçre hukukuna göre yabancılık unsuru barındıran tahkim yargılamalarında da tarafların hakem izni olmaksızın ihtiyati tedbir kararlarının icrası için devlet mahkemelerine başvurmasının önü açılmıştır. Dolayısıyla CAS bünyesinde gerçekleşen tahkim yargılamalarında taraflardan biri aleyhine hükmedilen ihtiyati

şekilde tescili ve gelecek yılın Avrupa genelinde düzenlenecek şampiyonasına katılımının sağlanması yönünde bir karar verilmesini Avrupa Masa Tenisi Birliği'nden talep etmiş ancak bu talebi reddedilmişti. Verilen karar üzerine CAS'a başvuran kulüp, birlik tarafından verilen kararın icrasının durdurulması şeklinde ihtiyati tedbir talep etmişti. Bu uyuşmazlıkta karşı taraf, verilecek olası bir ihtiyati tedbir kararına uymayacağını ifade etmişti. Bu uyuşmazlıkta CAS tarafından davalı tarafın bu tutumu eleştirilmiş, tedbire riayet etmemekle davalı tarafın davayı kaybetmek dahil bazı riskleri göze aldığı ifade edilmiş, CAS yargılamaları sayesinde sportif topluluğun uyuşmazlıklarının hızlı ve faydalı biçimde çözümlenebildiği özgün bir sistem inşa edildiği ancak bu sistemin aleyhe bir karar verilse dahi asgari düzeyde tarafların iş birliği ve gönüllülüğünü gerektirdiği belirtilmiştir. Aynı zamanda davalı taraf gelecekte bu tür ihtiyati tedbir kararlarına riayet etmeye ve halihazırda devam ettirdiği tutumunu değiştirmeye davet edilmiştir. CAS'ın bu uyuşmazlıkta nihai kararını, ihtiyati tedbir kararına uymayacağını bildiren davalı taraf lehine verdiğini de söylemek gerekir. İlgili karar metni için bkz. Arbitration CAS 2007/A/1363 TTF Liebherr Ochsenhausen v/ETTU, award of 5 October 2007; http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1363.pdf#search=respected%20the%20Order%20on%20provisional%20measures

[426] **KÖSE**, s. 100. Türk hukukunda da aynı sistemin benimsendiği görüşü hakkında bkz. **ERTEN**, "Geçici Hukuki Koruma" s. 191 vd; **ŞİT**, Banu, Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, 1. Baskı, Ankara 2005, s. 144. Karşı görüş için bkz. **BALKAR**, s. 307.

[427] **VON SEGESSER/ BOOG**, s. 121-122; **LEMBO/ GUIGNET**, s. 12.

tedbir kararına uymazsa ve bu tedbir kararı İsviçre sınırları içerisinde uygulanacaksa, diğer taraf somut olaya göre IPRG veya ZPO hükümleri uyarınca devlet mahkemelerinden bu hususta yardım talep edebilecektir.

İlgili kanun hükümlerine göre devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir kararının icrası için yardım talep edilebilmesinin koşulu aleyhine tedbire hükmedilen tarafın tedbire uymaması olarak belirtilse dahi, ilgili tarafın tedbirin gereğini yerine getirmeyeceğinin önceden kesin olarak biliniyor olması halinde henüz bu ihlal gerçekleşmeden de mahkemeden yardım talep edilebileceği ifade edilmiştir[428].

C. Hükmedilen Tedbirin Diğer Ülkelerde İcrası

1. Genel Olarak

Hükmedilen ihtiyati tedbir kararının İsviçre dışındaki bir ülke içerisinde uygulanması gerektiğinde ise kararın icra edileceği ülkenin hukuk kuralları belirleyici olacaktır. Örnek vermek gerekirse, Alman hukukuna göre Almanya dışında verilen hakem kararlarının icrası devlet mahkemelerinden istenebileceğinden, CAS tarafından verilen bir hakem kararı Almanya'da icra edilecekse ve aleyhine tedbire hükmedilen taraf tedbir kararına uymazsa, karşı taraf Alman devlet mahkemelerine başvurarak CAS tarafından hükmedilen ihtiyati tedbirin icrasını sağlayabilecektir[429]. Ancak söz konusu ihtiyati tedbirin uygulanacağı ülkenin hukuk kurallarına göre hakemlerce verilen ihtiyati tedbir kararının icrası için mahkemelerden yardım alma müessesesi düzenlenmemişse veya ilgili ülkede tahkimde hakemlerin geçici hukuki koruma kararı verebileceği düzenlenmemişse CAS'ın vermiş olduğu ihtiyati tedbir kararı o ülkede icra edilemeyecektir. Bu nedenle böyle ülkelerde icra edilmesi gereken ihtiyati tedbir kararları söz konusu olduğunda şayet bu tedbirin gereği yerine getirilmezse, CAS bünyesindeki yargılama devam etse dahi CAS'tan tedbir talep eden taraf menfaatlerini korumak için ayrı olarak ilgili ülkenin devlet mahkemelerinden de ihtiyati tedbir kararı talep etmelidir.

2. Hükmedilen Tedbirin Türkiye'de İcrası

a. Tedbir Kararlarının New York Sözleşmesi Aracılığı ile İcra Edilip Edilemeyeceği

Hakem kararlarının farklı ülkelerde icrası gündeme geldiğinde göz önüne alınması gereken unsurlardan biri de Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkında New York Sözleşmesi'dir. Özellikle geçici hukuki koruma kararlarının tanınması ve tenfizi

[428] **YEŞİLOVA**, s. 700.
[429] **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 104.

hususunda başkaca bir sözleşme bulunmadığı[430] dikkate alındığında bu sözleşmenin önemi daha fazla göze çarpmaktadır. Bu sözleşme kapsamında CAS tarafından verilmiş bir ihtiyati tedbir kararının Türkiye'de veya başka bir ülkede icra edilebilir olup olmadığının tartışılması gerekir.

Bu konuya ilişkin olarak New York Sözleşmesi'nde geçici hukuki koruma kararlarına ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmadığını ifade etmek gerekir. Sözleşmede hangi tür hakem kararlarının icra edilebileceğine dair bir hakem kararı tanımı yapılmamıştır[431]. Azınlık görüşü uyarınca geçici hukuki koruma kararlarının icrası New York Sözleşmesi kapsamında mümkün olup; söz konusu yazarlara göre bunun gerekçesi, tedbir talebi hakkındaki kararın tedbir hususunda nihai bir çözüm getirmesidir[432]. Öğretideki çoğunluk görüşü ise New York Sözleşmesi'nin yalnızca nihai hakem kararlarının tenfizi açısından kullanılabileceği, geçici hukuki koruma kararlarının icrası açısından hukuki bir gerekçe olarak kullanılamayacağı yönündedir[433]. Bu görüşler çerçevesinde CAS tarafından verilen geçici hukuki koruma, özellikle ihtiyati tedbir kararlarının Türkiye'de icrası bakımından, Türkiye'nin New York sözleşmesine koyduğu çekinceleri de incelemek gerekmektedir. Zira sözleşmenin onaylanmasına ilişkin 3731 sayılı Kanun m. 2'ye göre Türkiye sözleşmeyi mütekabiliyet ilkesine göre yalnızca bu sözleşmeye taraf olan devletlerde verilmiş hakem kararları açısından ve kendi iç hukukuna göre ticari nitelikte sayılan uyuşmazlıklar hakkında uygulayacaktır.

İsviçre de New York Sözleşmesi'nin taraf ülkelerinden biri olduğu için kanunda aranan ilk kriter CAS kararları açısından yerine getirilmektedir. Ancak sportif uyuşmazlıkların niteliğine dair önceki bölümlerde yapılan tartışmalardan da anlaşılacağı üzere CAS yargılamalarından bazıları ticari nitelikte bazıları ise disiplin uyuşmazlıkları hakkındadır. Dolayısıyla New York Sözleşmesi'nin geçici hukuki koruma kararları açısından da icra edilebilirlik sağladığına dair azınlık görüşü benimsense dahi, Türkiye'nin sözleşmeye koyduğu çekince nedeniyle CAS'ın disiplin uyuşmazlıkları hakkında verdiği ihtiyati tedbir kararlarının New York Sözleşmesi kapsamında Türkiye'de icra edilmesi mümkün değildir. CAS tarafından verilen ihtiyati tedbir kararlarının çok büyük çoğunluğu da zaten disiplin uyuşmazlıkları hakkındadır. Ticari uyuşmazlık olarak değerlendirilebilecek sportif uyuşmazlıklar açısından ise CAS'ın konusu para olan uyuşmazlıklarda geçici hukuki koruma kararı vermeye yanaşmaması tartışmayı henüz başlamadan bitirmektedir. Burada akla gelebilecek tek ihtimal, taraflardan

[430] **KAFALI**, s. 51.
[431] **KÖSE**, s. 122.
[432] **ŞİT**, s. 181-182. Diğer görüşler için bkz. **KÖSE**, s. 123.
[433] **MOSES**, "Commercial Arbitration", s. 204. Diğer görüşler için bkz. **KÖSE**, s. 123.

birinin teminat yatırılması yönünde tesis edilebilecek geçici hukuki koruma kararları olmaktadır. Bu nedenle kanaatimizce CAS tarafından bir ticari uyuşmazlık bünyesinde taraflardan birinin teminat yatırılmasına ilişkin bir geçici hukuki koruma kararı verilirse ve ilgili taraf bu tedbire rağmen teminatı yatırmazsa, bu kararın Türkiye'de icrası gerektiğinde New York Sözleşmesi'nin kullanılması ve azınlık görüşü çerçevesinde hakemlerce hükmedilen bu tedbirin sözleşme aracılığıyla tenfiz edilmesi mümkün görünmektedir. Ancak CAS tarafından yapılan ticari uyuşmazlıklar dışındaki tüm yargılamalar ve taraflardan birinin teminat yatırması dışındaki hükmedilebilecek tüm tedbirler açısından, tedbirin Türkiye'de icrası için New York Sözleşmesi etkili bir hukuki çare olarak görülemez[434].

CAS tarafından verilen ihtiyati tedbirlerin başka ülkelerde New York Sözleşmesi aracılığıyla icra edilip edilemeyeceğinin benimsenmesi için, tıpkı Türkiye açısından yapılan bu incelemede olduğu gibi tedbirin icra edileceği ülkenin öncelikle New York Sözleşmesi'ne taraf ülkelerden biri olup olmadığına bakılmalı, şayet taraf ise de ilgili ülke tarafından sözleşmeye herhangi bir çekince koyulmuş ise bunlar dikkate alınarak bir kanıya varılmalıdır.

b. Tedbir Kararlarının MTK Hükümleri Yoluyla İcra Edilip Edilemeyeceği

CAS tarafından verilecek ihtiyati tedbir kararlarının MTK hükümleri çerçevesinde Türkiye'de icra edilip edilemeyeceğini tespit edebilmek için öncelikle MTK'nın kapsamını ele almak gerekmektedir. Öncelikle MTK m. 1/2'ye göre kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya kanun hükümlerinin taraflar yahut hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanacaktır. CAS tarafından yapılan bir yargılamanın taraflarından birinin Türk olması halinde, uyuşmazlığa MTK hükümlerinin kendiliğinden uygulanacağını söylemek bu madde kapsamında mümkün değildir. Ancak MTK m. 1/3, spesifik olarak ihtiyati tedbire ilişkin olarak kanunun uygulama alanını genişleten bir düzenleme ihtiva etmektedir. İlgili hükme göre kanunun 5 ve 6ıncı madde hükümleri tahkim yerinin Türkiye dışında belirlendiği durumlarda da uygulanacaktır. MTK m. 6'ya bakıldığında ise hükmün tahkim yargılamalarında ihtiyati tedbir ve ihtiyati hacze ilişkin bir düzenleme olduğu görülmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında taraflardan birinin, hakem veya hakem kurulunun verdiği ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararını yerine getirmediği durumlarda karşı tarafın, ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı verilmesi istemiyle yetkili mahkemenin yardımını isteyebileceği düzenlenmiştir.

[434] New York Sözleşmesi'nin CAS tarafından verilecek geçici hukuki koruma kararlarının icrasını sağlayamayacağı görüşü için bkz. **BLACKSHAW/ PACHMANN**, s. 105.

Bu hüküm sayesinde Türkiye dışında gerçekleşen bir tahkim yargılaması MTK m. 1/2'ye göre MTK kapsamına girmese dahi bu yargılama kapsamında verilen bir ihtiyati tedbir kararının Türkiye'de icrasının sağlanması için MTK m. 6/3'e göre mahkemeden yardım istenebilecektir[435].

Gerçekten de tahkim yerinin Türkiye dışında olduğu ve uygulanacak hukukun MTK olarak seçildiği uyuşmazlıklar zaten MTK m. 1/2 kapsamına girdiğinden[436], tahkim yerinin Türkiye dışında olduğu uyuşmazlıklarda tarafların tekrar uygulanacak hukuk olarak MTK'yı seçmelerini aramamak gerekmektedir. Bu nedenle MTK m. 1/3 istisnasını MTK'nın uygulanmayacağı ve Türkiye dışında yapılan tahkim yargılamalarını kapsayacak şekilde yorumlamak lazımdır[437].

CAS tarafından yapılan yargılamaların ise tam olarak MTK m. 1/3'te belirtilen istisna kapsamına girdiği açıktır. Zira bu yargılamalar Türkiye dışında yapılmakta olup, uygulanacak hukukun MTK olarak seçilmediği yargılamalardır. Dolayısıyla CAS tarafından verilen bir ihtiyati tedbir kararının Türkiye'de icrası gerekirse, MTK m. 1/3'ün yollamasıyla MTK m. 6/3'e göre tedbirin icrasını isteyen taraf Türk mahkemelerinden söz konusu tedbirin icrası için yardım isteyebilecektir. Şayet bir CAS yargılamasına taraflar uygulanacak hukuk olarak MTK hükümlerini seçerlerse de bu sefer MTK m. 1/3'ün yollamasına gerek olmaksızın direkt olarak ilgili taraf MTK m. 6/3'te düzenlenen mahkemeden yardım isteme hükmüne başvurabilecektir. O halde CAS tarafından verilmiş bir ihtiyati tedbir kararının Türkiye'de MTK hükümleri çerçevesinde icra edilebilir olduğu kanısına varmak mümkündür.

[435] Aynı görüşte bkz. **KÖSE**, s. 119; **TAŞPOLAT TUĞSAVUL**, s. 2089; **BALKAR**, s. 242; **YEŞİLOVA**, s. 705.
[436] **YEŞİLOVA**, s. 705.
[437] **KÖSE**, s. 119.

SONUÇ

Tahkim yargılaması devlet mahkemelerindeki yargılamaya oranla daha kısa zamanda sonuçlansa dahi bu yargılamalarda da geçici hukuki koruma kararlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışma her ne kadar CAS yargılamalarındaki ihtiyati tedbir uygulaması hakkında olsa da ticari tahkim uygulamasındaki düzenlemeler daha fazla bilinmektedir. Bu nedenle sportif uyuşmazlıklardaki tahkim yargılaması ile ticari tahkim uygulaması arasındaki ihtiyati tedbir uygulaması arasındaki benzerlikler ile farklılıkların anlaşılmasına yardımcı olmak amacıyla çalışmanın ilk bölümünde Türk tahkim hukukunda geçici hukuki koruma kavramı kısaca incelenmiştir.

İkinci bölümde ise CAS yargılamalarının hangi kurallara göre yürütüldüğü mümkün olan en kısa şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Gerçekten de CAS hakkında değinilmesi mümkün olan tüm hususlar bu çalışmanın kapsamını aşacak boyuttadır. Ancak gerek kendi yapısı gerekse çözüme kavuşturduğu uyuşmazlıkların niteliği gereği CAS, diğer tahkim merkezlerinden ayrı bir yerde konumlanmaktadır. Bu nedenle CAS bünyesinde görülen yargılamalarda verilen ihtiyati tedbir kararlarının anlaşılmasından önce CAS'ın yapısı ve uyuşmazlığı hangi kurallara göre çözdüğü konuları açıklanmıştır.

CAS bünyesinde görülen sportif uyuşmazlıklar şekli olarak ayrı tahkim dairelerince çözüme kavuşturulmaktadır. Yapılan ayrıma göre bir tahkim sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklar ilk derece tahkim dairesince çözüme kavuşturulurken, bir sportif kuruluş veya federasyonca verilen bir karar aleyhine CAS'a yapılan başvurular temyiz tahkim dairesine havale edilmektedir. Bu ikinci halde, yargılamada bir taraf değişikliği olmakta ve temyiz başvurusuna konu olan kararı veren sportif kuruluş davalı taraf haline gelmekte, bu sportif kuruluş tarafından verilen karar da temyiz yargılamasında davanın konusunu teşkil etmektedir.

CAS tarafından çözüme kavuşturulacak uyuşmazlıkların sportif uyuşmazlık olarak nitelendirilebiliyor olması elzemdir. Spor ile ilgili prensip uyuşmazlıkları veya sporun uygulanmasından, gelişiminden ve genel olarak her türlü sportif faaliyetten kaynaklanan maddi veya diğer menfaatlerle ilgili uyuşmazlıklar hakkında CAS kendini yetkili görmektedir. Bu tanımın genişliği dikkate alındığında, CAS'ın yalnızca sportif federasyonlarca alınan kararlar hakkında yargılama yapmadığı görülmektedir. Gerçekten de CAS herhangi bir şekilde spor ile bağlantılı olabilecek her uyuşmazlığı sportif uyuşmazlık olarak görmektedir. Bunun en önemli sonucu, şayet spor ile ilişkisi kurulamasa tamamen ticari olarak nitelendirilebilecek uyuşmazlıkların da CAS yargılamalarına konu edilmesidir. CAS uygulaması ile uluslararası

ticari tahkim uygulamasının birbirine en fazla yaklaştığı uyuşmazlıklar da bu tür sözleşmesel ve genelde davanın konusunun maddi bir menfaat olduğu uyuşmazlıklardır.

Bu hususların yanı sıra çalışmada, CAS bünyesinde ilk derece ve temyiz tahkim yargılamalarının hangi usul kurallarına göre yürütüldüğü CAS Kodu'nun ilgili hükümleri çerçevesinde kısaca açıklanmıştır. 2013 yılında CAS Kodu'nda yapılan güncellemeler ile bazı kurallarda önemli değişiklikler yapıldığından ve bu yıldan sonra CAS hakkında Türkçe yazılmış eser sayısı pek fazla olmadığından, araştırmacı ve uygulamacılar için güncel CAS Kodu hükümlerine çalışmada yer verilmiştir. Yine çalışma boyunca yapıldığı gibi, CAS ile Türkiye arasında bağlantı kurmak amaçlanarak bu doğrultuda Türk spor mevzuatı çerçevesinde CAS'ın ilk derece ve temyiz tahkim mercii olarak yetkisi tartışılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise öncelikle CAS yargılamalarında hükmedilen geçici hukuki koruma kararlarının neden ihtiyati tedbir olarak nitelendirildiği açıklanmış akabinde ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi tartışılmıştır. CAS uygulamasında hükmedilen geçici hukuki koruma kararlarının çok büyük bir kısmı temyiz tahkim yargılamalarında gündeme gelmekte olup, yargılamaya konu olan sportif kuruluş kararının icrasının durdurulması şeklindeki talepler hakkında verilen kararlardır. Temyiz tahkim yargılamalarında yargılamanın konusunu aleyhinde başvuru yapılan sportif kuruluş kararı teşkil ettiğinden, bu kararların icrasının durdurulmasına yönelik tedbirler direkt olarak davanın konusu üzerine uygulanmaktadır. Bu nedenle söz konusu tedbirlerin geçici hukuki koruma tedbirleri arasında ihtiyati tedbir sınıfına girdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

CAS bünyesindeki yargılamalarda ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi dağıtılmış vaziyettedir. Zira henüz hakem heyeti oluşmadan verilen ihtiyati tedbir kararları ilgili tahkim daire başkanınca verilmekte iken, hakem heyeti oluştuktan sonra ise bu yetki heyettedir. İlk derece ve temyiz tahkim daire başkanlarınca ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi, ticari tahkimdeki acil durum hakemliği uygulamasıyla benzetilse dahi daire başkanları hakem sıfatını taşıyan kişiler değildir. Bu nedenle CAS uygulamasında daire başkanlarınca ihtiyati tedbir kararları her ne kadar hukuka ve hakkaniyete uygun verilse dahi bu durum şekil itibarıyla İsviçre hukukundaki geçici hukuki koruma kararı verme yetkisini hakem heyetine veren kanun hükümleriyle çelişen vaziyettedir.

İhtiyati tedbir kararı verilebilmesi için aranan koşullar çalışmanın önemli bölümlerinden birini oluşturmaktadır. Bu bölümde CAS içtihatlarından örnekler verilerek ihtiyati tedbir kararları için aranan koşullar tartışılmıştır. CAS Kodu m. R37'ye göre ihtiyati tedbir kararı

verilebilmesi için; tedbir isteyen tarafın telafisi imkansız zarar tehlikesi altında bulunması, tedbir isteyen tarafın davanın esası hakkında haklı bulunma şansına sahip olması ve tedbir isteyen tarafın tedbirle korunacak menfaatinin karşı taraf menfaatine göre daha ağır basması koşullarının kümülatif bir şekilde bir arada bulunması gerekir. Çalışmada bu koşulların yanı sıra, bir sportif kuruluş kararına karşı CAS'tan önceki hukuki çarelerin tüketilmesi ve CAS'ın uyuşmazlığın esasını çözmeye yetkili olması da ihtiyati tedbir kararı verilebilmesinin koşulları olarak ele alınmıştır. Yine daha önce öğretide yapılan çalışmalarda yer almayan bir başlık açılarak; esasen CAS yargılamasındaki nihai kararlar açısından uygulama bulan lex sportiva ve hukukun genel ilkelerinin, ihtiyati tedbir talepleri hakkında verilen kararlarda da göz önünde bulundurulabileceği saptaması yapılmıştır.

CAS Kodu'ndaki ihtiyati tedbir hakkında düzenleme olan m. R37 hükmünde düzenlenen diğer tüm hususlar çalışmada ayrı başlıklar altında ele alınmıştır. 2013 yılında CAS Kodu'nda yapılan değişikliklerin en önemlisi belki de ihtiyati tedbire ilişkin bu düzenlemedeki yeniliklerdir. Bu nedenle ilgili hükmün tamamı incelenmiş, CAS'ın tedbir başvurusu üzerine karşı tarafa cevap süresi vermesi veya karşı taraf dinlenmeksizin tedbire hükmedebilmesi, ihtiyati tedbirin teminata bağlı olarak verilebilmesi gibi tüm hususlar açıklanmış, ardından tahkim anlaşması akdetmek ile devlet mahkemelerinden ihtiyati tedbir isteme hakkından feragat etme sonucunu doğuran CAS Kodu hükmü tartışılmıştır. Bu hükmün tarafların gerçek iradelerinin bu yönde olduğu tam olarak belirlenmeden uygulanamayacağı, aksi anlayışın hak arama yollarına erişimi engelleyebileceği kanaatine varılmış, aynı zamanda konu hakkında hem öğretide belirtilen görüşler hem de CAS'ın ve mahkemelerin içtihatları incelenmiştir. Yine Olimpiyat Oyunları için getirilen kurallardaki geçici hukuki korumaya ilişkin hüküm tartışılarak CAS'ın ilk derece ve temyiz tahkim yargılamalarıyla ad hoc tahkim yargılamalarındaki ihtiyati tedbir uygulamasındaki farklılıklar ele alınmıştır. Şüphesiz bu farklılıkların en önemlisi ad hoc tahkim yargılamasında hakemlerin taraflar talep etmese dahi ihtiyati tedbire hükmedebilme yetkisine sahip olmasıdır.

CAS uygulamasında hakemlerce verilebilecek ihtiyati tedbir kararları çalışma içerisinde sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Böylelikle, aleyhinde temyize başvurulan sportif federasyon kararının icrasının durdurulması, belirli eşya ve kişilerin belli yerlerde muhafaza edilmesi ve taraflardan birinin yargılama sonuna kadar teminat yatırması şeklinde kararlar verilebileceği açıklanmıştır. Bu başlıklar altındaki tartışmada, bazı geçici hukuki koruma kararlarının somut olaya göre ihtiyati tedbir veya delil tespiti olarak nitelendirilmesinin mümkün olduğu ifade edilmiştir.

İhtiyati tedbir talepleri hakkında verilen kararlara karşı başvurulabilecek hukuki yollar da çalışmada ele alınan konulardan biridir. Bu yöndeki kararlar nihai hakem kararı olarak değerlendirilemeyeceğinden kararlara karşı iptal davası açmanın mümkün olmadığı görülmüştür. Ancak CAS yargılama pratiğinde tedbir talebi reddedilen tarafın tekrar ihtiyati tedbir talebinde bulunabileceği örnek içtihatlarla açıklanmıştır. Yine burada son olarak taraflarca kararın yorumlanmasının istenebileceği de belirtilmiştir.

Çalışmanın sonunda, hükmedilen ihtiyati tedbir kararlarının icrası konusu işlenmiştir. Tahkim yargılamasında hakemlerin verdiği kararların zorla yerine getirilmesini sağlamak için gerekli imperium yetkisine sahip olmamasından dolayı CAS yargılamalarında hükmedilen ihtiyati tedbir kararlarının ne şekilde icra edilebileceğini tespit etmek önem kazanmaktadır. Nitekim uygulamada genellikle taraflar rızaları ile ihtiyati tedbir kararlarının gereğini yerine getirse de çalışmadaki örnek içtihatlardan da anlaşılacağı üzere bazen hakemlerce verilen tedbir kararlarına uyulmamaktadır. Böyle durumlarla karşılaşıldığında devlet mahkemelerinden yardım alma imkanı, söz konusu kararın Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkında New York Sözleşmesi hükümlerince icra edilip edilemeyeceği tartışılmış, öğretideki çoğunluk görüşüne göre New York Sözleşmesi'nin CAS yargılamalarında verilen ihtiyati tedbir kararlarının icrasını sağlayamayacağı sonucuna varılmıştır. Akabinde CAS tarafından verilen bir ihtiyati tedbir kararının MTK hükümleri çerçevesinde Türkiye'de icrasının ne şekilde sağlanabileceği hususu açıklanmıştır.

Sportif uyuşmazlıkların çözümünde yeknesak bir çözüm mercii olması itibarıyla CAS, şüphesiz diğer tahkim merkezlerinden ayrılmaktadır. Ancak her ne gerekçe ile olursa olsun CAS tarafından ortaya konan yargılama pratiğine bakıldığında; istikrarlı bir biçimde geçici hukuki koruma kararları tesis edebilen, bu kararları muhataplarına hukuken uygulatamadığı takdirde dahi fiilen uygulatabilen ve geçici hukuki korumaya ilişkin olarak kendi kurallarında son derece detaylı hükümler ihdas etmiş olan bir tahkim kurumu ile karşılaşılmaktadır. Bu nedenle CAS yargılamalarındaki ihtiyati tedbir pratiğinin incelenmesinin ticari tahkim yargılaması açısından da hem öğretiye hem de uygulayıcılara faydalı olacağı açıktır.

KAYNAKÇA

AKINCI, Ziya, Hakemlerin İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Kararı Verme Yetkisi, Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir 1997 (209 – 224).

AKINCI, Ziya, Milletlerarası Tahkim, 1. Baskı, Ankara 2003.

AKİL, Cenk, "Genel Olarak Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri", DEÜHFD, C. 13, S. 2, 2011 (71-105).

AKİL, Cenk, "Medeni Yargılama Hukukunda Mahkemece Yapılan Delil Tespiti", AÜHFD, C. 58, S. 1, 2009 (1-62).

ARACHI, Vasiliki, Court of Arbitration for Sport (CAS) and its Case Law Significance in the Advancement of Lex Sportiva, International Hellenic University Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selanik 2013.

ARSLAN, Ramazan, "Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçiçi Hukuki Korumalar Konusunda Getirdiği Yenilikler", Bankacılar Dergisi Özel Sayı, 2013 (7-27).

AYAN, Müberra, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Tahkim, İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2017.

AYDIN, Hüseyin, Futbol Disiplin Hukukunda Tedbir Kavramı ve Kapsamı, Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları, 1. Baskı, İstanbul 2014.

BAĞLAN, Aysu Melis, Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye'de Hukuki Durum, 3. Baskı, Ankara 2020.

BALKAR, Süheyla, Uluslararası Ticari Tahkim ve Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri, Galatasaray Üniversitesi Doktora Tezi, İstanbul 2010.

BİLGETEKİN, N. Tuğçe, "Acil Durum Hakemliği", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 36, S. 1, 2016 (33-72).

BİLGİN, Hikmet, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Tahkimde Geçici Hukuki Koruma Önlemleri ve Milletlerarası Tahkim Kanunu ile Karşılaştırılmalı Bir İnceleme, Prof. Dr. Ramazan Arslan'a Armağan, C. I, Ankara 2015, (401-437).

BİLGİNOĞLU, Nurettin Emre, Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü, 1. Baskı, İstanbul 2015.

BİRSEL, Mahmut/ **BUDAK**, Ali Cem, "Milletlerarası Tahkim Konusunda Türk Hukuku Açısından Sorunlar ve Öneriler – Türk Tahkim Hukuku ve UNCITRAL Kanun Örneği", Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekir mi? Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Sempozyum, Bildiriler, Tartışmalar, Ankara 1997 (171-249).

BLACKSHAW, Ian S. "ADR and Sport: Settling Disputes through the Court of Arbitration for Sport, the FIFA Dispute Resolution Chamber, and the WIPO Arbitration & Meditation Center", Marquette Sports Law Review, Vol. 24, No. 1, 2013 (1-58) ("ADR").

BLACKSHAW, Ian S., "The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively 'Within the Family of Sport'", Entertainment and Sports Law Journal, Vol. 2, No. 2, 2003 (61-83) ("International Forum").

BLACKSHAW, Ian/ **PACHMANN**, Thilo/ CAS Provisional and Conservatory Measures and Other Options to Be Granted Interim Legal Relief, Yearbook of International Sports Arbitration 2015, Antoine Duval (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Baskı, Hague 2016.

BOZKURT, Murat Nart, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi", ABD, S. 2, 2010 (165-190).

BÖCKSTİEGEL, Karl – Heinz, The Role of Party Autonomy in International Arbitration, ICDR Handbook on International Arbitration and ADR (105-117), 3rd Edition, New York 2017.

CARDUCCI, Guido, "The New Swiss International and Domestic Arbitration Law, Sport and CAS Arbitration", CAS Bullettin 2020/2, (7-23).

CASINI, Lorenzo, "The Making of a Lex Sportiva by the Court of Arbitration for Sport", German Law Journal, Vol. 12, No. 5, 2011 (1317-1340).

CERNIC, Jernej Letnar. "Fair Trial Guarantees before the Court of Arbitration for Sport." Human Rights & International Legal Discourse, Vol. 6, No. 2, 2012 (259-283).

COCCIA, Massimo, "International Sports Justice: The Court of Arbitration for Sport", European Sports Law and Policy Bullettin, Vol. 1, 2013 (23-76).

DAVANLOO, Mohamad Reza, "The Procedural Rules of the Court of Arbitration for Sport", Journal of Politics and Law, Vol. 10, No. 4, 2017 (156-164).

DEREN YILDIRIM, Nevhis, Tahkim ve Objektif Açıdan Tahkime Elverişlilik, Prof. Dr. Yavuz Alagonya İçin Armağan, İstanbul 2007 (47-61).

DEREN YILDIRIM, Nevhis, UNCITRAL Model Kanunu ve Milletlerarası Tahkim Kanunu Çerçevesinde Milletlerarası Tahkimin Esaslı Sorunları, 1. Baskı, İstanbul 2004 ("UNCITRAL").

DOĞAN, Vahit, Milletlerarası Özel Hukuk, 3. Baskı, Ankara 2015.

DOĞANAY, İsmail, "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun Tespiti Delaile Dair Hükümleri Üzerine Bir İnceleme", Adalet Dergisi, S. 7, 1954 (888-899).

EKŞİ, Nuray, Spor Tahkim Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2015.

ERCAN, İbrahim, "Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir", SÜSBD, C. 4, 2000 (93-100).

ERİŞİR, Evrim, Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, 1. Baskı, İstanbul 2013.

ERKİNER, Kısmet, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi CAS Açıklamalı İngilizce – Türkçe Mevzuatı, 2. Baskı, İstanbul 2010 ("CAS").

ERKİNER, Kısmet, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi "C.A.S" Yargılama Çeşitleri Ve Usulleri, Spor Hukuku Dersleri, Kısmet Erkiner (Ed.) 1. Baskı, İstanbul 2007.

ERTEKİN, Erol/ **KARATAŞ**, İzzet, Uygulamada İhtiyari Tahkim ve Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi Tanınması, 1. Baskı, Ankara 1997.

ERTEN, Rifat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, 1. Baskı, Ankara 2007 ("Spor").

ERTEN, Rifat, Milletlerarası Ticari Tahkim Hukukunda Geçici Hukuki Koruma Önlemleri, 1. Baskı, Ankara 2010 ("Geçici Hukuki Koruma").

ESENDAL, Nihan, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü", THD, S. 40, 2009 (127-144).

GILSON, Eric T., "Exploring the Court of Arbitration for Sport", Law Library Journal, Vol. 98, No. 3, 2006 (503-514).

HAAS, Ulrich, Football Disputes between Players and Clubs before the CAS, Sport Governence, Football Disputes, Doping and CAS Arbitration, 2nd CAS&FSA Conference

Lausanne 2008, Colloquium, Michele Bernasconi (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.) 1. Baskı, Berne 2009 (“Football Disputes”).

HAAS, Ulrich, “The ‘Time Limit for Appeal’ in Arbitration Proceedings before the Court of Arbitration for Sport (CAS)”, CAS Bulletin 2011/2, (4-18) (“Time Limit”)

HAEMMERLE, Corina Louise, “Choice of Law in the Court of Arbitration for Sport: Overview, Critical Analysis and Potential Improvements”, International Sports Law Journal, Vol. 13, 2013 (299-328).

HANEFELD, Inka, “Germany Part” Frank – Bernd Weignad & Antje Baumann (Ed.), Practitioner’s Handbook on International Commercial Arbitration (475-543), Oxford 2009.

HUYSAL, Burak, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, 1. Baskı, İstanbul 2010.

IOANNIDIS, Gregory, The Influence of Common Law Traditions on the Practice and Procedure Before the Court of Arbitration for Sport (CAS), Yearbook of International Sports Arbitration 2015, Antoine Duval (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Baskı, Hague 2016, (17-39).

İRGE ERDOĞAN, Burcu, “UNCITRAL Model Kanunu Işığında Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Milletlerarası Tahkim Kanunu’nda Yer Alan Düzenlemelerde İhtiyati Tedbirlerin Değerlendirilmesi”, KÜHFD, C. 7, S. 13, 2016 (91-133).

JARVİN, Sigvard, “The Sources and Limits of the Arbitrator’s Powers”, Julian D. M. Lew (Ed.), Contemporary Problems in International Atbitration (50-72) London: Springer Science + Business Media, 1987.

KAFALI, Ömer Faruk, Tahkim Yargılamasında Ara ve Nihai Hakem Kararları, 1. Baskı, İstanbul 2022.

KALAFATOĞLU, Mehmet Polat, Olimpiyat Oyunlarında CAS Tahkimi, Olimpiyat Oyunları ve Hukuk, Mehmet Polat Kalafatoğlu (Ed.) 1. Baskı, İstanbul 2020.

KALPSÜZ, Turgut, Türkiye’de Milletlerarası Tahkim, 2. Baskı, Ankara 2010.

KAUFMANN-KOHLER, Gabrielle, Statue and Regulations of the CAS Restructuring and Revision of Arbitration Rules, International Conference Law and Sport. 1. Baskı, Lausanne 1994.

KAUFMANN-KOHLER, Gabrielle/ **BARTSCH**, Philippe, The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) - Robert C. R. Siekmann (Ed.) - Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006.

KILIÇOĞLU, Evren, "Haksız İhtiyati Tedbirden ve İhtiyati Hacizden Doğan Sorumlulukta Zamanaşımı", Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2017 (31-82).

KILIÇOĞLU, Mustafa, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu El Şerhi, 1. Baskı, İstanbul 2012.

KOÇAK, Talat Emre, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, 1. Baskı, Ankara 2007.

KÖSE, Seher Elif, Milletlerarası Ticari Tahkimde İhtiyati Tedbir Kararlarını Verme Yetkisi ve İhtiyati Tedbir Kararlarının İcra Edilebilirliği, 1. Baskı, İstanbul 2021.

KRAHE, Christian, The Appeals Procedure Before the CAS, The Court of Arbitration for Sport, 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) – Robert C. R. Siekmann (Ed.) – Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006.

KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. VI, 1. Baskı, İstanbul 2001.

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport)", AÜHFD, C. 53, S. 2, 2004 (1-32) ("Milletlerarası Tahkim").

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri", BATİDER, C. XXII, S. 4, 2004 (47-76) ("Spor Uyuşmazlıklarında Tahkim").

LAMBRECHT, Wouter, TAS 2011/A/2578, OGC Nice Côte d'Azur & Yannick Dos Santos Djalo v. FIFA, Order on Provisional Measures of 11 October 2011 and CAS 2013/A/3647, Sporting Clube de Portugal SAD v. OGC Nice Côte d'Azur & CAS 2013/A/3648, OGC Nice Côte d'Azur v. Sporting Clube de Portugal SAD & FIFA, Award of 11 May 2015, Yearbook of International Sports Arbitration 2015 (187-202), Antoine Duval (Ed.) – Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Baskı, Hague 2016.

LEMBO, Saverio/ **GUIGNET**, Vincent, Interim Measures of Protection: The Concurrent Jurisdiction of Courts and Arbitral Tribunals in Switzerland, Conference Paper Prepared for the 2011 Fall Meeting of the American Bar Association, International Section, in Dublin, 2011.

LISGARA, Petroula, "Lunch and Learn: the CAS Code of Sports-Related Arbitration, Selected Questions and First Experiences with Its 2013 Version", International Sports Law Journal, Vol. 13, Issue 3-4, 2013 (336-338).

MAVROMATI, Despina, "Selected Issues Related to CAS Jurisdiction in light of the Jurisprundence of the Swiss Supreme Court", CAS Bulletin 2011/1, (31-40).

McLAREN, Richard H., "Twenty-Five Years of the Court of Arbitration for Sport: A Look in the Rear-View Mirror", Marquette Sports Law Review, Vol. 20/2, 2010 (305-333).

MOSES, Margaret L., "Inherent Powers of Arbitrators to Deal With Ethical Issues", Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation: The Fordham Papers, S. 8, 2015 (90-105) ("Inherent Power").

MOSES, Margaret L., The Principles and Practice of International Commercial Arbitration, 3rd Edition, New York 2017 ("Commercial Arbitration").

NAFZIGER, James A.R., Lex Sportiva and CAS, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw (Ed.) - Robert C. R. Siekmann (Ed.) - Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006.

NETZLE, Stephan, Arbitration Agreements by Reference to Regulations of Sports Organizatons, Arbitration of Sports-Related Disputes, L'arbitrages des Litiges Lies au Sport, ASA Special Series, No. 11, November 1998, A Collection of Reports and Materials, Delivered at the Swiss Arbitration Association, Court of Arbitration for Sport Conference Held in Lausanne on January 16, 1998.

NOMER, Ergin/ **EKŞİ**, Nuray/ **ÖZTEKİN GELGEL**, Günseli, Milletlerarası Tahkim Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2008.

NOTH, Abbeg/ **HAAS**, Ulrich, Commentary on the CAS Procedural Rules, Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), 2. Baskı, den Rijn 2018.

ÖZBEK HADİMOĞLU, Nimet, Milletlerarası Usul Hukukunda Geçici Hukuki Koruma, 1. Baskı, Ankara 2013.

ÖZDEMİR KOCASAKAL, Hatice, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), 1. Bası, İstanbul 2013.

ÖZDEMİR KOCASAKAL, Hatice, Spor Yargısı ve Özerklik, Sporda Özerklik, Sporun ve Spor Hukukunun En Yaşamsal Konusu Hakkında Sunum ve Tartışmalar (188-219), Kısmet Erkiner (Ed.) 1. Baskı, İstanbul 2009.

ÖZEKES, Muhammet, Geçici Hukuki Koruma, Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2017 ("Geçici Hukuki Koruma").

ÖZEKES, Muhammet, Kanun Yolları, Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2017.

ÖZEKES, Muhammet, İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, 1. Baskı, Ankara 1999.

ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, 1. Baskı, Ankara 2003 ("Dinlenilme Hakkı").

ÖZKAN, Hasan, İhtiyati Tedbir – Delil Tespiti – İhtiyati Haciz ve Kamu Alacağının Tahsilinde İhtiyati Haciz, 2. Baskı, İstanbul 2006.

PEKCANITEZ, Hakan, Milletlerarası Tahkimde Geçici Hukuki Koruma Önlemleri, Milletlerarası Tahkim Semineri (115-152), Ankara 2003.

PEKCANITEZ, Hakan/ **ATALAY**, Oğuz/ **ÖZEKES**, Muhammet, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 4. Baskı, Ankara 2016.

PEKCANITEZ, Hakan/ **ATALAY**, Oğuz/ **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, Meral/ **ÖZEKES**, Muhammet, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 14. Bası, İstanbul 2017.

PEKCANITEZ, Hakan/ **YEŞİLIRMAK**, Ali, "Tahkim", Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2017.

PIRRELLO, Flavio, Analyse de la Jurisprudence du Tribunal Arbitral du Sport Relative aux Mesures Provisionnelles, Memoire – Universite de Lausanne, Lausanne 2021.

REEB, Matthieu, The Role and Functions of the Court of Arbitration for Sports (CAS), The Court of Arbitration for Sport, 1984-2004 (31-40), Ian S. Blackshaw (Ed.) - Robert C. R. Siekmann (Ed.) - Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006.

REILLY, Louise, "An Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes, An Symposium", Journal of Dispute Resolution, Vol. 2012, Issue 1, 2012 (63-81).

RIGOZZI, Antonio, Provisional Measures in CAS Arbitrations, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004 (216-234), Ian S. Blackshaw (Ed.) – Robert C. R. Siekmann (Ed.) – Janwillem Soek (Ed.), 1. Baskı, Hague 2006 ("Provisional Measures").

RIGOZZI, Antonio, Sports Arbitration and Inherent Need for Speed and Effectiveness, Expedited Procedures in International Arbitration, Laurent Levy (Ed.) – Michael Polkinghorne (Ed.), 1. Baskı, Paris 2017 ("Speed and Effectiveness").

RIGOZZI, Antonio/ **HASLER**, Erika, Special Provisions Applicable to the Appeal Arbitration Procedure, Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), 2. Baskı, den Rijn 2018.

RIGOZZI, Antonio/ **HASLER**, Erika/ **QUINN**, "Brianna, The 2011, 2012 and 2013 revisions to the Code of Sports-related Arbitration", in: Jusletter 3 juin 2013.

RIGOZZI, Antonio/ **MCAULIFFE**, William, Sports Arbitration, The Eurpoean, Middle Eastern and African Arbitration Review 2013.

RIGOZZI, Antonio/ **ROBERT – TISSOT**, Fabrice. "Consent" in Sports Arbitration: Its Multiple Aspects. Sports Arbitration: A Coach for Other Players? Elliott Geisinger (Ed.) Elena Trabaldo - de Mestral (Ed.) 1. Baskı, New York 2015.

RUBINS, Noah, "In God We Trust, All Other Pay Cash: Security for Costs in International Commercial Arbitration", American Review of International Arbitration, Vol. 11, No. 3, 2000 (307-378).

SAVARESE, Kristin L., "Judging the Judges: Dispute Resolution at the Olympic Games", Brooklyn Journal of International Law, Vol. 30, No. 3, 2005 (1107-1139).

STRAUBEL, Michael, "Enhancing the Performance of the Doping Court: How the Court of Arbitration for Sport Can Do Its Job Better", Loyola University Chicago Law Journal, Vol. 36, No. 4, 2005 (1203-1272).

ŞAHİN, Onur, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü, 1. Baskı, İstanbul 2016.

ŞANLI, Cemal/ **ESEN**, Emre/ **ATAMAN FİGENMEŞE**, İnci, Milletlerarası Özel Hukuk, 5. Bası, İstanbul 2016.

ŞİT, Banu, Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, 1. Baskı, Ankara 2005.

TAŞPOLAT TUĞSAVUL, Melis, "4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu Uyarınca Hakemlerin ve Mahkemelerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Verme Yetkisi", DEÜHFD, C. 16, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan, 2015 (2063-2113).

TUNÇ YÜCEL, Müjgan, HMK Uyarınca Tahkimde İhtiyati Tedbir ve Delil Tespiti, 1. Baskı, Ankara 2013.

UMAR, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Ankara 2014.

ÜSTÜNDAĞ, Saim, İhtiyati Tedbirler, 1. Baskı, İstanbul 1981.

ÜSTÜNDAĞ, Saim, Medeni Yargılama Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 1971.

VETTER, Meinrad, "The CAS An Arbitral Institution with its Seat in Switzerland", Bond University Sports Law eJournal, Vol. 9, 2008 (1-9).

VON SEGESSER, Georg / **BOOG**, Christopher, Interim Measures, International Arbitration in Switzerland A Handbook for Practitioners (107-129), Elliott Geisinger (Ed.) – Nathalie Voser (Ed.) 2. Baskı, den Rijn 2013.

WİEVEG, Klaus, "Lex Sportiva and the Fairness Principle", International Sports Law Review Pandektis, Vol. 10, No. 3-4, 2014 (382-394), ("Lex Sportiva").

WİEVEG, Klaus (Çeviren: ARSLAN, Mehmet), "Spor Hukukunun Büyüsü", İnÜHFD, C. 1, S. 1, 2010 (1-39) ("Spor Hukukunun Büyüsü").

WOJTOVICZ, Piotr, "Sport Arbitration and Interim Measures – A Swiss Glance" Acta Iuris Stetinensis – University of Szczecen Faculty of Law and Administration, Vol. 15, S. 1, 2016 (169-189).

YEŞİLIRMAK, Ali, ICC Tahkim Kuralları ve Uygulaması, 1. Baskı, İstanbul 2018.

YEŞİLIRMAK, Ali, "Interim and Convensatory Measures in ICC Arbitral Practice, 1999-2008", ICC International Court of Arbitration Bulletin, C. 22/1, Special Supplement, 2011 (5-11).

YEŞİLIRMAK, Ali, Provisional Measures in International Commercial Arbitration, Lonra 2005 ("Provisional Measures").

YEŞİLOVA, Bilgehan, Milletlerarası Ticari Tahkimde Nihai Karardan Önce Mahkemelerin Yardımı ve Denetimi, 1. Baskı, İzmir 2008.

YILMAZ, Ejder, Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, C.1, 1. Baskı, Ankara 2001 ("Geçici Hukuki Himaye").

YILMAZ, Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Ankara 2013.

YILMAZ, Süleyman/ **ÇAVUŞOĞLU**, Gökçe Filiz, "Türk Hukukunda Tahkime Elverişlilik Kavramı ve Taşınmaz Aynına İlişkin Uyuşmazlıkların Tahkimde Görülmesi", İnÜHFD, C. 10, S. 2, 2019 (594-613).

ZAGKLIS, Andreas K., "The CAS Ad Hoc Division at the XX Olympic Winter Games in Turin", The International Sports Law Journal, Vol. 3, No. 4, 2006 (47-57).

ZERBE, Götz, Die Reform des deutschen Schiedsverfahrensrechts auf der Grudlage des UNCITRAL-Modellgesetz über internationale Handelsgerichtsbarkeit, Baden Baden 1995, s. 196; Aktaran **TUNÇ YÜCEL**, s. 39.

Dijital Kaynaklar

(www.arbitrationlaw.com)

(www.bger.ch)

(content.olympics.com.au)

(documents.uefa.com)

(istac.org.tr)

(www.itotam.com)

(jurisprudence.tas-cas.org)

(www.kazanci.com)

(lk-k.com)

(www.mevzuat.gov.tr)

(www.olimpiyatkomitesi.org.tr)

(resources.fifa.com)

(www.swissarbitrationdecisions.com)

(www.tas-cas.org)

(www.tff.org)